Checkloven med kommentarer
med vekselretligt perspektiv

Hans Viggo Godsk Pedersen
Anders Ørgaard

CHECKLOVEN

med kommentarer
med vekselretligt perspektiv

FORLAGET THOMSON
GadJura

Hans Viggo Godsk Pedersen og Anders Ørgaard
Checkloven med kommentarer – med vekselretligt perspektiv
1. udgave, 1. oplag
© Forlaget Thomson A/S (ITID A/S), København 1999

ISBN 87-619-0070-2

Omslag/grafisk tilrettelæggelse: Grafisk Værk, Frederiksberg
Sats og tryk: P. J. Schmidt Grafisk, Vojens

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse
af denne bog eller dele af den er ikke tilladt
ifølge gældende dansk lov om ophavsret.
Alle rettigheder forbeholdes.

Forord

I denne kommentar til checkloven har vi i nogen grad indarbejdet bemærkninger til vekselloven. Brugen af veksler er så begrænset, at vi ikke har fundet, at dette område behøver en selvstændig kommentar.

Vi indledte arbejdet med kommentaren sammen med Niels Ørgaard. Han nåede at skrive kommentaren til § 36, indledning til kapitel 12 og kommentarerne til §§ 58-60. Vi har kun tilføjet mindre redaktionelle rettelser til dette, der blev noget af det sidste, han skrev.

I kommentaren har vi ikke medtaget materiale, der er offentliggjort efter 15. oktober 1999.

Vi retter en tak til BG Banks Juridiske Sekretariat; herunder i særlig grad til Lena Rohde, Christian la Cour og Klaus Melby, der velvilligt har stillet deres ekspertise til rådighed. Vi takker samtidig Niels Ulrik Ottesen, BG Markets, der er kommet med værdifulde bemærkninger.

Endelig takkes sekretær Marianne Lemmergaard for sit ihærdige og grundige arbejde med manuskriptet.

Odense og Svendborg

Hans Viggo Godsk Pedersen — Anders Ørgaard

Indhold

Checkloven – Lovbekendtgørelse nr. 558 af 25. august 1986 . . 9

Indledning 29

Kapitel 1
Om checkens udstedelse og form 33

Kapitel 2
Om overdragelse af checks 85

Kapitel 3
Om bekræftede checks 133

Kapitel 4
Om checkborgen (aval) 141

Kapitel 5
Om checkens forevisning og betaling 151

Kapitel 6
Om krydsede checks 199

Kapitel 7
Om regres for manglende betaling 215

Kapitel 8
Om duplikater af checks 253

Kapitel 9
Om forandringer i checken 263

Kapitel 10
Om checkens forældelse 267

Kapitel 11
Almindelige bestemmelser 279

Kapitel 12
Om forholdet til udenlandsk lov 293

Kapitel 13
Om protest m.v. 309

Bilag 1
Aftale om konti med check og/eller Dankort 313

Bilag 2
Vekselloven – Lovbekendtgørelse nr. 559 af 25. august 1986 . . 321

Litteratur 339

Domsregister 343

Stikordsregister 345

Checkloven

Lovbekendtgørelse nr. 558 af 25. august 1986 af checklov

Kapitel 1
Om checkens udstedelse og form

§ 1 *En check skal indeholde:*

1) Benævnelsen check, indført i selve teksten og udtrykt på det sprog, hvori dokumentet er affattet,
2) en ubetinget anmodning om at betale en bestemt pengesum (checksummen),
3) navnet på den, der skal betale (trassatbanken, jfr. § 3),
4) angivelse af stedet, hvor betalingen skal ske,
5) angivelse af dag og sted for checkens udstedelse, samt
6) underskrift af den, der udsteder checken (trassenten).

§ 2 *Et dokument, hvori der mangler nogen af de i foregående paragraf nævnte anførsler, gælder ikke som check undtagen i de i denne paragraf nedenfor fastsatte tilfælde.*

Stk. 2. *I mangel af særlig angivelse anses det ved trassatbankens navn anførte sted for at være checkens betalingssted. Er flere steder angivne ved trassatbankens navn, er checken betalbar på det sted, der er angivet først.*

Stk. 3. *Er betalingsstedet ikke angivet på ovennævnte eller på nogen anden måde, er checken betalbar på det sted, hvor trassatbanken har sit hovedsæde.*

Stk. 4. *En check, der ikke angiver stedet, hvor den er udstedt, anses for underskrevet på det ved trassentens navn anførte sted.*

§ 3 *Checks kan kun trækkes på banker og sparekasser samt sådanne institutter og personer som nævnt i § 54.*

Stk. 2. *Anvisninger, som trækkes på andre end de i stk. 1 nævnte, omfattes ikke af denne lov, selv om de opfylder betingelserne i § 1, jfr. § 2.*

§ 4 *Trassenten skal hos trassatbanken have midler til rådighed, over hvilke han i følge en udtrykkelig eller stiltiende aftale er berettiget til at disponere ved checks.*

§ 5 *En check kan lyde på betaling:*

- *til en bestemt person med eller uden en udtrykkelig tilføjelse af, at den er udstedt »til ordre«,*
- *til en bestemt person med tilføjelsen »ikke til ordre« eller tilsvarende udtryk, eller*
- *til ihændehaveren.*

Stk. 2. *En check, udstedt til en bestemt person med tilføjelsen »eller til ihændehaveren« eller tilsvarende udtryk, anses som betalbar til ihændehaveren.*

Stk. 3. *En check, som ikke indeholder angivelse af, til hvem den skal betales, anses ligeledes som betalbar til ihændehaveren.*

§ 6 *En check kan udstedes til trassentens egen ordre.*

Stk. 2. *Den kan trækkes for en trediemands regning.*

Stk. 3. *En check kan ikke trækkes på trassenten selv. Dog kan en check, som ikke lyder på betaling til ihændehaveren, trækkes imellem forskellige forretningsafdelinger af samme bank.*

§ 7 *Indeholder en check bestemmelse om rente, anses bestemmelsen som uskrevet.*

§ 8 *En check kan lyde på betaling hos en anden bank end trassatbanken enten på det sted, hvor denne har sit sæde, eller på et andet sted.*

§ 9 *En check, hvori beløbet er anført både med bogstaver og med tal, gælder i tilfælde af uoverensstemmelse imellem de anførte beløb for den sum, der er anført med bogstaver.*

Stk. 2. *En check, hvori beløbet er anført flere gange enten med bogstaver eller med tal, gælder i tilfælde af uoverensstemmelse imellem de anførte beløb alene for den mindste sum.*

§ 10 *Forekommer der på en check underskrift af nogen, der mangler evne til at påtage sig checkforpligtelse, falske underskrifter, underskrifter af opdigtede personer eller underskrifter, der af anden grund ikke er forbindende for underskriverne eller for den, i hvis navn underskriften er meddelt, er de andre checkskyldneres forpligtelse ikke desto mindre gyldig.*

§ 11 *Den, der tegner sit navn på en check på en andens vegne, for hvem han ikke havde fuldmagt til at handle, bliver selv forpligtet efter checken og erhverver, når han har betalt, de samme rettigheder, som ville have tilkommet den anden. Det samme gælder om den, som har overskredet sin fuldmagt.*

§ 12 *Trassenten indestår for checkens betaling. Enhver bestemmelse, hvorved trassenten fraskriver sig ansvaret for checkens betaling, anses som uskrevet.*

§ 13 *Bliver en check, der ved dens udgivelse var ufuldstændig udfyldt, udfyldt i strid med de trufne aftaler, kan denne omstændighed ikke påberåbes overfor checkindehaveren, medmindre han ved erhvervelsen ikke har været i god tro eller har handlet med grov uagtsomhed.*

Kapitel 2
Om overdragelse af checks

§ 14 *En check, der lyder på betaling til en bestemt person med eller uden udtrykkelig angivelse af, at den er til ordre, kan ved endossement overdrages til en anden (endossatar).*

Stk. 2. *En check, der lyder på betaling til en bestemt person med tilføjelsen »ikke til ordre« eller tilsvarende udtryk, kan kun overdrages i den form og med de virkninger, der gælder for almindelig overdragelse af fordring.*

Stk. 3. *En check kan endosseres også til trassenten, til en endossent eller til en avalist. Disse kan endossere checken videre.*

§ 15 *Endossementet skal være ubetinget. Enhver betingelse, hvoraf det gøres afhængigt, anses som uskrevet.*

Stk. 2. *Endossement for en del af checksummen er ugyldigt.*

Stk. 3. *Endossement fra trassatbanken er ligeledes ugyldigt.*

Stk. 4. *Endossement til ihændehaveren anses som blankoendossement.*

Stk. 5. *Endossement til trassatbanken gælder udelukkende som kvittering undtagen i det tilfælde, hvor denne har flere forretningsafdelinger, og endossementet er sket til en anden forretningsafdeling end den, på hvilken checken er trukket.*

§ 16 *Endossementet skal skrives på checken eller på et blad, som er hæftet til denne (allonge). Det skal underskrives af endossenten.*

Stk. 2. *Endossementet er gyldigt, selv om der ikke deri er angivet, til hvem checken overdrages, eller endossenten kun har tegnet sit navn (blankoendossement). I sidstnævnte tilfælde må endossementet for at være gyldigt skrives på bagsiden af checken eller på en allonge.*

§ 17 *Ved endossement overføres alle rettigheder efter checken.*

Stk. 2. *Hvis endossementet er et blankoendossement, kan checkindehaveren:*

1) udfylde det enten med sit eget eller med en andens navn,

2) endossere checken på ny in blanco eller til en anden person, eller

3) give checken videre til en trediemand uden at udfylde blankoendossementet eller endossere checken.

§ 18 *Endossenten indestår for checkens betaling, medmindre han har taget særligt forbehold.*

Stk. 2. *Han kan forbyde, at checken endosseres på ny; i så fald er han fritaget for ansvaret overfor dem, til hvem checken derefter bliver endosseret.*

§ 19 *Ihændehaveren af en sådan check, som omhandles i § 14, stk. 1, anses som retmæssig checkindehaver, såfremt han godtgør sin ret ved en uafbrudt række af endossementer, selv om det sidste endossement er et blankoendossement. Udstrøgne endossementer anses i den forbindelse som uskrevne. Når der efter et blankoendossement følger et andet endossement, antages den, der har undertegnet dette, at have erhvervet checken ved blankoendossement.*

§ 20 *Tegner nogen endossement på en check, der lyder på betaling til ihændehaveren, er den, som har tegnet endossementet, ansvarlig efter de om regres gældende regler, men checken vedbliver at være betalbar til ihændehaveren.*

§ 21 *Hvis en check, ligegyldigt på hvilken måde, er kommet bort fra dens besidder, er den, der har fået checken i hænde, ikke pligtig at udlevere den, såfremt han godtgør sin ret til den på den i § 19 foreskrevne måde, eller det er en check, der lyder på betaling til ihændehaveren, medmindre han ved erhvervelsen var i ond tro eller udviste grov uagtsomhed.*

§ 22 *Den, der sagsøges efter en check, kan ikke mod checkindehaveren fremsætte indsigelser grundede på hans særlige forhold til trassenten eller til de tidligere checkindehavere, medmindre indehaveren ved erhvervelsen af checken forsætligt har handlet til skade for skyldneren.*

§ 23 *Indeholder endossementet bemærkningerne »valuta til indfordring«, »til inkasso« eller nogen anden bemærkning, hvori der alene ligger en fuldmagt (prokuraendossement), kan checkindehaveren udøve alle rettigheder efter checken, men ikke endossere den uden ved prokuraendossement.*

Stk. 2. *Checkskyldnerne kan i så fald overfor checkindehaveren kun påberåbe sig de indsigelser, som ville kunne fremsættes mod endossenten.*

Stk. 3. *Den fuldmagt, der indeholdes i et prokuraendossement, bortfalder ikke, selv om fuldmagtsgiveren dør eller mister evnen til at forpligte sig.*

§ 24 *Endossement, der tegnes efter protesten, jfr. § 40, stk. 2, eller efter forevisningsfristens udløb, har alene virkning som almindelig overdragelse af fordring.*

Stk. 2. *Medmindre det modsatte bevises, anses et udateret endossement som tegnet før protesten eller før udløbet af den i foregående stykke omhandlede frist.*

Kapitel 3
Om bekræftelse af checks

§ 25 *Har trassatbanken givet checken en underskrevet påtegning, som kan forstås således, at checken vil blive betalt (bekræftes, certificeres, noteres, viseres eller lignende), eller har den anbragt sin underskrift på checkens forside, er den forpligtet til at indfri checken, hvis denne forevises til betaling inden udløbet af den i § 29 fastsatte frist. En påtegning, hvorved trassatbanken påtager sig en videregående betalingspligt, er forsåvidt uden retsvirkning.*

Stk. 2. *Indfrier trassatbanken ikke checken ved forevisningen, har checkindehaveren, selv om det er trassenten, et umiddelbart krav mod den på alt, som kan fordres efter §§ 45 og 46.*

Kapitel 4
Om checkborgen (aval)

§ 26 *En checks betaling kan sikres ved aval for hele checksummen eller for en del af denne. Aval kan tegnes såvel af en checkskyldner som af en trediemand, dog ikke af trassatbanken.*

Stk. 2. *Aval tegnes på checken eller på en allonge og udtrykkes ved ordene »som aval« eller ved et andet tilsvarende udtryk; den undertegnes af den, der går i borgen (avalist). Den blotte navnetegning på checkens forside anses som aval, medmindre navnetegningen hidrører fra trassenten.*

Stk. 3. *Aval skal angive, for hvem den indgås. I mangel af sådan angivelse anses den indgået for trassenten.*

§ 27 *Avalisten er forpligtet på samme måde som den, for hvem han er gået i borgen.*

Stk. 2. *Hans forpligtelse er gyldig, selv om den forpligtelse, som han er gået i borgen for, måtte være ugyldig, dog ikke, hvis ugyldigheden skyldes en formfejl.*

Stk. 3. *Når han betaler checken, erhverver han alle rettigheder efter checken mod den, som han er gået i borgen for, og mod dem, der efter checken er ansvarlige overfor denne.*

Kapitel 5
Om checkens forevisning og betaling

§ 28 *En check skal betales ved forevisning. Enhver bestemmelse, der strider herimod, anses som uskrevet.*

Stk. 2. *Selv om en check forevises til betaling førend den på samme angivne udstedelsesdag, er den betalbar ved forevisningen.*

§ 29 *En check, der er udstedt og betalbar her i riget, skal forevises til betaling indenfor en frist af 20 dage.*

Stk. 2. *En check, der er udstedt i et andet europæisk land, eller i et land, som grænser til Middelhavet, skal forevises til betaling inden 20 dage, og en*

check, som er udstedt i en anden verdensdel, inden 70 dage efter udstedelsesdagen.

Stk. 3. *Udgangspunktet ved beregningen af ovennævnte frister er den på checken anførte udstedelsesdag.*

§ 30 *Når en check er trukket mellem to steder med forskellig tidsregning, omregnes udstedelsesdagen til den tilsvarende dag efter betalingsstedets tidsregning.*

§ 31 *Indlevering til et checkclearingskontor anses som forevisning til betaling. Som checkclearingskontorer anses de af ministeriet for handel og industri som sådanne anerkendte institutter.*

§ 32 *Har trassenten meddelt trassatbanken, at han tilbagekalder checken, er banken ikke, hvis ikke andet følger af § 25, berettiget til at indfri checken.*

Stk. 2. *Når checken ikke er tilbagekaldt, kan trassatbanken indløse den selv efter forevisningsfristens udløb.*

§ 33 *Dør trassenten eller mister han evnen til at forpligte sig, efter at checken er udstedt, berører dette ikke checkens gyldighed.*

§ 34 *Når trassatbanken betaler en check, kan den kræve den udleveret med påtegnet kvittering af checkindehaveren.*

Stk. 2. *Checkindehaveren kan ikke nægte at modtage delvis betaling.*

Stk. 3. *I tilfælde af delvis betaling kan trassatbanken kræve, at der om denne betaling gøres påtegning på checken, og at der gives den en særskilt kvittering.*

§ 35 *Når trassatbanken betaler en sådan check, som omhandles i § 14, stk. 1, er den forpligtet til at forvisse sig om, at endossementerne udgør en behørig sammenhængende række, men ikke om ægtheden af endossenternes underskrifter.*

§ 36 *Når en check lyder på betaling i en møntsort, der ikke er gangbar på betalingsstedet, kan beløbet indtil forevisningsfristens udløb betales i landets mønt efter værdien på betalingsdagen. Sker betaling ikke ved forevisningen, kan checkindehaveren, hvis han ønsker det, kræve beløbet betalt i landets mønt enten efter forevisningsdagens eller efter betalingsdagens kurs.*

Stk. 2. *Ved beregningen af den fremmede møntsorts værdi skal handelsbrug på betalingsstedet iagttages, hvis ikke trassenten har foreskrevet, at checksummen skal betales efter en i checken fastsat kurs.*

Stk. 3. *Foranstående bestemmelser kommer ikke til anvendelse i de tilfælde, hvor trassenten har foreskrevet, at betalingen skal erlægges i en bestemt angivet møntsort (forbehold om effektiv betaling i fremmed mønt).*

Stk. 4. *Er checksummen angivet i en møntsort, der har den samme benævnelse, men en forskellig værdi i det land, hvor checken er udstedt, og det land, hvor den skal betales, er formodningen for, at det er betalingsstedets mønt, som er ment.*

Kapitel 6
Om krydsede checks

§ 37 *Trassenten eller indehaveren af en check kan krydse den med de i § 38 angivne virkninger.*

Stk. 2. *Krydsningen sker ved at påføre checkens forside to parallelle streger.*

Stk. 3. *Krydsningen kan være generel eller speciel. Krydsningen er generel, hvis den kun består af de to streger, eller der imellem disse anføres betegnelsen »til bank« eller et tilsvarende udtryk; den er speciel, hvis navnet på en bank anføres mellem de to streger.*

Stk. 4. *En generel krydsning kan ændres til speciel krydsning, men en speciel krydsning kan ikke ændres til generel.*

Stk. 5. *Udstrygning af krydsning eller den angivne banks navn er uden retsvirkning.*

§ 38 *En generelt krydset check må trassatbanken kun betale til en anden bank eller til en af sine kunder.*

Stk. 2. *En specielt krydset check må trassatbanken kun betale til den angivne bank eller, hvis dette er trassatbanken selv, til en af sine kunder. Dog kan den bank, til hvilken checken er krydset, indkassere checken gennem en anden bank.*

Stk. 3. *En bank må kun erhverve en krydset check fra en af sine kunder eller fra en anden bank. Den må ikke indkassere en sådan check for andre end de nævnte.*

Stk. 4. *En check, på hvilken findes påført flere specielle krydsninger, må trassatbanken ikke indløse. Dette gælder dog ikke, hvor der er to specielle krydsninger, hvoraf den ene er til inkasso ved et checkclearingskontor.*

Stk. 5. *Den bank, der ikke overholder de ovenfor angivne forskrifter, er ansvarlig for den deraf opståede skade, dog ikke udover checkens beløb.*

§ 39 *Hvis en check, som er udstedt i udlandet, tværsover forsiden bærer påtegningen: »kun til afregning« (»nur zur verrechnung«) eller tilsvarende udtryk, anses den som en krydset check.*

Kapitel 7
Om regres for manglende betaling

§ 40 *Indehaveren af en check kan iværksætte regres imod endossenterne, trassenten og de andre checkskyldnere, såfremt checken ved rettidig forevisning ikke betales, og såfremt nægtelsen af betaling er godtgjort:*

1) enten ved en offentlig akt (protest),

2) eller ved en af trassatbanken dateret erklæring på checken med angivelse af forevisningsdagen,

3) eller ved en dateret erklæring fra et checkclearingskontor angivende, at checken er indleveret i rette tid og ikke er blevet betalt.

Stk. 2. *Udtrykket »protest« betegner i denne lov også de under nr. 2 og 3 nævnte erklæringer, hvis ikke andet er sagt.*

§ 41 *Protest skal optages inden udløbet af forevisningsfristen.*

Stk. 2. *Såfremt forevisning finder sted på forevisningsfristens sidste dag, kan protesten optages den følgende søgnedag.*

§ 42 *Checkindehaveren skal give sidste endossent og trassenten meddelelse om den manglende betaling inden 4 søgnedage efter dagen for protesten eller, hvis der er taget forbehold om regres uden omkostninger, efter forevisningsdagen. Enhver endossent skal senest anden søgnedag efter den dag, på hvilken han har modtaget sådan meddelelse, underrette den nærmest foregående endossent om den meddelelse, han har modtaget, med opgivelse af navn og adresse på dem, som har givet de foregående meddelelser, og således videre lige til trassenten. Ovennævnte frister regnes fra modtagelsen af den forudgående meddelelse.*

Stk. 2. *Når meddelelse i overensstemmelse med forskrifterne i foranstående stykke er givet en checkskyldner, skal tilsvarende meddelelse indenfor samme frist gives den, der har tegnet aval for ham.*

Stk. 3. *I tilfælde af, at en endossent ikke har angivet sin adresse eller denne er ulæselig, er det tilstrækkeligt, at meddelelsen gives til den endossent, som står nærmest foran ham på checken.*

Stk. 4. *Den, der er pligtig at give underretning, kan gøre det på en hvilken som helst måde, endogså ved blot at sende checken tilbage.*

Stk. 5. *Det påhviler ham at bevise, at han har givet meddelelse inden udløbet af den tilståede frist. Fristen skal anses for overholdt, hvis et brev, der indeholder meddelelsen, er blevet indleveret til postvæsenet inden fristens udløb.*

Stk. 6. *Den, der ikke giver underretning inden den ovennævnte frist, fortaber ikke sin regresret, men er ansvarlig for den skade, som måtte være forvoldt ved hans forsømmelse; dog kan skadeserstatningen ikke overstige checkens beløb.*

§ 43 *Bemærkningen »regres uden omkostninger«, »uden protest« eller en anden tilsvarende bemærkning påført dokumentet og underskrevet af trassenten, en endossent eller en avalist fritager checkindehaveren for at optage protest som betingelse for regres.*

Stk. 2. *Ved et sådant forbehold bliver checkindehaveren hverken fritaget for at forevise checken inden den foreskrevne frist eller for at give underretning,*

som i § 42 foreskrevet. Beviset for, at fristen ikke er overholdt, påhviler den, der vil påberåbe sig det overfor checkindehaveren.

Stk. 3. *Hvis forbeholdet er indsat af trassenten, har det virkning overfor alle checkskyldnere; hvis det er indsat af en endossent eller en avalist, har det kun virkning overfor denne. Hvis indehaveren af en check til trods for et af trassenten indsat forbehold optager protest, må han selv bære omkostningerne derved. Hvis forbeholdet er indsat af en endossent eller en avalist, kan omkostningerne ved protesten, om sådan er foretaget, kræves erstattet hos enhver checkskyldner.*

§ 44

Checkskyldnerne er en for alle og alle for en ansvarlige overfor checkindehaveren.

Stk. 2. *Checkindehaveren har ret til at rejse krav mod enhver af disse personer, særskilt eller i fællesskab, uden at være bundet til at iagttage den rækkefølge, hvori de har forpligtet sig.*

Stk. 3. *Samme ret tilkommer enhver checkskyldner, som har indfriet checken.*

Stk. 4. *At der er anlagt sag imod en af checkskyldnerne, hindrer ikke, at der rejses krav mod de andre, selv om de på checken er opført efter den, der først er blevet sagsøgt.*

§ 45

Checkindehaveren kan af den, mod hvem han iværksætter regres, fordre:

1) den ikke betalte checksum,
2) renter fra forevisningsdagen efter en rentefod af 6 pct. samt
3) omkostningerne ved protesten og ved de i § 42 foreskrevne underretninger såvel som andre omkostninger.

§ 46

Den, som har indløst checken, kan af dem, der er ansvarlige overfor ham, fordre:

1) hele det beløb, som han har betalt,
2) renter af dette beløb fra den dag, han udbetalte beløbet, efter en rentefod af 6 pct. samt
3) de omkostninger, han har haft.

§ 47 *Enhver checkskyldner, mod hvem regreskrav er rejst eller kan gøres gældende, kan mod at betale indløsningssummen fordre checken udleveret tillige med protesten og en kvitteret regning.*

Stk. 2. *Enhver endossent, som har indløst checken, kan udstryge sit eget og de efterfølgende endossementer.*

§ 48 *Hvis der for forevisningen af en check eller for protests optagelse inden for de foreskrevne frister indtræder en uovervindelig hindring (indenlandsk eller udenlandsk lovforskrift eller andre tilfælde af vis major), forlænges disse frister.*

Stk. 2. *Checkindehaveren er forpligtet til uopholdeligt at give sin endossent underretning om sådan hindring og til at gøre påtegning om denne underretning med dato og underskrift på checken eller en allonge; i øvrigt finder forskrifterne i § 42 anvendelse.*

Stk. 3. *Så snart hindringen er ophørt, skal indehaveren uopholdelig forevise checken til betaling og om fornødent lade optage protest.*

Stk. 4. *Vedvarer hindringen længere end femten dage fra den dag, da checkindehaveren har givet den sidste endossent underretning om hindringen, selv om det er sket inden forevisningsfristens udløb, kan regres iværksættes, uden at forevisning eller foretagelse af protest er nødvendig.*

Stk. 5. *Som vis major anses ikke tildragelser af rent personlig natur for checkindehaveren eller den, som han har overdraget at forevise checken eller at optage protesten.*

Kapitel 8
Om duplikater af checks

§ 49 *Enhver check, som ikke lyder på betaling til ihændehaveren, og som er betalbar uden for riget, kan udstedes i flere ligelydende eksemplarer (duplikater). Når en check er udstedt i flere eksemplarer, skal eksemplarerne i selve teksten indeholde nummerangivelse; i mangel heraf gælder ethvert af dem som en selvstændig check.*

§ 50 *Betaling efter et af checkeksemplarerne har frigørende virkning, selv om det ikke er betinget, at sådan betaling skal sætte de andre eksemplarer ud af kraft. Dog svarer trassatbanken for ethvert eksemplar, som er påtegnet i overensstemmelse med forskrifterne i § 25, og som han ikke har fået tilbage.*

Stk. 2. *Har en endossent overdraget checkeksemplarerne til forskellige personer, svarer han såvel som de efterfølgende endossenter for ethvert eksemplar, der bærer deres navnetegning, og som ikke er tilbageleveret.*

Kapitel 9
Om forandringer i checken

§ 51 *Er der gjort forandringer i en checks tekst, er de, der efter forandringen har tegnet deres navn på checken, forpligtede overensstemmende med den ændrede tekst. De, der har tegnet deres navn før forandringen, er forpligtet overensstemmende med den oprindelige tekst.*

Kapitel 10
Om checkens forældelse

§ 52 *Checkindehaverens krav mod endossenterne, trassenten og andre checkskyldnere forældes i seks måneder at regne fra den dag, forevisningsfristen er udløbet.*

Stk. 2. *Har en checkskyldner indløst checken, forældes hans krav mod andre checkskyldnere i seks måneder fra den dag, da han indløste checken, eller da forældelsen blev afbrudt overfor ham, jfr. § 53.*

§ 53 *Checkforældelsen afbrydes ved forkyndelse af stævning i checksøgsmålet eller ved de i retsplejelovens § 279, stk. 2, nævnte handlinger eller ved checkfordringens anmeldelse i skyldnernes under offentlig behandling stående bo, eller ved at den, mod hvem sådant søgsmål er rejst, indvarsler en formand for processens skyld (litis denunciatio).*

Stk. 2. *Ved stævning til udenlandsk domstol afbrydes checkforældelsen, hvis skyldneren har sit hjemsted indenfor vedkommende land, eller han uden at gøre*

indsigelse imod domstolens kompetence tager til genmæle i sagen, eller stævningen er forkyndt for ham personlig. Litis denunciatio til udenlandsk domstol afbryder forældelsen under samme betingelser som stævning. Ligeledes afbrydes forældelsen ved, at checkkravet under en ved udenlandsk domstol verserende sag efter den på stedet gældende lovgivning gøres gældende til modregning.

Stk. 3. *Ved anmeldelse i skyldnerens i udlandet under offentlig behandling stående bo afbrydes forældelsen, hvis skyldneren ved bobehandlingens åbning var bosat i vedkommende land.*

Stk. 4. *Forældelsen afbrydes ikke i forhold til andre checkskyldnere end dem, mod hvem afbrydelseshandlingen er foretaget, men afbrydelsen virker til fordel for alle dens formænd, der har foretaget afbrydelsen.*

Stk. 5. *Har afbrydelsen af forældelsen fundet sted, uden at checksøgsmålet bringes til afslutning, begynder en ny forældelsesfrist at løbe fra den dag, da sagen sidst foretoges i retten.*

Stk. 6. *Bliver foretagelsen af handlinger til afbrydelse af forældelsen umuliggjort som følge af sådanne hindringer, som omhandles i § 48, bevares checkretten, hvis afbrydelse sker inden en måned efter hindringens ophør.*

Kapitel 11
Almindelige bestemmelser

§ 54

Ordet »bank« betegner i denne lov såvel banker som sparekasser samt de institutter og personer, der ved kgl. anordning sidestilles med banker.

§ 55

Forevisning af en check og optagelse af offentlig protest kan kun finde sted på en søgnedag.

Stk. 2. *Når den sidste dag af den frist, loven foreskriver for udøvelsen af checkretlige handlinger, og navnlig for forevisning og optagelse af protest, falder på en lovbestemt helligdag, udstrækkes fristen til den førstkommende søgnedag. Mellemliggende helligdage medtages ikke ved fristens beregning.*

Stk. 3. *Lørdage samt grundlovsdagen den 5. juni bliver at ligestille med de lovbestemte helligdage, for så vidt angår checkretlige handlingers foretagelse.*

Stk. 4. *I de frister, der er omhandlet i denne lov, medregnes ikke den dag, der tjener til udgangspunkt for fristen.*

Stk. 5. *Løbedage finder ikke anvendelse på checks.*

§ 56 *Er en check, som er betalbar her i riget, bortkommet, kan den mortificeres overensstemmende med de om mortifikationer i øvrigt gældende regler. Mortifikationssagen anlægges på det sted, hvor checken skal betales.*

§ 57 *Er regresfordringen forældet, eller er den til dens bevaring foreskrevne omgang forsømt, er dog checkindehaveren ikke udelukket fra som almindelig gældsfordring at indtale hos en checkskyldner, hvad denne ville blive beriget med på hans bekostning, hvis ethvert krav bortfaldt. Når ikke andet gøres antageligt, anses udstederen beriget på checkindehaverens bekostning med den sum, checken lød på.*

Kapitel 12
Om forholdet til udenlandsk lov

§ 58 *En udlændings evne til at indgå checkforpligtelse bedømmes efter loven i det land, hvor han er statsborger. Hvis denne lovgivning erklærer loven i et andet land for bestemmende, skal sidstnævnte lov komme til anvendelse.*

Stk. 2. *En udlænding, som i medfør af de i foregående stykke givne forskrifter måtte mangle evne til at forpligte sig, er ikke desto mindre gyldigt forpligtet her i riget, hvis han har indgået forpligtelsen i et land, efter hvis lovgivning han ville have haft evne til at forpligte sig.*

§ 59 *Spørgsmålet om, hvem en check kan trækkes på, bedømmes efter loven i det land, hvor checken skal betales, dog er en check, som udstedes i et andet land end betalingslandet, ikke i noget tilfælde ugyldig som check af den grund, at den er trukket på nogen, som efter den nævnte lov ikke kan være trassat.*

Stk. 2. *At dokumentet efter bestemmelsen i første stykke er ugyldigt som check, har ingen indflydelse på gyldigheden af en forpligtelse, som er tegnet på det i et land, efter hvis lovgivning checken ikke ville have været ugyldig af denne grund.*

§ 60 *Formen for en checkforpligtelse bedømmes efter loven i det land, hvor forpligtelsen er underskrevet; det er dog altid tilstrækkeligt, at de på betalingsstedet gældende forskrifter er iagttaget.*

Stk. 2. *Hvis en checkforpligtelse er ugyldig i medfør af bestemmelsen i denne paragrafs stk. 1, men er gyldig efter loven i et land, hvor en senere forpligtelse er undertegnet, skal den første forpligtelses ugyldighed ikke medføre, at også den senere forpligtelse anses som ugyldig.*

§ 61 *Retsvirkningerne af en ved en check påtagen forpligtelse bedømmes efter loven i det land, hvor forpligtelsen er indgået.*

§ 62 *Fristerne for udøvelsen af regresretten bedømmes for hver enkelt checkskyldner efter loven i det land, hvor checken udstedes.*

§ 63 *Loven i det land, hvor checken er betalbar, bestemmer:*

1) *hvorvidt en check skal være betalbar ved sigt, eller om den kan trækkes som betalbar en bestemt tid efter sigt, samt hvilke virkninger en checks postdatering medfører,*
2) *forevisningsfristen,*
3) *hvorvidt checken kan accepteres, bekræftes eller noteres, samt hvilke virkninger disse påtegninger medfører,*
4) *hvorvidt checkindehaveren kan kræve eller er forpligtet til at modtage delvis betaling,*
5) *hvorvidt en check kan krydses eller påføres klausulen »til afregning« (»nur zur verrechnung«), eller et andet lignende udtryk, samt hvilken virkning sådan krydsning eller ordene »til afregning« eller andet lignende udtryk har,*
6) *hvorvidt indehaveren har særlige rettigheder til dækningen, samt af hvilken art sådanne rettigheder er,*
7) *hvorvidt trassenten kan tilbagekalde en check eller træffe foranstaltninger til at standse dens betaling,*
8) *de foranstaltninger, der kan træffes i tilfælde af, at checken bortkommer eller stjæles,*
9) *hvorvidt protest er nødvendig til bevaring af regresretten imod endossenterne, trassenten og de andre checkskyldnere.*

§ 64 *Formen og fristen for protesten såvel som formen for andre handlinger, der er nødvendige for udøvelsen eller bevaring af checkretten, bedømmes efter loven i det land, på hvis område protesten skal optages eller vedkommende handling foretages.*

§ 65 *Skal udenlandsk lovgivning i henhold til de derom givne forskrifter bringes til anvendelse under en retssag, kan domstolen, for så vidt den pågældende fremmede lov ikke måtte være retten bekendt, pålægge den vedkommende part at fremskaffe de i så henseende fornødne oplysninger.*

Kapitel 13
Om protest m.v.

§ 66 *Om optagelse af offentlig protest og om forevisning af checks her i riget gælder følgende regler:*

1) *Protest skal foretages af notarius publicus eller de embedsmænd, som efter lovgivningen udfører notarialforretninger. Skulle det tilfælde indtræffe, at en sådan embedsmands medvirken ikke i betimelig tid kan haves, kan protesten optages af to troværdige personer; en genpart af den optagne protest skal imidlertid inden 2 søgnedage forelægges vedkommende embedsmand, for at den kan blive indført i dennes protokol. Sker dette ikke, har protesten tabt sin gyldighed.*
2) *Mundtlig rekvisition til den eller dem, der skal optage protesten, er tilstrækkelig, når tillige checken overleveres. Begæres protest hos flere personer på samme sted, udfordres kun en protestforretning.*

   Hvis den, hos hvem protest skal optages, tilbyder at betale – være sig helt eller delvist – skal embedsmanden, medmindre andet er aftalt med rekvirenten, modtage pengene, i tilfælde af delvis betaling påføre checken fornøden kvittering, i tilfælde af fuldstændig betaling og erlæggelse af protestomkostninger udlevere checken, om ønskes, forsynet med kvittering.
3) *Optagelse af protest skal, såfremt anden overenskomst ikke træffes, ske mellem kl. 9 formiddag og kl. 7 eftermiddag i den pågældendes forretningslokale eller, hvis han ikke har sådant, i hans bolig. Træffes ikke den, hos hvem der skal protesteres, bliver protesten at optage i eller ved hans forretningslokale eller bolig. Er hans forretningslokale eller bolig ikke kendt, og*

kan oplysning derom af den, der foretager protesten, ikke erholdes hos stedets politimyndighed, bliver dette at anføre i protesten.

Hvad foran er udtalt om tid og sted for optagelse af protest, finder tilsvarende anvendelse på checkens forevisning til betaling.

4) Den originale check skal bilægges protesten, der i øvrigt skal indeholde rekvirentens begæring eller påstand, det svar, der gives af den, hos hvem der protesteres, eller bemærkning om, at der intet svar har været at erholde, eller at han ikke har kunnet træffes, angivelse af stedet, hvor, og tiden, når protesten sker, og endelig underskrift af den, der foretager protesthandlingen. Om den optagne protest skal der gøres bemærkning på checken.

Stk. 2. *Protesten tillige med afskrift af checken bliver at indføre i en protokol.*

Stk. 3. *Af protestforretningen må udskrift ikke meddeles andre end protestrekvirenten.*

§ 67

Checks og endossementer eller transporter på checks samt de i §§ 25 og 26 omhandlede påtegninger på checks er stempelfri.

Stk. 2. *Er en check ikke udfærdiget i overensstemmelse med nærværende lov, kommer de for andre anvisningers stempling foreskrevne regler til anvendelse.*

Stk. 3. *Når et dokument, der ikke opfylder alle betingelser for at betragtes som en gyldig check, af udstederen overgives en anden med beføjelse for denne til at udfylde det manglende, er det dog stempelfrit. En beføjelse som den anførte formodes at foreligge, når dokumentet betegner sig som en check.*

§ 68

Tidspunktet for checklovens ikrafttræden bestemmes ved kgl. anordning. Fra samme tidspunkt ophæves lov nr. 58 om checks og andre sigtanvisninger af 23. april 1897, dog at nævnte lov, med undtagelse af dens regler om offentlig protest, kommer til anvendelse på checks, der er udstedt, forinden nærværende lov træder i kraft.

Indledning

Checks og veksler har gennem en årrække været brugt som henholdsvis betalings- og kreditmiddel i den internationale handel, veksler i århundreder medens checks først fandt udbredelse i løbet af det 19. århundrede. Det er derfor naturligt, at der ret tidligt blev indledt et internationalt samarbejde med henblik på at opnå en vis ensartethed i regelgrundlaget for disse dokumenter i de forskellige lande.

Allerede den nuværende veksellovs forgænger – lov nr. 52 af 7 maj 1880 om Veksler – byggede på et internationalt samarbejde, men begrænset til de nordiske lande. Også checklovens forgænger – lov nr. 58 af 23. april 1897 om Checks og andre Sigtanvisninger – gennemførte ensartede nordiske regler. Harmonisering med et større antal lande skete dog først med vedtagelse af Geneve-konventionerne om veksler og check.

1. Konventionerne

Sammen med en række andre lande deltog Danmark i den første internationale vekselkonference i Haag i 1910 og den anden i 1912, hvor også checks var inddraget. Der opnåedes enighed om ensartede regler for veksler og checks, men på grund af den første verdenskrig blev reglerne ikke gennemført.

Det internationale samarbejde optoges igen på den internationale Veksel- og Checkretskonference i Geneve i årene 1930-31. På denne konference vedtoges bl.a. den 19. marts 1931 Konventionen om en ensartet Checklovgivning, Konventionen angaande visse Lovkollissioner indenfor Checkrettens område og Konventionen vedrørende Lovgivningen om Stempling af Checks.

Tilsvarende konventioner blev allerede den 7. juni 1930 indgået på vekselrettens område, nemlig Konventionen om en ensartet Vekselloovgivning, Konventionen angaande visse Lovkollissioner indenfor Vekselrettens område og Konventionen vedrørende Lovgivningen om Stempling af Veksler. Konventionerne er i det væsentlige opbygget efter samme model, og der er da også betydelig overensstemmelse mellem de check- og vekselretlige regler.

Alle konventionerne blev med få af de reservationer, som der var

mulighed for, ratificeret af Danmark den 7. juli 1932 til ikrafttræden den 1. januar 1934, jf. bekendtgørelserne nr. 350, nr. 351 og nr. 352 af 29. november 1933 om veksler og nr. 353, nr. 354 og nr. 355 af samme dato om checks med optryk af konventionerne.

Efter vedtagelsen er konventionerne blevet tiltrådt af de fleste vesteuropæiske lande, men ikke af England, der dog har tiltrådt konventionerne om stempling af checks og veksler. De er heller ikke tiltrådt af USA. På visse punkter gav konventionerne mulighed for reservationer, og på visse punkter gav de mulighed for fastsættelse af særlige regler. Der er derfor ikke tale om en fuldstændig ensartet lovgivning i de forskellige lande, der har tiltrådt konventionerne.

I 1988 godkendte FN's generalforsamling *Convention on international bills of exchange and international promissory notes* og åbnede for ratifikation. USA og USSR tiltrådte relativt hurtigt, men konventionen er endnu kun tiltrådt af et fåtal af lande og er endnu ikke trådt i kraft. I øvrigt omfatter den, som navnet angiver, kun internationale veksler, som er nærmere defineret i artiklerne 1 og 2. Om, og i givet fald hvornår og hvordan konventionen måtte blive tiltrådt og implementeret i dansk ret, er uvist.

2. Check- og veksellovgivningen

Checkloven var imidlertid – i overensstemmelse med konventionens regler – allerede blevet stadfæstet som lov nr. 69 af 23. marts 1932, der ved kongelig anordning af 31. august 1932 sattes i kraft den 1. november 1932. Tilsvarende var vekselloven – i overensstemmelse med konventionens regler – blevet stadfæstet som lov nr. 68 af 23. marts 1932, der også trådte i kraft den 1. november 1932. Inden checkloven trådte i kraft var en trykfejl korrigeret ved bekendtgørelse nr. 227 af 31. august 1932. Tilsvarende love gennemførtes samtidig i de øvrige nordiske lande, idet de nordiske lande havde samarbejdet tæt under Geneve konferencen og under de forudgående konferencer i Haag i 1910-12, jf. nærmere *A. Helper:* Vekselloven og checkloven s. 7 ff.

Check- og vekselloven er kun ændret én gang siden vedtagelsen, nemlig ved lov nr. 410 (checkloven) og nr. 411 (vekselloven) begge af 30. november 1965 – hvor lørdage og grundlovsdag den 5. juni i checklovens § 55, stk. 3 og veksellovens § 72, stk. 3 blev ligestillet med de lovbestemte helligdage for så vidt angår check- og vekselretlige

handlingers foretagelse – og foreligger nu som henholdsvis lovbekendtgørelse nr. 558 af checkloven og lovbekendtgørelse nr. 559 af vekselloven, begge af 25. august 1986. Derimod er der foretaget ændringer i relation til fyldestgørelsesadgangen på grundlag af checks og veksler. Ved lov nr. 258 af 26. maj 1976 indføjedes der i retsplejeloven som § 478 stk. 1 nr. 7 adgang til at foretage udlæg på grundlag af veksler og checks for så vidt angår veksel- og checkretlige krav. Til en vis grad som en konsekvens deraf ophævedes ved lov nr. 320 af 4. juni 1986 et regelsæt i rpl. kapitel 41 om en summarisk procesform for veksel- og checksager (hurtig retsforfølgning), og samtidig blev § 478, stk. 1 nr. 7 justeret.

Det synes at være den almindeligste opfattelse, at der ved fortolkningen af lovene bør lægges særlig vægt på at tilstræbe resultater, som har udsigt til at opnå international anerkendelse. Derved skal der lægges vægt på konventionens ordlyd og i højere grad end ellers lægges vægt på forarbejderne, dvs. de internationale forhandlinger, særlig Redaktionskomiteens Betænkning, der blev godkendt på konferencen, og som er optrykt i uddrag i den danske betænkning som bilag B, jf. *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 96 og *samme:* U 1932B.316 og i tilslutning hertil *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 30, men anderledes *Holmboe:* Veksel- og sjekretten s. 21 og i TfR 1935.224.

Selv om det ved den danske lovgivnings udarbejdelse er tilstræbt at følge konventionen, har spørgsmålet imidlertid næppe så stor betydning nu. Siden vedtagelsen af loven har der fæstnet sig en righoldig retspraksis, der i det væsentlige må antages at være bindende for retsanvendelsen, hvorfor det kun i helt specielle tilfælde vil være aktuelt at anvende de internationale forarbejder som grundlag for justering af den danske retsopfattelse.

Kapitel 1

Om checkens udstedelse og form

Indledning

Checklovens kapitel 1 om checkens udstedelse og form indeholder reglerne om, hvilke krav der skal være opfyldte, for at et dokument kan være gyldigt som check. I § 1 er opregnet en række krav til angivelser i dokumentet. Denne bestemmelse suppleres af bestemmelser i §§ 2 og 13, om virkningen af, at visse af de krævede angivelser ikke er anført. Kapitlet indeholder endvidere i § 3 regler om, hvem en check kan trækkes på, suppleret af § 6 nr. 3 om forbud mod træk på trassenten selv, og i § 8 en regel om, at checken kan være gjort betalbar hos en anden bank. I § 5 er der fastsat regler om, til hvem en check kan udstedes suppleret af § 6 nr. 1 om udstedelse til egen ordre.

Rentebestemmelse i en check udelukkes i § 7, medens § 9 indeholder regler om uoverensstemmelse mellem flere beløbsangivelser. §§ 10 og 11 indeholder regler om betydningen af uforpligtende underskrifter og manglende fuldmagt. Endelig indeholder § 12 en regel om trassentens indeståelse for checkens betaling.

Reglerne om checks er på væsentlige punkter identiske med reglerne om veksler både med hensyn til formkravene og med hensyn til negotiabilitetsreglerne. Også formelt er der ensartethed med hensyn til protest og regres for manglende betaling. I praksis vil der dog typisk være forskel på protestoptagelse, idet der sjældent vil blive optaget protest ved notaren for checks, jf. nærmere i punkt 4 i kommentaren til § 40. Checks og veksler har imidlertid forskellig funktion. Checks, der efter § 28 altid skal betales ved forevisning, fungerer som betalingsmiddel, medens veksler fungerer som kreditmiddel.

Som nævnt opstilles der en række formkrav i § 1, stk. 1, der suppleres af en række andre regler, særlig § 2 om virkningen af at nogle angivelser mangler. Disse formregler set i sammenhæng med regler om påtegninger må nødvendiggøre, at en check foreligger som et fysisk dokument. En check kan således ikke eksistere udelukkende i digital form.

§ 1 *En check skal indeholde:*

1) Benævnelsen check, indført i selve teksten og udtrykt på det sprog, hvori dokumentet er affattet,
2) en ubetinget anmodning om at betale en bestemt pengesum (checksummen),
3) navnet på den, der skal betale (trassatbanken, jfr. § 3),
4) angivelse af stedet, hvor betalingen skal ske,
5) angivelse af dag og sted for checkens udstedelse, samt
6) underskrift af den, der udsteder checken (trassenten).

1. Oversigt
2. Betegnelsen check
3. Checks som betalingsmiddel
4. Betalingsanmodningen
5. Angivelse af trassatbanken
6. Angivelse af betalingsstedet
7. Dag og sted for udstedelse
8. Trassentens underskrift
9. Forholdet til vekselloven
10. Retspraksis

1. Oversigt

I bestemmelsen er det angivet, hvad en check skal indeholde. Der er her en række formkrav, der skal opfyldes. Der skal være tale om en underskrevet betalingsanmodning, som skal indeholde trasssatbankens navn, betalingsstedet og udstedelsesdagen. Retsvirkningen af manglende overholdelse af bestemmelsen ses i § 2.

2. Betegnelsen check

Checkloven indeholder ikke en egentlig definition af en check. Checken er en anvisning, hvori udstederen (trassenten, anviseren eller assignanten) anviser et beløb, der trækkes på pengeinstituttet (trassaten eller assignatus), til en tredjemand (remittenten, anvisningsmodtageren eller assignataren). Når en check opfylder de krav, der stilles i checkloven, gælder lovens særlige regler; herunder reglerne om legitimation samt om fortabelse af rettigheder og indsigelser. En check

kan bestemmes som en i en bestemt form udstedt skriftlig pengeanvisning, som er betalbar ved forevisning, trukket på et dertil godkendt institut. Lignende definitioner findes i *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 32, *Søren Theilgaard:* Checkret s. 29 og *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 142.

Benævnelsen »check« skal være indføjet i selve teksten, hvilket undertiden udtrykkes på den måde, at den skal indeholde en checkklausul. Det er altså ikke tilstrækkeligt, at dokumentet bærer betegnelsen som overskrift. Udtrykket vil normalt være en del af den trykte tekst på en blanket, der er beregnet til udfyldning som check, fx betal mod denne check kr... Det er imidlertid ikke for at opfylde formkravene nødvendigt at benytte specielle blanketter, men det vil typisk være aftalt med det pengeinstitut, der er trassat, at der skal benyttes de af dette udleverede blanketter. For at være omfattet af den mellem pengeinstitutterne indgåede aftale om honorering af checks på højst 1000 kr. skal de udleverede checkblanketter bruges, jf. nærmere punkt 7 i kommentaren til § 25.

Ordet »check« skal være udtrykt på det sprog, hvori dokumentet er affattet. Checken kan godt indeholde mere end selve betalingsordren. I så fald er det afgørende, at ordet check er affattet på samme sprog som ordet betale, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 314. Samme sted anføres i øvrigt, at det ikke udelukker gyldigheden som check, at der i ordet indgår en stavefejl. Det må dog være klart, at det har været meningen at skrive check på det pågældende sprog. Videre anføres, at ordet udmærket kan optræde i sammensætninger, fx. »Checkanvisning« eller »Bankcheck«. Derimod vil »Sigtanvisning« selvsagt ikke være tilstrækkeligt, idet ordet check ikke indgår.

Checks der er udstedt i lande, som ikke har tiltrådt konventionen, kan være gyldige som checks i hjemlandet uden checkklausul. Er det tilfældet, vil de også være gyldige her i landet, jf. nærmere nedenfor i § 60.

3. Checks som betalingsmiddel

Selv om checks fungerer som betalingsmiddel, kan en fordringshaver efter omstændighederne afvise at modtage betaling med check uden at komme i fordringshavermora. Dette skyldes, at checkmodtageren ikke kan være sikker på, at han også rent faktisk modtager det anviste beløb. Har fordringshaveren på forhånd beløbet til gode, vil der

typisk ikke være en særlig interesse i at afvise en check, hvorfor afvisning næppe kan ske, medmindre fordringshaveren herved må forringe en sikkerhed – fx kvittere et pantebrev – eller standse eller aflyse et iværksat tvangsinddrivelsesskridt – fx en tvangsaktion. Fordringshaveren bevarer sin fordring, hvis checken ikke honoreres af trassatbanken. Skal modtageren ved betalingen udlevere sin ydelse, fx ved en kontanthandel, kan det være væsentligt at have sikret sig faktisk betaling, inden det solgte udleveres, hvorfor betaling med en check kan afvises, jf. herved nærmere *Lennart Lynge Andersen & Erik Werlauff:* Kreditretten s. 35 f, *Bernhard Gomard:* Obligationsret 1. Del s. 117 f, *Preben Lyngsø:* Negotiable dokumenter s. 48 f, samme: U 1974B.101 ff, *Johan Schlüter:* U 1974B.103 ff og *Henry Ussing:* Obligationsretten Almindelige Del s. 369.

4. Betalingsanmodningen

Betalingsanmodningen skal efter nr. 2 angå en bestemt pengesum. Typisk angives beløbet både med tal og bogstaver, men det er ikke nødvendigt af hensyn til formkravene. Til opfyldelse af disse er en angivelse alene med tal tilstrækkelig, men til gengæld meget usædvanlig af hensyn til forfalskningsrisikoen, medmindre der er tale om prægede tal. Er beløbet angivet flere gange, og er der uoverensstemmelse mellem angivelserne, gælder reglerne i § 9.

Det må selvsagt være angivet hvilken valuta, checken er udstedt i. Er der angivet en valuta, der har samme benævnelse men forskellig værdi, er der en formodning for, at det er betalingsstedets mønt, der er ment, jf. § 36, stk. 4. Men er der ikke en angivelse af møntsort, er dokumentet ugyldigt som check, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 35.

Beløbsangivelsen kan ikke være undergivet regulering, selv om beløbet ville kunne fastslås på objektivt grundlag. Herved adskiller kravet til bestemthed sig fra det lignende krav ved gældsbreve og pantebreve, jf. *Preben Lyngsø:* Negotiable dokumenter s. 144, note 11. Angivelsen kan heller ikke give checkindehaveren ret til at vælge mellem forskellige valutaer. Men lyder checken på en anden end betalingsstedets mønt, kan den indfries med betalingsstedets mønt efter de nærmere regler i § 36, medmindre den er forsynet med forbehold om effektiv betaling i fremmed møntsort.

At anmodningen skal være ubetinget udelukker ikke, at det anføres, i hvilken anledning checken udstedes, når det dog fremstår som

klart, at den ikke er gjort betinget af disse forholds tilstedeværelse. Det betager ikke checken dens gyldighed, at betalingen betinges af advisering (påtegningen »ifølge advis«), idet det kun indebærer, at trassatbanken ikke må betale, inden den har modtaget underretning derom fra trassenten. En sådan klausul, og lignende klausuler, der udsætter checkens betalingstid anses for uskrevne efter § 28, stk. 1, og de påvirker ikke checkindehaverens mulighed for at optage protest og iværksætte regres på grund af manglende betaling, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 316, *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 34 og nedenfor i punkt 7 i kommentaren til § 28. En check er ikke gyldig som sådan, hvis den betinger honoreringen af andre forhold, fx fremkomst af konnossement eller varepapirer. Det antages dog under en vis tvivl af *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 316.

5. Angivelse af trassatbanken

Efter § 1 nr. 3, kræves angivelse af den, der skal betale (trassatbanken). I modsætning til veksler, der kan trækkes på enhver, kan checks kun trækkes på pengeinstitutter, jf. §§ 3 og 54. Da checks normalt udstedes på de af pengeinstituttet udleverede blanketter med navnet påtrykt, giver manglende angivelse af trassaten eller uklarheder derved ikke anledning til problemer. Principielt kræves det ikke, at adressen er angivet, men den vil normalt være trykt på den anvendte blanket.

Det må antages, at der kan være flere trassater, idet dog forevisning til betaling for det ene pengeinstitut må være tilstrækkeligt til at foretage regres. Spørgsmålet vil dog normalt være uden praktisk interesse for checks, der er trukket på pengeinstitutter her i landet, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 317 f, *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 36 og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 34.

Brugen af checkblanketter udelukker ikke, at trassatbanken er opdigtet, idet det med nutidigt teknisk udstyr er relativt enkelt at fremstille blanketter, der ser ud som blanketter, der er udleveret af et pengeinstitut. En mulighed ville være at anse en sådan check for trukket på et ikke godkendt institut, således at den efter § 3, stk. 2, ville falde uden for checklovens anvendelsesområde. Det er imidlertid fast antaget, at det ikke udelukker checkens gyldighed, at trassatbanken er opdigtet, hvis den fremtræder som et pengeinstitut, der kan trækkes checks på. Derved bliver netop dokumentets fremtræden afgøren-

de for anvendelse af checkreglerne i forhold til de (øvrige) checkskyldnere, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 318 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 35 f.

Det kan ikke udledes af formuleringen, »den, der skal betale«, at trassatbanken er forpligtet til at betale checken, jf. nedenfor i punkt 3 i kommentaren til § 28. I forhold til checkindehaveren er banken ikke forpligtet til at betale, medmindre det følger af reglerne om notering eller af pengeinstitutternes interne aftale, jf. nedenfor i punkt 7 i kommentaren til § 25. I forholdet til udstederen vil trassatbanken typisk være forpligtet til at betale, hvis der er midler til rådighed på kontoen, jf. nærmere ved § 4. Den angivne trassatbank er derimod en angivelse af, for hvem checken skal forevises til betaling, og for hvem protest eventuelt skal optages, jf. nærmere ved § 66.

6. Angivelse af betalingsstedet

På de trykte blanketter er der typisk ikke angivet et særligt betalingssted, og betalingsstedet bliver derfor i medfør af reglerne i § 2, stk. 2 eller stk. 3, et ved trassatbanken angivet sted eller ved dennes hovedsæde, jf. punkt 2 i kommentaren til § 2.

I øvrigt er det ikke nødvendigt, at der er angivet den præcise adresse men blot et sted, fx en by. Der kan tillige være angivet flere betalingssteder, hvilket dog kun kan antages at have betydning ved domicileringer, jf. nærmere ved § 8.

Stedet angiver, hvor trassaten skal foretage betaling. Samme opfyldelsessted finder anvendelse for den, der har tegnet aval for trassaten, jf. om aval i §§ 26 og 27. Bestemmelsen i § 1 nr. 4, finder imidlertid ikke anvendelse i forhold til andre, hvis der foretages regres på grundlag af checken. I sådanne tilfælde bestemmes betalingsstedet af de almindelige obligationsretlige regler, hvilket indebærer, at det normalt er hos kreditor, jf. fx *Lennart Lynge Andersen & Erik Werlauff:* Kreditretten s. 32 ff, *Lennart Lynge Andersen, Peter Møgelvang-Hansen og Niels Ørgaard:* Gældsbrevsloven s. 37 ff, *Bernhard Gomard:* Obligationsret 1. Del s. 116 f og nedenfor i punkt 2 til § 45.

7. Dag og sted for udstedelse

Udstedelsesdagen vil normalt blive angivet som en dato, men det er i og for sig tilstrækkeligt, at den er angivet på en sådan måde, at

datoen kan fastslås ved opslag i en kalender, fx pinsedag 1999. Dateringen har betydning for de i loven angivne frister. Det er ikke afgørende for checkens gyldighed, at den rent faktisk er udstedt den pågældende dag. Er checken fremdateret (postdateret) er den alligevel betalbar ved forevisning, jf. § 28, stk. 2. Ved tilbagedatering (antedatering) er omløbstiden blot kortere, end den ellers ville have været. Disse forhold påvirker imidlertid ikke checkens gyldighed. Er der derimod anført en ikke eksisterende dag opfattes checken som værende udstedt en anden dag, hvis fejlen er tydelig (29. februar-1. marts), medens checken er ugyldig, hvis datoen ikke kan udledes af det skrevne (37. april eller Store Græskarmandsdag). Hvis checken ikke er dateret, er den principielt ikke gyldig som check, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 319 f og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 37 f. På den anden side vil den blive det, hvis den af en indehaver forsynes med datering, jf. princippet i § 13.

En gyldig check kan ikke indeholde flere udstedelsessteder eller flere udstedelsesdatoer. Det gælder, selv om der er flere trassenter. Mangler udstedelsesstedet, anses checken efter § 2, stk. 4 for udstedt på det ved trassentens navn anførte sted. Er der ej heller angivet et sted ved trassentens navn, er checken ikke gyldig som sådan. Stedet skal blot være angivet som den by, hvor checken er udstedt. Det skal være et i virkeligheden eksisterende sted, omend checken ikke er ugyldig, selv om den rent faktisk er udstedt et andet sted, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 320 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 38 f. Ved U 1978.856 ansås en forkortelse af udstedelsesstedet på en veksel for at være forståelig, således at den var gyldig. I relation til lovens øvrige regler er det afgørende, i hvilket land checken er udstedt, men en sådan stedsangivelse kan næppe antages at opfylde kravet i § 1 nr. 5, jf. om en veksel U 1976.710, der er omtalt ved § 2.

8. Trassentens underskrift

Trassentens underskrift skal fremtræde på en sådan måde, at det er muligt at identificere vedkommende. Kan udstederen identificeres på grundlag af underskriften, er det tilstrækkeligt, jf. U 1978.856. Det er ikke afgørende, om underskriften er ulæselig, men om trassenten kan identificeres på grundlag af den. Det er ikke en gyldighedsbetingelse, at trassentens underskrift er ægte, idet eventuelle andre checkskyldnere efter § 10, hæfter uanset trassentens manglende hæftelse. I

øvrigt kan underskriften afgives i overensstemmelse med almindelig tegnings- og fuldmagtsregler.

Det følger af motiverne i Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4809 og 5035, at underskrift skal forstås så omfattende som muligt, og som en i det pågældende land anvendt praksis for underskrift på papir. De nordiske lande fandt det ikke nødvendigt at anvende beføjelsen til at fastsætte særlige regler om, på hvilken måde underskrift – ikke alene trassentens, men alle – kunne erstattes, idet man fandt det rigtigst at overlade det til retsanvendelsen, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 321. Der kan derfor ikke være tvivl om, at underskriften kan afgives ved brug af hjælpemidler, fx er et faksimilestempel tilstrækkeligt til opfyldelse af checklovens formkrav, jf. U 1992.753, jf. tillige *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 39 f, *Søren Theilgaard:* Checkret s. 34 og *A. Vestberg:* U 1967B.317 f.

På checken kan være angivet og underskrevet af flere trassenter – samtrassenter – der i givet fald hæfter solidarisk. Optræder der flere underskrifter på forsiden, uden at det klart fremgår, at mere end den ene er trassent, vil den eller de øvrige være avalister, jf. § 26, stk. 2. Flere trassenter vil ikke være aktuelt, medmindre de har en fælles konto, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 321 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 41.

9. Forholdet til vekselloven

Veksler er lige som checks negotiable dokumenter, der er udfærdiget under iagttagelse af en række formkrav. De kan udstedes i to grundformer, henholdsvis trukne veksler og egne veksler. Lovens første afdeling (kapitlerne 1-12) omhandler trukne veksler, medens anden afdeling (kapitel 13) i §§ 75-78 behandler egne veksler ved – bortset fra enkelte afvigelser i formen – at henvise til de relevante bestemmelser om trukne veksler.

En egen veksel er i formen et gældsbrev, hvori udstederen ubetinget forpligter sig til at betale en bestemt sum penge til en bestemt person eller dennes ordre, fx den 2/1 betaler jeg til ...

I grundformen er den trasserede veksel en betalingsanvisning, i hvilken udstederen (trassenten) anmoder en person (trassaten) om at betale et bestemt beløb til en tredjemand eller dennes ordre (vekseltageren eller remittenten). Formkravene i veksellovens § 1 svarer i det væsentlige til formkravene i checklovens § 1. Er dokumentet ikke gyl-

digt som veksel, vil det imidlertid kunne tænkes at have betydning som en anvisning, jf. herom punkt 7 i kommentaren til § 2.

Checklovens § 1 nr. 1-3 svarer til veksellovens § 1 nr. 1-3 med den modifikation, at veksler kan trækkes på enhver, medens checks som nævnt i punkt 5 og i § 3 kun kan trækkes på pengeinstitutter. Checklovens § 1 nr. 4-6, svarer til veksellovens § 1 nr. 5 samt nr. 7 og 8.

I *Preben Lyngsø:* Vekselloven s. 48 antages, at underskrift på veksler i modsætning til på check ikke kan ske ved faksimilestempel, idet der ikke som ved checks er sædvane for det ved veksler. Dette kan dog næppe være afgørende. I motiverne ses der ikke grundlag for forskellige krav til veksler og checks, jf. herved Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4316-17 og Bilag B dertil sp. 4569 nr. 20 og nr. 21. Da underskrift som nævnt i punkt 8 skal forstås så omfattende som muligt, og som en i det pågældende land anvendt praksis for underskrift på papir, og da benyttelse af faksimilestempel i almindelighed anses for tilstrækkeligt som underskrift, må det formentlig også accepteres på veksler, jf. herved *Mads Bryde Andersen:* Praktisk aftaleret s. 176, *Lennart Lynge Andersen, Peter Møgelvang-Hansen og Niels Ørgaard:* Gældsbrevsloven s. 31 samt *A. Vestberg:* U 1967B.317 f.

Vekselloven indeholder i modsætning til checkloven som § 1 nr. 6, et krav om angivelse af den, til hvem eller til hvis ordre betaling skal ske. Derfor kan en veksel ikke som en check udstedes til ihændehaveren. Trassenten kan imidlertid anføre sig selv som remittent. Da en sådan trasseret veksel til egen ordre kan endosseres til ihændehaveren, kan noget tilsvarende imidlertid opnås. Remittenten må angives som et navn, jf. U 1965.613. Flere kan angives som remittent. Er det sket kumulativt, må de optræde i forening ved alle dispositioner over vekslen, jf. dog U 1978.763, hvor en bank som følge af særlige omstændigheder ikke antoges at have handlet groft uagtsomt ved erhvervelse af en check fra den ene af to remittenter. Er flere remittenter derimod angivet »A eller B«, må de hver for sig være berettigede til at endossere eller indkassere vekslen, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 33.

Det betager ikke vekslen gyldighed, at remittenten er en opdigtet person. De øvrige impliceredes vekselforpligtelse berøres ikke deraf, jf. veksellovens § 7.

Vekselloven indeholder tillige i § 1 nr. 4, et krav om angivelse af forfaldstid, jf. nærmere herom i punkt 4 i kommentaren til § 2.

10. Retspraksis

U 1992.753. Faksimilestempel anset for tilstrækkeligt til opfyldelse af checklovens formkrav, omend den manglende tilladelse til benyttelsen antoges at indebære falsk.

U 1978.856. Under en vekselsag mod acceptanten påstod denne sagen afvist som vekselsag med henvisning til, at der var uoverensstemmelse mellem remittent og endossent, at der manglede præcis angivelse af udstedelsesstedet, der var angivet som ESK, og at trassentens underskrift var ulæselig. Uoverensstemmelserne mellem angivelserne som remittent og endossent gav imidlertid ikke anledning til usikkerhed om, at det var den samme. Under hensyn til, at stedet 4863 Eskildstrup figurerede på vekslen som betalingssted, i domicileringsrubrikken og i trassatens adresseangivelse, ansås ESK for at være en forståelig forkortelse. Selv om underskriften var ulæselig kunne den dog, bl.a. fordi den var anført ved firmastemplet, identificeres. Vekslen ansås derfor for gyldig.

U 1978.763. En krydset check var udstedt til »D'herrer Arkitekter Holmen og Offersen« med angivelse af adressen for den fælles tegnestue. Checken blev af den ene endosseret til den bank, hvor vedkommende – men ikke den anden – var kunde. Under hensyn til checkens udvisende og bankens kendskab til vedkommende, antoges banken ikke at have handlet groft uagtsomt ved erhvervelse af checken.

U 1965.613. Angivelse af remittenten som »Ringsted Bank, konto D 1224« ikke anset for en gyldig angivelse, selv om det oplystes, at kontoen tilhørte vekselindehaveren.

§ 2 *Et dokument, hvori der mangler nogen af de i foregående paragraf nævnte anførsler, gælder ikke som check undtagen i de i denne paragraf nedenfor fastsatte tilfælde.*

Stk. 2. *I mangel af særlig angivelse anses det ved trassatbankens navn anførte sted for at være checkens betalingssted. Er flere steder angivne ved trassatbankens navn, er checken betalbar på det sted, der er angivet først.*

Stk. 3. *Er betalingsstedet ikke angivet på ovennævnte eller på nogen anden måde, er checken betalbar på det sted, hvor trassatbanken har sit hovedsæde.*

Stk. 4. *En check, der ikke angiver stedet, hvor den er udstedt, anses for underskrevet på det ved trassentens navn anførte sted.*

1. Formål
2. Betalingsstedet
3. Udstedelsesstedet
4. Forholdet til vekselloven
5. Eventuelle yderligere påtegninger
6. Eventuelle virkninger af et dokument, der ikke opfylder formkravene
7. Retspraksis

1. Formål

Bestemmelserne i § 2 fastslår den hovedregel, at et dokument, hvori der ikke findes de i § 1 krævede angivelser, ikke er gyldigt som check. For at begrænse det antal tilfælde, hvor en check ville kunne blive ugyldig på grund af manglende iagttagelse af formkravene, fastsætter bestemmelsen imidlertid, at betalingsstedet i mangel af særlig angivelse knyttes til trassatbanken (stk. 2 og 3), og at checken i mangel af særlig angivelse anses for underskrevet på det ved trassentens navn anførte sted (stk. 4).

En check, der ikke opfylder formkravene ved udgivelsen, kan efter omstændighederne blive gyldig som check på et senere tidspunkt. Efter lovens § 13 kan indsigelen om, at en uudfyldt check er blevet udfyldt i strid med de trufne aftaler, nemlig fortrænges, jf. fx afgørelserne U 1979.913 og U 1966.776, der er omtalt nedenfor ved bestemmelsen.

2. Betalingsstedet

Checkblanketter indeholder typisk ikke en særlig angivelse af betalingsstedet, hvorimod der altid vil være angivet et sted ved trassatbanken, normalt med nøjagtig adresse. Dette sted bliver derfor betalingsstedet i medfør af stk. 2, første punktum. Skulle der forekomme flere steder ved trassatbankens navn, er det i medfør af stk. 2, andet punktum, det sted, der er anført først, der er betalingsstedet.

Selv om der ikke skulle være angivet et sted ved trassatbanken, er checken ikke ugyldig af den årsag. Det følger nemlig i så fald af stk. 3, at betalingsstedet er på det sted, hvor trassatbanken har sit hovedsæde.

Disse regler er formodningsregler, der også har til formål at sikre,

at checkindehaveren ved at følge reglerne ved forevisning af checken til betaling eller protestoptagelse er sikret mod ikke at have præsenteret checken på det rigtige sted. Men principielt kan betalingsstedet i mangel af særlig angivelse være et andet sted. Som eksempel herpå er blevet nævnt, at en check, der er udstedt i Holbæk og trukket på Landmandsbanken, snarere vil være betalbar i Holbæk end ved hovedsædet i København, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 322 ff og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 44 f. Når den afdeling, som checken er trukket på, er angivet på checken, må den dog formentlig i mangel af anden angivelse anses for betalingsstedet. I øvrigt beror det her nævnte eksempel muligvis på, at et mindretal fik indsat en reservation i konventionen, hvorefter ethvert af landene i stedet for bestemmelsen i stk. 3, kunne vælge at fastsætte en regel om, at checken i mangel af angivelse af betalingssted er betalbar på udstedelsesstedet.

3. Udstedelsesstedet

Angiver en check ikke udstedelsesstedet, anses den efter stk. 4, for underskrevet på det ved trassentens navn anførte sted. Det må formentlig antages, selv om den rent faktisk er underskrevet et andet sted, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 324, men modsat *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 45. Stedsangivelsen skal ikke nødvendigvis være en præcis adresse; angivelse af by eller plads (i betydningen område) er tilstrækkelig. Derimod kan angivelse af et land næppe være tilstrækkelig, jf. U 1976.710 om en veksel, hvor udstederens firmanavn indeholdt en angivelse af landet. Da firmaet under samme navn kunne have afdelinger i andre lande, kan afgørelsen dog også ses som et udslag af, at checken ikke nødvendigvis hidrørte fra en udsteder i det pågældende land.

Indeholder checken ikke en stedsangivelse for udstedelsen eller for trassenten, er den ikke gyldig som check. Det indebærer dog ikke nødvendigvis, at den er uden retsvirkning, jf. nedenfor i punkt 7.

4. Forholdet til vekselloven

Som nævnt i punkt 9 til § 1, indeholder vekselloven i § 1 nr. 4, et krav om angivelse af forfaldstid. Manglende angivelse af forfaldstiden medfører imidlertid ikke, at dokumentet er ugyldigt som vek-

sel. Men vekslen bliver i så fald en sigtveksel, der skal betales ved forevisning, jf. veksellovens § 2, stk. 2. Det forekommer naturligt, da vekslen ikke i så fald indeholder en bestemmelse om en kredittid og er i overensstemmelse med princippet i gældsbrevslovens § 5, hvorefter en fordring i mangel af aftale om andet skal betales ved påkrav.

I øvrigt kan forfaldstiden kun fastsættes på de særlige måder, der er angivet i veksellovens § 33. Det kan være ved sigt eller en vis tid efter sigt, sigtveksler og eftersigtveksler. Det kan endvidere være en bestemt dag eller en vis tid efter udstedelsesdagen, dagveksler og datoveksler. Ved U 1969.963 antoges, at en veksel var gyldig, selv om der ved forfaldsdagen ikke udtrykkeligt var anført et årstal. Men er der heller ikke angivet årstal ved udstedelsesdagen, er den ikke gyldig som veksel, jf. U 1906.869. Er det åbenbart, at en angiven dato beror på en fejlskrift, må den tilsigtede dato formentlig lægges til grund, hvis det klart fremgår hvilken dato, det er, jf. herved U 1979.405, hvor årstallet åbenbart var angivet forkert ved forfaldsdagen.

Forfaldstiden er sammenfaldende med frigørelsestiden, idet det følger af lovens § 40, stk. 1, at vekselindehaveren ikke er forpligtet til at modtage betaling før vekslens forfaldstid.

I øvrigt er der kun en begrænset forskel i relation til manglende angivelse af betalingssted. Da veksler kan trækkes på enhver, kan vekselloven ikke som checklovens § 2, stk. 2 og 3, henvise til trassatbanken. I veksellovens § 2, stk. 3, anses i mangel af særlig angivelse det ved trassatens navn anførte sted for at være vekslens betalingssted og tillige det sted, hvor trassaten bor. At vekselloven både omtaler betalingssted og det sted, hvor trassaten bor, skyldes, at veksler ikke alene skal forevises til betaling, men at de tillige kan forevises til accept, hvilket normalt skal ske hos trassaten og ikke på et eventuelt andet betalingssted, jf. veksellovens § 21, jf. tillige *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 39 f.

5. Eventuelle yderligere påtegninger

Checks og veksler kan udmærket indeholde andre oplysninger end de i § 1 krævede. En række bestemmelser i loven nævner eksempler på klausuler, men yderligere forekommer i et vist omfang. Blot de ikke gør checken eller vekslen betinget, berører det ikke gyldigheden.

6. Eventuelle virkninger af et dokument, der ikke opfylder formkravene

Selv om checken ikke er gyldig som check og derfor ikke kan medføre checkretlige krav, er den ikke nødvendigvis uden enhver retsvirkning. En check er lige som den trukne veksel i formen en betalingsanvisning. Den kan derfor udmærket få virkning som sådan, selv om den ikke fuldt ud opfylder checkkravene. Udstederen af en anvisning er imidlertid ikke umiddelbart ansvarlig for dens betaling, men vil ofte kunne være det som følge af det retsforhold, der gav anledning til udstedelse af den, jf. *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 150 f. Overdrageren af en anvisning er heller ikke ansvarlig for betalingen, hvorfor erhververens eventuelle krav mod overdrageren må afhænge af overdragelsesaftalen, jf. U 1911.102.

En anvisning, der ikke er forsynet med accept, er ikke et gældsbrev, hvorfor den heller ikke kan være et omsætningsgældsbrev. Der kan næppe være grundlag for uden særlig hjemmel at betragte den som en type negotiabelt dokument. Den kan derfor ikke medføre fortabelse af rettigheder eller indsigelser, ligesom der heller gælder særlige regler om betalingslegitimation, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 43 og *Preben Lyngsø:* Vekselloven s. 50 f.

Udstedelse af en anvisning betragtes ikke som en overdragelse af kravet mod trassaten, jf. U 1966.916 om et giroudbetalingskort og U 1918.614. Beskyttelse mod trassentens kreditorer kan derfor ikke opnås ved meddelelse til trassaten efter princippet i gbl. § 31, jf. U 1925.604 H, hvor der var sendt advis til banken om udstedelse af en check, jf. tillige *C. Stub Holmboe:* Lov om Chekker s. 5, *Preben Lyngsø:* Negotiable dokumenter s. 159 og *Henry Ussing:* U 1944B.287 ff.

Forsynes anvisningen med trassatens accept (hvilket kan være aktuelt ved trasserede veksler), vil den være omfattet af gældsbrevslovens regler. Som udgangspunkt vil den svare til et simpelt gældsbrev, idet skyldneren dog formentlig kun er forpligtet til at betale mod udlevering af dokumentet efter reglerne om indløsningspapirer. Er en accepteret anvisning forsynet med ordreklausul, vil reglerne om fortabelse af indsigelser i gældsbrevslovens kapitel 3 formentlig finde anvendelse, jf. *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 149 f.

7. Retspraksis

U 1979.405. På en veksel, der var udstedt den 28. november 1977, var forfaldsdagen angivet som den 28. februar 1977. Det antoges, at der måtte sigtes til den førstkommende 28. februar, altså i 1978.

U 1976.710. Trassenten var på en veksel, hvor der ikke var anført udstedelsessted, angivet som »TEAC Corporation of America«. Der kunne ikke lægges vægt på parternes konkrete viden om, hvor trassenten havde opholdssted, og da vekslen herefter ikke kunne anses for at have en tilstrækkelig stedsangivelse, afvistes en vekselsag efter de dagældende regler om hurtig retsforfølgning.

U 1969.963. På en veksel, der var udstedt den 31. juli 1969, var forfaldsdagen angivet som den 25. august. Antaget at vekslen var gyldig, selv om forfaldsåret ikke udtrykkeligt fremgik.

U 1966.916. D overgav – til nedbringelse af sin gæld til K – denne et til ihændehaveren udstedt giroudbetalingskort på 23.200 kr., men gjorde samtidig K bekendt med, at der ikke for tiden var dækning på girokontoen. Efter at D den 30. november 1965 var afgået ved døden, forsøgte K forgæves at hæve beløbet, for hvilket der stadig ikke var dækning. Den 12. januar 1966 fik K på postgirokontoret oplyst, at der nu næsten var dækning for udbetalingskortet, som K derpå, efter selv at have indbetalt differencen, hævede den følgende dag. På en skiftesamling den 20. januar 1966 vedtoges det ikke at vedgå gæld i boet. Idet D's overgivelse til K af giroudbetalingskortet under de foreliggende omstændigheder ikke fandtes at kunne anses som betaling, men alene som en tilkendegivelse om senere at ville betale beløbet, og idet det på kontoen den 12. januar 1966 indestående beløb, der i det væsentlige var fremkommet ved indbetalinger efter dødsfaldet, herefter måtte anses som tilhørende dødsboet, som efter det oplyste var insolvent, tilpligtedes K at tilbagebetale de 23.200 kr. til boet. Det fandtes efter det anførte ufornødent at tage stilling til, hvorvidt reglerne i aftalelovens § 21 eller disses grundsætninger var anvendelige på det omhandlede giroudbetalingskort.

U 1966.776. Afgørelsen er refereret ved § 13.

U 1925.604 H. En skyldner foretog en betaling med check og sendte advis til trassatbanken. Inden checken var blevet hævet i banken, blev han erklæret kon-

kurs. Antaget at udstedelse af checken ikke indebar en overdragelse af en fordring mod trassatbanken, hvorfor beløbet tilkom konkursboet.

U 1918.614. En hovmester havde givet en kreditor en »trækseddel«, der var underskrevet af rederiet, hvorefter rederiet hver måned skulle udbetale et beløb til kreditor. Antaget, at træksedlen måtte anses for en anvisning, og at en sådan ikke indebar en overdragelse af fordringen.

U 1911.102. Indehaveren af en veksel, der ikke var underskrevet af trassenten, havde fået den diskonteret. Da vekslen ikke var gyldig som sådan, kunne der ikke foretages regres efter vekselreglerne, men da parterne havde forudsat, at det var en veksel, kunne der foretages regres for beløbet. Der fandtes imidlertid ikke hjemmel til tillæg af renter og omkostninger.

U 1906.869. På en 3 måneders veksel var der ikke anført årstal i forbindelse med udstedelsesdagen. Antaget at den ikke var gyldig som veksel.

§ 3 *Checks kan kun trækkes på banker og sparekasser samt sådanne institutioner og personer som nævnt i § 54.*

Stk. 2. *Anvisninger, som trækkes på andre end de i stk. 1 nævnte, omfattes ikke af denne lov, selv om de opfylder betingelserne i § 1, jfr. § 2.*

1. Oversigt
2. Formål og baggrund
3. Hvem kan checks trækkes på?
4. Anvisninger trukket på andre

1. Oversigt

Bestemmelsen anviser med hjemmel i en af reservationerne til konventionen, at checks kun kan trækkes på institutter som nævnt i § 54. Overholdes bestemmelsen ikke gælder checkloven ikke, men dokumentet gælder som anvisning.

2. Formål og baggrund

Bestemmelsen begrænser den såkaldte passive checkhabilitet, således at checks kun kan trækkes på pengeinstitutter. Dette betegner et brud med den indtil 1932 gældende retstilstand, idet den tidligere checklov ikke indeholdt en tilsvarende begrænsning. I øvrigt bygger reglen på en af »Reservationerne« til konventionen.

I konventionens udkast til ensartet checklov havde § 3 følgende ordlyd: »En Check skal trækkes paa en Bank, i hvilken Trassenten har Midler til raadighed, over hvilke han ifølge en udtrykkelig eller stiltiende Aftale er berettiget til at raade ved Checks. Dokumentet bevarer dog sin Gyldighed som Check, selv om foranførte Bestemmelser ikke maatte være iagttagne«. »Reservationernes« artikel 4 giver imidlertid mulighed for, at staterne kan bestemme, at checks, der er udstedte og betalbare på deres territorium, og som er trukket på andre end pengeinstitutter, ikke er gyldige som checks. Endvidere gav artiklen mulighed for at fastsætte form og indhold på den måde, der ansås for mest egnet under hensyn til den anvendelse, man ville gøre af bestemmelserne. Baggrunden for disse regler er nærmere omtalt af *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 329 ff.

De nordiske lande benyttede sig af denne mulighed ved at indføje som § 3, stk. 2, at checks, der er trukket på andre end pengeinstitutter, ikke er gyldige som checks. Endvidere blev konventionens artikel 3 opdelt, således at kravet om, at trassenten skal have midler til rådighed, hvorover der kan rådes ved check, blev indsat som § 4 i loven. (Konventionens § 4 blev derved flyttet til lovens § 25.)

Da veksler som nævnt i punkt 9 i kommentaren til § 1 kan trækkes på enhver, findes der ikke bestemmelser i vekselloven, der svarer til checklovens § 3 og § 4.

3. Hvem kan checks trækkes på?

I overensstemmelse med indholdet i konventionens § 3 første punktum, bestemmes det i lovens § 3, stk. 1, at checks kun kan trækkes på pengeinstitutter, der i medfør af lovens § 54 er anerkendte dertil. Nærmere regler er fastsat ved anordning nr. 75 af 6. februar 1991, der er omtalt ved § 54.

Selv om checks normalt kun udstedes på særlige checkblanketter, der udleveres af trassatbanken, vil det kunne forekomme, at trassat-

banken er opdigtet, idet det er relativt let at fremstille blanketter, der ser ud som de af pengeinstitutterne anvendte. Som nævnt i punkt 5 i kommentaren til § 1, er det fast antaget, at sådanne må behandles som checks, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 318 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 35 f.

4. Anvisninger trukket på andre

I § 3, stk. 2, er det bestemt, at anvisninger, der er trukket på andre end de i medfør af stk. 1 dertil anerkendte institutter, ikke omfattes af loven, selv om de i øvrigt opfylder formkravene til en check. Da det imidlertid som nævnt ovenfor i punkt 3, ikke gælder for dokumenter, der fremtræder som trukket på pengeinstitutter, har bestemmelsen kun virkning for anvisninger, hvor der ikke er angivet et pengeinstitut.

Reservationen omfatter kun beføjelse til at fastsætte sådan regel for checks, der er udstedte og betalbare på statens territorium. I medfør af lovens § 59 rammer ugyldighed derfor ikke checks, der ikke er udstedte her i landet, eller som ikke er betalbare her i landet, jf. nærmere nedenfor ved den nævnte bestemmelse.

Det anføres kun i bestemmelsen, at de nævnte anvisninger ikke er omfattet af checkloven. Men typisk vil dokumentet være gyldigt som anvisning, der er nærmere omtalt i punkt 7 i kommentaren til § 2, jf. herved *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 333 f og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 48 f.

§ 4

Trassenten skal hos trassatbanken have midler til rådighed, over hvilke han i følge en udtrykkelig eller stiltiende aftale er berettiget til at disponere ved checks.

1. Oversigt
2. Formål
3. Checkaftalen
4. Midler til rådighed
5. Checkudstedelse i strid med bestemmelsen
6. Retspraksis

1. Oversigt

Bestemmelsen fastsætter, at der skal foreligge en aftale mellem trassenten og banken om, at der kan trækkes på kontoen med checks, og at trassenten ikke er berettiget til at udstede checks, som der ikke er dækning for. Bestemmelsen forhindrer ikke, at der mellem banken og trassenten opstår stiltiende aftale om, at checken dækkes, selvom der ikke er midler hertil på kontoen.

2. Formål

Formålet med bestemmelsen er at styrke tilliden til checks. Når trassenten har midler til rådighed i trassatbanken, og det er aftalt, at trassatbanken skal udbetale af dette beløb ved honorering af checks, vil checkindehaveren jo normalt ikke lide tab ved modtagelse af betaling ved check.

3. Checkaftalen

Bestemmelsen foreskriver, at der mellem trassatbanken og trassenten skal være en checkaftale, der berettiger trassenten til at udstede checks. Der vil normalt ikke kunne opstå tvivl om, at der er indgået en checkaftale. Selve checkaftalen vil være udtrykkelig, og trassenten vil have fået udleveret checkblanketter som led i aftalen. Aftalen vil normalt forpligte banken til at honorere checks, som der er dækning for på den konto, som der kan trækkes på ved checks, og berettige banken til at debitere trassentens konto for beløbet. Er der ikke dækning på kontoen, kan det følge af en stiltiende aftale, at trassenten alligevel i et vist omfang er berettiget til at trække på den, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 335 ff, *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 56 og nedenfor i punkt 3.

Checkaftalen vil i lighed med andre løbende kontraktsforhold kunne opsiges, eller den vil i tilfælde af misligholdelse kunne ophæves med den virkning, at trassenten ikke længere er berettiget til at råde over midlerne på kontoen ved checks. Det vil fx kunne være aktuelt at ophæve aftalen, hvis trassenten misbruger sin adgang til at udstede checks. Efter aftalens ophør, vil trassenten være uberettiget til at udstede checks, men ignoreres ophævelsen, vil de udstedte checks være gyldige, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 49. Pengeinstituttet må der-

for være berettiget til at kræve udlevering af de resterende blanketter ved ophør af checkaftalen.

4. Midler til rådighed

At trassenten skal have midler til rådighed indebærer, at beløbet skal kunne rummes inden for den trækningsret, der er på kontoen. Undertiden vil der kunne være en stiltiende aftale om honorering af checks inden for visse grænser, selv om trækningsretten overskrides, hvis beløbet hurtigt inddækkes. I øvrigt vil banken være berettiget til at indfri checks og debitere beløbet på trassentens konto, selv om beløbet ikke kan rummes inden for trækningsretten. Når kontoen derved kommer i overtræk, må trassenten selvsagt betale bankens sædvanlige rente for beløbet, jf. U 1981.221 H, jf. tillige *Lennart Lynge Andersen:* Lov om Kreditaftaler s. 123 ff og *Lennart Lynge Andersen, Palle Bo Madsen og Jørgen Nørgaard:* Aftaler og mellemmænd s. 104.

Konventionen giver mulighed for, at landene kan fastsætte individuelle regler om, på hvilket tidspunkt midlerne skal være til rådighed, men sådanne er ikke fastsat i loven. Uden særlig hjemmel kan det ikke kræves, at midlerne skal være til rådighed ved udstedelsen, hvis der vil være midler til rådighed, når checken præsenteres til betaling i banken. Det er fx ikke i strid med bestemmelsen, at udstede en check fredag aften, selv om der da ikke er dækning, hvis der vil være det om mandagen, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 341, men anderledes *C. Stub Holmboe:* Lov om Chekker s. 21 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 50, der vil kræve, at der også er dækning på udstedelsestidspunktet. Da en check efter § 28 skal betales ved forevisning, vil det være i strid med bestemmelsen, hvis en check fremdateres, og der først er dækning på dette senere tidspunkt. Spørgsmålet har imidlertid kun begrænset checkretlig betydning, idet manglende dækning ikke berører checkens gyldighed som sådan.

5. Checkudstedelse i strid med bestemmelsen

Checkretligt er bestemmelsen en ordensforskrift, hvis tilsættelse ikke berører checkens gyldighed, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 340 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 49. Det er imidlertid kun i denne relation, princippet i bestemmelsen er lex imperfecta. Såvel

strafferetligt som kontraktretligt kan udstedelse af dækningsløse checks have konsekvenser.

I den svenske og den norske checklov indsattes straffebestemmelser for udstedelse af dækningsløse checks, men i den danske version indsattes ikke sådanne bestemmelser. Udstedelse af en dækningsløs check kan imidlertid være bedrageri, hvis trassenten tilegner sig en ydelse ved hjælp af en dækningsløs check. Dette kan være tilfældet, hvis trassenten ved et kontantkøb foregiver, at sælgeren får betaling i kraft af checken. Trassatbanken kan udsættes for at lide tab ved honorering af dækningsløse checks, hvilket efter omstændighederne kan anses for mandatsvig, jf. nærmere *Mogens Munch:* U 1974B.217 ff.

Kontraktretligt vil betaling med en dækningsløs check selvsagt være misligholdelse, når checken ikke honoreres. Modtageren vil derfor kunne gøre misligholdelsesbeføjelser gældende. I forhold til trassatbanken vil forholdet, da det medfører tabsrisiko for den, også være misligholdelse, der vil kunne berettige til opsigelse eller ophævelse af checkaftalen.

6. Retspraksis

U 1981.221 H. En kunde havde overtrukket sin checkkonto og blev som følge deraf afkrævet overtræksrente. Antaget at han måtte være klar over, at han opnåede et til overtrækket svarende lån, som ville blive kræve forrentet efter de for overtræk på sådanne konti gældende regler. Da disse regler ikke fandtes urimelige, dømtes kunden til at betale den krævede rente.

§ 5

En check kan lyde på betaling:

- *til en bestemt person med eller uden en udtrykkelig tilføjelse af, at den er udstedt »til ordre«,*
- *til en bestemt person med tilføjelsen »ikke til ordre« eller tilsvarende udtryk, eller*
- *til ihændehaveren.*

Stk. 2. *En check, udstedt til en bestemt person med tilføjelsen »eller til ihændehaveren« eller tilsvarende udtryk, anses som betalbar til ihændehaveren.*

Stk. 3. *En check, som ikke indeholder angivelse af, til hvem den skal betales, anses ligeledes som betalbar til ihændehaveren.*

1. Oversigt
2. Checks til person eller ordre
3. Ihændehaverchecks
4. Checks »ikke til ordre«
5. Forholdet til vekselloven

1. Oversigt

Bestemmelsen fastlægger, hvorledes remittenten kan angives på checken, samt virkningen af at der ikke er angivet remittent. Umiddelbart angives fire typer checks; navnechecks, ordrechecks, ihændehaverchecks og rektachecks (ikke til ordre). Da navnechecks og ordrechecks imidlertid følger samme regler, er der reelt kun tale om tre typer. Bortset fra rektachecks er de alle negotiable. I øvrigt kan § 6, stk. 1, ses som et supplement til bestemmelsen, idet den angiver, at en check kan udstedes til trassentens egen ordre, fx »mig selv«, jf. nærmere ved den pågældende bestemmelse.

2. Checks til person eller ordre

Efter § 5, stk. 1 nr. 1 kan en check lyde på betaling til en bestemt person (navnechecks) med eller uden udtrykkelig tilføjelse af, at den er udstedt »til ordre« (ordrechecks). Det følger af denne formulering, at en check, der er udstedt til en bestemt person, principielt er »til ordre«, selv om det ikke udtrykkeligt er tilføjet. Selve det forhold, at dokumentet indeholder betegnelsen check i teksten og i øvrigt opfylder formkravene, gør den negotiabel. Den kan overdrages ved endossement, selv om den ikke indeholder en ordreklausul, jf. herved lovens § 14, jf. tillige *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 341 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 60.

Personen skal ikke nødvendigvis være angivet ved et navn. Angivelsen kan udmærket være en institution eller embede, fx Formanden for xx eller Politimesteren i yy.

Det påvirker ikke checkens gyldighed, at der er anvendt kunstnernavne e.l. Tilsvarende antages med hensyn til angivelse af en opdigtet remittent, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 60. En erhverver af en

sådan check kan dog ikke være i god tro, medmindre checken fremtræder med endossement fra den pågældende, jf. nærmere nedenfor ved §§ 19, 21 og 35.

3. Ihændehaverchecks

Efter § 5, stk. 1 nr. 3, kan en check lyde på betaling til ihændehaveren. Lyder en check på betaling til en bestemt person »eller ihændehaveren« eller tilsvarende udtryk, anses den efter § 5, stk. 2, for en ihændehavercheck. Som tilsvarende udtryk vil navnlig »indehaveren« eller »besidderen« kunne være aktuelle, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 61. Endelig følger det af § 5, stk. 3, at en check, der ikke indeholder angivelse af remittenten, anses for en ihændehavercheck.

For de to førstnævnte gælder, at de efter i princippet i lovens § 20, vedbliver at være ihændehaverchecks, selv om der tegnes endossement på dem. Derimod vil en check, hvor der ikke er angivet en remittent, blive en »ordrecheck«, hvis en indehaver anfører sig selv som remittent. Den vedbliver ikke at være en ihændehavercheck, da den ikke lyder på betaling til ihændehaveren, jf. nærmere nedenfor i § 20.

På Veksel- og Checkretskonferencen fremsattes forslag om en bestemmelse, hvorefter den mest vidtgående overdragelsesklausul skulle være gældende, hvis checken af trassenten var forsynet med flere, fx således at en check, der både indeholdt en ordreklausul og en ihændehaverklausul, skulle anses for en ihændehavercheck. Forslaget blev imidlertid anset for overflødigt, da der i de øvrige stykker var indeholdt regler om de mest praktiske virkninger. Men § 5, stk. 2, må formentlig opfattes således, at den mest vidtgående klausul er den gældende, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 342 f.

Betydningen af, at en check er en ihændehavercheck, er navnlig, at indehaveren ikke skal dokumentere sin ret ved (formelt) sammenhængende overdragelseserklæringer, jf. nærmere nedenfor ved §§ 19, 21 og 35.

4. Checks »ikke til ordre«

Trassenten kan efter § 5, stk. 1 nr. 2, angive remittenten som en bestemt person med tilføjelsen »ikke til ordre« eller tilsvarende udtryk. En sådan rektaklausul bevirker, at checken ikke kan overdrages ved endossement. Derimod indebærer klausulen ikke, at checken ikke kan

overdrages. Overdragelse kan dog kun ske i den form og med de virkninger, der gælder for almindelig overdragelse af fordring, jf. nærmere ved lovens § 14, stk. 2.

I reservationerne til konventionen artikel 7 er der givet mulighed for, at landene kunne tage forbehold med hensyn til forbud mod overdragelse af checks, der er betalbare på deres territorium, således at en check, hvori det er anført, at den ikke er overdragelig, kun kan udbetales til den indehaver, der modtog den med påtegningen. Checks, der er betalbare her i landet, vil selv om de er forsynet med påtegningen »ikke overdragelig«, skulle anses for en check med almindelig rektaklausul, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 342.

5. Forholdet til vekselloven

Vekselloven indeholder i § 1, nr. 6, et krav om angivelse af navnet på den, til hvem eller til hvis ordre betalingen skal ske. Det indebærer, at en veksel ikke kan udstedes til ihændehaveren, jf. nærmere punkt 9 til § 1. Er der ikke angivet en remittent, vil en sådan dog kunne indsættes, hvorved en veksel vil kunne blive gyldig som sådan, jf. nærmere veksellovens § 10, der er omtalt i kommentaren til § 13.

Vekselloven indeholder ikke en udtrykkelig hjemmel til at tilføje en rektaklausul svarende til checklovens § 5, stk. 1 nr. 2. At en rektaklausul alligevel kan indsættes, fremgår af lovens § 11, stk. 2, der svarer til checklovens § 14, stk. 2.

§ 6 *En check kan udstedes til trassentens egen ordre.*

Stk. 2. *Den kan trækkes for tredjemands regning.*

Stk. 3. *En check kan ikke trækkes på trassenten selv. Dog kan en check, som ikke lyder på betaling til ihændehaveren, trækkes imellem forskellige forretningsafdelinger af samme bank.*

1. Oversigt
2. Checks til egen ordre
3. Træk for tredjemands regning

4. Forbud mod træk på trassenten selv
5. Forholdet til vekselloven

1. Oversigt

Bestemmelsen indeholder tre regler, der dels i stk. 1, giver hjemmel for udstedelse af checks til egen ordre, dels i stk. 2, giver hjemmel til træk for tredjemands regning og endelig i stk. 3, forbydes træk på trassenten selv.

2. Checks til egen ordre

Udstedelse af en check til trassentens egen ordre kan ske ved, at der som remittent anføres *mig selv* eller ved, at trassenten også som remittent anfører sit eget navn, i sidstnævnte tilfælde kan eventuelt tilføjes *eller ordre*. Umiddelbart har en sådan check til egen ordre ingen betydning som check, men hvis den overdrages, vil den få det. Overdrages den, vil der som for andre checks kunne optages protest på grund af manglende betaling og iværksættes regres, ligesom den vil kunne danne grundlag for udlæg.

3. Træk for tredjemands regning

En check, der med hjemmel i stk. 2, kan trækkes for en tredjemands regning, kaldes en kommissionscheck. Sådanne kommissionschecks vil fx kunne benyttes, hvis trassenten ikke selv har en konto i udlandet men har behov for at kunne trække på en konto dér, idet det da kan aftales med en kontohaver (og trassatbanken), at trassenten kan trække checks på den pågældende konto inden for et givet beløb, jf. nærmere *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 344 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 62 f.

4. Forbud mod træk på trassenten selv

Første punktum i stk. 3, indeholder et absolut forbud mod træk af en check på trassenten selv. Andet punktum modificerer imidlertid forbudet, således at en check kan trækkes på en anden forretningsafdeling af samme bank, når blot checken ikke lyder på betaling til ihændehaveren. Checks kan derfor trækkes på andre filialer inden for

samme bank eller på hovedsædet, ligesom hovedsædet kan trække checks på filialer, når blot checken ikke lyder på betaling til ihændehaveren.

Konventionens § 6, indeholder ikke et forbud mod, at en check, der er trukket på en forretningsafdeling af samme bank, lyder på ihændehaveren. Der er imidlertid i reservationerne til konventionen mulighed for forbehold i to henseender. Artikel 8 giver mulighed for, at landene kan tillade træk på trassenten selv, medens artikel 9 giver mulighed for at forbyde, at checks, der er trukket på trassenten selv, lyder på betaling til ihændehaveren. I Danmark fandt man, at en check, der er trukket på trassenten selv og betalbar til ihændehaveren, ville være i modstrid med Nationalbankens seddelprivilegium. Derfor indsattes forbudet mod, at en sådan check lyder på betaling til ihændehaveren, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 344 ff og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 63.

5. Forholdet til vekselloven

Veksler kan ligesom checks trækkes til egen ordre, jf. veksellovens § 3, stk. 1, der svarer til checklovens § 6, stk. 1. Endvidere kan veksler trækkes for tredjemands regning, jf. veksellovens § 3, stk. 3, der svarer til checklovens § 6, stk. 2. Derimod kan veksler trækkes på trassenten selv, jf. veksellovens § 3, stk. 2.

Udstedelse af en veksel til trassentens egen ordre kan få virkning, hvis den accepteres eller overdrages. Overdrages den, vil der som for andre veksler kunne optages protest på grund af manglende accept eller betaling og iværksættes regres. Er den accepteret, vil den, også selv om den ikke er overdraget, kunne danne grundlag for udlæg hos trassaten.

Trækkes vekslen på trassenten selv, således at der er sammenfald mellem trassent og trassat, svarer vekslen indholdsmæssigt til en egen veksel, en såkaldt trasseret egen veksel. Den valgte form betragtes imidlertid som afgørende, således at vekslen behandles som en trasseret veksel, ikke som en egen veksel. Der vil således, hvis vekslen ikke er forsynet med accept, kunne blive tale om forevisning til accept og eventuelt protestoptagelse som følge af manglende accept, ligesom vekselindehaveren vil kunne bevare sit krav mod trassaten, hvis denne har accepteret vekslen, selv om kravet måtte være fortabt mod vedkommende i dennes egenskab af trassent.

En trukket egen veksel kan trækkes til egen ordre, således at der er sammenfald mellem trassent, trassat og remittent. En sådan veksel kaldes en *trasseret egen veksel til egen ordre*. Også for sådanne er formen afgørende, idet en egen veksel ikke kan udstedes til egen ordre. Det siger sig selv, at en sådan veksel først får mening ved overdragelse.

§ 7 *Indeholder en check bestemmelse om rente, anses bestemmelsen som uskrevet.*

1. Oversigt
2. Begrundelse for reglen
3. Forholdet til vekselloven
4. Uskrevne rentebestemmelser
5. Retspraksis

1. Oversigt

Medens rentebestemmelse tillades i veksler er dette ikke tilfældet for checks. En rentebestemmelse i en check har derfor ingen checkmæssig (og formentlig heller ingen bevismæssig) virkning.

2. Begrundelse for reglen

Begrundelsen for reglen er, at brugen af checks, der altid skal betales ved sigt efter § 28, skal fungere som betalingsmiddel og har en kort omløbstid efter § 29, ville blive unødigt kompliceret ved bestemmelse om forrentning, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 346 f og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 64.

3. Forholdet til vekselloven

Da veksler er et kreditmiddel, tillades rentebestemmelse i veksler, hvor forfaldstidspunktet ikke er fastsat på forhånd. Således bestemmes det i veksellovens § 5, stk. 1, første punktum, at i en veksel, der er betalbar ved sigt eller en vis tid efter sigt, kan trassenten bestemme,

at der skal svares rente af vekselsummen. Ved disse to typer veksler vides det netop ikke på forhånd, hvor længe de kommer til at løbe. I bestemmelsens andet punktum fastsættes, at i enhver anden veksel anses en sådan bestemmelse som uskrevet. For sådanne veksler, hvor forfaldsdagen kendes ved udstedelsesdagen, skal den eventuelle rente være indregnet i vekselsummen.

I de tilfælde, hvor forrentning kan angives, skal rentefoden angives i vekslen, jf. veksellovens § 5, stk. 2. Angivelsen vil naturligvis normalt være med en bestemt procent årligt, men det er ikke nødvendigt. Det er tilstrækkeligt, at den er angivet på en sådan måde, at det på objektivt grundlag kan fastslås, med hvilken procent den skal beregnes, fx en bestemt angivet procent over Nationalbankens officielle diskonto. Derimod kan den ikke sættes i forhold til »sædvanlig bankrente« eller et pengeinstituts udlånsrente, jf. *Preben Lyngsø:* Vekselloven s. 58.

Er rentefoden ikke angivet, anses rentebestemmelsen for uskrevet, jf. lovens § 5, stk. 2, hvilket indebærer, at den ikke har vekselretlig betydning. Det ville have været nærliggende at falde tilbage på rentesatsen i lovens §§ 48 og 49 i mangel af særskilt angivelse eller at have indføjet en anden deklaratorisk rentesats, men det valg blev ikke truffet, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 51.

Efter veksellovens § 5, stk. 3, løber renterne fra udstedelsesdagen, hvilket skal forstås således, at udstedelsesdagen ikke medregnes i den tid, hvor der skal svares rente, jf. lovens § 72, stk. 4. *Preben Lyngsø* antager i Vekselloven s. 58, at der må lægges vægt på den virkelige udstedelsesdag, omend der må være en formodning for, at den angivne udstedelsesdag også svarer til den virkelige. Synspunktet synes tvivlsomt. Er der ikke angivet et afvigende tidspunkt, hvorfra der skal svares renter, må den angivne udstedelsesdag formentlig anses for et løfte om betaling af rente fra det pågældende tidspunkt respektive et afkald på rente fra et tidligere tidspunkt.

Den i vekslen anførte rentefod finder kun anvendelse indtil vekslens forfald. Betales den ikke i rette tid, beregnes morarenten efter lovens § 48 med 6 procent årligt, jf. U 1991.834 H, jf. tillige *Preben Lyngsø:* Vekselloven s. 58.

Det er kun trassenten, der kan indsætte en bestemmelse om forrentning i en veksel. Indsætter en endossent en forrentningsbestemmelse, er den imidlertid ikke helt uden virkning. Det følger nemlig af lovens § 69, at en forandring i vekslen er bindende for dem, der efter

forandringen har tegnet deres navn på vekslen, hvorimod de, der har tegnet deres navn inden forandringen, er forpligtede i overensstemmelse med det oprindelige indhold. Det tab, der følger af forskellen mellem forpligtelsernes omfang, vil den, der har foretaget ændringen, være ansvarlig for, jf. herved *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 51.

4. »Uskrevne rentebestemmelser«

En rentebestemmelse i en check anses for uskreven. Er der anført forrentning med en given procent i en veksel, der ikke er en sigt- eller eftersigtveksel, eller i en check, anses bestemmelsen som uskrevet. Det indebærer, at den angivne rente ikke har check- eller vekselretlig relevans. Det medfører imidlertid ikke nødvendigvis, at den ikke kan have betydning på anden måde. *Preben Lyngsø* antager i Vekselloven s. 57 f og i Checkloven s. 64, at bestemmelsen må fortolkes på den måde, at rentebestemmelsen ikke er uden enhver virkning, men at den kun frakendes skriftlig virkning. Der er selvsagt intet til hinder for, at trassenten og trassaten aftaler en forrentning af et eventuelt mellemværende uafhængigt af udstedelse af en check eller veksel. Det er imidlertid et spørgsmål, om en påtegning på en check eller veksel kan være et moment, der sammen med andre momenter kan have bevismæssig betydning ved afgørelsen af, hvad parterne måtte have aftalt. Ved accept af en veksel kan der ikke antages at være reklamationspligt mod angivelser, der skal anses for uskrevne. Reelt må virkningen af, at rentebestemmelsen anses for uskrevet, derfor formentlig være, at den er helt virkningsløs.

5. Retspraksis

U 1991.834 H. Som led i et låneengagement var der blevet anvendt sigtveksler, heraf to uden rentebestemmelse, således at forfald og rente indtil da var angivet i følgeskrivelser, og således at vekslerne ved den aftalte forfaldstid blev indfriet eller forlænget i forbindelse med en ny aftale om renten for den kommende periode. Flertallet i Højesteret antog, at de rentesatser, der var anvendt i de sidste skrivelser inden trassatens betalingsstandsning og konkurs, ikke kunne påberåbes som grundlag for anvendelse af rentelovens § 6, hvorfor der efter vekslernes forfald kun kunne kræves den i lovens § 48 nævnte rente på 6 pct., idet der dog kunne beregnes procesrente fra kravets anmeldelse i konkursbo.

§ 8 *En check kan lyde på betaling hos en anden bank end trassatbanken enten på det sted, hvor denne har sit sæde, eller på et andet sted.*

1. Oversigt
2. Domicilering af checks
3. Domicilering af veksler
4. Påtegningen
5. Hvem kan domicilere?
6. Retspraksis

1. Oversigt

Checklovens § 8 svarer i det væsentlige til veksellovens § 4, med den forskel at medens checks kun kan gøres betalbare hos en anden bank, kan veksler gøres betalbare hos enhver, omend også veksler, når de er gjort betalbare hos en tredjemand, normalt vil være gjort betalbare hos en bank. Da bestemmelserne i det væsentlige er ens i de to love, behandles problemer med hensyn til påtegningen og om, hvem der kan domicilere under ét. Disse to spørgsmål har givet anledning til en ret omfattende retspraksis for veksler, medens der ikke har vist sig tilsvarende problemer for checks.

2. Domicilering af checks

En påtegning på en check om, at den er betalbar hos en tredjemand, kaldes en domicilpåtegning eller domicilering og har den virkning, at checken skal forevises til betaling hos den pågældende tredjemand (domicilaten), ligesom eventuel optagelse af protest som følge af manglende betaling skal ske for denne. Dette kan være hensigtsmæssigt for remittenten, hvis denne bor på et andet sted end trassatbanken.

Det følger af ordlyden i § 8, at checks kun kan gøres betalbare i en bank. I reservationerne til konventionen artikel 10 er der givet mulighed for at tillade, at en check kan gøres betalbar hos en tredjemand, der ikke er en bank. Danmark har imidlertid ikke benyttet sig af denne mulighed. Er den anførte domicilat ikke et pengeinstitut, er domicileringen ikke gyldig, hvorfor checken må forevises til betaling hos trassatbanken.

Når trassenten vil domicilere en check, må det aftales med trassat-

banken, idet denne må arrangere indfrielse af checken med domicilatbanken. Når domicilatbanken har indfriet checken efter aftale med trassatbanken, vil sidstnævnte være forpligtet til at betale beløbet og berettiget til at debitere trassentens konto for det. Disse dækningskrav er ikke egentlige checkretlige krav, men krav der følger af domicileringsaftalen, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 348 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 65. Domicilering af en check indebærer ikke i sig selv, at checkindehaveren har et krav mod domicilatbanken, medmindre checken tillige er noteret, jf. nedenfor i punkt 4 og i § 25.

Er der ikke indgået en aftale om domicileringen, vil udstedelsen være i strid med § 4, idet der ikke ville være midler til rådighed i domicilatbanken. I øvrigt ville checken i så fald næppe blive indfriet. Uden særlig aftale har trassatbanken ikke pligt til at godtgøre beløbet, og da der netop er tale om indfrielse, kan der ikke foretages checkregres, som der kan, hvis en bank, der ikke er trassatbanken eller domicilatbanken, modtager en check ved endossement, og denne ikke bliver honoreret af trassatbanken, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 348. Domicilatbanken må dog antages at få et dækningskrav mod trassenten, hvis checken ikke indfries af trassatbanken, jf. under tvivl *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 65 f.

Det antages, at der kan være flere domicilater på en check. Da det imidlertid indebærer, at trassatbanken skal have arrangeret indløsning med flere banker, forekommer det næppe ofte, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 349 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 66.

3. Domicilering af veksler

Ved veksler kan domicilering også være hensigtsmæssig for remittenten, hvis denne bor på et andet sted end trassaten, og sidstnævnte må da sørge for at stille midler til rådighed for domicilaten (ofte et pengeinstitut), således at dette indfrier vekslen. Eventuel optagelse af protest som følge af manglende betaling ifølge en domicileret veksel med et pengeinstitut som domicilat kan ske for en repræsentant for pengeinstituttet på notarialkontoret. Derimod skal forevisning til accept ske for trassaten, og eventuel protest som følge af manglende accept optages for denne. I øvrigt kan trassenten ikke forbyde forevisning til accept af en veksel, der er domicileret, jf. § 22, stk. 2. Der

kan angives flere domicilater. Det er imidlertid ikke afklaret, om der i givet fald skal optages protest for manglende betaling for begge inden iværksættelse af regres, men praktiske hensyn taler herimod.

4. Påtegningen

Hverken checkloven eller vekselloven indeholder forskrifter om, hvorledes en domicilpåtegning skal udformes. Særlig for checks kendes i udlandet påtegning om banker, der vil modtage checken til inkasso. Sådanne er normalt anført på checkens bagside og er netop kun udtryk for, at man vil modtage checken til inkasso, ikke udtryk for en domicilering, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 348.

Formuleringen af påtegningen har særlig givet anledning til problemer ved veksler, men påtegningen på en check må formentlig opfylde tilsvarende krav. Lyder en veksel på betaling *hos* eller *ved* en tredjemand, må den anses for domicileret, jf. U 1904.429, U 1906.330, U 1912.802 og U 1929.363 samt *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 47 og *Preben Lyngsø:* Vekselloven s. 56. Påtegningen må indholdsmæssigt være bestemt, jf. U 1932.138, om påtegningen »antagelig b/b v Købmands ...«, der ikke blev anset for domicilering. Forkortelsen »b/b (X-bank)« antages ikke med tilstrækkelig tydelighed at angive en domicilering, jf. U 1929.433 og U 1921.895.

Netop når domicilaten er et pengeinstitut, kan det virke mundret at anføre, at en veksel er betalbar i det pågældende pengeinstitut. Sådan påtegning anerkendtes da også ved U 1895.387 H. Anvendelse af ordet i har imidlertid traditionelt været brugt i tilfælde, hvor en veksel var diskonteret i det pågældende pengeinstitut, og det påhvilede da trassaten at betale den i pengeinstituttet. Udtrykket har derfor ikke tilsigtet at give udtryk for, at vekslen kunne forventes betalt af pengeinstituttet som domicilat, jf. *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 123 f, sml. *Preben Lyngsø:* Vekselloven s. 56. Der findes da også i ældre retspraksis en række afgørelser, der antager, at dette udtryk ikke kan anses for en domicilering, jf. U 1903.404, U 1904.132, U 1904.440, U 1904.465, U 1908.528 og U 1951.811. Når påtegningen ikke betragtes som en domicilpåtegning, bevirker det, at betalingsstedet ganske vist er dér, men at vekselprotest ikke kan optages for en af pengeinstituttets medarbejdere på notarialkontoret, men skal optages i forretningslokalet. Hvis en påtegning i øvrigt er placeret i en dertil beregnet rubrik med teksten domicilering, bør det imidlertid næppe antages, at den ikke kan anses for

en domicilpåtegning selv om der er anvendt udtrykket *betalbar i*. Det forekommer ikke logisk, da påtegningen jo så blot opfattes som et betalingssted, der rettelig burde være anført som et sådant. Dette gælder i særlig grad for checks, hvor der ikke har været en praksis for at angive et betalingssted i en bank.

Også en påtegning om, at en veksel eller en check betales *af* en angiven tredjemand, må anses for en domicilering.

5. Hvem kan domicilere?

Beføjelsen til at domicilere en check tilkommer trassenten. For veksler følger det af § 27, at det primært er trassenten, der kan domicilere vekslen.En endossent kan ikke domicilere. En domicilpåtegning, der er påført med urette, er imidlertid næppe en nullitet. Da det ville have vidtrækkende konsekvenser for vekselindehaveren, der jo ville miste sin vekselret mod andre end trassaten, der har accepteret vekslen, hvis vekslen kun blev protesteret mod den med urette indsatte domicilat, antages det, at påtegningen er bindende for alle, der har påtegnet vekslen efter indføjelsen af domicilaten, jf. princippet i lovens § 69, hvorefter en ændring i vekslen er bindende for dem, der efter ændringen har sat deres navn på den, jf. tillige *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 49 f. Det har den virkning, at de ikke kan påberåbe sig, at der skulle have været optaget protest for manglende betaling for trassaten, ikke for domicilaten, men i forhold til de, der har påtegnet vekslen inden ændringen gælder den i den oprindelige form, således at de vil kunne påberåbe sig manglende protestoptagelse.

6. Retspraksis

U 1951.811. En banks navn var med gummistempel påført en veksel på en sådan måde, at det ikke klart fremgik, om vekslen var betalbar *i* eller *ved* banken. Vekslen ikke anset for domicileret, hvorfor protest burde være optaget i banken og ikke for en bankmedarbejder på notarialkontoret.

U 1932.138. Påtegningen »antagelig b/b v Købmands- og Haandværkerbanken i Aarhus« ikke anset for gyldig domicilering af en veksel.

U 1929.433. På en veksel var anført: »b/b Esbjerg Bank«. Antaget at det ikke med tilstrækkelig tydelighed fremgik, »at det har været Meningen at angive

Esbjerg Bank som den, ved hvem Betaling skulde ske, og Optagelse af Protest .... har herefter – uanset om Vekslen iøvrigt kan anses som domicileret – ikke været fornøden til Bevarelse af Vekselretten mod Akceptanten«.

U 1929.363. Påtegningen »betalbar ved Handelsbanken i Kalundborg« på en veksel anset for domicilering, hvorfor protestoptagelse på notarialkontoret var korrekt.

U 1921.895. Påtegningen »b/b Erhvervsbanken« på nogle veksler ikke antaget med tilstrækkelig tydelighed at angive, at de skulle være domicilerede.

U 1912.802. Påtegningen »betalbare hos trassenterne i Randers« på veksel anset for domicilering, hvorfor protest skulle have været optaget der.

U 1908.528. Påtegning om, at vekslen var »betalbar i Nationalbankens Filial, Nykøbing F«, ikke anset for domicilering.

U 1906.330. Påtegning om, at vekslen var »betalbar hos« en angiven bank, anset for domicilering.

U 1904.465. Påtegningen »betalbar i Landmandsbanken i Holbæk« antoges, særligt under hensyn til, at vekslen var blevet diskonteret i den nævnte bank, ikke at være en domicilering.

U 1904.440. Påtegningen »betalbar Landmandsbankens Kallundborg Afdeling« ikke anset for domicilering af en veksel.

U 1904.429. Veksel, der var »Betalbar ved Kjøbenhavns Grundejerbank«, anset for domicileret.

U 1904.132. Veksel, der var »betalbar i Detailhandlerbankens Lygtevejsafdeling«, ikke anset for domicileret. (I øvrigt tilladt at fremsætte den indsigelse, at der var udstedt en ny veksel for beløbet, da indsigelsen gik ud på, at vekslen var indfriet.)

U 1903.404. Egen veksel »Betalbar i Banken for Løgstør og Omegn« ikke anset for domicileret, hvorfor protest skulle have været optaget der. Protestoptagelse for en bankmedarbejder på notarialkontoret derfor ej tilstrækkelig.

U 1895.387 H. Påtegningen »betalbar i Banken for Ringsted og Omegn« antoges at være en domicilpåtegning af en veksel.

§ 9 *En check, hvori beløbet er anført både med bogstaver og med tal, gælder i tilfælde af uoverensstemmelse imellem de anførte beløb for den sum, der er anført med bogstaver.*

Stk. 2. *En check, hvori beløbet er anført flere gange enten med bogstaver eller med tal, gælder i tilfælde af uoverensstemmelse mellem de anførte beløb alene for den mindste sum.*

1. Formål og forholdet til vekselloven
2. Uoverensstemmelse mellem angivelse med bogstaver og med tal
3. Uoverensstemmelse mellem flere angivelser i øvrigt
4. Konsekvenser af forskellig angivelse
5. Retspraksis

1. Formål og forholdet til vekselloven

Bestemmelsens formål er at fastsætte nogle klare regler, hvis der er uoverensstemmelse mellem flere beløbsangivelser, således at der ikke skulle være tvivl om, hvilket beløb dokumentet kan gøres gældende for. Reglen begrundes dels med, at det må formodes, at trassenten er mere omhyggelig ved bogstaverne end med tallene dels med, at det er vanskeligere at forfalske tal end bogstaver, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 66 og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 35 f. I øvrigt er bestemmelsen identisk med veksellovens § 6.

2. Uoverensstemmelse mellem angivelse med bogstaver og med tal

Bestemmelsen regulerer præceptivt uoverensstemmelse mellem to eller flere beløbsangivelser i dokumentet. Reglerne indebærer ikke, at beløbet både skal angives med bogstaver og med tal, men tager blot stilling til, hvorledes der skal forholdes, når der er flere angivelser, og der er uoverensstemmelse mellem disse, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 66 f og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 35. Bestemmelsen kan

ikke anvendes generelt. Den er således ikke anvendelig ved forskellige angivelser i pantebreve, jf. U 1988.245/2.

Er summen angivet både med tal og med bogstaver, er det beløb, der er anført med bogstaver, det gældende, uanset hvilket beløb der er størst. Det er således uden check- eller vekselretlig betydning, at trassenten måtte kunne bevise, at det har været aftalt mellem parterne, at der skulle udstedes en check eller veksel lydende på det med tal anførte beløb. Selv om det ikke har check- eller vekselretlig betydning, kan det imidlertid have betydning mellem parterne. Er checken eller vekslen en del af en betaling, vil det beløb, som den faktisk får virkning for, også normalt være det beløb, som trassaten skal godskrives.

3. Uoverensstemmelse mellem flere angivelser i øvrigt

Er beløbet anført flere gange enten med bogstaver eller med tal, og er der uoverensstemmelse mellem disse, gælder checken eller vekslen efter stk. 2 kun for det mindste af de angivne beløb. Det følger imidlertid af stk. 1, at en angivelse med bogstaver går forud for en angivelse med tal. Er der uoverensstemmelse mellem to angivelser med tal, gælder den mindste af disse derfor kun, hvis der ikke er en angivelse med bogstaver.

En uoverensstemmelse mellem beløbsangivelser kan også forekomme ved, at der er angivet forskellig valuta. Denne form for uoverensstemmelse er ikke direkte omfattet af bestemmelsen. Under den tidligere veksellov var det antaget, at den lignende bestemmelse, der dog altid valgte den mindste af angivelserne, også var anvendelig på angivelse i forskellige møntsorter. Det er almindeligt antaget, at også de nugældende bestemmelser i checklovens § 9 og veksellovens § 6 kan anvendes analogt på forskellig angivelse af møntsorter, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 53 f, *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 68 og *Preben Lyngsø:* Vekselloven s. 59 f. Det har den virkning, at møntangivelsen ved angivelsen i bogstaver normalt må være afgørende.

I de meget upraktiske situationer, hvor der ikke er angivelse med bogstaver men to angivelser med tal, eller hvor der er to angivelser med bogstaver, må det være tvivlsomt, om princippet i bestemmelserne kan anvendes. Har møntenhederne svingende kurser, vil det kunne forekomme, at det faktisk først på betalingstidspunktet kan fastslås,

hvilket beløb der er mindst. Dette taler stærkt for at anse checken eller vekslen for ugyldig.

4. Konsekvenser af forskellig angivelse

Når der er forskelle mellem angivelserne, kan checken eller vekslen i kraft af reglen få virkning for et andet end det forudsatte beløb, idet det beløb, som bestemmelsen anviser, i det hele er afgørende i check- og vekselretlig henseende. Det er det beløb, som må være gældende i parternes mellemværende. Men fører den uoverensstemmende angivelse til, at der erlægges for meget eller for lidt i et underliggende mellemværende, må differencen normalt efterfølgende kunne kræves udlignet, idet hverken afgivelse eller modtagelse af dokumentet med den uoverensstemmende angivelse vanskeligt vil kunne anses for et løfte, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 67.

5. Retspraksis

U 1988.245/2. Et sælgerpantebrev indeholdt ved anmeldelsen uoverensstemmelse i teksten mellem den sum, der var anført henholdsvis med bogstaver og tal (88.128 kr. og 18.128 kr.). Pantebrevet blev lyst og tilbagesendt anmelderen uden anmærkning om, for hvilket beløb det var lyst. I tingbogen indførtes oprindelig 88.128 kr., men dette ændredes senere til 18.128 kr. Da anmelderen derefter opdagede uoverensstemmelsen og ville have lyst en påtegning om, at hovedstolen var på 88.128 kr., fik påtegningen retsanmærkning om et udlæg lyst før »forhøjelsen«. Antaget, at reglerne i checklovens § 9 og veksellovens § 6 ikke kunne anvendes analogt på pantebreve, der modsat checks og veksler indeholder fortolkningsbidrag. Pantebrevet burde efter de konkrete momenter være lyst for 88.128 kr., og retsanmærkningen var derfor meddelt med urette.

§ 10 *Forekommer der på en check underskrifter af nogen, der mangler evne til at påtage sig checkforpligtelse, falske underskrifter, underskrifter af opdigtede personer eller underskrifter, der af anden grund ikke er forbindende for underskriverne eller for den, i hvis navn underskriften er meddelt, er andre checkskyldneres forpligtelse ikke desto mindre gyldig.*

1. Formål og forholdet til vekselloven
2. Virkning af uforpligtende underskrifter
3. Særligt om accepterede veksler og noterede checks

1. Formål og forholdet til vekselloven

Bestemmelsen sikrer, at en check bevarer sin gyldighed som check, selv om der forekommer uforpligtende underskrifter på den, idet virkningen blot bliver, at de øvrige checkskyldnere hæfter i den egenskab, hvori de har påtaget sig forpligtelsen. I øvrigt er bestemmelsen identisk med veksellovens § 7. Dog kan der fremtræde en forskel ved anvendelse af reglerne, idet checks ikke kan accepteres af trassaten, medens trassaten på en veksel bliver forpligtet til at betale vekselsummen ved accept af vekslen. Et lignende problem vil dog kunne opstå ved checks, der efter noteret af trassatbanken i overensstemmelse med § 25, idet trassatbanken er forpligtet til at indfri sådanne.

2. Virkning af uforpligtende underskrifter

Selv om det ikke fremgår direkte af lovene, bevares de stærke indsigelser mod en check- eller vekselforpligtelse i overensstemmelse med almindelige principper, hvilket da også forudsættes i checklovens § 10 og veksellovens § 7. Men bestemmelserne giver i og for sig ikke særskilt hjemmel for bevarelse af disse indsigelser. Tværtimod ligger der i henvisningen til, »underskrifter, der af anden grund ikke er forbindende for underskriverne eller for den, i hvis navn underskriften er meddelt« en henvisning til de almindelige regler om indsigelser, der ikke fortabes samt til de identiske regler i checklovens § 22 og veksellovens § 17 om indsigelser, der fortabes.

Dokumentet bevarer sin gyldighed som check eller veksel til trods for, at en eller flere af de anførte skyldnere ikke er forpligtede, idet de andre check- eller vekselskyldnere hæfter fuldt ud, under forudsætning af at checken eller vekslen i øvrigt opfylder de formelle krav.

Det er ikke afgørende, i hvilken egenskab den ugyldige forpligtelse er påført. Er trassenten opdigtet, eller er dennes underskrift falsk, hæfter remittenten som endossent i forhold til senere erhververe af checken eller vekslen. Tilsvarende gælder, hvis et endossement er uforpligtende for den angivne endossent, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 55 ff og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 68 ff. Også en påtegning som avalist er forpligtende, selv om den forpligtelse, den indgås for, er ugyldig, jf. checklovens § 27, stk. 2, og veksellovens § 32, stk. 2. Er det trassentens forpligtelse, der er uforbindende, er trassaten normalt ikke berettiget til at belaste trassentens konto med beløbet, medmindre trassenten ved uagtsomhed har gjort et misbrug muligt, jf. nedenfor i § 22 og § 38.

Sagt på en anden måde kan en check- eller vekselskyldner ikke over for en senere erhverver af dokumentet gøre gældende, at han påregnede at kunne gøre et eventuelt krav gældende mod en anden (solid) check- eller vekselskyldner.

3. Særligt om accepterede veksler og noterede checks

Trassaten er som udgangspunkt ikke forpligtet til at indfri en check eller veksel. Er trassentens underskrift på dokumentet falsk eller af andre årsager uforpligtende, giver det derfor ikke anledning til særlige problemer i forholdet mellem trassat og trassent, hvis blot forholdet opdages, inden dokumentet er indfriet.

Hvis trassaten accepterer en veksel, bliver han efter veksellovens § 28 forpligtet til at betale. Har trassaten accepteret en falsk veksel, vil det have den konsekvens, at han vil være forpligtet til at betale den uden at kunne føre beløbet i regning i forhold til den angivne trassent. Tilsvarende gælder, hvis trassatbanken har noteret en falsk check efter checklovens § 25, jf. nedenfor i punkt 4 til denne bestemmelse.

§ 11 *Den, der tegner sit navn på en check på en andens vegne, for hvem han ikke havde fuldmagt til at handle, bliver selv forpligtet efter checken og erhverver, når han har betalt, de samme rettigheder, som ville have tilkommet den anden. Det samme gælder den, som har overskredet sin fuldmagt.*

1. Bestemmelsens anvendelsesområde og forholdet til vekselloven
2. »Fuldmægtigens« pligt og ret
3. Eventuelle yderligere virkninger

1. Bestemmelsens anvendelsesområde og forholdet til vekselloven

Bestemmelsen i § 11 er identisk med veksellovens § 8 og omfatter personer, der har underskrevet med angivelse af et fuldmagtsforhold, hvor den angivne fuldmagtsgiver ikke er blevet forpligtet eller kun delvis er blevet forpligtet som følge af, at der ikke eksisterer en fuldmagt til at disponere i relation til checks, eller som følge af at vedkommende har overskredet fuldmagtens grænser, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 58. Derimod kan bestemmelsen ikke finde anvendelse, hvis den pågældende ikke har underskrevet med sit navn som fuldmægtig.

Spørgsmålet, om den angivne fuldmagtsgiver er blevet forpligtet, må afgøres efter almindelige fuldmagts- og tegningsregler. Efter dansk rets almindelige principper kan en fuldmagtsgiver blive forpligtet, selv om fuldmægtigen har handlet uden for sin bemyndigelse, hvis der er skabt en særlig legitimation for fuldmægtigen, og denne har handlet inden for grænserne af legitimationen, også kaldet fuldmagtens grænser. Det forudsætter, at tredjemand er i god tro, jf. nærmere herom *Lennart Lynge Andersen, Palle Bo Madsen og Jørgen Nørgaard:* Aftaler og mellemmænd, kapitel 4 samt *Henry Ussing:* Aftaler § 29. Når fuldmagtsgiveren er forpligtet over for tredjemand, falder forholdet ikke ind under § 11. Har fuldmægtigen påført fuldmagtsgiveren tab ved at overskride sin bemyndigelse, vil der kunne blive tale om erstatning for dette efter den almindelige culparegel, jf. *Lennart Lynge Andersen, Palle Bo Madsen og Jørgen Nørgaard:* Aftaler og mellemmænd s. 310, *Preben Lyngsø:* Vekselloven s. 66 samt *Anders Ørgaard:* U 1996B.408 ff.

I overensstemmelse med princippet i aftalelovens § 25, har fuld-

mægtigen bevisbyrden for fuldmagtens eksistens. Kan denne bevisbyrde ikke løftes, indtræder virkningen efter checklovens § 11 eller veksellovens § 8, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 59 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 75.

2. »Fuldmægtigens« pligt og ret

Virkningen af manglende fuldmagt efter bestemmelsen i § 11 er væsentlig anderledes end dansk rets almindelige regler derom i aftalelovens § 25. Reglen i aftalelovens § 25 er en erstatningsregel, hvorefter fuldmægtigen indestår for det tab, som følger af, at den angivne fuldmagtsgiver ikke er forpligtet. Endvidere fritager § 25 fuldmægtigen, hvis fuldmagten var ugyldig eller uvirksom af grunde, som fuldmægtigen var uvidende om, og som tredjemand ikke kunne påregne, at han vidste besked om, jf. nærmere *Lennart Lynge Andersen, Palle Bo Madsen og Jørgen Nørgaard:* Aftaler og mellemmænd s. 311 ff samt *Henry Ussing:* Aftaler s. 339.

Efter checklovens § 11 og veksellovens § 8 er det ikke et erstatningsansvar, fuldmægtigen ifalder. Fuldmægtigen bliver, hvis ikke den angivne fuldmagtsgiver er fuldt ud forpligtet efter checken eller vekslen, selv forpligtet som check- eller vekselskyldner. Det er i denne sammenhæng uden betydning, af hvilken grund der ikke er en virksom fuldmagt, og om fuldmægtigen havde kendskab dertil eller ej. Det påvirker heller ikke kravet mod fuldmægtigen, at den angivne fuldmagtsgiver måtte være insolvent, således at de efterfølgende rettighedshavere ikke lider noget tab som følge af den manglende fuldmagt, eller at der måtte være fuldmagt for en del af checksummen, således at fuldmagtsgiveren måtte hæfte for en del af denne, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 57 f og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 73 f, sml. dog *C. Stub Holmboe:* Lov om Chekker s. 30 f, der antager, at reglen ikke bør anvendes, hvis der er tale om en uvæsentlig fuldmagtsoverskridelse.

Fuldmægtigen bliver forpligtet i samme omfang, som den angivne fuldmagtsgiver ville have været forpligtet, hvis der havde bestået en fuldmagt. Kunne den angivne fuldmagtsgiver have fremsat indsigelser mod en efterfølgende check- eller vekselindehaver, vil fuldmægtigen derfor kunne fremsætte de samme indsigelser, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 76.

Det er en logisk følge af, at fuldmægtigen bliver check- eller veksel-

skyldner, at han også, når han har betalt, får de rettigheder, som ville have tilkommet den angivne fuldmagtsgiver. Fuldmægtigen vil således kunne få inddækket beløbet, hvis der er foranstående check- eller vekselskyldnere, der kan honorere kravet. Kunne disse fremsætte indsigelser mod den angivne fuldmagtsgiver, vil de samme indsigelser kunne gøres gældende over for fuldmægtigen, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 76 og *samme:* Vekselloven s. 65.

3. Eventuelle yderligere virkninger

I de tilfælde, hvor fuldmægtigen havde fuldmagt for en del af beløbet, hæfter fuldmagtsgiveren for denne del. Da fuldmægtigen hæfter fuldt ud for check- eller vekselskylden, vil der være solidarisk hæftelse for den del af skylden, som fuldmagtsgiveren tillige hæfter for, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 59 f, *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 75 og *Preben Lyngsø:* Vekselloven s. 64 f.

Kan fuldmægtigen ikke inddrive beløbet hos foranstående check- eller vekselskyldnere, opstår spørgsmålet, om beløbet helt eller delvis kan kræves dækket fra anden side. Efter omstændighederne vil den angivne fuldmagtsgiver være blevet godskrevet det beløb, som »fuldmægtigen« hæfter for. Det vil være tilfældet, hvis den pågældende har accepteret en veksel, der er trukket for købesummen for et vareparti. Det vil også være tilfældet, hvis den pågældende trassent eller endossent har påtegnet checken eller vekslen som et led i varetagelsen af fuldmagtsgiverens interesse, og altså ikke brugt dokumentet til uvedkommende formål. I så fald vil det formentlig ofte bero på en misforståelse hos fuldmægtigen, at der er handlet i henhold til en (ikke tilstrækkelig) fuldmagt. Er et beløb kommet den angivne fuldmagtsgiver til gode, og kan fuldmægtigen ikke inddrive beløbet hos foranstående vekselskyldnere, vil førstnævnte typisk være blevet beriget på sidstnævntes bekostning. En sådan berigelse er ikke omfattet af berigelsesreglerne i checklovens § 57 og veksellovens § 74, men det må antages, at et krav kan gøres gældende efter de i teorien og retspraksis antagne principper om fralæggelse af ugrundede berigelser, jf. nærmere herom *Vagn Carstensen* i Formueretlige emner s. 77 ff, *A. Vinding Kruse:* Restitutioner, navnlig kap. 7 og *samme:* Erstatningsretten § 19 og tillige *Lennart Lynge Andersen, Palle Bo Madsen og Jørgen Nørgaard:* Aftaler og mellemmænd s. 315.

§ 12 *Trassenten indestår for checkens betaling. Enhver bestemmelse, hvorved trassenten fraskriver sig ansvaret for checkens betaling, anses som uskrevet.*

1. Oversigt og forholdet til vekselloven
2. Indeståelse for betaling
3. Ansvarsfraskrivelse for betaling
4. Ansvarsfraskrivelse for accept af veksler

1. Oversigt og forholdet til vekselloven

Bestemmelsen fastlægger, at trassenten ikke med checkretlig virkning kan fraskrive sig ansvaret for checkens betaling. Tilsvarende følger det af veksellovens § 9, at trassenten ikke kan fraskrive sig ansvaret for vekslens betaling, således at der er identitet med hensyn til dette spørgsmål. Da veksler typisk vil blive accepteret indeholder veksellovens § 9 den udvidelse i forhold til checklovens § 12, at trassenten også indestår for vekslens accept, men at ansvaret for accept dog kan fraskrives.

2. Indeståelse for betaling

Bestemmelserne angiver, at trassenten indestår for checkens eller vekslens betaling. Indeståelsen er imidlertid subsidiær i den forstand, at trassenten ikke kan afkræves betaling, før det er godtgjort (normalt ved protestoptagelse), at trassaten nægter betaling, jf. U 1993.399.

Ved overgivelse af checken eller vekslen til remittenten bliver trassenten i forhold til denne forpligtet til at betale summen. Checken eller vekslen kan derfor betragtes som et nyt grundlag for den underliggende fordring (novation), der derfor ikke kan inddrives uden hensyn til dokumentet. Men da trassaten ikke i forhold til indehaveren af dokumentet er forpligtet til at betale (jf. dog § 25), er det trassenten der er den forpligtede. Vestre Landsrets bemærkning i U 1993.399, hvorefter en advokat, der havde udstedt en check fra en separat klientkonto, ikke ville have hæftet efter § 12, hvis checken havde været rettidigt forevist, er kun forenelig med bestemmelsen, hvis det forudsættes, at en sådan konto er et fra advokaten adskilt hæftelsessubjekt.

3. Ansvarsfraskrivelse for betaling

Ansvaret for checkens eller vekslens betaling kan trassenten ikke fraskrive sig, idet en fraskrivelse af det efter checklovens § 12, 2. punktum og veksellovens § 9, stk. 2, 2. led, anses for uskrevet. Som følge heraf er dokumentet gyldigt som check eller veksel, på trods af at trassenten måtte have givet checken eller vekslen en påtegning om fraskrivelse af ansvaret for betaling.

At fraskrivelsen anses for uskrevet indebærer tillige, at trassenten ikke kan påberåbe sig den i forhold til en erhverver af checken eller vekslen. Der er for så vidt intet i vejen for, at trassenten i forhold til modtageren frasiger sig ansvaret for betalingen, men en påtegning på checken eller vekslen kan, da den anses for uskrevet, ikke antages at kunne benyttes som bevis for en sådan aftale. Men kan aftalen godtgøres på anden måde, må trassenten antages at kunne kræve beløbet godtgjort, hvis han har måttet udrede det på grundlag af dokumentet, jf. herved *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 352 og *Preben Lyngsø:* Vekselloven s. 70.

Måtte trassenten have givet vekslen en påtegning om fraskrivelse af ansvaret for betaling, kan den heller ikke antages at få betydning for endossenterne, idet den netop anses for uskrevet. Vil endossenten fraskrive sig ansvaret for betaling, kræver det en særskilt påtegning, jf. nedenfor i § 18.

4. Ansvarsfraskrivelse for accept af veksler

Veksellovens § 9, stk. 2, tillader, at ansvaret for accept fraskrives. Fraskrivelse af ansvaret kan fx ske ved påtegningen »uden ansvar for accept«. Har trassenten efter reglen i lovens § 22, stk. 2 forbudt, at vekslen forevises til accept, antages det også at indebære en fraskrivelse af ansvaret for accept. Det må antages, selv om forbudet ikke måtte være gyldigt, fordi det er indsat i en veksel, hvor accept ikke gyldigt kan forbydes, jf. *Preben Lyngsø:* Vekselloven s. 69. Når vekslen indeholder et forbud mod forevisning til accept, kaldes den undertiden en uacceptabel veksel.

En veksel, der ikke er accepteret, kan være mindre egnet til omsætning, idet der jo ikke er sikkerhed for, at trassaten vil forpligte sig til at betale beløbet. Da en erhverver imidlertid kan se på vekslen, at

ansvaret for accept er fraskrevet, er der ikke særlige betænkeligheder ved det, når blot trassenten hæfter for beløbet.

Har trassenten forbudt, at vekslen forevises til accept, må det være givet, at heller ikke endossenterne kan være ansvarlige for vekslens accept. Trassentens blotte fraskrivelse af ansvaret for accept må også antages at medføre, at endossenterne ikke er ansvarlige derfor, jf. om endossenternes fraskrivelse af ansvaret for vekslens accept og betaling veksellovens § 18, der omtalt nedenfor ved checklovens § 15.

5. Retspraksis

U 1993.399. En revisor, der efter aftale med en advokat, der var beskikket tilsyn under betalingsstandsning, antoges ikke under de foreliggende omstændigheder at have haft grundlag for at antage, at advokaten ville indestå for betalingen. Advokaten havde for honoraret fra en separat klientkonto udstedt en check, der ikke blev indløst inden skyldnerens konkurs, og som måtte antages at være bortkommet. Dette kunne ikke medføre, at advokaten efter checklovens § 12 indestod for beløbets betaling. Antaget at advokaten ikke i medfør af checklovens § 12 ville være kommet til at indestå for betalingen, selv om checken havde været i behold og forgæves forevist til betaling. Advokaten frifandtes derfor for revisors krav.

§ 13

Bliver en check, der ved dens udgivelse var ufuldstændigt udfyldt, udfyldt i strid med de trufne aftaler, kan denne omstændighed ikke påberåbes overfor checkindehaveren, medmindre han ved erhvervelsen ikke har været i god tro eller har handlet med grov uagtsomhed.

1. Formål og forholdet til vekselloven
2. Ufuldstændigt udfyldt check eller veksel
3. Dokumentet skal være udgivet
4. Udfyldelse i strid med de trufne aftaler
5. Ikke alle angivelser er udfyldning
6. Frist for udfyldning
7. Vekselindehaveren skal være i god tro
8. Retspraksis

1. Formål og forholdet til vekselloven

Bestemmelsen er identisk med veksellovens § 10. Formålet med bestemmelserne er at give positiv hjemmel for, at udstederen af en check eller veksel, der har udgivet denne uden at have udfyldt den fuldt ud, eller andre, der har sat sit navn på den, bliver forpligtet af den i den form, den får ved at blive udfyldt færdigt. Både check- og vekselkonventionen giver mulighed for reservation på dette punkt, idet ikke alle deltagerne ønskede at give hjemmel for blankochecks- og veksler. Da sådanne imidlertid anvendtes også inden, der ved check- og vekselloven blev indsat positiv hjemmel for forpligtelsen, har Danmark gennemført bestemmelsen, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 65 ff og s. 352 f. Reglerne er i øvrigt i overensstemmelse med almindelige legitimationsregler, idet udgivelsen af en sådan check eller veksel netop skaber en legitimation for modtageren til at udgive den i færdigudfyldt stand.

2. Ufuldstændigt udfyldt check eller veksel

Bestemmelsen omhandler en check eller veksel, »der ved dens udgivelse var ufuldstændigt udfyldt«, men det fremgår ikke af bestemmelsen, hvor meget der kræves, for at dokumentet kan anses for en sådan. Hertil kan det ikke være tilstrækkeligt, at udstederen har skrevet sit navn og underskrift på et blankt stykke papir. På den anden side kan det ikke kræves, at checken eller vekslen i det væsentlige var udfyldt, således at der kun manglede en enkelt eller nogle enkelte angivelser i den, da den blev udgivet. Det må anses for tilstrækkeligt, at dokumentet ved udgivelsen fremtrådte som bestemt til at blive en check eller veksel med udstederens underskrift på, sml. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 84 og *samme:* Vekselloven s. 71, der ikke finder, at underskrift på et blankt stykke papir er nok, men på den anden side ikke mener, at det er nødvendigt, at ordet check eller veksel er anført. Dokumentet må dog ved udgivelsen være bestemt til at blive en check eller veksel. Har udstederen underskrevet en check eller vekselblanket, må det anses for tilstrækkeligt, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 67 f og *C. Stub Holmboe:* Lov om Chekker s. 32 f.

Reglen omfatter derimod ikke tilfælde, hvor der foretages ændringer i den tekst, der var indeholdt i dokumentet, eller tilføjelser, der ændrer meningen. En check- eller vekselblanket, hvor der er plads til

beløbsangivelsen med både bogstaver og med tal, men hvor der kun er udfyldt med tal, kunne for så vidt betragtes som en check eller veksel, der ikke er helt udfyldt, således at anførelse af et beløb med bogstaver betragtedes som udfyldning. Ved afgørelsen U 1945.135 blev et sådant forhold kombineret med tilføjelse af et nul i talangivelsen på en veksel imidlertid anset for forfalskning. (At der også var blevet tilføjet et nul i talangivelsen, må i denne sammenhæng være uden betydning, da angivelsen med bogstaver går forud for angivelsen med tal efter veksellovens § 6, stk 1). I dette tilfælde var der ikke tale om en tilføjelse til et ikke fuldstændigt udfyldt dokument, men om en ændring i dette, jf. også nedenfor i punkt 5.

3. Dokumentet skal være udgivet

En check eller veksel kan ikke antages at være udgivet, hvis ikke udstederen frivilligt har givet den fra sig. Ligger den fx i udstederens skuffe med underskrift på uden at være færdigudfyldt, og bliver den der stjålet, falder det uden for området af bestemmelsen, hvis tyven udfylder den færdigt og derefter udgiver den. På den anden side anden side er det ikke nødvendigt for anvendelse af bestemmelsen, at checken eller vekslen benyttes på den forudsatte måde, når dokumentet med underskrift blot er overgivet til brug for en anden, jf. U 1952.22 H og U 1960.367 H samt *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 67.

Bestemmelsen omfatter ikke alene det forhold, at trassenten kan blive forpligtet ved at udgive en ikke færdig udfyldt check eller veksel, men også andre, der sætter deres navn på det ikke færdige dokument, kan blive forpligtet i medfør af bestemmelsen, fx en acceptant, der har sat sit navn på en vekselblanket.

4. Udfyldelse i strid med de trufne aftaler

Udfyldelse i strid med de trufne aftaler forudsætter, at der er en form for bemyndigelse til at udfylde de manglende angivelser. Det må der i øvrigt også være, når dokumentet med underskrift er afgivet til en anden; i det mindste en stiltiende aftale om benyttelsen. Bliver checken eller vekslen videregivet uden at være færdigudfyldt, antages det, at erhververen kan udfylde den færdigt med den virkning, at en sene-

re erhverver i god tro vinder ret i overensstemmelse med dokumentets udvisende, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 67.

Udfylder den første modtager af checken eller vekslen den i strid med det aftalte, vil han være ansvarlig for det tab, som han derved påfører udgiveren. Videregives den uden at være udfyldt færdig, og udfyldes den senere i strid med de oprindelige instruktioner, må han tilsvarende være ansvarlig for det tab, som derved påføres udgiveren. Tabet er jo kun blevet muliggjort ved, at vedkommende ikke har udfyldt som aftalt, men tværtimod har givet dokumentet videre med en åbenbar misbrugsmulighed. På samme vis vil en senere erhverver, der udfylder i strid med trufne aftaler med sin hjemmelsmand, være ansvarlig for det deraf følgende tab. Da også hjemmelsmanden er ansvarlig over for udgiveren, hæfter de solidarisk over for denne, men således at hjemmelsmanden har regres mod den, der udfyldte i strid med de trufne aftaler.

Har en senere erhverver udfyldt checken eller vekslen i overensstemmelse med de med hjemmelsmanden trufne aftaler, men er disse i strid med de oprindelige instruktioner, må hjemmelsmanden selvsagt være ansvarlig over for udgiveren for det tab, som denne påføres. Mere tvivlsomt er det, om den erhverver, der har udfyldt checken eller vekslen færdig i tillid til hjemmelsmandens oplysninger, kan pådrage sig et ansvar i forhold til udgiveren. Vedkommende kan ikke umiddelbart sidestilles med en erhverver af dokumentet i god tro, der kan fortrænge udgiverens indsigelse på grundlag af check- eller veksellovens regler, da det netop ikke er en »færdig« check eller veksel, han har erhvervet. Men er vedkommende i god tro med hensyn til sin hjemmelsmands berettigelse, vil han næppe være ansvarlig for angivelse af trassent eller remittent, jf. U 1966.776, U 1960.367 H og U 1952.22 H. Derimod må det være tvivlsomt, om vedkommende uden nærmere forespørgsel kan være i god tro, hvis der ikke var angivet et beløb på checken eller vekslen, sml. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 85. At kræve forespørgsel i disse tilfælde er ikke i strid med almindelige omsætningshensyn for checks og veksler, der blot skal tilgodese hensynet til dokumenter, der fremtræder som færdige omsætningspapirer.

5. Ikke alle angivelser er udfyldning

Da virkningen af bestemmelsen er, at alle check- og vekselskyldnerne forpligtes over for indehaveren i overensstemmelse med dokumentets

indhold, medens senere ændringer af checken eller vekslen kun binder de, der har sat deres navn på den efter ændringen, jf. checklovens § 51 og veksellovens § 69, er det nødvendigt at sondre mellem ændringer og udfyldning. Udfyldning kan kun antages at vedrøre de pligtmæssige angivelser i checken eller vekslen i medfør af lovenes § 1. At fx en domicileringsrubrik på en vekselblanket ikke er udfyldt, er ikke udtryk for, at vekslen ikke er udfyldt færdigt. Udfylder en indehaver af vekslen den pågældende rubrik, vil det derfor være en ændring af vekslen, der kun binder de, der har sat deres navn på vekslen efter ændringen, jf. om domicilering foran i § 8.

Som nævnt i punkt 2 er det i domspraksis antaget, at udfyldning med et beløb i bogstaver, der afviger fra et beløb, der var angivet med tal, er forfalskning; ikke udfyldning.

6. Frist for udfyldning

Der gælder ingen frist for det tidsrum, i hvilket en check eller veksel kan udfyldes færdigt, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 33, hvor forfatterens tidligere standpunkt modifices. Ved afgørelserne U 1979.913 og U 1950.261, er det antaget, at vekselindehaveren ikke kan udfylde en veksel færdigt efter, at den er taget til inkasso, således at den kommer til at opfylde formkravene, jf. herved *C. Stub Holmboe:* Lov om Chekker s. 19, der vil udelukke opfyldelse af formkrav efter protestoptagelse eller indlevering til retten. Det gælder dog næppe angivelse som trassent eller remittent, jf. herved U 1966.776 og U 1960.367 H, men anderledes den netop anførte U 1950.261. For checks må det følge af reglen i § 5, stk. 3, at angivelse af remittent ikke er nødvendig, da den er betalbar til ihændehaveren.

7. Vekselindehaveren skal være i god tro

Indsigelsen mod udfyldning i strid med de trufne aftaler fortabes kun, hvis vekselindehaveren er i et vist mål af god tro. Det er imidlertid ikke det almindelige krav om god tro, der finder anvendelse i bestemmelsen. Vekselindehaveren fortrænger indsigelsen, medmindre han ikke var klar over forholdet eller som følge af grov uagtsomhed ikke havde kendskab til det. At vekselindehaveren har handlet med simpel uagtsomhed udelukker således ikke, at han fortrænger indsigelsen.

8. Retspraksis

U 1979.913. En veksel blev først efter, at den af vekselindehaveren var taget til inkasso, af trassenten forsynet med dag og sted for udstedelsen. Antaget at den ikke var gyldig som veksel.

U 1966.776. En vekselblanket var accepteret og overgivet til trassenten, der havde anført »os selv« som remittent. Først under retssag underskrev vedkommende som trassent, men da trassaten måtte være forberedt på, at vedkommende senere ville underskrive som trassent, jf. princippet i veksellovens § 10, antoges vekslen at være gyldig som sådan.

U 1960.367 H. En kvinde K accepterede i anledning af et påtænkt køb af en bil et antal veksler, der af autofirmaet A var trukket på K. Det var imidlertid aftalt, at vekslerne først måtte benyttes, når A havde fundet en passende bil til K. På trods af denne aftale overdrog A vekslerne til V, der tillige fik tiltransporteret en kontrakt om bilkøbet, og som indsatte sig selv som remittent. Ved byretten antoges, at V ikke havde modtaget en formgyldig veksel og derfor ikke i medfør af § 10 havde vundet ret. Ved landsretten, hvis afgørelse stadfæstedes af Højesteret, antoges, at V var i god tro både med hensyn til A's beføjelse til at disponere og med hensyn til berettigelsen af at påføre vekslerne den manglende remittentangivelse. Da den manglende angivelse af remittent ikke fandtes at udelukke anvendelse af § 10, dømtes K til betaling af vekslerne.

U 1952.22 H. Køberen af en ejendom overgav en vekselblanket med acceptpåtegning og en angiven vekselsum på 10.000 kr. til sælgeren. Denne ønskede imidlertid ikke at benytte den, hvorfor den blev returneret til den mægler, der havde medvirket ved handelen. Selv om køberen senere betalte en stor del af den kontante købesum, undlod han at kræve vekslen og en fornyelsesveksel tilbageleveret. Mægleren benyttede vekslen ved optagelse af et lån til sig selv ved at formå en långiver til at indsætte sig som trassent, hvorefter mægleren fik den diskonteret i en bank. Efter at køberen havde indfriet vekslen krævede han erstatning af långiveren, men denne frifandtes i Højesteret, idet der dog var dissens med hensyn til begrundelsen. Flertallet anførte »uanset om tilfældet måtte anses for omfattet af veksellovens § 10«, fandt man dog ikke, at långiver havde pådraget sig erstatningsansvar. Mindretallet bedømmer forholdet »efter veksellovens § 10 eller denne bestemmelses analogi«, og fandt långiver i fornøden god tro.

U 1950.261. Efter at vekselsag var anlagt og optaget til dom, blev det opdaget, at der ikke var anført en remittent på vekslen. Under genoptagelse og udsættelse af sagen til foretagelse af forligsmægling forsynedes vekslen med påtegning om remittent. Antaget at vekslen ikke mod sagsøgtes protest kunne forsynes med remittent og fremlægges påny, hvorved sagsøgtes stilling ville forringes.

U 1945.135. En person underskrev som trassent på en vekselblanket, hvorpå vekselsummen alene var angivet som tal med 200 kr., og sendte den retur til sin broder. Broderen anførte sig selv som trassat og accepterede den, men samtidig tilføjede han et nul i beløbsangivelsen og anførte vekselsummen som to tusinde kr. med bogstaver. Antaget at forholdet ikke faldt ind under § 10, men måtte anses for forfalskning.

Kapitel 2

Om overdragelse af checks

Indledning

I det oprindelige udkast til checkkonventionen havde kapitlet overskriften »Om endossement«. Da man i kapitlet også behandler visse spørgsmål om overdragelse af ihændehaverchecks samt rekta-checks, der ikke er omfattet af reglerne om endossement, ændredes overskriften til »Om overdragelse af checks«, jf. Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4816 f, samt Redaktionskomiteens Betænkning refereret samme sted sp. 5045 f.

De særlige negotiabilitetsregler ved overdragelse af checks ved endossement findes særligt i lovens § 19, der knytter retten til checken til ihændehavelse af den med en i formen lovlig adkomst (legitimation), samt reglerne om fortabelse af rettigheder og indsigelser i lovens §§ 21 og 22. I øvrigt adskiller overdragelse af checks sig fra overdragelse af gældsbreve ved, at overdrageren (endossenten) efter lovens § 18, indestår for checkens betaling.

Lovens § 14 angiver, hvilke checks der kan overdrages ved endossement (stk. 1), samt hvem en check kan endosseres til (stk. 3), men indeholder tillige i stk. 2, en regel om overdragelse af checks, der er forsynet med klausulen »ikke til ordre« eller lignende udtryk (rekta-checks). §§ 15, 16 og 17, stk. 2, fastlægger nærmere betingelser for endossement, medens § 17, stk. 1 bestemmer, at alle rettigheder over checken overføres ved endossementet.

En regel om tegning af endossement på en ihændehavercheck findes i § 20, medens § 23 indeholder regler om inkassofuldmagt (prokuraendossement). Endelig indeholder § 24 regler om endossement, der tegnes efter protestoptagelse eller efter forevisningsfristens udløb.

§ 14 *En check, der lyder på betaling til en bestemt person med eller uden udtrykkelig angivelse af, at den er til ordre, kan ved endossement overdrages til en anden (endossatar).*

Stk. 2. *En check, der lyder på betaling til en bestemt person med tilføjelsen »ikke til ordre« eller tilsvarende udtryk, kan kun overdrages i den form og med de virkninger, der gælder for almindelig overdragelse af fordring.*

Stk. 3. *En check kan endosseres også til trassenten, til en endossent eller til en avalist. Disse kan endossere checken videre.*

1. Oversigt
2. Checks, der kan overdrages ved endossement
3. Hvem kan en check endosseres til?
4. Overdragelse af rekta-checks
5. Overdragelse af checks uden endossement
6. Forholdet til vekselloven

1. Oversigt

I bestemmelsen angives, at navnechecks kan overdrages ved endossement, medens dette ikke er tilfældet for rekta-checks, hvor almindelige regler om overdragelse af simple fordringer finder anvendelse. Endossement kan ske til alle med undtagelse af trassatbanken. Overdrages en rekta-check eller en almindelig check uden endossement, hæfter overdrageren for, at fordringen består efter princippet i gældsbrevslovens § 9.

2. Checks, der kan overdrages ved endossement

Det følger af § 14, stk. 1, at en check, der lyder på betaling til en bestemt person, kan overdrages til en anden ved endossement. Det fremgår udtrykkeligt af bestemmelsen, at det er uden betydning, om checken indeholder en udtrykkelig angivelse af, at den er negotiabel ved angivelse af, at den er til ordre. Derved adskiller checks sig fra gældsbreve, der kun er negotiable, hvis de opfylder betingelserne i gældsbrevslovens § 11.

Som nævnt i punkt 1 er det kun navnechecks og ordrechecks, der kan overdrages ved endossement. Ifølge Redaktionskomiteens Betænkning blev det foreslået at optage en udtrykkelig bestemmelse om, at overdragelsesmåden for checks skulle afgøres af trassen-

ten og ikke senere skulle kunne ændres. En sådan bestemmelse blev imidlertid anset for overflødig, idet dette på tilstrækkelig klar måde fremgår af de øvrige bestemmelser, jf. Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 5047 f. For ihændehaverchecks følger det af § 20, at en endossementspåtegning medfører, at den, der har tegnet endossementet, bliver regrespligtig i forhold til senere erhververe, men det betager ikke checken dens karakter af ihændehavercheck. Der kræves derfor ikke på sådanne en sammenhængende overdragelsesrække som legitimation, sml. § 19. En check, der er betalbar til ihændehaveren som følge af reglen i lovens § 5, stk. 3, fordi den mangler angivelse af, til hvem betaling skal ske, vil derimod, hvis den siden forsynes med en remittent, blive en navnecheck, der kan overdrages ved endossement. For navnechecks følger det af § 15, stk. 4, at et endossement til ihændehaveren anses for et blankoendossement, hvorfor det ikke medfører, at checken ændres til en ihændehavercheck, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 353 ff og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 88 ff.

3. Hvem kan en check endosseres til?

I konventionens artikel 14, stk. 3, er indeholdt en regel om, at en check også kan overdrages til trassenten eller til enhver anden checkskyldner, og at disse kan endossere checken videre. Da endossement til trassatbanken efter lovens § 15, stk. 5, kun gælder som kvittering, medmindre det sker til en anden afdeling end den, checken er trukket på, og da de nordiske landes love i § 25, indeholder regler om notering af checken, hvorved også trassatbanken bliver checkskyldner, var det nødvendigt at omformulere reglen i lovens § 14, stk. 3. Med opregningen »også til trassenten, til en endossent eller til en avalist« har man imidlertid nævnt alle checkskyldnere undtagen trassatbanken, der måtte have noteret checken. Der er således ingen realitetsforskel.

Endosserer en checkskyldner checken, således som det kan ske efter andet punktum i § 14, stk. 3, indgår den pågældende pány i rækken af checkskyldnere. Den, der har modtaget checken fra den checkskyldner, der optræder to gange som skyldner, kan foretage regres mod de checkskyldnere, der ligger mellem den sidstnævntes forpligtelser, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 91. De checkskyldnere, der i rækkefølgen ligger mellem de to forpligtelser for samme

person, vil normalt ikke være regrespligtig over for denne. Ganske vist vil de umiddelbart være regrespligtige i forhold til den seneste, men denne forpligtelse vil normalt opvejes af deres regreskrav mod den tidligere forpligtelse for samme person. Det gælder uanset om den tidligste af forpligtelserne er en forpligtelse som trassent, endossent eller avalist. I *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 90 omtales forholdet som konfusion. Det vil også normalt være tilfældet, men i det upraktiske tilfælde, at der ikke er ganske overensstemmelse mellem de to forpligtelser, fx fordi der er foretaget ændringer i checken mellem de to forpligtelser, eller fordi den første er et endossement med forbud mod videreendossement efter reglen i § 18, stk. 2, vil regresfordringen på grundlag af det sidste endossement kunne gøres gældende.

4. Overdragelse af rekta-checks

Det følger af § 14, stk. 2, at en check, der lyder på betaling til en bestemt person med tilføjelsen »ikke til ordre« eller tilsvarende udtryk, kun kan overdrages i den form og med de virkninger, der gælder for almindelig overdragelse af fordring. Det indebærer dels, at indsigelser og rettigheder bevares, dels at overdrageren ikke hæfter for checkens betaling efter § 18, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 354 f, *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 89 f og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 172 ff og 180. Overdrageren må dog hæfte for, at fordringen består efter princippet i gældsbrevslovens § 9, jf. *C. Stub Holmboe:* Lov om Chekker s. 35. Da trassatbanken som udgangspunkt ikke hæfter, jf. punkt 3 i kommentaren til § 28, og der således ikke består en fordring, er der tale om en indeståelse for, at checken honoreres i banken. Ikke negotiable checks, der er udstedte i udlandet, er omtalt i punkt 4 i kommentaren til § 5.

Rekta-checks må formentlig kunne danne grundlag for udlæg hos trassenten for regreskrav efter de almindelige regler i retsplejelovens § 478, stk. 1 nr. 7, da trassenten ikke kan fraskrive sig ansvaret for checkens betaling, jf. § 12. Da trassenten bevarer sine indsigelser, må sådanne imidlertid kunne hindre udlæg efter retsplejelovens § 501, stk. 1, idet bestemmelsen om begrænsning af indsigelser mod udlæg på grundlag af veksler og checks i § 501, stk. 3, er begrundet i det forhold, at de fleste indsigelser fortabes. Rekta-checks er nærmere gennemgået af *Søren Theilgaard:* TfR 1997.45 ff.

5. Overdragelse af checks uden endossement

Selv om checkloven ikke udelukker overdragelse af checks uden endossement, vil det ikke være særlig praktisk, navnlig da en transportpåtegning på en endosserbar check typisk må opfattes som et endossement, jf. *C. Stub Holmboe:* Lov om Chekker s. 33 f. I øvrigt vil checkindehaveren vanskeligt kunne legitimere sig som berettiget til en endossabel check, hvis den ikke er forsynet med endossement. Skulle det imidlertid forekomme, må udstederen hæfte for betalingen, og overdragerne må indestå for fordringens beståen ligesom ved rekta-checks. Da der imidlertid ikke kan ske fortrængning af rettigheder og af indsigelser efter reglerne om endossement, og da en check ikke er et gældsbrev, kan sådan fortrængning næppe heller ske efter gældsbrevslovens regler om omsætningsgældsbreve, hvorfor indsigelser og rettigheder må antages at blive bevaret, sml. dog *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 354, der anfører, at selve regresfordringen må anses for at være et negotiabelt gældsbrevskrav. Denne opfattelse må formentlig skyldes de inden gældsbrevsloven gældende regler, hvorefter gældsbreve i almindelighed var omsætningspapirer, jf. *Henry Ussing:* Obligationsretten Almindelige Del s. 237.

Overdragelse af en check til inkasso (prokuraendossement) er nærmere reguleret i § 23.

6. Forholdet til vekselloven

Veksellovens kapitlel 2 svarer i alt væsentligt til checklovens kapitel 2. Enkelte forskelle følger af det forhold, at veksler ikke som checks kan udstedes til ihændehaveren, jf. nedenfor ved checklovens § 20. Endvidere kan veksler endosseres til trassaten, hvorimod checks som omtalt ovenfor i punkt 3 ikke kan endosseres til trassatbanken.

Checklovens § 14, stk. 1 og 2, er overensstemmende med veksellovens § 11, stk. 1 og 2. Derimod bestemmer veksellovens § 11, stk. 3, i modsætning til checklovens § 14, stk. 3, at en »veksel kan endosseres også til trassaten, hvad enten han har accepteret eller ikke, til trassenten eller til en anden vekselskyldner. Disse kan endossere vekslen videre«. Denne forskel er begrundet i det forhold, at veksler er et kreditmiddel, således at den resterende kredittid inden forfaldstidspunktet kan benyttes, selv om vekslen har passeret trassaten, medens

noget tilsvarende ikke gør sig gældende for checks, der er et betalingsmiddel, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 72 f.

§ 15 *Endossementet skal være ubetinget. Enhver betingelse, hvoraf det gøres afhængigt, anses som uskrevet.*

Stk. 2. *Endossement for en del checksummen er ugyldigt.*

Stk. 3. *Endossement fra trassatbanken er ligeledes ugyldigt.*

Stk. 4. *Endossement til ihændehaveren anses som blankoendossement.*

Stk. 5. *Endossement til trassatbanken gælder udelukkende som kvittering undtagen i det tilfælde, hvor denne har flere forretningsafdelinger, og endossementet er sket til en anden forretningsafdeling end den, på hvilken checken er trukket.*

1. Formål og forholdet til vekselloven
2. Endossement skal være ubetinget og for hele checksummen
3. Endossement til ihændehaveren
4. Endossement til trassatbanken

1. Formål og forholdet til vekselloven

Bestemmelsens stk. 1, 2 og 4, der foreskriver, at endossement skal være ubetinget og for hele summen, samt at endossement til ihændehaveren anses for et blankoendossemet, er med til at sikre, at checken som bærer af kravet på checksummen i videst muligt omfang kan overdrages. Disse tre stykker er identiske med veksellovens § 12, stk. 1-3.

Bestemmelsens stk. 3 og 5 er et led i forbudet mod endossement af checks til trassatbanken. Tilsvarende regler findes ikke for veksler, jf. punkt 6 i kommentaren til § 14.

2. Endossement skal være ubetinget og for hele checksummen

§ 15, stk. 1, foreskriver, at endossement skal være ubetinget. Det udelukker dog ikke, at endossenten efter § 18, stk. 1, fraskriver sig ansvaret for checkens betaling og efter § 18, stk. 2, forbyder, at checken endosseres på ny (veksellovens § 15, stk. 1 og 2, der tillige tillader fraskrivelse af ansvaret for accept).

Efter andet punktum i § 15, stk. 1, anses enhver betingelse, hvoraf endossementet gøres afhængigt, for uskrevet. Det følger heraf, at indsættelse af en betingelse ikke gør endossementet ugyldigt, idet det tværtimod direkte er bestemt, at endossementet checkretligt er gyldigt. At endossementet skal være ubetinget indebærer næppe, at det ikke kan være aftalt mellem parterne, at der er knyttet visse betingelser til overdragelsen. En sådan aftale er gyldig mellem parterne, sml. dog *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 74 og 357. § 15, stk. 2, bestemmer, at endossement for en del af checksummen er ugyldigt. Formuleringen må medføre, at det ikke er begrænsningen til et mindre end det pålydende beløb, der er ugyldig, men endossementet som sådant, der er ugyldigt, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 75 og 357, *C. Stub Holmboe:* Lov om Chekker s. 37 f samt *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 93. Er en check kun delvist blevet indløst efter reglen i § 34, stk. 2, repræsenterer den restbeløbet og kan selvsagt kun endosseres for dette, sml. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 93.

3. Endossement til ihændehaveren

Af bestemmelsen i stk. 4, følger, at et endossement til ihændehaveren anses for et blankoendossement. Efter det oprindelige udkast til konventionen var endossement til ihændehaveren ugyldigt, men på konferencen ændredes det, således at et sådant anses for et blankoendossement, jf. Redaktionskomiteens betænkning refereret i Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 5047. Herved undgås, at den, der har erhvervet checken med endossement til ihændehaveren, ikke fremstår som legitimeret indehaver, jf. nærmere *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 75 og 357. Se nærmere om blankoendossement punkt 3 i kommentaren til § 17.

4. Endossement til trassatbanken

Da check virker som et betalingsmiddel, har dens virkning som sådan udspillet sin rolle, når den er indfriet af trassatbanken. Denne kan derfor ikke sætte den i omløb igen ved at forsyne den med endossement, jf. § 15, stk. 3, der bestemmer at et sådant endossement er ugyldigt.

Når trassatbanken indløser checken, bliver den ikke endossatar, idet endossementet kun gælder som kvittering efter § 15, stk. 5. Det

indebærer, at den ikke kan iværksætte regres mod den, der fik beløbet udbetalt, hvis der fx ikke var dækning på kontoen. Efter checkclearing mellem pengeinstitutter kan der dog ske afvisning af checks inden for en kortere periode, jf. nærmere nedenfor i punkt 4 til § 31.

Har trassatbanken flere afdelinger, og er checken endosseret til en anden afdeling end den, checken er trukket på, gælder endossementet dog som sådant, jf. sidste led i § 15, stk. 5. Det er ikke afgørende, om den indløsende afdeling ligger på en anden plads (by) end den afdeling, checken er trukket på. Begrundelsen for reglen er, at den indløsende afdeling derved er fritaget for at undersøge, om der er dækning for checken, jf. Redaktionskomiteens betænkning refereret i Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 5047 ff, *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 358 f samt *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 96.

§ 16

Endossementet skal skrives på checken eller på et blad, som er hæftet til denne (allonge). Det skal underskrives af endossenten.

Stk. 2. *Endossementet er gyldigt, selv om der ikke deri er angivet, til hvem checken overdrages, eller endossenten kun har tegnet sit navn (blankoendossement). I sidstnævnte tilfælde må endossementet for at være gyldigt skrives på bagsiden af checken eller på en allonge.*

1. Formål og forholdet til vekselloven
2. Endossementsformen

1. Formål og forholdet til vekselloven

Bestemmelsen fastlægger formkravene til endossement på en check. Den er identisk med veksellovens § 13.

2. Endossementsformen

Endossementet skal være skrevet på selve checken eller på en allonge, dvs. et blad, der er hæftet på checken. En allonge vil typisk have samme størrelse som selve checken. Det er ikke afgørende, hvor på checken, endossementet er anbragt. Bortset fra blankoendossement er der intet til hinder for, at det anbringes på checkens forside, men

det vil være usædvanligt. Endossementet anbringes normalt på bagsiden, og hvis endossenten kun har tegnet sit navn, skal det være anbragt på bagsiden af checken eller på en allonge, jf. § 16, stk. 2. I modsat fald vil det fremtræde som en avalpåtegning, jf. § 26, stk. 2 andet punktum.

Der stilles ikke særlige krav til formuleringen af endossementet. Som det fremgår af stk. 2, er det ikke nødvendigt, at det er angivet, hvem checken overdrages til, ligesom det fremgår, at endossentens navnetegning er tilstrækkelig. Når det er anført, hvem checken overdrages til – fx »Overdrages til«, »Til« eller det noget ældre udtryk »Behag at betale til« – tales om et fuldstændigt endossement.

Endossementet skal underskrives. Kravene til endossentens underskrift svarer til kravene til trassentens underskrift, der er omtalt foran i punkt 8 til § 1. Det er ikke nødvendigt, at vedkommendes adresse angives, men af hensyn til reglerne om notifikation i lovens § 42, vil det kunne være hensigtsmæssigt, at den angives, jf. i det hele *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 76 ff og 359 f samt *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 96 ff.

§ 17

Ved endossement overføres alle rettigheder efter checken.

Stk. 2. *Hvis endossementet er et blankoendossement, kan checkindehaveren:*

1) udfylde det enten med sit eget navn eller med en andens navn,

2) endossere checken på ny in blanco eller til en anden person, eller

3) give checken videre til en tredjemand uden at udfylde blankoendossementet eller endossere checken.

1. Formål og forholdet til vekselloven
2. Dokumentrettighederne overføres ved endossementet
3. Erhververens muligheder ved blankoendossement

1. Formål og forholdet til vekselloven

I § 17, stk. 1, fastlægger sammen med § 18, stk. 1, den virkning af endossementet, at førstnævnte bestemmelse omfatter overførsel af rettighederne, medens den sidstnævnte omfatter endossentens hæftel-

se. I § 17, stk. 2, behandles videreoverdragelse af en check, der er erhvervet ved blankoendossement.

Bestemmelserne er identiske med veksellovens §§ 14 og 15.

2. Dokumentrettighederne overføres ved endossementet

Når det i § 17, stk. 1, anføres, at alle rettigheder efter checken overføres ved endossementet, indebærer det, at erhververen (endossataren) får de rettigheder, der kan støttes på dokumentet, hvorimod eventuelle rettigheder, der ikke kan støttes på dokumentet, ikke uden særskilt aftale medfølger.

De rettigheder, der fremgår af dokumentet, og som overføres, er kravene mod de øvrige checkskyldnere. Honoreres checken ikke, har endossataren på grundlag af checken regresret mod trassenten, endossenter og avalister. Er checken noteret af trassatbanken, er denne forpligtet til at betale til checkindehaveren inden for forevisningsfristen, jf. nærmere om notering i kommentaren til § 25.

Har trassatbanken fx lovet trassenten at honorere checken, selv om der ikke måtte være dækning, er det ikke (medmindre checken er noteret) et løfte, der fremgår af checken, hvorfor det ikke følger checken ved endossement i medfør af § 17, stk. 1. Selv om løftet vel principielt kan overdrages, vil det kun have virkning som overdragelse af en simpel fordring, hvorfor alle indsigelser bevares til trods for overdragelsen efter princippet i gældsbrevslovens § 27, der navnlig er omtalt *Lennart Lynge Andersen, Peter Møgelvang-Hansen og Niels Ørgaard:* Gældsbrevsloven s. 171 ff, *Bernhard Gomard:* Obligationsret 3. Del s. 79 ff samt *Henry Ussing:* Obligationsretten Almindelige Del s. 219 ff. Er der stillet sikkerhed, hvilket vil være mere sædvanligt ved diskontering af veksler end ved overdragelse af checks, kan det næppe heller antages, at sikkerheden følger med ved endossementet. Men føres dokumentet tilbage ved regresomgangen, må sikkerhedsretten kunne benyttes, jf. herved *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 78 f og 360 samt *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 100.

3. Erhververens muligheder ved blankoendossement

Efter § 17, stk. 2, har den erhverver, der har erhvervet checken ved blankoendossement, forskellige muligheder. Efter nr. 1, kan vedkommende udfylde det enten med sit eget eller en andens navn. Benytter

vedkommende sig af denne mulighed, fremtræder checken med et såkaldt fuldstændigt endossement, dvs. at der en sammenhængende række af navne. Indsættes navnet på den, som checken overdrages til, kommer overdrageren ikke til at optræde som endossent, hvorimod vedkommende selvsagt kommer til at optræde som endossent, hvis vedkommende indsætter sit eget navn og derefter endosserer den videre.

Efter nr. 2, kan vedkommende på ny endossere checken in blanco eller til en anden person. Et endossement in blanco kan efter reglen i § 16, stk. 2, ske ved, at vedkommende blot skriver sit navn på bagsiden af checken eller på en allonge. Ved at lade sit navn optræde som et led i rækken af endossenter bliver vedkommende forpligtet som sådan.

Efter nr. 3, kan checkindehaveren give checken videre uden at udfylde blankoendossementet eller endossere den. Endossement kan efter reglen i nr. 2, være til en bestemt eller in blanco.

Sagt på en anden måde kan checkindehaveren give checken videre uden at komme til at optræde som endossent ved at give checken videre uden at udfylde blankoendossementet efter nr. 3, eller ved at udfylde det med navnet på erhververen efter nr. 1. Vil vedkommende begrænse muligheden for at miste checken, kan vedkommende indsætte sig selv i blankoendossementet efter nr. 1. Uanset om det er sket eller ej, kan vedkommende overdrage checken ved endossement enten in blanco eller til en bestemt person efter nr. 2, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 79 f og 360 samt *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 100 f.

Når en check, der er forsynet med blankoendossement, overdrages videre uden endossement, hæfter overdrageren ikke som endossent på grundlag af checken. Heraf må følge, at vedkommende ikke hæfter for checkens betaling efter reglen i lovens § 18. Umiddelbart synes det at måtte følge af princippet i gældsbrevslovens § 10, at vedkommende normalt heller ikke indestår for de foranståendes betalingsevne. Et andet spørgsmål er, om overdrageren hæfter for, at kravet mod de foranstående checkskyldnere består efter almindelige regler om overdragelse af fordringer, jf. herved princippet i gældsbrevslovens § 9. Det må antages, idet overgivelse uden endossement af en check med blankoendossement ikke kan antages at være et udtryk for, at fordringen er overdraget som usikker. Vedkommende må derfor typisk i forhold til erhververen være ansvarlig for det tab, der følger af, at

en eller flere foranstående checkskyldnere ikke måtte være forpligtede, jf. *C. Stub Holmboe:* Lov om Chekker s. 40. Vedrørende gældsbrevslovens §§ 9 og 10 kan henvises til *Lennart Lynge Andersen, Peter Møgelvang-Hansen og Niels Ørgaard:* Gældsbrevsloven s. 59 ff med henvisninger.

I øvrigt må det ofte kunne følge af det retsforhold, der gav anledning til overgivelsen, at overdrageren kun bliver frigjort for en underliggende forpligtelse under den forudsætning, at erhververen opnår dækning for et beløb, der svarer til checkens pålydende, medmindre den kun er afregnet for et mindre beløb.

§ 18

Endossenten indestår for checkens betaling, medmindre han har taget særligt forbehold.

Stk. 2. *Han kan forbyde, at checken endosseres på ny; i så fald er han fritaget for ansvaret over for dem, til hvem checken derefter bliver endosseret.*

1. Oversigt
2. Hæftelsen som endossent
3. Forbehold for betaling
4. Forbud med yderligere endossement
5. Forholdet til vekselloven
6. Retspraksis

1. Oversigt

Bestemmelsen angiver endossentens ansvar for checkens betaling. Bestemmelsen giver dog mulighed for at tage forbehold for betalingen. Endvidere giver den i stk. 2, mulighed for at undgå endossentansvaret over for senere erhververe ved at forbyde, at checken endosseres på ny.

2. Hæftelsen som endossent

Endossenten indestår for checkens betaling i forhold til samtlige efterstående erhververe af den. Det er dog en forudsætning herfor, at den pågældende gyldigt har forpligtet sig, jf. ved § 10 og § 22, om

bevarelse af visse indsigelser. Hæftelsen bliver dog kun aktuel, hvis ikke checken honoreres af pengeinstituttet.

Det er en betingelse for hæftelsen som endossent, at checken er forevist til betaling inden for forevisningsfristen efter § 29, og at der er optaget rettidig protest, jf. §§ 40 og 41. Endvidere må den, der gør endossementsansvaret gældende, kunne legitimere sig som berettiget til checken, da det er en betingelse, for at skyldneren kan betale med frigørende virkning, jf. nærmere i punkt 5 til kommentaren til § 47. I øvrigt udelukker det ikke hæftelsen som endossent, at kravet også er rettet mod en foranstående checkskyldner, så længe denne ikke har indfriet kravet. Men har en foranstående indfriet kravet, er alle de efterstående frigjorte, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 80 f, 361, *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 101 f og nedenfor i punkt 2 i kommentaen til § 44.

3. Forbehold for betaling

Efter § 18, stk. 1, kan endossenten tage forbehold for checkens betaling. Det kan ske ved til endossementet at tilføje »uden ansvar«, »uden garanti«, »sine obligo« eller lignende udtryk; undertiden kaldet en angstklausul. Tilføjelsen må imidlertid fremtræde således, at den klart knytter sig til det pågældende endossement. Forbeholdet indebærer, at endossenten hverken over for den, som vedkommende har overdraget checken til, eller over for efterfølgende checkindehavere indestår for checkens betaling. Derimod har forbeholdet ikke virkning for senere endossenter, der hæfter fuldt ud, medmindre de selv tager forbehold, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 81 og 361 samt *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 103.

Fraskrivelse af ansvaret for betalingen er en fraskrivelse af det checkretlige ansvar. Det må imidlertid antages, at overdrageren efter almindelige regler hæfter for, at den overdragne fordring består, jf. princippet i gældsbrevslovens § 9. Til trods for ansvarsfraskrivelsen må vedkommende derfor være ansvarlig for det tab, der lides ved, at en foranstående checkskyldner ikke måtte være forpligtet, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 81 f og 361 samt *R. Kæstel:* Bankjura s. 229 og 250 f, men herimod *C. Stub Holmboe:* Lov om Chekker s. 41, der antager, at ansvarsfraskrivelsen på samme måde som ved overdragelse af en almindelig fordring også medfører, at ansvaret for fordringens eksistens er fraskrevet. Ved almindelige fordringer er det

naturligt at opfatte en ansvarsfraskrivelse som fraskrivelse af ansvaret for fordringens eksistens; det er for så vidt det eneste fraskrivelsen kan vedrøre, hvis den overhovedet skal være relevant, idet overdrageren ikke hæfter for fordringen efter bestemmelsen i gældsbrevslovens § 10, jf. *Lennart Lynge Andersen, Peter Møgelvang-Hansen og Niels Ørgaard:* Gældsbrevsloven s. 65 samt *Preben Lyngsø:* Gældsbrevslovens s. 74 f. Ved checks vil det derimod være naturligt at opfatte ansvarsfraskrivelsen som netop en fraskrivelse af ansvaret for checkens betaling efter checklovens § 18.

Da ansvaret for betalingen kan fraskrives fuldt ud, må det også kunne ske delvis, således vedkommende kun er ansvarlig for et bestemt beløb, der er mindre end checkens pålydende, fx »kun ansvar for xx kr.«, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 103. Det må imidlertid forudsætte, at påtegningen fremtræder på en sådan måde, at der ikke er tvivl om den delvise fraskrivelse af ansvaret, jf. herved U 1914.801, hvor endossenten af en veksel ud for sit navn havde tilføjet »20 kr.« og mundtligt havde tilkendegivet modtageren, at han kun ville hæfte for dette beløb, men hvor han antoges at hæfte fuldt ud i forhold til en senere erhverver.

4. Forbud mod yderligere endossement

Efter § 18, stk. 2, kan endossenten forbyde, at checken endosseres på ny. Det kan ske ved, at der ved endossementet tilføjes »ikke til ordre«, »ikke overdragelig«, »til NN personlig« eller lignende udtryk. Et sådant endossement kaldes et rekta-endossement og indebærer, at vedkommende ikke umiddelbart bliver checkforpligtet over for senere erhververe. Derimod medfører forbudet ikke fritagelse for endossementsansvaret over for den, som vedkommende selv har endosseret checken til. I forhold til denne forudsætter fritagelse, at ansvaret for betaling fraskrives, jf. ovenfor i punkt 3, *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 82 og 361 samt *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 103 f.

Når trassenten indsætter en rekta-klausul, er checken ikke endosserbar, hvorfor overdragelse kun kan finde sted efter de almindelige regler om overdragelse af fordringer, jf. herom punkt 4 i kommentaren til § 5 og punkt 4 i kommentaren til § 14. Rekta-endossementet adskiller sig derfra ved, at checken fortsat er endossabel, således at senere overdragelser kan ske ved endossement, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 82 og 361 samt *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 103 f.

Rekta-endossementet fritager kun for det checkretlige ansvar over for den, til hvem checken senere overdrages, jf. bemærkningerne til veksellovens § 15 i Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4320, hvortil der henvises i bemærkningerne til checklovens § 18, jf. samme sted sp. 4817. Over for senere checkindehavere må rekta-endossenten derfor i det mindste være ansvarlig for, at fordringen består. Men da han tillige hæfter for betalingen over for sin endossatar, har denne en ret, som formentlig kan overføres, dog uden at en overdragelse medfører fortabelse af indsigelser. Overdragelse af checken må også omfatte overdragelse af rekta-endossatarens ret til betaling fra rekta-endossenten, således at senere checkindehavere kan rette et krav på betaling direkte mod rekta-endossenten, men således at denne bevarer de indsigelser, han måtte have mod rekta-endossataren, jf. *C. Stub Holmboe:* Lov om Chekker s. 41 f og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 104 f. Forbudet indebærer derfor i realiteten blot, at rekta-endossenten bevarer de indsigelser, han måtte have i retsforholdet til rekta-endossataren.

5. Forholdet til vekselloven

Bestemmelsen er modstykket til veksellovens § 15, der indeholder regler om endossentens hæftelse ved endossement på veksler, og svarer for så vidt dertil. Men medens endossenten kun hæfter for betalingen ved checks, hæfter endossenten på en veksel tillige for accept af denne. Veksellovens § 15, giver tilsvarende mulighed som checklovens § 18, for at tage forbehold for betaling og accept og for at forbyde, at den endosseres på ny.

6. Retspraksis

U 1914.801. Det ansås for bevist, at en endossent ud for sit navn på vekslens bagside havde skrevet »20 kr.«, men denne påtegning var udraderet, inden vekslen var blevet overdraget til den senere vekselindehaver. Antaget at der ikke ved påtegningen var sket nogen gyldig begrænsning i vedkommendes vekselretlige ansvar.

§ 19 *Indehaveren af en sådan check, som omhandles i § 14, stk. 1, anses som retmæssig checkindehaver, såfremt han godtgør sin ret ved en uafbrudt række af endossementer, selv om det sidste endossement er et blankoendossement. Udstrøgne endossementer anses i den forbindelse som uskrevne. Når der efter et blankoendossement følger et andet endossement, antages den, der har undertegnet dette, at have erhvervet checken ved blankoendossementet.*

1. Formål og forholdet til vekselloven
2. Hvilke checks er omfattet af bestemmelsen
3. Udstrøgne endossementer
4. Endossementsrækken som legitimation
5. Retspraksis

1. Formål og forholdet til vekselloven

Bestemmelsen skaber legitimation for indehaveren af en endossabel check, således at den, der har checken i hænde med en i formen lovlig adkomst, også anses for at være den retmæssige checkindehaver. Denne legitimation er en forudsætning for reglerne om fortabelse af indsigelser og rettigheder i §§ 21 og 22. Tilsvarende legitimation gælder for trassatbankens udbetaling af checksummen, jf. lovens § 35.

Checklovens § 19 er identisk med veksellovens § 16, stk. 1, bortset fra, at der i § 16, stk. 1, ikke er gjort begrænsninger, med hensyn til typen af veksel. Denne forskel skyldes, at en veksel ikke kan udstedes til ihændehaveren. Disse regler svarer til legitimationsreglen i gældsbrevslovens § 13, andet punktum.

2. Hvilke checks er omfattet af bestemmelsen

Konventionens artikel 19, omhandler checks, der er endossable, men der er ikke tilsigtet en ændring i forhold dertil ved angivelsen i § 19, af checks, som omhandles i § 14, stk. 1. Bestemmelsen omfatter efter ordlyden primært checks, der er udstedt til en bestemt person med eller uden tilføjelsen »til ordre«, men også checks, hvor der ikke oprindeligt var anført en remittent, men hvor en sådan senere er indsat, er omfattet af bestemmelsen.

Derimod omfatter bestemmelsen ikke ihændehaverchecks, men for disse findes en regel i § 20. Efter ordlyden og motiverne omfatter den ej heller rekta-checks, jf. Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4818,

jf. tillige *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 108. Samme sted udtales i motiverne, at spørgsmålet om, hvorledes indehaveren af en ihændehavercheck eller en rekta-check skal legitimere sig er »overladt den almindelige Lovgivning og Retsanvendelsen, og der er paa dette Punkt ingen Ændring sket i dansk Ret, jfr. Jul. Lassen: Obligationsrettens almindelige Del, 3. Udgave, Side 639-647 og Obligationsrettens specielle Del, Kjøbenhavn 1897, Side 293«. Det må derfor tages med forbehold, når det anføres af *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 361 f, at overdragelsespåtegninger på rekta-checks har legitimationsvirkning efter § 19. Ganske vist indsattes i konventionens artikel 19, udtrykket »endossabel« for at undtage ihændehaverchecks fra bestemmelsen, således at det ikke specielt er rettet mod rekta-checks. Men legitimationsreglen i § 19 er netop et led i negotiabilitetsreglerne og ikke et led i almindelige regler om overdragelse af fordringer, der netop efter § 14, stk. 2, finder anvendelse på rekta-checks, jf. punkt 4 i kommentaren til § 14. Noget andet er, at overdragelsespåtegninger på rekta-checks må kunne skabe en legitimation til at modtage betaling efter princippet i gældsbrevslovens § 30, jf. nærmere herom *Lennart Lynge Andersen, Peter Møgelvang-Hansen og Niels Ørgaard:* Gældsbrevsloven s. 198 ff med henvisninger.

3. Udstrøgne endossementer

Det følger af andet punktum i § 19, at udstrøgne endossementer anses for uskrevne ved vurderingen af, om der er en sammenhængende række af endossementer. Derved har en endossent, der har tegnet et endossement på checken, mulighed for at slette det igen ved at overstrege det, hvilket fx kan være aktuelt, hvis betingelserne for overgivelse af checken ikke opfyldes. Derefter kan den forsynes med endossement til en anden endossatar. Uden denne regel ville det kunne være umuligt at skabe legitimation, hvis først checken var forsynet med endossementet.

Det må antages, at det er endossementet som sådant, der kan udstryges med den virkning, at det anses for uskrevet. Derimod må det være udelukket at anvende reglen på den måde, at kun endossataren udskiftes med en anden, eller at endossementet gøres til et blankoendossement, idet det vil gøre forfalskning af endossementet let. Ønsker endossenten at erstatte et fuldstændigt endossement med et blankoendossement, må det formentlig kræve, at hele det første endosse-

ment udstreges, og at checken på ny forsynes med endossentens underskrift. I øvrigt må udstregningen være foretaget på en sådan måde, at der ikke kan være tvivl om, at det har været meningen at udstryge endossementet, jf. herved U 1887.742, hvor to endossementer, der var overstreget med svage blyantsstreger, ikke ansås for udslettede, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 85 f og 363 samt *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 109.

4. Endossementsrækken som legitimation

Efter første punktum i § 19, er der en formodning for, at den, der har checken i hænde med en sammenhængende række af endossementer, er den materielt berettigede til den. Modtageren skal således ikke, medmindre særlige grunde giver anledning dertil, koncentrere sig om undersøgelser af den materielle berettigelse, men vedkommende kan nøjes med at koncentrere sig om checken og en eventuel allonge. Når blot rækken er sammenhængende, er checkindehaverens legitimation i orden.

Den første endossent må være remittenten. Er der tale om et fuldstændigt endossement, må den pågældende endossatar være den næste endossent osv. Er der tale om et blankoendossement, vil enhver indehaver af checken være legitimeret. Er der tegnet et endossement efter et blankoendossement, følger det af tredje punktum i § 19, at den, der har tegnet det senere endossement, antages at have erhvervet checken ved blankoendossementet. Da den blotte navnetegning på bagsiden af checken eller på en allonge efter reglen i § 16, stk. 2, samt et endossement til ihændehaveren efter reglen i § 15, stk. 4, anses for et blankoendossement, kan der i og for sig blot være en navnerække uden nogen egentlig sammenhæng, men formelt vil det i kraft af disse regler være en sammenhængende række af endossementer, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 83 ff og 363 samt *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 106 ff.

5. Retspraksis

U 1887.742. Endossementer, som der var anbragt et par svage blyantsstreger over, kunne ikke anses for udstrøgne.

§ 20 *Tegner nogen endossement på en check, der lyder på betaling til ihændehaveren, er den, som har tegnet endossementet, ansvarlig efter de om regres gældende regler, men checken vedbliver at være betalbar til ihændehaveren.*

1. Formål og forholdet til vekselloven
2. Ihændehaverchecks vedbliver at være ihændehaverchecks
3. Endossementer på ihændehaverchecks

1. Formål og forholdet til vekselloven

Bestemmelsens formål er at sikre, at en check, der er udstedt til ihændehaveren, vedbliver at være en ihændehavercheck. Samtidig fastlægger den virkningen af endossementer på en sådan check.

Da veksellovens § 1, stk. 6, udelukker, at en veksel udstedes til ihændehaveren, jf. herom punkt 9 i kommentaren til § 1, indeholder vekselloven ikke en bestemmelse, der modsvarer checklovens § 20.

2. Ihændehaverchecks vedbliver at være ihændehaverchecks

Det følger af sidste led i § 20, at en check, der er udstedt til ihændehaveren, vedbliver at være en ihændehavercheck, selv om der tegnes endossement på den. Det må antages ikke alene at gælde et blankoendossement, men også et fuldstændigt endossement. Det er således ikke ved erhvervelsen af en sådan check afgørende, om der er en sammenhængende række af endossementer, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 363 f og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 110 f.

Bestemmelsen omfatter checks, der er udstedt til ihændehaveren. Det gælder både checks, der blot er udstedt til ihændehaveren, og checks, der er udstedt til en bestemt person med tilføjelsen »eller til ihændehaveren« eller tilsvarende udtryk, herved lovens § 5, stk. 2. Derimod kan det ikke antages, at bestemmelsen omfatter checks, hvor remittenten ikke var angivet, således at den er betalbar til ihændehaveren efter lovens § 5, stk. 3. Forsynes en sådan check med påtegning om remittent, følger det af princippet om udfyldning af en uudfyldt check, at den derefter er en normal endossabel check, jf. herved punkt 3 i kommentaren til § 5, jf. herved *Preben Lyngsø:* Checkloven s.110, hvor det dog om sidstnævnte checks blot anføres, at en check uden angivelse af remittent er omfattet af § 20.

3. Endossementer på ihændehaverchecks

Forslaget, der blev forelagt på checkkonferencen, indeholdt en bestemmelsen om, at enhver, der anbragte sit navn på bagsiden af en ihændehavercheck, skulle anses for avalist for trassenten for checkens betaling. Under konferencen ændredes bestemmelsen i § 20 imidlertid, således at enhver, der påtegner som endossent på en ihændehavercheck (typisk ved at tegne sit navn på bagsiden), er ansvarlig efter de om regres gældende regler, jf. Redaktionskomiteens betænkning refereret i Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 5049. Heraf følger, at vedkommende hæfter efter det almindelige endossentansvar, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 363 f og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 111.

Henvisningen til det almindelige ansvar som endossent må formentlig opfattes således, at vedkommende kan tage forbehold for checkens betaling efter lovens § 18, stk. 1, og forbyde, at checken endosseres påny efter lovens § 18, stk. 2, jf. om sådanne forbehold punkterne 3 og 4 i kommentaren til § 18. Dette berører jo ikke checkens status som ihændehavercheck, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 111.

§ 21

Hvis en check, ligegyldigt på hvilken måde, er kommet bort fra dens besidder, er den, der har fået checken i hænde, ikke pligtig at udlevere den, såfremt han godtgør sin ret til den på den i § 19 foreskrevne måde, eller det er en check, der lyder på betaling til ihændehaveren, medmindre han ved erhvervelsen var i ond tro eller udviste grov uagtsomhed.

1. Formål og forholdet til vekselloven
2. Alle rettigheder kan fortrænges
3. Overdrageren skal være legitimeret
4. Erhververen skal være i god tro
5. Øvrige ekstinktionsbetingelser
6. Retspraksis

1. Formål og forholdet til vekselloven

Bestemmelsen er et led i at gøre checks egnede til omsætning på den måde, at en tidligere checkindehavers ret til checken fortrænges over-

for en senere erhverver af denne (rettighedsekstinktion), under forudsætning af at vedkommende var i et vist mål af god tro, herunder at checken erhverves fra en overdrager, der efter legitimationsreglerne i lovens §§ 19 og 20, formodes at være rette indehaver af den.

Checklovens § 21, svarer til veksellovens § 16, stk. 2, med den modifikation der følger af, at veksler ikke kan udstedes til ihændehaveren.

2. Alle rettigheder kan fortrænges

Checklovens § 21, indebærer en ændring i forhold til den tidligere checklov, der ikke fuldt ud anerkendte rettighedsekstinktion. Denne ændring er motiveret af ønsket om at skabe så stor sikkerhed som muligt ved anvendelse af checks, jf. herved bemærkningerne i Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4818 f, *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 365 samt *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 112.

I forhold til en erhverver i god tro kan en tidligere checkindehaver miste sin ret til checken. Det er i denne forbindelse uden betydning for den godtroende erhververs ret, om den tidligere checkindehaver ikke har givet afkald på checken, eller af hvilken årsag den tidligere checkindehavers afkald på checken ikke er gyldigt, fx om overdragelsen var ugyldig som følge af svig, eller om checken blev stjålet eller frarøvet vedkommende, jf. U 1961.642.

Ordlyden i bestemmelsen i lovens § 21, der er identisk med konventionens artikel 21, omtaler, at en check *er kommet bort fra dens besidder*, hvorefter en erhverver i god tro kan fortrænge den tidligere ret. Dette omfatter ikke direkte og tilsigter ikke efter Redaktionskomiteens bemærkninger refereret i Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4579 ff og sp. 5049 ff, at omfatte forholdet mellem erhververen og dennes overdrager i tilfælde af overdragerens umyndighed. Dette spørgsmål er tværtimod undergivet den nationale regulering. Det må for dansk ret antages, at der også kan ske ekstinktion af umyndighedsindsigelsen efter værgemålslovens § 1, stk. 2 og § 6, stk. 2, hvis overdrageren var umyndig, efter en analogi af gældsbrevslovens § 14, der medfører dette resultat for omsætningsgældsbreve, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 113, *Søren Theilgaard:* Checkret s. 108 f og *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 111; særligt om rettighedsekstinktion efter gældsbrevslovens § 14, *Lennart Lynge Andersen, Peter Møgelvang-Hansen og Niels Ørgaard:* Gældsbrevsloven s. 92 ff med henvisninger. Ved en umyndig overdrager må erhververens gode tro

relatere sig til vedkommendes myndighed. I modsætning til pengereglen er det ikke tilstrækkeligt, at erhververen tror, at vedkommende er berettiget til at anvende checken, jf. herved U 1964.160, hvor overdragerens umyndighed ikke udelukkede anvendelse af reglen om hurtig retsforfølgning til fordel for checkindehaveren, hvilket imidlertid ikke ville være til hinder for, at den berettigede senere kunne vindicere.

3. Overdrageren skal være legitimeret

Efter § 21, er det en betingelse for erhververens ret, at overdrageren var legitimeret efter legitimationsreglerne i lovens §§ 19 og 20. Er der tale om en endossabel check, må der i overensstemmelse med lovens § 19, være en ubrudt række af endossementer frem til overdrageren, omend blankoendossementer kan indgå i denne række, jf. U 1964.34 H, jf. nærmere punkt 4 i kommentaren til § 19. Lyder checken på betaling til ihændehaveren, er den blotte ihændehavelse i og for sig tilstrækkelig legitimation for overdragerens berettigelse, selv om der i øvrigt måtte være anført et eller flere endossementer på den, jf. nærmere punkt 2 i kommentaren til § 20.

Rettighedsekstinktion efter § 21 omfatter endossable checks og ihændehaverchecks. Derimod omfatter den ikke rekta-checks. Overdragelse af sådanne følger de almindelige regler om overdragelse af fordringer, jf. checklovens § 14, stk. 2 og punkt 4 i kommentaren til bestemmelsen.

I Reservationerne til konventionen artikel 12, er der indeholdt mulighed for ikke at anvende reglerne om rettighedsekstinktion på ihændehaverchecks, jf. Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4937. I de nordiske love fandt man imidlertid ikke anledning til at benytte sig af adgangen til forbehold i denne henseende, jf. herved Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4819 og *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 365.

4. Erhververen skal være i god tro

På vekselkonferencen blev der fremsat et forslag til præcisering af kravene til erhververens gode tro. Efter forslaget skulle erhververen anses for at have været i ond tro, hvis han var vidende om, eller på grund af uagtsomhed var uvidende om den omstændighed, der gjorde overdrageren uberettiget til overdragelsen. Forslaget blev imidlertid

forkastet, idet det viste sig umuligt at give en nøjagtig definition af »ond tro«, der kunne dække den i de forskellige lande gældende opfattelse af udtrykket, jf. Redaktionskomiteens bemærkninger refereret i Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4579 f. Den nøjagtige fastlæggelse er således overladt til de enkelte lande, idet der dog er gjort en begrænsning med hensyn til uagtsomhed i slutningen af bestemmelsen. Bestemmelsen fik det indhold, at erhververen vinder ret, »medmindre han ved erhvervelsen var i ond tro eller udviste grov uagtsomhed«. Denne ordlyd overførtes til checkkonventionen og dermed til checkloven.

Lovens anvendelse af begrebet ond tro afviger fra den almindelige anvendelse af det i dansk ret, idet der i almindelighed ved ond tro forstås, at vedkommende ikke kendte og ikke ved uagtsomhed var uden kendskab til den pågældende omstændighed eller udtrykt på en anden måde, at vedkommende ikke har indset eller burde have indset det pågældende forhold. Under hensyn til den måde begrebet uagtsomhed anvendes på i bestemmelsen, kan *ond tro* ikke opfattes på den netop nævnte måde, men må antages at dække det forhold, at erhververen havde kendskab til den omstændighed, der gjorde, at overdrageren ikke var berettiget. Bestemmelsen giver nærmere bestemt udtryk for, at erhververen anses for at være i tilstrækkelig god tro, hvis han ikke havde kendskab til, og heller ikke på grund af en kun simpel uagtsomhed var uden kendskab til de pågældende omstændigheder, jf. herved U 1961.642 og U 1956.556.

Ved erhvervelse af krydsede checks vil det tilsyneladende typisk blive anset for grov uagtsomhed, hvis der ikke afkræves ukendte personer en form for legitimation, jf. U 1956.685 H. Under hensyn til at det vist nok nu er almindeligt generelt at afkræve ukendte personer legitimation ved erhvervelse af checks, vil det være nærliggende at anse det for grov uagtsomhed, hvis ikke overdragerens identitet søges fastslået på en eller anden måde.

5. Øvrige ekstinktionsbetingelser

Det fremgår direkte af bestemmelsen i § 21, at ekstinktion kan indtræde til fordel for den, der har fået checken i hænde. Der sker altså ikke ekstinktion, før erhververen har fået checken i hænde. Checkindehaveren skal naturligvis også fremtræde som berettiget, jf. U 1983.202.

I overensstemmelse med de almindelige ekstinktionsbetingelser i dansk ret må erhververen have erhvervet checken ad omsætningsvejen. Der må være tale om en gyldig aftale. Ekstinktion indtræder således ikke til fordel for den uretmæssige indehavers kreditorer eller arvinger. Er erhvervelsen sket ved en aftale, der senere omstødes, antages det, at der ikke sker ekstinktion. Erhvervelse ved indfrielse som avalist (§ 27, stk. 3) medfører heller ikke ekstinktion, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 86 f, *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 112 ff, *Søren Theilgaard:* Checkret s. 50 f, 103 ff og 137 ff samt *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 111.

6. Retspraksis

U 1983.202. En tidligere ejer af et skovdistrikt fik, efter at gods og skovdistrikt var bortsolgt ved tvangsauktion, en krydset check udstedt til skovdistriktet i sin besiddelse og fik den indløst i sin bank. Under en sag mellem den nye ejer af skovdistriktet og banken antoges, at der ikke under sagen, hvor den tidligere ejer ikke var medsagsøgt, kunne tages stilling til, om han eller den nye ejer var rette »besidder« af checken, jf. checklovens § 21. Allerede af denne årsag frifandtes banken.

U 1964.160. En af trassenten til remittenten udstedt check blev af A stjålet fra remittenten og af A forsynet med et falsk blankoendossement. A, der var $15^1/_2$ år, anvendte derefter checken som betaling i et beklædningsmagasin. Inden checken blev præsenteret i trassatbanken, var den blevet tilbagekaldt, hvorfor checkindehaveren anlagde sag mod trassenten efter de dengang gældende regler om hurtig retsforfølgning. Trassenten gjorde gældende, at checkindehaveren ikke var rette sagsøger, idet checken kunne vindiceres efter lovens § 21, og påstod sagen udsat med henblik på vidneførsel derom. Da checkindehaveren efter checkens udvisende måtte anses for retmæssig checkindehaver, jf. checklovens § 19, da trassenten hæftede for checkens betaling efter checklovens §§ 10 og 12, og da den omstændighed, at checken eventuelt af en tredjemand måtte kunne vindiceres i medfør af checklovens § 21, ikke fandtes at kunne afskære checkindehaveren fra, så længe sådan vindikation ikke havde fundet sted, at udøve sine rettigheder som checkindehaver, fandtes trassentens indsigelse ikke at kunne fremsættes under en checksag.

U 1964.34 H. En accepteret veksel til egen ordre var forsynet med blankoendossement. Da acceptanten nægtede at betale, dels under henvisning til, at vekslen

ikke tilkom vekselindehaveren, dels under henvisning til at den var betalt samt andre omstændigheder, opnåede vekselindehaveren vekseldom for beløbet efter de tidligere regler om hurtig retsforfølgning. Efterfølgende anlagde acceptanten sag mod vekselindehaveren med påstand om, at der intet skyldtes i det underliggende forhold. Til trods for en vis uklarhed med hensyn til det faktisk passerede antoges, at vekselindehaveren havde diskonteret vekslen, og at denne ikke var indfriet.

U 1961.642. Trassenten havde på grund af travlhed bedt et tidligere bud om at forsende lønningschecks trukket på Landmandsbankens Vesterbro afdeling. Da checkene ikke kom frem, blev de tilbagekaldt, hvorefter de kom til at figurere på en liste over tilbagekaldte checks, der blev udsendt til bankens afdelinger. Tyven forsynede en af checkene, der lød på 1.100 kr., med et falsk blankoendossement og formåede en bekendt til at henvende sig i Landmandsbankens Nørrebro afdeling med checken og en i tyvens navn underskrevet erklæring om at udbetale 600 kr. og indsætte restbeløbet på en bankkonto. Da tyvens adresse skulle bruges ved oprettelse af kontoen, forlod den bekendte banken og vendte senere tilbage med adressen. Antaget at kassereren, der ikke havde bemærket, at checken var omfattet af meddelelsen om tilbagekaldte checks fra den pågældende trassent, ikke havde handlet groft uagtsomt. (Endvidere antaget, at afdelingen havde modtaget checken ved endossement, jf. nærmere herom ved lovens § 32.)

U 1956.685 H. Da det ansås for almindelig praksis at afkræve ukendte personer legitimation eller på anden måde undersøge vedkommendes identitet ved erhvervelse af en krydset check, ansås erhvervelsen for at være sket ved grov uagtsomhed, jf. checklovens § 21 sammenholdt med grundsætningen i dens § 38. Dommen er nærmere omtalt i kommentaren til § 38.

U 1956.556. En vekselerer solgte en post børspapirer til en anden vekselerer og fik en check for købesummen trukket på bank A. Checken indsatte han på sin konto i sit pengeinstitut B. Da køberen samme dag hørte foruroligende oplysninger om sælgeren, tilbagekaldte han checken. Selv om B i anden sammenhæng antoges at burde have søgt yderligere oplysninger om sælgeren, der havde foretaget betydelige besvigelser, fandtes B ikke at have haft grund at tvivle på vedkommendes lovlige besiddelse af checken, hvorfor B ikke var pligtig at udlevere den til køberen, og denne var regrespligtig over for B. I øvrigt antoges B's uforsigtighed ved medvirken ved et antal handler ikke at have årsagsforbindelse med veselererens tab, hvorfor banken ej heller ansås erstatningsansvarlig over for denne efter sædvanlige erstatningsregler.

§ 22 *Den, der sagsøges efter en check, kan ikke mod checkindehaveren fremsætte indsigelser grundede på hans særlige forhold til trassenten eller tidligere checkindehavere, medmindre indehaveren ved erhvervelsen af checken forsætligt har handlet til skade for skyldneren.*

1. Formål og forholdet til vekselloven
2. Hvilke indsigelser fortabes efter § 22?
3. Indehaveren skal være i god tro
4. Hvem kan påberåbe sig bestemmelsen?
5. Andre regler om fortabelse af indsigelser
6. Indsigelser der bevares
7. Indsigelser i forholdet mellem parterne
8. Udlæg på grundlag af checks og veksler
9. Retspraksis

1. Formål og forholdet til vekselloven

Bestemmelsen er et led i at gøre checks egnede til omsætning på den måde, at visse af checkskyldneres indsigelser mod forpligtelsen fortabes over for en checkindehaver, når vedkommende var i god tro ved erhvervelse af checken. Også uden for området af § 22, kan der ske fortabelse af indsigelser, men de stærke indsigelser bevares dog.

Checklovens § 22, svarer til veksellovens § 17.

2. Hvilke indsigelser fortabes efter § 22?

Bestemmelsen i § 22 omfatter indsigelser grundede på den pågældende skyldners særlige forhold til trassenten eller tidligere checkindehavere. Med særlige forhold til trassenten eller tidligere checkindehavere sigtes til indsigelser fra det retsforhold, der gav anledning til, at vedkommende påtog sig checkforpligtelsen. Det vil vanskeligt kunne forekomme, at trassatbanken sagsøges på grundlag af checken, men det vil kunne forekomme, hvis en check er noteret efter § 25, og banken nægter at honorere den. I så fald vil den kunne fortabe indsigelser fra den aftale med trassenten, hvorved den påtog sig at notere checken, fx at der ikke som forudsat er dækning på kontoen, hvilket i det hele må anses for upraktisk, da banken normalt vil reservere beløbet ved notering af checken, jf. punkt 2 i kommentaren til § 25. Ved en veksel vil det derimod mere realistisk kunne forekomme, at

trassaten ønsker at fremsætte indsigelser på grundlag af forholdet til trassenten. I øvrigt kan indsigelser, der fremsættes af trassenten eller en tidligere checkindehaver (endossent) afskæres efter bestemmelsen, fx indsigelsen om at nogle modtagne varer, som checken anvendtes som betaling for, led af mangler.

Som nævnt omfatter checklovens § 22 kun indsigelser fra det retsforhold, der gav anledning til påtagelse af checkforpligtelsen; de såkaldte causaindsigelser. Bestemmelsen antoges at måtte forstås som givende udtryk for de almindelige regler om fortabelse af indsigelser i dansk ret på basis af forordning af 9. februar 1798, jf. Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4321. Disse regler findes nu navnlig i gældsbrevslovens § 15. Disse indsigelser vil være, at den aftale, hvorved skyldneren påtog sig forpligtelsen, lider af en af ugyldighedsgrundene i aftalelovens §§ 29-33 samt § 36, dvs. ulovlig tvang, svig, udnyttelse, aftaleindgåelse i strid med almindelig hæderlighed og aftaler, som det vil være urimeligt eller i strid med redelig handlemåde at gøre gældende, jf. herved gældsbrevslovens § 15, stk. 1, første led. Urigtige eller bristede forudsætninger, der ikke måtte være omfattet af aftalelovens regler, må på tilsvarende måde være causaindsigelser, jf. herved U 1963.630, hvor trassenten dog telefonisk havde oplyst, at der var afsendt et beløb.

Endvidere omfatter § 22 den indsigelse, at skyldneren ikke har modtaget det aftalte vederlag eller har andre indsigelser fra det retsforhold, som gav anledning til udstedelsen eller endossementet, jf. herved gældsbrevslovens § 15, stk. 1, andet led, fx indsigelsen om, at der var mangler ved en vare, for hvilken checken anvendtes som betaling, jf. U 1980.778 og U 1964.728. Endelig omfatter § 22 de i gældsbrevslovens § 15, stk. 1, sidste led nævnte indsigelser om, at betaling var sket før overdragelsen, eller at skyldforholdet i øvrigt var ophørt eller ændret ved aftale, modregningserklæring, (opsigelse) eller dom, jf. *C. Stub Holmboe:* Lov om Chekker s. 52 og *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 112.

Er en check udstedt som led i et ulovligt forhold, for en ugyldig eller i øvrigt ikke retskraftig fordring, vil ekstinktion af indsigelsen kunne medføre, at retssystemet kommer til at medvirke til gennemtvingelse af betalingen for et ulovligt forhold. I forhold til en checkindehaver i god tro kan der dog næppe være grundlag for at behandle sådanne indsigelser anderledes end andre indsigelser fra det retsforhold, der gav anledning til udstedelsen eller endossementet, jf. U

1944.268 H, jf. U 1943.623 samt *C. Stub Holmboe:* Lov om Chekker s. 53 og *Henry Ussing:* Obligationsretten Almindelige Del s. 255. Dette er tillige antaget med hensyn til et pantebrev i fast ejendom, der var udstedt som led i et projekt, der indebar udlejning af et sommerhus i strid med lovgivningen om sommerhuse, jf. U 1999.390 H. Særlig for veksler kan det forekomme, at udstedelsen er i strid med forbudet i kreditaftalelovens § 31 mod anvendelse af negotiable dokumenter i forbrugerforhold, men også denne indsigelse må antages at kunne fortabes, jf. *Jens Anker Andersen m.fl.:* Kreditkøbsloven s. 156 og *Lennart Lynge Andersen:* Lov om kreditaftaler med kommentarer s 193.

Derimod vil indsigelse om, at checken er udstedt eller endosseret pro forma, ikke være en causa indsigelse. Ej heller indsigelse om, at checken efter at være underskrevet er udgivet uden vedkommendes vilje, er en causaindsigelse, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 128, *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 112 og nedenfor i punkt 5.

De stærke indsigelser, der ikke vedrører retsforholdet mellem parterne, fx falskindsigelsen, udspringer heller ikke af retsforholdet mellem parterne. De omfattes derfor heller ikke af bestemmelsen, jf. nærmere i punkt 6.

3. Indehaveren skal være i god tro

Efter bestemmelsens ordlyd er indehaverens fortrængning af indsigelser betinget af, at han ikke ved erhvervelsen forsætligt har handlet til skade for skyldneren. Denne formulering er valgt af hensyn til tysk og østrigsk ret for at undgå udtrykket »ond tro«. Det var imidlertid ikke hensigten at ændre den ved lovenes gennemførelse bestående praksis med hensyn til fortabelse af indsigelser efter checks og veksler, jf. Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4819, jf. sp. 4321. Efter Redaktionskomiteens Betænkning, er det imidlertid ikke tilstrækkeligt til at hindre fortrængning af indsigelser, at indehaveren ved erhvervelsen var vidende om, at der var indsigelser, men det kræves, at vedkommende med viden om indsigelserne handlede til skade for skyldneren. Den nærmere afgrænsning inden for denne formulering overlodes dog til domstolene, jf. Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4581.

I de norske og svenske motiver til vekselloven nævnes som eksempler på forsætlig handlen til skade for skyldneren, at erhververen var

klar over, at der var modregningsadgang, og at overdrageren står foran konkurs, samt at vekslen erhverves med viden om, at den allerede er indfriet. At skyldneren i øvrigt har indsigelser, som erhververen havde kendskab til ved erhvervelsen, udelukker ikke, at indsigelserne fortrænges. Omend overdragelsen kan være en ulempe, fx. ved at man ikke kan modregne efter overdragelsen, medfører den ikke i denne henseende »skade«, idet der ikke lides noget tab derved, medmindre overdrageren ikke kan opfylde den på vedkommende hvilende forpligtelse, jf. U 1956.556 og U 1944.268 H, jf. U 1943.623.

I det forsætlige ligger formentlig blot, at indehaveren skal have været klar over konsekvenserne af, at indsigelserne fortrænges, således at skyldneren ville lide tab ved fortabelse af indsigelserne, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 366, jf. s. 92, hvor der dog henvises til det almindelige begreb »ond tro«, men alligevel anføres, at der ikke kan tages hensyn grov uagtsomhed, jf. tillige *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 125 f samt *Søren Theilgaard:* Checkret s. 109 f og 112. Det afgørende tidspunkt for den onde tro er ikke, når checkskyldneren indfrier checken, men det tidspunkt, hvor han selv fik den i hænde som led i omsætningen.

4. Hvem kan påberåbe sig bestemmelsen?

Efter checklovens § 22, kan indsigelserne ikke fremsættes mod checkindehaveren. Dette gælder selvsagt den, der har erhvervet checken ved en checkretlig overdragelse, endossement, og fået den i hænde.

Bestemmelsen kan endvidere påberåbes af den, der pligtmæssigt har indfriet checken. Det kan være en endossent, der har måttet indfri checken, og som søger regres mod tidligere checkskyldnere. Endvidere kan det være en avalist, der har indfriet sin forpligtelse og derefter søger regres mod foranstående, jf. herved § 27, stk. 3.

Særlig for veklser kan det have betydning, at bestemmelsen også kan påberåbes af remittenten, hvis denne gør kravet gældende mod acceptanten. Dette gælder også, selv om accepten først er påtegnet, efter at vekslen var endosseret, jf. *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 113.

Derimod sker der ikke selvstændig ekstinktion til fordel for den, der kun har checken i hænde med et prokuraendossement, jf. lovens § 23. Mod denne kan der fremsættes de samme indsigelser som mod den, der har givet prokuraendossementet, jf. nærmere nedenfor i kommentaren til § 23.

Der sker selvsagt heller ikke ekstinktion efter § 22 i forholdet mellem parterne. Reglerne om udlæg på grundlag af checks og veksler vil imidlertid kunne medføre, at der kan foretages udlæg hos en check- eller vekselskyldner trods dennes indsigelser mod indehaveren af dokumentet, jf. nedenfor i afsnit 7.

5. Andre regler om fortabelse af indsigelser

Checklovens § 22 er som nævnt ikke en udtømmende opregning af de indsigelser, der kan fortabes. De almindelige regler om fortabelse af indsigelser mod negotiable dokumenter må antages at finde anvendelse ved siden af lovens § 22.

I øvrigt findes der også i checklovens § 13 en regel, der medfører fortabelse af indsigelser. Var en check ved udgivelsen ufuldstændigt udfyldt, og bliver den senere udfyldt i strid med de trufne aftaler, kan denne omstændighed ikke påberåbes over for checkindehaveren, medmindre han ved erhvervelsen ikke har været i god tro eller har handlet ved grov uagtsomhed. I forlængelse heraf må også indsigelse om anden overskridelse af en bemyndigelse inden for fuldmagtens grænser efter princippet i aftalelovens § 11, stk. 1, være en fortabelig indsigelse, jf. *Søren Theilgaard:* Checkret s. 119.

Efter checklovens § 22 kan der ske ekstinktion, medmindre checkindehaveren forsætligt har handlet til skade for skyldneren. Ved ekstinktion uden for bestemmelsens område kan ekstinktion være udelukket i videre omfang som følge af checkindehaverens forhold. I almindelighed er det en betingelse for ekstinktion, at erhververen var i god tro, da han modtog dokumentet, hvilket indebærer, at vedkommende hverken havde kendskab til de pågældende indsigelser eller som følge af uagtsomhed var uden kendskab til de pågældende omstændigheder. Herved udelukker også simpel uagtsomhed normalt ekstinktion. Det er imidlertid fast antaget, at der ved checks og veksler skal anvendes et særligt god tro's begreb i overensstemmelse med lovenes principper, hvorefter ekstinktion kun udelukkes, hvis indehaveren kendte de pågældende omstændigheder eller som følge af grov uagtsomhed var uden kendskab dertil, jf. fx checklovens § 13. Derimod antages simpel uagtsomhed ikke at udelukke ekstinktion, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 127 og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 115 f.

Er en check udstedt eller endosseret pro forma, følger det af aftalelovens § 34, at indsigelsen fortabes over for en erhverver i god tro.

Denne indsigelse kunne for så vidt betragtes som en causaindsigelse, men da erhvervelse af en sådan check i ond tro må indebære, at erhververen forsætligt handler til skade for skyldneren, vil ekstinktion være udelukket, hvis erhververen var i ond tro, uanset om indsigelsen betragtes som en causa indsigelse eller ej.

Efter princippet i gældsbrevslovens § 15, er en række indsigelser fortabelige. Ud over de foran nævnte causa indsigelser kan nævnes det forhold, at checken efter at være underskrevet er udgivet uden udstederens vilje, se fx U 1995.114 og U 1939.1176. Tilsvarende må ekstinktion antages, hvis en check er forsynet med endossement og derefter overgivet uden endossentens vilje, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 128, *Søren Theilgaard:* Checkret s. 117 f og *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 112.

6. Indsigelser, der bevares

I modsætning til gældsbrevsloven indeholder check- og veksellovene ikke udtrykkelige regler om, at de stærke indsigelser bevares. At de stærke indsigelser, som man ikke kan værge sig imod, bevares, er imidlertid et grundlæggende princip. Det fremgår da også forudsætningsvis af lovene, at de stærke indsigelser bevares. Reglen i checklovens § 10, der bestemmer, at det ikke berører gyldigheden af andre checkskyldneres forpligtelser, at der forekommer uforpligtende underskrifter, bygger netop på, at de stærke indsigelser bevares. De stærke indsigelser er i øvrigt indeholdt i gældsbrevslovens § 17.

En falsk underskrift forpligter ikke den, i hvis navn den er meddelt, uanset i hvilken egenskab den optræder, jf. U 1966.365/2, U 1957.79 H samt afgørelser nævnt i det følgende. Er underskriften fx meddelt som endossent, vil den angivne endossent ikke være forpligtet som checkskyldner; noget andet er, at den falske underskrift kan medføre fortabelse af retten til checken i overensstemmelse med reglen i lovens § 21, jf. *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 112. I lighed med falsk er også forfalskning en stærk indsigelse, jf. herved lovens § 51, hvorefter de, der har forpligtet sig inden ændringer i checken, er forpligtede i overensstemmelse med det oprindelige indhold, medens de, der først har forpligtet sig efter ændringen, er forpligtede i overensstemmelse med den ændrede tekst. Ved U 1944.767 H antoges indsigelsen om forfalskning af remittenten at slå igennem over for trassatbanken, jf. punkt 4 i kommentaren til § 35, jf. tillige *Henry*

Ussing: Enkelte Kontrakter s. 146, der vil ligestille tilfældet med forfalskning af endossentens navn. Udfyldning af rubrikker på en blanket er i denne sammenhæng ikke forfalskning, men er omfattet af reglen i § 13, hvorefter udfyldning i strid med trufne aftaler er en fortabelig indsigelse.

Selv om falsk og forfalskning er stærke ugyldighedsgrunde, vil de dog kunne fortabes, hvis den pågældende har udvist en særlig grad af uforsigtighed. Dette er i overensstemmelse med princippet om, at de stærke ugyldighedsgrunde kan gøres gældende mod forhold, som man ikke kan værge sig imod, da man kan undlade at optræde uforsigtigt, jf. *Lennart Lynge Andersen, Peter Møgelvang-Hansen og Niels Ørgaard:* Gældsbrevsloven s. 175 f, *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 129 samt *Søren Theilgaard:* Checkret s.123 ff. I forbrugerforhold kræver fortabelse af disse indsigelser dog en ganske væsentlig grad af uagtsomhed, jf. U 1999.169 og U 1987.582. I en virksomhed vil manglende kontrol med ansatte, hvis arbejde omfatter arbejde med checks, typisk medføre, at falskindsigelsen fortabes, for checks der er udstedt efter, at falskneriet burde være opdaget. Tilsvarende vil det kunne anses for uagtsomt, hvis der ikke er sikret en betryggende forretningsgang i virksomheden, jf. U 1999.216 H, U 1992.753 og U 1961.1087/2 og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 123 ff.

Er en check udformet på en måde, der gør det let at forfalske den, er det for så vidt uagtsomt, hvilket taler for at lade indsigelsen fortabes, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s.129. Ved afgørelsen U 1945.135, der er omtalt i kommentaren til § 13 punkt 2, antoges det dog, at trassenten ikke var forpligtet ud over det oprindeligt alene med tal angivne beløb i et tilfælde, hvor der efterfølgende var tilføjet et nul, og det derefter angivne beløb var påført med bogstaver i den dertil beregnede rubrik.

Underskrift på en andens vegne uden fornøden fuldmagt er en stærk ugyldighedsgrund. Har vedkommende en fuldmagt, og handles der uden for bemyndigelsen, er fuldmagtsgiveren dog forpligtet, hvis tredjemand er i god tro, medmindre der tillige handles uden for fuldmagtens grænser (legitimationen), jf. aftalelovens § 11, jf. tillige punkt 1 i kommentaren til § 11. Typisk vil kontohaveren over for trassatbanken på et underskriftsblad have angivet, hvem der kan underskrive checks, herunder hvem der kan underskrive alene, og hvem der kan underskrive i forening. Som udgangspunkt må en sådan angivelse antages at være gældende i forholdet mellem parterne. Da

checks imidlertid ikke som led i normal ekspedition kontrolleres i forhold til underskriftsbladet, vil det ofte kunne forekomme, at checks indløses af trassatbanken, selv om de ikke er underskrevet i overensstemmelse med angivelsen på underskriftsbladet. Hvor en rimelig kontrol hos trassenten ville have klarlagt, at checks udstedtes uden at være i overensstemmelse med underskriftsbladet, vil manglende fuldmagt – i overensstemmelse med uagtsomhedsbetragtningen – ikke kunne påberåbes, jf. U 1999.216 H, hvor det antoges, at banken ikke havde pligt til at kontrollere, at checks var underskrevet i overensstemmelse med fuldmagtsblanketten.

Har den, på hvis vegne en underskrift er meddelt, godkendt den, forpligter det selvsagt vedkommende. I overensstemmelse med almindelige tegningsregler må det antages, at godkendelse ikke behøver at være udtrykkelig, men det er tilstrækkeligt, at vedkommende blot affinder sig med, at en fuldmægtig overskrider sin oprindelige legitimation eller anvender den pågældendes navn, jf. U 1945.723 H, hvor passivitet til trods for viden om, at en anden benyttede underskrift med vedkommendes navn på veksler, der benyttedes som kreditmiddel, antoges at medføre hæftelse over for erhververen af disse, jf. tillige *Preben Lyngsø:* Checkloven s.129.

Øvrige stærke ugyldighedsgrunde er voldelig tvang efter aftalelovens § 28, umyndighed som følge af mindreårighed og tinglyst værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6, eller manglende evne til at handle fornuftsmæssigt, jf. værgemålslovens § 46. Stærke ugyldighedsgrunde er endvidere mortifikation samt ophør eller forandring af forpligtelsen efter reglerne om deponering, forældelse, præklusion, tvangsakkord eller gældssanering, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 129 f og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 129 ff.

7. Indsigelser i forholdet mellem parterne

Ekstinktion kan ske i forhold til en erhverver i god tro. Derimod sker der ikke ekstinktion i forholdet mellem parterne. De tidligere gældende regler om hurtig retsforfølgning på grundlag af checks og veksler medførte imidlertid, at en skyldner under en check- eller vekselsag kunne dømmes til at betale summen til trods for indsigelser. Dog kunne der tages forbehold om tilbagesøgning af beløbet. Tilsvarende vil der nu kunne foretages udlæg på grundlag af en check

eller veksel til trods for visse indsigelser, men således at beløbet kan søges tilbage, jf. nærmere i punkt 8. Selv om indsigelser ikke fortrænges mellem parterne, vil det således kunne forekomme, at en skyldner umiddelbart må betale beløbet til trods for indsigelser.

8. Udlæg på grundlag af checks og veksler

Som nævnt fandtes der tidligere regler om hurtig retsforfølgning i retsplejelovens kapitel 41. Disse regler indeholdt en summarisk procesform for check- og vekselsager, hvorefter en skyldner kun havde en meget begrænset adgang til at fremsætte indsigelser. Der kunne dog tages forbehold om tilbagesøgning af betalte beløb, således at skyldneren under en senere sag havde mulighed for at få prøvet sagen i realiteten. Var indsigelserne ikke fortabt efter de materielle regler, kunne der opnås dom for tilbagebetaling af beløbet. Da reglerne også fandt anvendelse mellem de umiddelbare parter, kunne en part imidlertid dømmes til at betale til sin aftalepart på trods af indsigelser, men kunne senere få dom for tilbagebetaling af beløbet, jf. fx. U 1984.725 H, og U 1982.1044. Reglerne blev ophævet ved lov nr. 320 af 4. juni 1986. Ophævelsen skete til en vis grad som følge af adgangen til at foretage udlæg på grundlag af checks og veksler, der indførtes ved lov nr. 258 af 26. maj 1976. Samtidig med ophævelse af reglerne om hurtig retsforfølgning blev reglerne om udlæg på grundlag af checks og veksler justeret.

Efter retsplejelovens § 478, stk. 1 nr. 7, kan udlæg foretages på grundlag af veksler for så vidt angår vekselretlige krav og på grundlag af checks for så vidt angår regreskrav. Fuldbyrdelsesfristen er 14 dage efter den dag, da ydelsen kunne kræves betalt, jf. retsplejelovens § 484. For checks vil det være fra trassatbanken har nægtet honorering, jf. *Jørgen Jochimsen* i Kommenteret Retsplejelov Bind II s. 39. Udlæg kan kun foretages for krav, der umiddelbart støttes på dokumentet, hvorimod adgangen ikke omfatter trassatbankens dækningskrav mod trassenten eller berigelseskrav, jf. nærmere *Jørgen Jochimsen* i Kommenteret Retsplejelov Bind II s. 23 f. Medmindre der er givet afkald på protest, forudsætter foretagelse af udlæg, at reglerne om protest er iagttaget, jf. U 1985.832.

Efter retsplejelovens § 501, stk. 3, kan indsigelser mod foretagelse af udlæg på grundlag af veksler og checks kun gøres gældende i meget begrænset omfang. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

Indsigelser mod veksler og checks kun gøres gældende, såfremt

1) den, der har fremsat anmodning om tvangsfuldbyrdelse, er enig heri,
2) indsigelsen angår selve vekslens eller checkens indretning og indhold eller andre betingelser i veksel- eller checkloven for at kunne gøre henholdsvis veksel- eller checkretten gældende,
3) indsigelsen går ud på, at skyldneren ved underskrivelsen var umyndig, under lavværgemål eller på grund af sindsygdom, åndsvaghed, forbigående sindsforvirring eller lignende tilstand manglede evnen til at handle fornuftsmæssigt, at underskriften er falsk, at vekslen eller checkens indhold er forfalsket efter underskrivelsen, eller at vekslen eller checken er underskrevet på skyldnerens vegne uden fornøden fuldmagt eller
4) indsigelsen fremsættes af en forbruger og angår en veksel, der er benyttet i forbindelse med en forbrugeraftale, jf. § 1, stk. 2-4, i lov nr. 139 af 29. marts 1978 om visse forbrugeraftaler, eller en check, der er benyttet til opnåelse af kredit i forbindelse en forbrugeraftale.

Bortset fra de særlig nævnte forbrugeraftaler er det kun formkrav og de fleste af de stærke indsigelser, der kan fremsættes under en udlægsforretning på grundlag af checks eller veksler. De svage indsigelser kan ikke fremsættes, således at det under fogedsagen kan prøves, om de rent faktsik er mistet. Heller ikke indsigelsen om voldelig tvang kan fremsættes under fogedsagen, jf. nærmere *Jørgen Jochimsen* i Kommenteret Retsplejelov Bind II s. 93 f.

Adgangen til modregning under udlægsforretning reguleres af den almindelige regel om modregning under fogedsager i retsplejelovens § 522, hvorefter modregning kan ske, hvis kravet anerkendes af rekvirenten, eller hvis modkravets rigtighed på anden måde må anses for godtgjort, og de almindelige modregningsbetingelser er opfyldt, jf. nærmere *Jens Anker Andersen:* U 1988B.266 og *Jørgen Jochimsen* i Kommenteret Retsplejelov Bind II s. 173 ff. Har veksel- eller checkskyldneren afgivet modregningserklæring tidligere over for rekvirenten eller er kravene konnekse, er det indsigelser, der kan prøves under fogedsagen inden for de rammer, som retsplejelovens § 501, stk. 4 sætter for bevisførsel ved fogedretten, jf. herved U 1994.937, hvor det ikke antoges at være tilfældet. Derimod hører indsigelse om modregning over for en tidligere check- eller vekselindehaver eller en konneks modfordring mod en sådan til de indsigelser, der ikke kan fremsættes under fogedsagen.

9. Retspraksis

U 1999.216 H. En bogholder i en virksonhed K havde i årene fra 1987 til 1991 begået underslæb på 5,7 mio. kr. ved at tilegne sig betalingerne i henhold til checks, som hun selv havde udstedt på K's vegne. Besvigelserne var blevet sløret ved, at bogholderen hvert kvartal udfyldte forkerte momsangivelser, således at K afregnede for lidt i moms, og således at K's konto reelt først blev belastet med beløbet, da besvigelserne blev afsløret i 1991. Indtil maj 1990 havde bogholderen haft fuldmagt til at udstede checks i forening med en anden medarbejder, men fra maj 1990 fik hun fuldmagt til at udstede checks alene. Da besvigelserne blev opdaget, gjorde K gældende, at 65 checks, som bogholderen havde udstedt før maj 1990 var falske og derfor ikke kunne debiteres K's konto. K's revisorer havde allerede i 1989 påpeget, at der på grund af det fåtallige personale, hvor bl.a. kasse- og bogholderifunktionen var sammenfaldende, måtte tages forbehold for de forringede kontrolmuligheder, som dette forhold medførte. I modsætning til Vestre Landsret fandt Højesteret ikke, at banken ved at modtage fuldmagtsblanketten havde påtaget sig pligt til at kontrollere, at de checks, som blev debiteret selskabets konto, var underskrevet i overensstemmelse med fuldmagtsblanketten. Flertallet fandt, at K havde udvist en sådan uforsigtighed, herunder mangel på kontrol, at selskabet af den grund var afskåret fra at kræve sit tab erstattet af banken. (En enkelt dommer fandt slet ikke, at der var tale om falske checks, idet bogholderen også forud for maj 1990 alene havde underskrevet i hvert fald 22 checks, således at K også forud for maj 1990 måtte have været indforstået med, at bogholderen udstedte checks på egen hånd.)

U 1999.169. Et ægtepar, som hjalp en enke i halvfjerdserne med rengøring, indkøb og havearbejde, stjal i løbet af 14 måneder 40 checkblanketter fordelt på 4 checkhæfter. Ægteparret underskrev checkene med enkens navn, hvorefter de blev anvendt i et lokalt supermarked. Da falskneriet blev opdaget, havde supermarkedet indløst falske checks for 118.000 kr. Hos andre handlende havde ægteparret yderligere fået udbetalt i alt 15.700 kr. Supermarkedet sagsøgte dødsboet efter enken med påstand om, at boet hæftede for de falske checks. Kravet var begrundet med, at enken havde udvist uforsigtighed, dels ved ikke at opbevare checkblanketterne betryggende, dels ved trods modtagelse af månedlige kontoudtog fra banken ikke at have opdaget besvigelserne. Vestre Landsret fandt ikke, at enken havde haft grund til ikke at have tillid til ægteparret og lagde videre til grund, at enken ikke havde indsigt i eller interesserede sig for sine pengesager, hvorfor hun ikke havde handlet ansvarspådragende ved ikke at kontrollere kontoudtogene og derved opdage, at kontoen var debiteret

for det betydelige antal checks, som hun ikke selv havde udstedt, hvorfor dødsboet frifandtes.

U 1995.114. Krydset check bortkom under forsendelse. Ved misbrug af andens navn oprettede en uidentificeret mand bankkonto, hvorefter han endosserede checken og indsatte den på kontoen. Pengene blev kort efter hævet. Checkoverdrageren måtte anses som kunde i banken, der derfor ikke var ansvarlig efter checklovens § 38, stk. 5. Det fandtes ikke godtgjort, at banken vidste eller burde vide, at checken var udgivet mod udstederens vilje. Herefter kunne denne ikke over for banken påberåbe sig, at checken var stjålet undervejs til modtageren, jf. checklovens § 22, smh. gældsbrevslovens § 15, stk. 1. Banken skulle ikke holde checkudstederen skadesløs.

U 1994.937. Hovedentreprenør havde ved notering af underentreprenørs transport af sit tilgodehavende til en bank forbeholdt sig »adgang til modregning med eventuelle opståede modkrav mod transportgiveren«. De oprindelige parter havde vedtaget AB 72, så tvister skulle afgøres ved voldgift. Tre dage efter at hovedentreprenøren havde udstedt en check på 1,1 mio. kr. til banken vedrørende det transporterede tilgodehavende, indgav underentreprenøren konkursbegæring. Samme dag kontramanderede hovedentreprenøren checken. Under en af banken iværksat udlægsforretning på grundlag af checken gjorde hovedentreprenøren indsigelse om modregning med et erstatningskrav i anledning af en ikke fuldført entreprise. Landsretten antog, at hovedentreprenøren vel ikke på forhånd var afskåret fra under fogedforretningen at gøre indsigelse om modregning med et konnekst krav, selv om udlægsfundamentet var en check. Det måtte dog være en betingelse herfor, at indsigelsen kunne prøves inden for rammerne af retsplejelovens § 501, stk. 4. Da bevisførelse om det rejste modkrav på grund af kravets omfang og beskaffenhed, herunder den vedtagne voldgiftsklausul, ikke kunne tillades for fogedretten, burde udlægsforretningen fremmes.

U 1992.753. En kontorassistent K besveg sin arbejdsgiver A ved gennem en periode at trække checks på firmaets bankkonto og til dettes ordre, hvorefter hun tilegnede sig beløbene. Den omstændighed, at hun underskrev og blankoendosserede checkene ved anvendelse af et med A's underskrift forsynet faksimile-stempel, som ikke ellers benyttedes i firmaet ved checkudstedelse, medførte ikke, at checkene i henseende til formen var ugyldige, checklovens § 1, nr. 6, men da K ikke havde checkfuldmagt eller bemyndigelse til at disponere over bankkontoen, måtte checkene anses som falske. Imidlertid fandtes A efter den måde, hvorpå der var skabt adgang for K til misbrug af faksimile-stemplet og

checkblanketterne, og som følge af mangel på kontrol med hende, der tidligere havde forset sig på lignende måde, at have udvist en så betydelig uforsigtighed, at banken blev frifundet for A's påstand om tilbageføring af checkbeløbene til kontoen.

U 1987.582. K, der levede sammen med M, havde fra denne tilegnet sig 3 checkblanketter, som hun udfyldte og underskrev med M's navn, hvorpå hun udgav checkene i forbindelse med køb hos S. M fandtes hverken at have udvist en sådan mangel på omhu ved sin opbevaring af checkblanketterne eller sin kontrol med kontoudtogene eller at have udvist en sådan passivitet, at det kunne medføre, at han hæftede for de falske checks. Da der heller ikke var grundlag for at fastslå, at M stiltiende havde accepteret, at K udstedte checks på hans vegne, eller at K's udgivelse af checkene havde medført nogen berigelse for ham, frifandtes han for S's krav om betaling af checkbeløbene.

U 1985.832. Afgørelsen er refereret ved § 40.

U 1984.725 H. Den 10. marts 1980 betalte et erhvervsdrivende aktieselskab N indeholdte A-skatter med en dækningsløs check. Den 14. marts anmeldte N betalingsstandsning. Den 19. marts sendte toldvæsenet T en check for negativt moms-tilsvar til N. Den 20. marts udsendtes meddelelse om betalingsstandsningen. Samtidig modtog skattevæsenet meddelelse fra postkontoret om, at den af N udstedte check var dækningsløs, og N modtog den af T udstedte check. T kontramanderede herefter samme dag checken og underrettede N herom. Den 25. marts gik N konkurs. Samme dag præsenterede N checken til betaling, hvilket nægtedes. Under en efterfølgende checksag påstod T frifindelse, fordi statskassen havde været berettiget til at opfylde momskravet med skatterestancen, men blev dømt til at betale checkens beløb med renter og 10.000 kr. i sagsomkostninger, som derefter betaltes. T anlagde herefter sag mod konkursboet og påstod det betalte beløb tilbagebetalt. Det antoges, at T havde været berettiget til at tilbagekalde checken, og betaling af det negative moms-tilsvar fandtes ikke at have fundet sted ved N's modtagelse af checken. Da statskassen burde stilles, som om modregning var sket under checksagen, dømtes boet til at tilbagebetale hele det af T betalte beløb, herunder sagsomkostninger, med renter fra betalingsdagen.

U 1982.1044. Rekvisitus begærede en udlægsforretning i henhold til en vekseldom udsat, indtil der var afsagt endelig dom i en anlagt retssag vedrørende det underliggende skyldforhold. Forretningen fremmedes mod sikkerhedsstillelse.

U 1980.778. En check, udstedt af en køber A, blev af sælgeren hævet i sparekassen B, over for hvem trassatbanken bekræftede, at der var dækning på kontoen. Da salgsgenstanden imidlertid ikke blev leveret, kontramanderede A checken, og trassatbanken afslog derpå at indfri denne. Under en sag, som B, efter checkkravet var forældet, anlagde mod A, dømtes sidstnævnte til at betale B det pågældende beløb, idet A ellers ville blive beriget på B's bekostning, jfr. checklovens § 57, og idet der ikke kunne tages hensyn til A's indsigelse vedrørende det underliggende retsforhold.

U 1966.365/2. T, der var ansat som bud og arbejdsmand i et firma F, begik en søndag indbrud i F's lokaler og tilegnede sig fra et F tilhørende checkhæfte, der lå i en pengekasse i prokuristens skrivebord, en checkblanket, som han benyttede til at udfærdige en falsk check på 9400 kr. med sig selv som remittent og prokuristens navn som underskrift. T hævede den følgende morgen checken i F's bank B og forbrugte senere pengene. F fandtes ikke ved opbevaringen af checkhæftet eller på anden måde at have udvist forsømmelighed, der havde kunnet berettige B til at debitere F tabet ved checkens indløsning, og B dømtes herefter, uanset at der ikke af B var udvist uforsigtighed ved udbetalingen, til at godtgøre F de 9400 kr.

U 1964.728. En antikvitetshandler A, der opkøbte brugte møbler i Frankrig, lod disse sende til Danmark i en jernbanesamlevogn, som en fransk speditør S disponerede over. Et vareparti stilledes af speditørens danske forbindelse T til rådighed, efter at A havde betalt regningen ved en check til T. Straks efter tilbagekaldtes checken, fordi A anså regningen for at være for høj. Antaget at A ikke ved at udstede og standse checken kunne blive bedre stillet end ved kontant betaling, hvorved han ville være henvist til at anlægge sag i Frankrig mod sin kontrahent S. A dømtes til at betale T.

U.1963.630. Den 21. december 1961 anmodede A fjerkræslagteriet F om forskud på et parti kyllinger, der skulle leveres i januar, idet han oplyste, at han havde udstedt dækningsløse checks på sin konto i B bank. F udstedte en check på 35.000 kr. til B, trukket på F's konto i sparekassen S, og bekræftede over for B, at der var penge undervejs. Checken blev af B krediteret A's konto den 22. s. m. Checken blev præsenteret i S den 29., men inden den var blevet bogført, blev den tilbagekaldt af F, der havde erfaret, at A havde standset sine betalinger. Antaget, at F ikke under de foreliggende omstændigheder i forhold til B, der havde disponeret i tillid til, at checken blev honoreret, var berettiget til at tilbagekalde checken.

U 1961.1087/2. T, der indtog en selvstændig stilling i assurancefirmaet F, forfalskede checks, udstedt af F, således at han kunne endossere og hæve dem. F påstod under påberåbelse af checklovens § 51 B bank, der havde debiteret F de falske checks, dømt til at godtgøre F checkbeløbene, men B frifandtes, da muligheden for at T kunne foretage forfalskninger skyldtes sådanne mangler ved F's organisation, forretningsgang og kontrolsystem, at F måtte siges ved checkudstedelserne at have handlet groft uagtsomt, og det ikke skyldtes skødesløshed fra B's side, at forfalskningerne ikke var blevet opdagede ved checkekspeditionerne.

U 1957.79 H. Banken A i Randers havde overfor en A ubekendt præsentant under iøvrigt nærmere angivne omstændigheder indfriet en på banken B i Aarhus trukket check, som derpå afregnedes mellem de to banker over clearing. Senere viste det sig, at den pågældende checkblanket var stjålet fra kontohaveren og falskeligt forsynet med dennes underskrift. A tilpligtedes at tilbagebetale B checkbeløbet.

U 1956.556. Afgørelsen er refereret ved § 21.

U 1945.723 H. A, der tidligere havde påtegnet veksler for B til brug for opnåelse af kredit, var klar over, at B i betydeligt omfang skrev hans navn som acceptant på veksler og benyttede disse som basis for kredit, og at B fortsatte dermed trods henvendelser fra A. Under disse omstændigheder ansås A for ansvarlig for tredjemands tab.

U 1945.135. Afgørelsen er refereret ved § 13.

U 1944.767 H. Afgørelsen er refereret ved § 35.

U 1944.268 H, jf. U 1943.623. S solgte på afbetaling to bildæk til K for en pris, der lå langt over den af Priskontrolrådet fastsatte, og uden at indhente fornøden tilladelse fra Direktoratet for Vareforsyningen. For en del af købesummen accepterede K en veksel, som S diskonterede i banken B, der samtidig fik købekontrakten tiltransporteret. Efter at dækkene var blevet beslaglagt af politiet, indfriede K under protest vekslen og krævede derefter vekselsummen refunderet af S og B. Idet den af K fremsatte indsigelse mod at indfri vekslen, nemlig at denne dækkede en ulovlig handel, hørte til de i vekselloven's § 17 omhandlede indsigelser, og idet det ikke fandtes at fremgå af sagens oplysninger, at B ved vekslens erhvervelse havde handlet forsætligt til skade for K, frifandtes B. S,

for hvis vedkommende sagen ikke var forelagt Højesteret, frifandtes af Landsretten, idet der hverken i de særlige regler om priser og om handel med automobildæk eller i øvrigt fandtes at være hjemmel for tilbagesøgningskrav.

U 1939.1176. En af T til egen ordre trukket veksel blev af acceptanten, hos hvem den var forblevet liggende, forsynet med falsk blancoendossemet og overdraget til K som betaling. I medfør af veksellovens §§ 9 og 16, stk. 2, fandtes T pligtig at betale vekslen til K.

§ 23 *Indeholder endossementet bemærkningerne »valuta til indfordring«, »til inkasso« eller nogen anden bemærkning, hvori der alene ligger en fuldmagt (prokuraendossement), kan checkindehaveren udøve alle rettigheder efter checken, men ikke endossere den uden ved prokuraendossement.*

Stk. 2. *Checkskyldnerne kan i så fald overfor checkindehaveren kun påberåbe sig de indsigelser, som ville kunne fremsættes mod endossenten.*

Stk. 3. *Den fuldmagt, der indeholdes i et prokuraendossement, bortfalder ikke, selv om fuldmagtsgiveren dør eller mister evnen til at forpligte sig.*

1. Oversigt og forholdet til vekselloven
2. Prokuraendossementet er alene en fuldmagtspåtegning
3. Ekstinktion af indsigelser og rettigheder
4. Ophør af fuldmagten
5. Panteendossement på veksler

1. Oversigt og forholdet til vekselloven

Bestemmelsen omhandler det såkaldte prokuraendossement, der legitimerer prokuraendossataren til at udøve de dispositioner, der er et led i inddrivelse af checksummen. Bestemmelsen udelukker selvsagt ikke, at sådan fuldmagt kan gives på anden måde, men giver blot en reguleret fremgangsmåde, som parterne kan følge.

Checklovens § 23 er en gentagelse af veksellovens § 18, der i øvrigt svarer til den tidligere veksellovs § 16. Denne bestemmelse var ved den tidligere checklovs § 3 gjort anvendelig for checks, jf. Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4321 og 4819.

Da checks er beregnet til at fungere som betalingsmiddel, er der ikke i checkloven indeholdt regler om pantsætning af checks. Derimod findes der i veksellovens § 19 regler om overdragelse af veksler til sikkerhed, jf. nedenfor i punkt 5.

2. Prokuraendossementet er alene en fuldmagtspåtegning

Det fremgår af bestemmelsen, at udtrykkene »valuta til indfordring« og »til inkasso« angiver, at der kun er tale om et prokuraendossement, men sådan angivelse kan også ske på anden måde, fx »prokuraendossement til NN«, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 130 f. Derimod vil udtryk som »valuta i regning«, »valuta« eller lignende ikke angive et fuldmagtsforhold, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 93 f.

Fuldmagten legitimerer fuldmægtigen til at foretage alle rettigheder efter checken med den begrænsning, at checken ikke kan endosseres videre, bortset fra ved et fornyet prokuraendossement. Et endossement fra prokuraendossataren vil derfor, da vedkommendes begrænsning fremgår af checken, kun være et prokuraendossement, selv om det ikke udtrykkeligt er angivet i dette, og denne begrænsning ekstinkveres ikke, da den senere endossatar ikke kan være i god tro. Gives en check derimod til inkasso, men uden at denne begrænsning fremgår af endossementet, vil endossentens ret til checken kunne fortabes, hvis den overdrages til en erhverver i god tro, ligesom vedkommende kan blive forpligtet som checkskyldner over for denne. Prokuraendossenten kan forbyde prokuraendossataren at foretage et prokuraendossement, men fremgår denne begrænsning ikke af checken, kan den ikke gøres gældende mod den, der har handlet i tillid til checkens udvisende, fx den der har betalt checksummen.

Selv om prokuraendossataren bliver legitimeret til at udøve alle rettigheder efter checken, kan han dog kun anlægge sag i endossentens navn, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 94 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 131, men anderledes *C. Stub Holmboe:* Lov om Chekker s. 56. De handlinger, prokuraendossataren kan foretage, er i øvrigt modtagelse af betaling og kvittering for denne, herunder afdrag samt optagelse af protest og afgivelse af notifikation til tidligere checkskyldnere efter lovens § 42. Forsømmelse fra prokuraendossatarens side med hensyn til protest og notifikation får virkning for prokuraendossenten, der således bliver ansvarlig efter de derom

gældende regler, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 94 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 131. Prokuraendossataren vil dog kunne være ansvarlig over for endossenten efter almindelige regler om erstatningsansvar i fuldmagts- eller kommissionsforhold.

Da der er tale om et fuldmagts- eller kommissionsforhold, bliver prokuraendossataren ikke ejer af checken. Denne tilhører fortsat endossenten. Checken kan derfor ikke tilegnes af endossatarens kreditorer, men kan kræves udleveret fra dennes eventuelle konkursbo. Fuldmagten legitimerer heller ikke prokuraendossataren til at nedsætte eller eftergive beløbet, ligesom den ved veksler heller ikke antages at legitimere til at forlænge vekslen, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 94.

3. Ekstinktion af indsigelser og rettigheder

Prokuraendossenten bliver selvsagt ikke forpligtet som checkskyldner ved at give prokuraendossenten fuldmagt til at udøve sine beføjelser efter checken. Fremgår begrænsningen ikke af endossementet, vil endossenten derimod kunne miste sin ret til checken og blive forpligtet som checkskyldner, hvis checken overdrages til en erhverver i god tro.

Det fremgår udtrykkelig af § 23, stk. 2, at checkskyldnere kun kan påberåbe sig de indsigelser, som ville kunne fremsættes mod endossenten. Dette er princippet om, at den en gang fortabte indsigelse ikke vågner op igen. Det følger heraf, at prokuraendossement til en tidligere checkindehaver, mod hvem der i denne egenskab ville kunne fremsættes indsigelser, ikke kan fremsættes, når vedkommende optræder på fuldmagtsgiverens vegne, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 95. Noget andet er, at den, der ville have kunnet fremsætte indsigelser mod prokuraendossataren i dennes egenskab af tidligere checkindehaver, eventuelt vil kunne gøre et erstatningskrav gældende mod denne efter at have opfyldt fuldmagtsgiverens krav.

Da prokuraendossataren ikke er en egentlig erhverver af checken, der får ejendomsret til denne, vil vedkommende ikke selvstændigt kunne fortrænge rettigheder eller indsigelser. De indsigelser, der kunne gøres gældende mod endossenten, kan derfor også gøres gældende mod prokuraendossataren, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 133.

4. Ophør af fuldmagten

Den fuldmagt, der følger af Prokuraendossementet, bortfalder ikke, selv om fuldmagtsgiveren dør eller mister evnen til at forpligte sig, jf. § 23, stk. 3. Som den specielle regel for checks og veksler går den forud for reglerne i aftalelovens §§ 21, 22 og 24, i det omfang, der ikke er harmoni mellem reglerne. Særlig kan nævnes, at aftalelovens § 24 kun giver fuldmægtigen hjemmel til at foretage dispositioner, der er nødvendige for at beskytte boet eller den, der er kommet under værgemål, mod tab, indtil de fornødne foranstaltninger kan træffes af boet eller værgen, jf. nærmere derom *Lennart Lynge Andersen* og *Jørgen Nørgaard:* Aftaleloven s. 126 f, medens en tilsvarende begrænsning ikke findes for checks og veksler. Bostyret eller værgen må imidlertid kunne tilbagekalde fuldmagten.

Checklovens § 23, stk. 3, omfatter ikke de tilfælde, hvor prokuraendossenten bliver erklæret konkurs. Disse tilfælde omfattes derfor af de almindelige regler om fuldmagt ved fuldmagtsgiverens konkurs. Umiddelbart følger det af aftalelovens § 23, at tredjemand ikke ved retshandel med fuldmægtigen får anden retsstilling over for boet, end han ville få ved en retshandel med fuldmagtsgiveren. Betaling til den konkursramte frigør normalt kun fordringens skyldner, hvis beløbet overgives til boet eller, hvis betalingen er sket i god tro inden udløbet af det døgn, hvori konkursdekretet blev offentliggjort i Statstidende, jf. herved konkurslovens § 29, og § 30, stk. 1. Da disse regler efter § 30, stk. 2, ikke gælder, hvis andet følger af reglerne om værdipapirer m.m., vil prokuraendossataren imidlertid fortsat kunne være legitimeret til at modtage betaling, således at checkskyldneren frigøres ved betalingen.

Inden dødsboskifteloven antoges det, at reglen i checklovens § 23, stk. 3, ikke fandt anvendelse, hvis et dødsbo blev behandlet som gældsfragåelsesbo, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 96 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 134. Det må antages at medføre, at fuldmagten bortfalder i overensstemmelse med aftalelovens § 21, stk. 2, fra udløbet af det døgn, hvor bekendtgørelse i Statstidende af indkaldelse til fordringshaverne finder sted. Prokuraendossataren kan dog fortsat være legitimeret til at modtage betaling, sml. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 134.

Inkassofuldmagten kan tilbagekaldes efter almindelige regler. Da fuldmagten fremgår af checken, vil prokuraendossataren imidlertid

fortsat kunne være legitimeret efter den. Denne legitimation bringes til ophør ved, at checken på forlangende returneres til endossenten, der kan udstryge prokuraendossementet. En meddelelse til trassatbanken om tilbagekaldelsen må medføre, at trassatbanken ikke kan udbetale beløbet til prokuraendossataren, men udelukker ikke, at andre checkskyldnere i god tro betaler til denne. I øvrigt antages fuldmagten at kunne erklæres uvirksom efter aftalelovens § 17, hvilket dog må anses for særdeles upraktisk, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 134.

5. Panteendossement på veksler

Vekselloven's § 19 fastsætter, at hvis et endossement indeholder bemærkningen »valuta til sikkerhed«, »valuta til pant« eller nogen anden bemærkning, der går ud på pantsætning, kan vekselindehaveren udøve alle rettigheder efter vekslen; men et af ham tegnet endossement gælder kun som prokuraendossement. Derved opnås, at panthaveren ligesom prokuraendossataren kan udøve alle rettigheder over vekslen, og samtidig undgås det, at panthaveren kan misbruge en legitimation til at overdrage vekslen videre til eje i strid med ejerens ret.

Endvidere følger det af § 19, stk. 2, at vekselskyldnere ikke mod vekselindehaveren kan påberåbe sig indsigelser grundede på deres særlige forhold til endossenten, medmindre vekselindehaveren ved erhvervelsen forsætligt har handlet til skade for skyldneren. Denne regel er en naturlig følge af, at panthavere normalt som andre aftaleerhververe i god tro kan fortrænge indsigelser, jf. nærmere om bestemmelsen *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 97 ff og *Preben Lyngsø:* Vekselloven s. 107 f.

§ 24 *Endossement, der tegnes efter protesten, jfr. § 40, stk. 2, eller efter forevisningsfristens udløb, har alene virkning som almindelig overdragelse af fordring.*

Stk. 2. *Medmindre det modsatte bevises, anses et udateret endossement som tegnet før protesten eller før udløbet den i foregående stykke omhandlede frist.*

1. Formål
2. Tilfælde omfattet af bestemmelsen
3. Virkningen af overdragelsen
4. Tidspunktet for overdragelsen
5. Forholdet til vekselloven

1. Formål

Bestemmelsen regulerer virkningen af endossementer, der foretages efter udløb af forevisningsfristen, eller som foretages efter protestoptagelse, de såkaldte efterendossementer. I de tidligere check- og veksellove var efterendossementer ikke lovreguleret, men bestemmelser derom indsattes i lovene i overensstemmelse med konventionernes regler derom.

2. Tilfælde omfattet af bestemmelsen

Bestemmelsen omfatter for det første endossementer, der tegnes efter protestoptagelse. Er der optaget protest inden forevisningsfristens udløb, har checkindehaveren regresret mod de foranstående checkskyldnere, endossenter og trassenten m.fl., jf. lovens §§ 40 og 41. Ved endossementet overføres denne regresret til endossataren. Er protest optaget for sent, kan indehaveren ikke iværksætte regres efter lovens regler derom, men vil efter omstændighederne kunne gøre et berigelseskrav gældende efter lovens § 57, og overdragelsen af checken vil være en overdragelse af dette berigelseskrav.

Bestemmelsen omfatter for det andet endossementer, der tegnes efter forevisningsfristens udløb, der efter lovens § 29 typisk er 20 dage. Når der ikke er optaget rettidig protest, og trassatbanken ikke honorerer checken, vil den kun repræsentere et eventuelt berigelseskrav efter § 57, hvorfor overdragelsen kun omfatter dette krav, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 367 ff og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 135 f.

3. Virkningen af overdragelsen

Af bestemmelsen i § 24, stk. 1 følger, at et efterendossement alene har virkning som almindelig overdragelse af fordring. Dette indebærer, at erhververen får den ret, som tilkom endossenten, og således at

reglerne om fortabelse af rettigheder og indsigelser ikke finder anvendelse på overdragelsen, ligesom endossenten ikke hæfter som checkskyldner.

4. Tidspunktet for overdragelsen

§ 24, stk. 2, indeholder en formodningsregel, hvorefter et udateret endossement anses for tegnet før protesten eller før udløb af forevisningsfristen, medmindre det modsatte bevises. For så vidt angår protestoptagelse, må det normalt kunne være et tilstrækkeligt bevis, hvis protesten er påtegnet umiddelbart efter de bestående endossementer, og efterendossementet følger efter protestpåtegningen, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 107. Da efterendossenten har en klar interesse i, at denne status fremgår, vil det formentlig sjældent forekomme, at det ikke ved datering eller på anden måde fremgår, at der er tale om et efterendossement.

5. Forholdet til vekselloven

Modstykket til checklovens § 24, er veksellovens § 20. Udgangspunktet i veksellovens § 20, er, at et endossement, der tegnes efter vekslens forfaldstid, har samme virkning, som et før dette tidspunkt tegnet endossement. Men tegnes endossement først efter optagelse af protest for manglende betaling eller efter udløbet af protestfristen, har overdragelsen kun virkning som almindelig overdragelse af fordring, hvilket svarer til virkningen efter checklovens § 24, jf. nærmere herom *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 101 ff. At der måtte være optaget protest for manglende accept, har ikke betydning for virkningen af et endossement. Endvidere indeholder veksellovens § 20, stk. 2, en regel, der er identisk med checklovens § 24, stk. 2.

Kapitel 3

Om bekræftede checks

§ 25 *Har trassatbanken givet checken en underskrevet påtegning, som kan forstås således, at checken vil blive betalt (bekræftes, certificeres, noteres, viseres eller lignende), eller har den anbragt sin underskrift på checkens forside, er den forpligtet til at indfri checken, hvis denne forevises til betaling inden udløbet af den i § 29 fastsatte frist. En påtegning, hvorved trassatbanken påtager sig en videregående betalingspligt, er forsåvidt uden retsvirkning.*

Stk. 2. *Indfrier trassatbanken ikke checken ved forevisningen, har checkindehaveren, selv om det er trassenten, et umiddelbart krav mod den på alt, som kan fordres efter §§ 45 og 46.*

1. Oversigt
2. Om accept
3. Forpligtelsens stiftelse
4. Forpligtelsens indhold
5. Virkninger
6. Dækningsforespørgsel
7. Check på højst 1000 kr.
8. Veksler
9. Lovvalg
10. Retspraksis

1. Oversigt

Bestemmelsen giver trassatbanken mulighed for at bekræfte eller notere checks, hvilket er checklovens begrænsede form for accept. Brugen af notering er i praksis afløst af bankchecks. Bekræftelsen sker ved, at trassatbanken giver checken en påtegning. Anmodning om notering kan komme fra trassenten eller fra den, der kunne have fået checken honoreret. Ved noteringen kommer banken til at hæfte for checksummen, hvis checken forevises inden for forevisningsfristen. En telefonisk dækningsforespørgsel binder ikke trasssatbanken som en notering, men en forkert oplysning om dækningen kan resultere i

erstatningsansvar. Danske pengeinstitutter har aftalt, at en række checks på højst 1000 kr. dækkes.

2. Om accept

Udgangspunktet ved anvisninger – og herunder naturligvis også checks og veksler – er, at trassaten ikke over for indehaveren er forpligtet til at honorere anvisningen. Det følger af almindelig aftaleret, at trassenten og remittenten ikke ved deres aftale kan forpligte trassaten til at betale indehaveren af anvisningen. Dog kan det naturligvis være aftalt mellem trassenten og trassaten, at anvisningen skal honoreres, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 137 og *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 156 ff og nedenfor i punkt 3 i kommentaren til § 28.

Er det nødvendigt med en større sikkerhed for, at anvisningen honoreres, kan trassaten acceptere den. Herved forstås, at trassaten med en påtegning på anvisningen erklærer, at ville honorere den på betalingstidspunktet. Herved opstår en forpligtelse for trassaten over for indehaveren af anvisningen. Accepten beskytter imod, at trassenten ikke har noget beløb at disponere over hos trassaten, at anvisningen bliver tilbagekaldt, at trassenten afgår ved døden eller bliver indrulleret i det insolvensretlige system, således at indehaverens eneste risiko er trassatens (nu acceptantens) betalingsevne.

Medens accept altid har været en naturlig bestanddel af omsætningen af veksler, var accept af checks indtil den nugældende checklov ikke tilladt. Den mulighed for accept, der foreligger efter § 25, er i øvrigt begrænset i forhold til en traditionel accept, jf. nærmere nedenfor i punkt 4. Det var de nordiske lande, der på konferencen foreslog, at der i loven blev givet mulighed for bekræftelse af checks. Forslaget vandt ikke gehør hos de øvrige deltagere, hvorfor det ikke blev medtaget i forslaget til den ensartede checklov. Det blev imidlertid medtaget i reservationernes artikel 6, at den nationale lovgivning kan bestemme, at en check kan bekræftes af trassatbanken, forudsat at det ikke får virkning som accept. Modviljen skyldtes bl.a., at konferencen frygtede, at accepterede checks kunne blive en konkurrent til pengesedler, jf. nærmere Rigsdagstidende 1932-32, Tillæg A, Spalte 4821 f og *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 370 ff.

Bekræftede checks anvendes ikke i nævneværdig grad i praksis nutildags. Skulle disse anvendes, måtte trassatbanken udsondre et beløb svarende til checksummen på en særskilt konto for at gardere sig

imod, at der ikke er midler til at honorere checken ved dens præsentation, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s.138 og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 90. Denne fremgangsmåde giver bogføringsmæssigt besvær, hvis en check afregnes gennem clearingen, da kontonummeret på checken ikke svarer til kontoen for noterede checks. Udsondringen må antages at have gyldighed i forhold til trassentens aftaleerhververer og kreditorer, jf. *Søren Theilgaard:* Checkret s. 90, men den vil kunne være omstødelig i forhold til trassentens konkursbo, hvis udsondringen ikke sker samtidig med noteringen.

Brugen af banknoterede checks er i dag afløst af checks udstedt af trassatbanken – såkaldte bankchecks. Frem for at trassenten selv udsteder en check, siges det, at han køber en bankcheck, idet han overgiver et beløb, der svarer til checksummen til trassatbanken, der herefter udsteder en check direkte til remittenten. Herved opstår der ingen bogføringsmæssige problemer i clearingen, da det på checken anførte kontonummer svarer til den konto, fra hvilken checken skal trækkes. Det anføres af *Søren Theilgaard:* Checkloven s. 96, at checkindehaveren påtager sig et endossentansvar ved indløsning af bankchecks, hvorfor det anbefales, at der tages forbehold efter § 18. Det er dog den samme (minimale) risiko checkindehaveren påtager sig ved at indløse en banknoteret check som en bankcheck, da hans hæftelse i begge tilfælde kun aktualiseres, hvis bankens betalingsevne svigter, jf. nedenfor i punkt 5.

3. Forpligtelsens stiftelse

Trassatbankens forpligtelse opstår, når den har påført checken en underskreven påtegning, der kan forstås således, at banken vil betale checken. Som eksempler på ordlyden af sådanne påtegninger giver bestemmelsen udtrykkene »bekræftes, certificeres, noteres, viseres eller lignende«. Trassatbanken kan vælge andre ord, og det følger af bestemmelsen, at der i tvivlstilfælde er en formodning for, at en underskreven påtegning på checken er en notering. Noteringen kan placeres et hvilket som helst sted på checken, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 375 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 139.

Ved trassatbanken forstås i overensstemmelse med det almindelige princip i checkloven (§ 15, stk. 5) den afdeling af trassatbanken, som checken er trukket på. Påtegning fra en anden afdeling af trassatbanken må ligestilles med aval efter § 26, jf. *Ole Simonsen:* Revision &

Regnskabsvæsen 1986 s. 83. Et modsat resultat ville føre til det urimelige resultat, at en anden afdeling af trasssatbanken ikke kunne optræde som avalist for en endossent på grund af den tilfældige omstændighed, at der er tale om en af bankens checkblanketter.

Trassatbanken kan påføre påtegningen efter anmodning fra trassenten eller fra enhver, der kunne have fået checken honoreret efter § 35. Dette følger af, at trasssatbanken, når den er berettiget til at honorere checken, ligeledes er berettiget til at bekræfte at ville honorere den, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 377, *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 139 og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 49 og 91. Uanset at trassenten ved noteringen mister sin adgang til at tilbagekalde checken, er banken ikke forpligtet til at give underretning om noteringen, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 377 og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 91.

4. Forpligtelsens indhold

Noteringen af en check har den konsekvens, at trassatbanken skal indløse checken, selvom der ikke er dækning på trassentens konto. Via noteringen får checkindehaveren således en fordring på banken, jf. *Olav Torvund:* Betalingsformidling s. 230. Herved fraviges det almindelige udgangspunkt for checks, jf. nedenfor i punkt 3 i kommentaren til § 28.

Trassatbankens forpligtelse består i 20 dage fra den i checken anførte udstedelsesdag, jf. § 29. Dette gælder, selvom checken er fremdateret, jf. Rigsdagstidende, Tillæg A, 1931-32 sp. 4822. Banken kan begrænse noteringens virkninger til kortere tid eller til et mindre beløb end checksummen, medens forpligtelsen ikke kan forlænges, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 376, *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 141, *Ole Simonsen:* Revision og Regnskabsvæsen 1986 s. 82 og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 94 f. Ligesom banken ikke kan hindres i at komme med betingelser for honoreringen, kan noteringen være betinget, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 376, men anderledes *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 141. Indskrænkninger i bankens hæftelse skal for at have virkning over for godtroende erhververe fremgå af påtegningen på checken.

I overensstemmelse med reglen i § 10 påvirker det ikke trassatbankens forpligtelse, at checken er falsk, og banken er altså også i så fald forpligtet til at indfri checken, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s.

140 og *Olav Torvund:* Betalingsformidling s. 232. I falsktilfældet er trassatbanken som udgangspunkt ikke berettiget til at lade betalingen af checken belaste trassenten, medmindre trassenten har anmodet om noteringen eller har handlet ansvarspådragende ved fx at have gjort det for nemt at forfalske checken, jf. *Søren Theilgaard:* Checkret s. 95.

5. Virkninger

Noteringen af en check kan siges at frigøre checkskyldnerne for deres ansvar. Dette skyldes, at checken vil blive honoreret i trassatbanken. Checkskyldnernes ansvar bliver derfor ikke aktuelt, da det jo efter § 40 er betinget af, at checken ikke honoreres i banken. Ansvaret følger dog naturligvis de almindelige regler, hvis banken ikke er i stand til at honorere checken, jf. *Søren Theilgaard:* Checkret s. 94.

Det er checksummen (§ 45) eller indløsningssummen (§ 46), som trassatbanken hæfter for. Brugen af § 46 forudsætter, at banken tidligere har nægtet at honorere checken. Betaler banken en noteret check, er der tale om en honorering, og altså ikke om en indløsning. Banken får altså ikke ved betalingen regresret mod andre checkskyldnere. Et krav mod trassenten kan altså ikke støttes alene på checken, men på den indbyrdes aftale, hvilket i øvrigt følger af § 15, stk. 5, jf. Rigsdagstidende, Tillæg A, 1931-32 Spalte 4822 samt *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 378.

Er checken noteret, er trassenten ikke berettiget til at tilbagekalde den, jf. § 32, stk. 1. Dette gælder også, når trassenten ikke har fået meddelelse om noteringen. Vælger trassatbanken – frem for at notere en af trassenten udstedt check – at udstede en bankcheck, jf. ovenfor i punkt 2, er den ikke forpligtet til at efterkomme en anmodning om at tilbagekalde checken. Dette er tiltrådt af Pengeinstitutankenævnet i sag nr. 195/1990. I begge tilfælde hæfter banken direkte for checksummen, og der er således parallelitet mellem tilbagekaldelsesreglerne.

6. Dækningsforespørgsel

Er checkmodtageren i tvivl, om der er dækning til betaling af checken, kan der til trassatbanken rettes forespørgsel herom. Forespørgslen må ske gennem checkindehaverens pengeinstitut. Trassatbankens be-

kræftelse på, at dækningen består – telefonnotering – forpligter den ikke som en medhæftende skyldner. Det kan dog naturligvis medføre erstatningsansvar for banken, hvis de afgivne oplysninger ikke er korrekte.

Bankens udtalelse vedrører kun det tidspunkt, der bliver forespurgt på, jf. *Søren Theilgaard:* Checkret s. 92. Der kan derfor mangle dækning på kontoen, når checken skal honoreres, på grund af posteringer i mellemtiden. Dette medfører ikke, at banken er erstatningsansvarlig, jf. U 1995.160 H. Det er ikke normalt, at trasatbanken ved en dækningsforespørgsel undersøger, om der er tilbagekaldte checks i omløb, eller om der har været trukket falske checks fra kontoen.

7. Check på højst 1000 kr.

For at mindske den risiko, der uvægerligt vil være forbundet med at modtage checks, har en langt overvejende del af de danske pengeinstitutter med Finansrådets mellemkomst i »Aftale om konti med checks og/eller Dankort« afsnit III fastsat vilkår for indløsning af checks på højst 1000 kr. Aftalen er en videreførelse af den såkaldte checkindløsningsaftale. Aftalen er forpligtende mellem de deltagende pengeinstitutter, og den kan således ikke påberåbes af andre, jf. U 1992.233 samt *Søren Theilgaard:* Checkret s. 98. Aftalen betyder ikke, at et pengeinstitut er forpligtet til at indløse checks trukket på andre pengeinstitutter på højst 1000 kr., jf. afsnit III, nr. 3.

Tanken i Aftalen er, at et pengeinstitut altid vil honorere en check på højst 1000 kr., hvis checken præsenteres af et andet pengeinstitut, hvilket vil sige, at den kommer gennem clearingen. Honoreringen afhænger altså ikke af, om der er dækning på kontoen. Herved undgås en række dækningsforespørgsler, og omsætningen af mindre checks lettes.

En check skal enten præsenteres af trassenten selv eller af en tredjemand, som checken er udstedt eller overdraget til med en adkomst, der lever op til kravene i § 35, jf. Aftalens afsnit III, nr. 1. For at være omfattet af Aftalen skal checken være skrevet på en af trassatbanken udleveret/godkendt checkblanket vedrørende den konto i banken, checken trækkes på, jf. Aftalens afsnit III, nr. 2, litra a. Herved er trassatbankens risiko begrænset til 1000 kr. multipliceret med det udleverede antal checkblanketter.

Efter Aftalens afsnit III, nr. 2, litra b, er det en betingelse, at den

del af betalingen, der sker ved check, ikke overstiger 1000 kr. Herved er de såkaldte seriechecks ikke omfattet af aftalen. Der er tale om seriechecks, hvis flere checks udstedes til en betaling på over 1000 kr., men checkene udstedes for beløb, der hver for sig ikke overstiger 1000 kr. – fx hvis et køb til 2.100 kr. dækkes ved tre checks á 700 kr. I så fald er ingen af checkene omfattet af Aftalen. Drejer det sig om forskellige gældsforhold – eksempelvis forskellige køb i samme forretning – er der ikke tale om seriechecks.

For at være omfattet af aftalen skal checken være forevist så betids, at fristen i § 29 overholdes. Aftalen giver her forudsætningsvis udtryk for den opfattelse, at forevisning først er sket, når bogføringsmaterialet er modtaget i den afdeling af trassatbanken, som checken er trukket på. At denne opfattelse næppe er i overensstemmelse med § 31, ændrer ikke på Aftalen. Se generelt om clearingen, og om det sidstnævnte spørgsmål nedenfor i punkt 4 i kommentaren til § 31 og om clearing punkt 2 og 3 i kommentaren til § 31. Aftalen omfatter ikke tilbagekaldte checks eller rekta-checks, jf. afsnit III, nr. 2, litra e og litra f.

I afsnit 2, litra d, fastsættes det, at den, der indløser checken i sit pengeinstitut, ved modtagelsen af checken hverken måtte vide eller burde vide, at der ikke var dækning på kontoen, at trassenten var under insolvensretlig bobehandling eller i betalingsstandsning, at kontoen var ophævet, eller at trassenten var umyndig eller manglede evne til at handle fornuftsmæssigt. Det er helt usædvanligt, at honorering afvises på dette grundlag.

8. Veksler

Reglerne om accept af veksler findes i veksellovens §§ 21-29. Svarende til, hvad der gælder om checks, indebærer udstedelse af en veksel ikke, at trassaten bliver forpligtet over for remittenten. Trassaten forpligtes kun, hvis han accepterer vekslen, jf. veksellovens § 28, stk. 1.

Accepten, der kan udtrykkes ved ordet «accepteres» eller tilsvarende udtryk, skal påføres vekslen og underskrives af trassaten, jf. veksellovens § 25, stk. 1. Der kan enten være tale om en ren accept eller en modificeret accept, jf. veksellovens §§ 26-27. Ved ren accept er der tale om en ubetinget hæftelse for acceptanten til at betale den fulde vekselsum, hvilket stiller trassaten som vekselskyldner, medens denne pligt er modificeret i en eller flere henseender ved modificeret

accept, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 127 ff og *Preben Lyngsø:* Vekselloven s. 120 f.

Enhver, der har vekslen i hænde kan indtil dens forfaldsdag forevise den til accept, jf. veksellovens § 21. Trassenten kan i vekslen foreskrive eller forbyde, at den forevises til accept, jf. § 22. Nægtelse af accept betyder, at regres kan iværksættes, jf. veksellovens § 43, stk. 2, nr. 1.

9. Lovvalg

Loven i det land, hvor checken er betalbar, bestemmer, hvorvidt checken kan accepteres, bekræftes eller noteres, jf. § 63, nr. 3. De danske regler gælder således for checks, der er betalbare i Danmark.

10. Retspraksis

U 1995.160 H. K sagde ved en telefonisk henvendelse til sin bank, B, at han ønskede sikkerhed for, at en tysk check ville blive indfriet, men K bad ikke om en garanti eller sikkerhedsstillelse fra B. Under en senere telefonsamtale med K oplyste fuldmægtig i B, at hun telefonisk fra den tyske trassatbank havde fået oplyst, at checken ville blive honoreret, og i denne forbindelse videregav hun klart kun de oplysninger, hun havde fået fra trassatbanken. Herefter ikke grundlag for at pålægge B et erstatningsansvar.

U 1992.233. Efter at en checkmodtager M den 27. marts 1987 havde indleveret en check trukket på banken B til sit pengeinstitut S, blev checken den 30. s.m. clearet i Nationalbanken. Den følgende dag blev B's bogføringsmateriale indleveret til Danair i Kastrup til befordring til B, men nåede på grund af strejke i nogle provinslufthavne først den 2. april frem til B, der samme dag underrettede S om, at betaling nægtedes som følge af manglende dækning. M, der gjorde gældende, at dette efter Den Danske Bankforenings og Danmarks Sparekasseforenings aftale om returnering af checks, der cleares dokumentløst, var for sent, og at B derfor havde været uberettiget til at nægte betaling af checken, fik ikke medhold heri. Hverken checkreturneringsaftalen i sig selv eller en almindelig bankpraksis for returnering af checks i overensstemmelse med aftalen kunne begrunde en ret for M til som checkmodtager at gøre krav gældende mod B i forbindelse med dennes overholdelse af aftalen, og returneringen af checken fandtes i øvrigt ikke at være sket i strid med aftalen.

Kapitel 4

Om checkborgen (aval)

§ 26 *En checks betaling kan sikres ved aval for hele checksummen eller for en del af denne. Aval kan tegnes såvel af en checkskyldner som af en tredjemand, dog ikke af trassatbanken.*

Stk. 2. *Aval tegnes på checken eller på en allonge og udtrykkes ved ordene «som aval» eller ved et andet tilsvarende udtryk; den undertegnes af den, der går i borgen (avalist). Den blotte navnetegning på checkens forside anses som aval, medmindre navnetegningen hidrører fra trassenten.*

Stk. 3. *Aval skal angive, for hvem den indgås. I mangel af sådan angivelse anses den indgået for trassenten.*

1. Oversigt
2. Aval kan begrænses til en del af summen
3. Påtegningen
4. Hvem kan tegne aval?
5. Placering af påtegningen
6. Retspraksis

1. Oversigt

Reglerne i kapitel 4 (§ 26 og § 27) har som formål at give udtrykkelig hjemmel til, at en checkforpligtelse kan sikres ved borgen, der er et ældre udtryk for kaution eller, som det også kaldes ved veksler og checks, aval. Lovens §§ 26 og 27 svarer indholdsmæssigt til konventionens §§ 25-27, men da der i loven indsattes § 25 om notering af checks, er konventionens 3 paragraffer samlet til 2 i loven. Efter motiverne var hensigten med at indsætte disse regler i checkkonventionen navnlig at opnå størst mulig overensstemmelse mellem denne og vekselkonventionen, jf. Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4823 og Redaktionskomiteens betænkning samme sted sp. 5051 ff, men ved checks er der næppe særligt behov for det som følge af, at trassenten skal have et beløb, som han er berettiget til at trække på trassatbanken.

I § 26 angives reglerne for påtagelse af en forpligtelse som avalist,

medens virkningen af en avalpåtegning angives i § 27. Bestemmelserne er med få modifikationer identiske med vekselloven§§ 30-32, således at vekselloven§§ 30 og 31 svarer til checklovens § 26, og vekselloven § 32 svarer til checklovens § 27. Checkloven indeholder dog et udtrykkeligt forbud mod, at trassatbanken tegner aval, medens noget tilsvarende ikke gør sig gældende for veksler. Dette forbud er begrundet i, at banken kun kan forpligte sig efter reglerne om notering i § 25, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 384.

2. Aval kan begrænses til en del af summen

Aval skal ikke nødvendigvis angå hele summen. Baggrunden herfor skal søges i det forhold, at man på konferencen for vekslers vedkommende vedtog, at en accept af en veksel kan begrænses til en del af vekselsummen, jf. for dansk ret vekselloven § 26, hvorved der blev taget hensyn til, at trassaten i retsforholdet til trassenten måtte være berettiget til ikke at acceptere en veksel for det fulde beløb. Under hensyn dertil blev der også givet mulighed for at begrænse aval til en del af vekselsummen. Da vekselkonventionen også på dette på punkt dannede model for checkkonventionen, overførtes muligheden for at begrænse avalpåtegningen til en del af summen til checks, jf. Redaktionskomiteens Betænkninger til henholdsvis vekselkonventionen og checkkonventionen Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4589 ff og 5051 ff.

Begrænsning af avalistens forpligtelse er ikke afhængig af, at den, der tegnes aval for, også har begrænset sin hæftelse til et tilsvarende beløb. Det antages i *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 142 f og Preben Lyngsø: Vekselloven s. 125, at begrænsning udtrykt på den måde, at avalisten hæfter »for xx kr.« på en check eller veksel på et større beløb, medfører hæftelse som delkautionist ved dividendeopgør, hvis den, der er tegnet aval for går konkurs, medens aval »med xx kr.« medfører hæftelse som beløbsbegrænset kaution ved dividendeopgør. Forskellen består i, at dividende af den sikrede del tilkommer avalisten ved delkaution, medens den tilkommer kreditor ved beløbsbegrænset kaution, jf. nærmere herom *Lennart Lynge Andersen & Erik Werlauff:* Kreditretten s. 270 ff og *H. V. Godsk Pedersen:* Kaution s. 32 ff. Det kan imidlertid ikke antages, at en forpligtelse »for xx kr.« kan sidestilles med en delkaution med hensyn til dividende i et konkursbo, idet delkaution forudsætter, at det er en bestemt angivet del

af mellemværendet, der er sikret, hvilket netop ikke er tilfældet med det pågældende udtryk.

3. Påtegningen

Efter checklovens § 26, stk. 2 og veksellovens § 31, stk. 2, påtages forpligtelsen ved ordene »som aval« eller ved et andet tilsvarende udtryk. Det vil fx kunne være »som kautionist«, »som garant« eller »ansvarlig som trassenten«, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 143. Påtegningen skal selvsagt være underskrevet. Har en person underskrevet på forsiden af dokumentet, anses vedkommende for avalist, jf. checklovens § 26, stk. 2 andet punktum og veksellovens § 31, stk. 3. Det gælder dog ikke, hvis det er trassentens underskrift; for veksler ej heller hvis det er trassatens.

Påtegningen skal angive, hvem den indgås for. I mangel af særlig angivelse anses den for indgået for trassenten, jf. checklovens § 26, stk. 3, og veksellovens § 31, stk. 4. Det må derfor angives, hvis aval er påtaget for remittenten (i dennes egenskab af endossent) eller en endossent. Angivelsen kan efter omstændighederne ligge i påtegningens placering. Er avalpåtegningen placeret i tilslutning til et endossement, må det tages som udtryk for, at det er endossentens forpligtelse, der kautioneres for, jf. herved *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 149. Da reglerne kun er en formodningsregler, kan der føres bevis for, at avalisten, selv om intet er angivet, hæfter for en anden end trassenten, jf. U 1978.378.

4. Hvem kan tegne aval?

Det fremgår af checklovens § 26, stk. 1 2. punktum, og veksellovens § 30, stk. 2, at aval både kan tegnes af en check- eller vekselskyldner og af en tredjemand. Dog kan trassatbanken ikke tegne aval på en check, idet det ville være i strid med forbudet mod accept af checks, jf. nærmere ved reglerne om notering af checks i lovens § 25.

5. Placering af påtegningen

Avalpåtegningen skal være placeret på checken eller vekslen eller på en allonge, jf. checklovens § 26, stk. 2, og veksellovens § 31, stk. 1. En allonge er et blad, der er hæftet til checken eller vekslen, jf. herved

checklovens § 16 og veksellovens § 13. Kaution for en veksel eller check, der er afgivet i et særskilt dokument, er ikke omfattet af reglerne om aval, men af de almindelige regler om kaution. Ofte vil sådan kaution ikke være knyttet til en enkelt veksel, men til en diskonteringskredit. I øvrigt kan en sådan garanti være begrænset, således at den kun gælder til fordel for en bestemt vekselindehaver, jf. herved U 1984.68 H, hvor sådan begrænsning dog ikke antages.

Konvention giver i reservationernes artikel 13 mulighed for, at landene inden for deres territorium kan tillade checkborgen ved særskilt dokument, der indeholder en angivelse af det sted, hvor det er udfærdiget, jf. Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 5053, der henviser til bemærkningerne om veksler samme sted sp. 4937. I visse lande var det sædvanligt, at kaution blev afgivet ved særskilt erklæring til en bestemt kreditor, fx for de af en bestemt vekseludsteder inden for en given periode udstedte veksler, og således at kun denne kreditor var sikret ved kautionen, jf. Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4325. Selv om man fra bankernes side ønskede, at denne mulighed for at opnå vekselret mod avalister, der havde forpligtet sig ved særskilt dokument, blev bragt i anvendelse, undlod man fra nordisk side at benytte denne mulighed, bl.a. med henvisning til at det under hensyn til vekslers karakter af omsætningsdokument næppe kunne anses for heldigt at knytte vekselret til forpligtelser, der ikke fremgår af selve vekslen, jf. Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4160 f og *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 145 ff og s. 384. Det følger af reglerne i checklovens § 61 og veksellovens § 80, stk. 1 og § 81, stk. 2, at en erklæring, der er oprettet gyldigt i et land, hvor aval ved særskilt dokument anerkendes, også skal anerkendes som aval her i landet i overensstemmelse med de på udstedelsesstedet gældende regler, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 146 ff.

6. Retspraksis

U 1984.68 H. En forsikring for en veksel antoges at dække i forhold til vekselindehaveren, idet forsikringsselskabet var klar over, at den, garantien var afgivet til, kun var formidler, og idet det ikke havde taget forbehold.

U 1978.378. Tværs over en veksels venstre side påførtes med maskinskrift »Som avalist«, og påtegningen blev underskrevet. Under en af trassenten mod avalisten anlagt sag påstod denne, at forpligtelsen i medfør af reglen i veksellovens

§ 31, stk. 4, måtte anses for indgået for trassenten. Efter bevisførsel antoges det imidlertid, at det havde været hensigten at tegne aval for acceptanten, hvorfor avalisten dømtes til at betale beløbet.

§ 27

Avalisten er forpligtet på samme måde som den, for hvem han er gået i borgen.

Stk. 2. *Hans forpligtelse er gyldig, selv om den forpligtelse, som han er gået i borgen for, måtte være ugyldig, dog ikke, hvis ugyldigheden skyldes en formfejl.*

Stk. 3. *Når han betaler checken, erhverver han alle rettigheder efter checken mod den, som han er gået i borgen for, og mod dem, der efter checken er ansvarlige overfor denne.*

1. Oversigt
2. Avalistens hæftelse
3. Aval for en ugyldig forpligtelse
4. Regres
5. Retspraksis

1. Oversigt

Bestemmelsen, der er identisk med veksellovens § 32, fastlægger de checkretlige virkninger af aval. Stk. 1 bestemmer, at avalisten hæfter på samme måden som den, hvis forpligtelse er sikret, men dette fraviges dog i stk. 2, der fastlægger, at avalisten hæfter, selv om den forpligtelse, der tegnet aval for, er ugyldig. Endelig indeholder stk. 3, regler om regres.

2. Avalistens hæftelse

Bestemmelsen i stk. 1, hvorefter avalisten er forpligtet på samme måde som den, for hvem han er gået i borgen, er en fravigelse af det almindelige kautionsretlige princip om, at kautionistens forpligtelse er subsidiær i forhold til hovedskyldnerens forpligtelse. Hæftelsen efter check- og veksellovene kan gøres gældende mod avalisten, uden at kravet forinden har været rettet mod den, der er tegnet aval for. I

forhold til check- eller vekselindehaveren hæfter alle de foranstående check- eller vekselskyldnere, herunder avalister, solidarisk, og indehaveren kan rejse krav mod disse særskilt eller i fællesskab uden at iagttage den rækkefølge, hvori de har forpligtet sig, jf. checklovens § 44 og veksellovens § 47, jf. tillige *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 151 og s. 384, *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 144 og *Preben Lyngsø:* Vekselloven s. 127.

Avalistens forpligtelse er en selvstændig forpligtelse, der svarer til forpligtelsen for trassent eller endossent; ved veksler eventuelt som acceptant. Har avalisten underskrevet på en blanko check eller veksel, vil vedkommende således i medfør af checklovens § 13 og veksellovens § 10, blive forpligtet efter det indhold, checken eller vekslen har fået efter at være blevet udfyldt færdigt, jf. U 1974.799, jf. tillige *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 144 ff og *Preben Lyngsø:* Vekselloven s. 127. Kan hovedmanden gøre indsigelser gældende mod check- eller vekselindehaveren, vil avalisten alligevel ofte være forpligtet, jf. nedenfor i punkt 3.

At hæftelsen er på samme måde som hovedskyldnerens indebærer, at avalistens forpligtelse er undergivet samme forældelsesregler, som hovedskyldnerens, jf. U 1984.642, jf. tillige *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 151 f. Bestemmelsen i veksellovens § 53, om at acceptantens forpligtelse ikke bortfalder, selv om vekslen ikke forevises inden for forevisningsfristerne, gælder dog ikke for en avalist, der sikrer acceptantens forpligtelse, jf. den foran nævnte U 1984.642. Det antages, at avalisten kan kræve, at check- eller vekselomgangen iagttages i forhold til hovedskyldneren, men derimod ikke at forældelse afbrydes i forhold til denne; forældelsen kan afbrydes særskilt i forhold til avalisten, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 152. Selv om check- eller vekselkravet er ophørt, vil der dog efter omstændighederne kunne gøres et berigelseskrav gældende mod avalisten efter reglerne i checklovens § 57 og veksellovens § 74, hvis hovedskyldneren var insolvent, jf. U 1983.739.

Avalistens selvstændige hæftelse gælder i forhold til en indehaver af dokumentet, medmindre denne ved erhvervelsen forsætligt har handlet til skade for skyldneren, jf. princippet i checklovens § 22 og veksellovens § 17. Men indgår indehaveren efterfølgende aftale med hovedskyldneren, fx om henstand, således som det var tilfældet i den forannævnte U 1983.739, må det antages, at sådan aftale også får virkning for avalisten, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 152.

3. Aval for en ugyldig forpligtelse

Efter stk. 2, er avalistens forpligtelse gyldig, selv om den forpligtelse, den er indgået for, er ugyldig. Dette er en afvigelse fra almindelige kautionsretlige regler, idet det normalt er en forudsætning for kautionistens hæftelse, at hovedfordringen er gyldig, jf. nærmere herom *Lennart Lynge Andersen & Erik Werlauff:* Kreditretten s. 276 f og *Hans Viggo Godsk Pedersen:* Kaution s. 16 ff. Til gengæld er reglen i overensstemmelse med princippet i checklovens § 10 og veksellovens § 7, om at en check- eller vekselforpligtelse ikke berøres af, at andre forpligtelser er ugyldige. Det er dog en forudsætning herfor, at checken eller vekslen opfylder de formelle krav til en sådan, jf. sidste led af stk. 2.

Har kreditor bevæget avalisten til at afgive erklæringen under fortielse af, at hovedmanden ikke er forpligtet eller i øvrigt kunne gøre indsigelser gældende mod kreditor, vil avalisten kunne gøre denne indsigelse gældende mod kreditor. Aftalen mellem disse må i denne henseende betragtes som en almindelig kautionsaftale. Men hvis checken eller vekslen overdrages, fortrænges indsigelserne efter reglerne i checklovens § 22 og veksellovens § 17, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 145 og *Preben Lyngsø:* Vekselloven s. 127 f.

4. Regres

Efter stk. 3, erhverver avalisten, når han har betalt, alle rettigheder efter checken eller vekslen mod den, som han er gået i borgen for, og mod dem, der efter checken eller vekslen er ansvarlige overfor denne. Avalisten erhverver en egentlig check- eller vekselret mod de pågældende i det omfang, de er forpligtede efter vekslen eller checken, og kan foretage springende regres efter de almindelige regler mod disse. Er der tegnet aval for en endossent, kan regres foretages mod denne, mod foranstående endossenter og trassenten samt mod avalister for disse. Er en veksel accepteret kan regres tillige foretages mod acceptanten og en avalist for denne, og er en check noteret, kan regres tillige foretages mod trassatbanken. Er den, der er tegnet aval for, eller en af de foranstående ikke forpligtet efter dokumentet, kan regressen selvsagt ikke gøres gældende mod vedkommende, men mod de øvrige, jf. herved *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 152, *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 146 og *Preben Lyngsø:* Vekselloven s. 128.

På veksel- og checkkonferencen fremsattes der forslag om at optage en regel om regres mellem flere avalister, der har tegnet aval for samme vekselforpligtede. Da det imidlertid antoges, at der ikke mellem sådanne forelå en vekselretlig forbindelse, optoges der ikke regler derom i konventionerne, jf. Redaktionskomiteens Betænkning til vekselkonventionen nr. 75 (Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4589). Regres mellem sådanne må derfor afgøres efter almindelige kautionsretlige regler, jf. nærmere herom *Hans Viggo Godsk Pedersen:* Kaution s. 86 ff og 110 f. Noget tilsvarende er gældende for samtrassenter, jf. punkt 4 i kommentaren til § 44.

5. Retspraksis

U 1984.642. En den 9. maj 1980 udstedt egen veksel, betalbar ved sigt, blev påtegnet af en avalist. Udstederen anmeldte betalingsstandsning den 26. januar 1981 og blev erklæret konkurs den 11. juni. Vekselindehaveren anmeldte sit krav til tilsynet den 2. februar 1981, men vedlagde ikke en kopi af vekslen eller en kopi af denne. Vekselindehaveren fandtes ikke at have forevist vekslen inden for fristen på et år i vekselloven § 34, og kravet mod avalisten ansås for bortfaldet efter lovens § 53, stk. 1, da reglen om, at vekselindehaverens krav mod acceptanten bevares, ikke fandt anvendelse på avalister.

U 1983.739. En bank havde mod provision tegnet aval på en veksel. Inden vekslens forfaldstid traf acceptanten og remittenten aftale om udskydelse af forfaldstiden, men avalisten blev ikke orienteret derom. Inden vekslens oprindelige forfaldstid anmeldte acceptanten betalingsstandsning og blev senere erklæret konkurs. Ved vekslens (udskudte) forfaldstid krævede remittenten vekselsummen betalt af banken, men denne reagerede ikke derpå. En fogedforretning nægtedes fremme som følge af manglende protestoptagelse, idet vekselretten ansås for fortabt. Under en efterfølgende sag antoges, at avalisten havde opnået en berigelse. Begrundelsen derfor var, at acceptanten havde anmeldt betalingsstandsning ved vekslens oprindelige forfaldsdag, således at banken havde måttet betale den del af vekselsummen, der ikke kunne dækkes af dividendeudbetaling i boet, hvis vekslen var blevet protesteret på forfaldstidspunktet. Da kautionsretlige synspunkter om henstand ikke kunne føre til en nedsættelse af kravet, dømtes banken til at betale vekselsummen med fradrag af den dividende, der kom til udbetaling, men således at udbetaling efter almindelige kautionsretlige regler først skulle ske, når det ved dividendeudbetalingen var konstateret, hvor stort tabet var.

U 1974.799. En avalist (for acceptanten), der havde underskrevet på en blankoveksel, gjorde under en af trassenten anlagt vekselsag efter de tidligere regler i retsplejeloven gældende, at vekslen var udfyldt med et større beløb end aftalt med trassenten. Indsigelsen fandtes ikke mod trassentens protest at kunne fremsættes under vekselsagen.

Kapitel 5

Om checkens forevisning og betaling

Indledning

Forholdet til trassaten er for checks vedkommende behandlet i kapitel 5 (§§ 28-36). Checkindehaverens retsstilling i forbindelse med indløsningen af checken og trassatbankens rettigheder og forpligtelser er således fastlagt i dette kapitel.

I § 28 er det fastsat, at checken skal betales ved forevisning, og at en check altså ikke er et kreditmiddel. Bestemmelsen i § 29 vedrører fristen på 20 dage inden for hvilken, checken skal forevises. § 30 omhandler det tilfælde, at der er forskellig tidsregning mellem udstedelsesstedet og betalingsstedet. I § 31 fastsættes det, at indlevering af en check til clearing ligestilles med forevisning i trassatbanken. Reglerne om tilbagekaldelse af checks findes i § 32, og virkning af trassentens død er beskrevet i § 33. Bestemmelsen i § 34 vedrører kvittering for betalingen og delvis betaling. Reglen i § 35 angår trassatbankens pligt til at undersøge checkindehaverens legitimation. I § 36 er der fastsat regler for den situation, at checken lyder på betaling i en valuta, der ikke er gangbar på betalingsstedet.

§ 28 *En check skal betales ved forevisning. Enhver bestemmelse, der strider herimod, anses som uskrevet.*

Stk. 2. *Selv om en check forevises til betaling førend den på samme angivne udstedelsesdag, er den betalbar ved forevisningen.*

1. Oversigt
2. Betalingsmiddel eller kreditmiddel
3. Betaling/honorering
4. Honoreringens afledede virkninger
5. Præseptivitetsvirkningen
6. Tilbagedatering og fremdatering
7. Advis-klausul
8. Lovvalg
9. Retspraksis

1. Oversigt

Bestemmelsen udtrykker, at en check er et betalingsmiddel. Dette fremgår af, at den er betalbar ved forevisning i trassatbanken, jf. § 28, stk. 1, 1. punktum, og at dette ikke kan fraviges ved aftale eller ved fremdatering, jf. § 28, stk. 1, 2. punktum og stk. 2. Checken er honoreret, når den enten er udbetalt af den afdeling af trassatbanken, som den er trukket på, eller når den – hvis den dækkes på anden vis – er prøvet i trassatbanken.

2. Betalingsmiddel eller kreditmiddel

Det er et grundlæggende spørgsmål, om en check altid skal være betalbar ved forevisning (på sigt). Dette er nemlig afgørende for, om checks alene er betalingsmidler, eller om de også kan være kreditmidler.

I 1897-loven, der i øvrigt var betitlet Lov om Checks og andre Sigtanvisninger, var i det i § 1, stk. 2, fastsat, at en check kunne lyde på betaling ved forevisning. Det fremgår af denne lovs § 17, stk. 2, at en check eller anden sigtanvisning, der ikke var betalbar ved forevisning, i stempelmæssig henseende blev anset som en veksel. Efter denne lov var checken altså betalbar ved forevisning, idet der i modsat fald ikke var tale om en check. 1897-checklovens § 17, stk. 2, blev dog ophævet ved stempelloven af 1929, jf. Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4823.

I konventionen blev det i overensstemmelse med Haag-resolutionerne og eksperternes udkast bestemt, at en check skulle betales ved forevisning, idet en check blev betragtet som et betalingsmiddel og ikke et kreditmiddel, jf. Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 5053-5054, samt *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 387.

Hvis det med virkning kunne bestemmes i en check, at den først var betalbar på et bestemt senere tidspunkt – fx på en bestemt dag – ville checken kunne anvendes som kreditmiddel. Det samme ville være tilfældet, hvis det at indsætte en senere udstedelsesdag – en såkaldt postdatering eller fremdatering – havde den retsvirkning, at checken først kunne betales denne dag. Det var et stærkt ønske i konventionen at hindre, at checks kunne anvendes som kreditmiddel. Dette kunne lovgivningsteknisk opnås på flere måder; nemlig ved at sådanne checks blev ugyldige, at fremdatering var uden retsvirkning,

ved straf, eller ved at checken blev belagt med et passende højt stempel, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 386. Da det blev anset for mest i overensstemmelse med checkens funktion som betalingsmiddel, blev det i konventionen bestemt, at bestemmelser om, at checken er betalbar på et senere tidspunkt end forevisningsdagen, ikke har virkning.

3. Betaling/honorering

Betalingstiden er ved forevisning. Noget andet gælder for veksler, der i henhold til vekselloven§§ 33-37 kan anvendes som kreditmiddel. I afsnit III og IV i Aftale om konti med check og/eller Dankort reguleres forholdet mellem pengeinstitutter, når disse udbetaler checks, der er trukket på andre pengeinstitutter.

I checkloven anvendes udtrykket forfaldstid ikke, som fx i vekselloven § 33. Dette hænger sammen med, at trassatbanken ikke, medmindre den har noteret checken, jf. § 25, over for indehaveren er forpligtet til at honorere checken, jf. *Kai Krüger:* Pengekrav s. 255, *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 52, *Knut Rodhe:* Checkrätt för bankmän s. 31 og *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 168 f. Udtrykket forfaldstid kunne lede til den tanke, at trassatbanken kunne misligholde over for checkindehaveren ved ikke at honorere checken, jf. nærmere om dette udtryk *Henry Ussing:* Obligationsretten Almindelig Del s. 44 ff. Trassatbanken kan dog naturligvis blive erstatningsansvarlig over for trassenten, hvis den uberettigede nægter at indløse en check ved forevisning, idet den ved udlevering af checkblanketterne efter aftaleretlige synspunkter antages at have forpligtet sig til at indløse dem, jf. *A. Vestberg:* U 1967B.312. I praksis vil trassatbanken kun nægte at honorere en rettidigt forevist check, hvis der mangler dækning på kontoen, hvis checken er tilbagekaldt, jf. § 32, eller hvis trassenten har indledt betalingsstandsning eller insolvensretlig behandling. I sådanne tilfælde er det naturligvis ikke ansvarspådragende for banken ikke at honorere checken. Ifølge Aftale om konti med check og/eller Dankort afsnit III er trassatbanken som hovedregel forpligtet til at honorere rettidigt foreviste checks på ikke over 1.000 kr. Denne aftale er omtalt i punkt 7 i kommentaren til § 25. Ifølge Aftale om konti med check og/eller Dankort må det antages, at trassatbanken er forpligtet til at honorere rettidigt foreviste ægte checks undtagen i de tilfælde, hvor der er hjemmel i aftalen til at returnere.

Ifølge afsnit IV, 2 i Aftale om konti med check og/eller Dankort skal trassatbanken senest dagen efter, checken er bogført på kontoen, give meddelelse til det pengeinstitut, der har indløst den, hvis den ikke honoreres. Dette pengeinstitut vil således modtage meddelelsen om den manglende betaling 3 dage efter, checken er præsenteret, jf. side 11 i aftalen og nærmere punkt 3 i kommentaren til § 31. Forsinkes clearingen på grund af forhold, der ligger uden for trassatbankens kontrol, forlænges fristen tilsvarende, jf. U 1992.233 og afsnit IV, d i aftalen.

Om en check er honoreret, har betydning i forskellige sammenhænge, jf. nedenfor i punkt 4. Ved afgørelse af, hvornår checken er honoreret, er det afgørende under hvilke omstændigheder, trassatbanken mødes med honoreringsanmodningen. Disse regler følger ikke reglerne om overdragelse af simple fordringer, jf. *Henry Ussing:* U 1944B.287 ff, men anderledes (i hvert fald retspolitisk) *Poul Meyer:* U 1944B.281 ff. Der må sondres mellem 3 tilfælde.

Checken kan blive betalt, ved fysisk præsentation af den af checkejeren eller dennes fuldmægtig i den filial i trassatbanken, som den er trukket på. Betalingen kan både ske ved, at der udbetales kontant, og ved at checksummen indsættes på checkejerens eventuelle konto i trassatbanken. I det første tilfælde er honorering af checken endelig sket ved betalingen. I det andet tilfælde kan trassatbanken have taget forbehold om dækning på kontoen. I så fald er betalingen ikke endelig, før checken er prøvet, jf. *Olav Torvund:* Betalingsformidling s. 370.

Checkejeren eller dennes fuldmægtig kan endvidere henvende sig i en anden filial af trassatbanken end den, checken er trukket på. Den indløsende filial vil i et sådant tilfælde bogføre checkbeløbet på kontoen i den kontoførende filial. Typisk dagen efter denne bogføring vil checken blive prøvet i denne filial, jf. om dette begreb punkt 3 i kommentaren til § 31. Når checken er prøvet her, er den endeligt honoreret, jf. U 1996.1282. I konsekvens heraf vil banken kunne forlange checkbeløbet tilbagebetalt fra den tidligere checkejer, og det bemærkes, at hans underskrift på checken tjener som endossement, jf. § 15, stk. 5, 2. led.

En check kan endelig blive indleveret i et andet pengeinstitut end trassatbanken, hvor begge pengeinstitutter er parter i clearingen, jf. herom punkt 3 i kommentaren til § 31. Checken bliver i så fald betalt via clearingen. Honoreringen er sket, når beløbet er trukket på tras-

sentens konto, og trassatbanken har prøvet checken, jf. U 1938.866, U 1963.188 H (kommenteret af *Jørgen Trolle:* U 1963B.231 f), U 1968.766 H (kommenteret af *H. Schaumburg:* U 1969B.166 ff), U 1973.801, U 1975.620, U 1985.88 og U 1994.134 samt *Michael Goeskjær og Peer Schaumburg-Müller:* TfR 1988 s. 115, *Ole Simonsen:* Revision & Regnskabsvæsen 1986 s. 80 ff og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 75. Honoreringstidspunktet udskydes, til trassatbanken er i besiddelse af de oplysninger, der er nødvendige til at afgøre, om trækket skal afvises, jf. U 1984.30 H. At checkbeløbet indsættes på checkejerens konto, og at checken sendes til clearing, er altså ikke tilstrækkeligt til, at checken er honoreret, jf. U 1975.682 samt *Søren Theilgaard:* Checkret s. 75.

4. Honoreringens afledede virkninger

Honoreringen har naturligvis indflydelse på det obligationsretlige forhold mellem parterne. Indtil honoreringen er sket, har trassenten nemlig mulighed for at tilbagekalde checken ved en meddelelse til trassatbanken, jf. § 32, stk. 1. Checken kan ikke tilbagekaldes af trassenten, jf. § 32, efter at den er honoreret, hvilket både kan påberåbes af checkindehaveren og dennes kreditorer, jf. U 1984.725. Trassentens kreditorer må tilsvarende (bortset fra en eventuel mulighed for omstødelse af betalingen) respektere trækket, når checken er honoreret, jf. *Poul Meyer:* U 1944B.281 ff, *Henry Ussing:* U 1938B.233 ff og U 1944B.287 ff. Trassatbankens ansvar i denne forbindelse er omtalt i punkt 4 i kommentaren til § 32.

Checkejerens kreditorer vil tilsvarende kunne påberåbe sig honoreringen i forhold til trassenten. I praksis vil dette fx kunne komme på tale, hvis der foretages udlæg i retten til cheksummen, eller checkejeren erklæres konkurs. Giver checkejeren afkald på beløbet efter honoreringen, vil dette kunne omstødes efter konkurslovens § 64 eller eventuelt efter § 74.

I en konflikt mellem trassentens kreditorer og checkejeren spiller tidspunktet for honoreringen også ind. En sådan konflikt kan fx opstå ved, at trassenten erklæres konkurs, eller der foretages udlæg i trassentens konto, og der samtidig er udstedt en check fra kontoen. I sådanne tilfælde må trassentens kreditorer – dog med sædvanlig mulighed for omstødelse af betalingen – respektere trækket, hvis checken er honoreret på det tidspunkt, trassatbanken får meddelelse

om udlægget eller konkursen. Det kan være timer eller minutter, der er afgørende for, om checken er honoreret, når meddelelsen indløber, jf. U 1982.922. Trassatbanken er ligeledes afskåret fra modregning eller returnering, når checken er honoreret.

Honoreringstidspunktet kan endelig have betydning for omstødeligheden af et pant eller en anden sikkerhed stillet for betalingen efter konkurslovens § 70, stk. 1. Er pantet eller sikkerheden etableret efter, at checken er honoreret, vil den nyetablerede ret være omstødelig. Der vil nemlig være tale om allerede eksisterende gæld. Omvendt er pantet eller sikkerheden ikke omstødelig efter konkurslovens § 70, stk. 1, hvis trassatbanken ikke havde honoreret checken på etableringstidspunktet, jf. U 1985.88.

5. Præceptivitetsvirkningen

Hvis trassenten kunne indsætte en bestemmelse om, at checken ikke skulle betales ved forevisning, ville den kunne anvendes som et kreditmiddel. Denne mulighed er afskåret i § 28, stk. 1 andet punktum, hvor det fastsættes, at enhver bestemmelse om andet betalingstidspunkt end ved forevisning anses for uskreven. § 28, stk, 1 første punktum er således en præceptiv bestemmelse. En bestemmelse i checken i strid med § 28, stk. 1 første punktum – fx »må ikke betales ved forevisning« eller »må først betales, når skøde er endeligt« – har ingen virkning. Checken er alligevel betalbar ved forevisning, og en sådan bestemmelse berører ikke checkens øvrige indhold, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 147 og *Olav Torvund:* Betalingsformidling s. 374 f. Under en fogedforretning på grundlag af en check vil checkskyldneren ikke kunne henholde sig til, at betalingstiden ikke er indtrådt, selvom om der er indsat en bestemmelse i checken herom. En sådan indsigelse vil dog kunne have relevans, hvis checkindehaveren forsætligt har handlet til skade for checkskyldneren, jf. § 22. I et sådant tilfælde vil bestemmelsen i checken dog ikke alene kunne bære indsigelsen, idet det må forlanges, at checkindehaveren er bekendt med, at trassenten fx ved en fejl eller som følge af svig har udstedt checken for en fordring, hvor forfaldstiden ikke var indtruffet.

Er der aftalt et andet betalingstidspunkt i aftalen mellem trassenten og checkmodtageren end checkens forevisningstidspunkt i trassatbanken, vil det bero på en fortolkning, om udstedelsen af checken (med eller uden angivelse af det aftalte betalingstidspunkt), må for-

stås som en ændring af aftalen. Under et civilt søgsmål vedrørende det underliggende retsforhold vil den præceptive bestemmelse altså ikke have virkning. Bestemmelsen har altså alene betydning ved den fogedretlige prøvelse af regreskravet, medens den ikke har afgørende betydning for parternes underliggende retsforhold, bortset fra at trassenten sædvanligvis vil have anerkendt at være forpligtet til at betale på det tidspunkt, checken udstedes.

Trassatbanken vil ikke blive erstatningsansvarlig over for trassenten ved at indløse en check ved forevisning og trække beløbet på hans konto, selv om det er anført i checken, at den først er betalbar på et senere tidspunkt. Har trassenten meddelt trassatbanken, at checken ikke må indløses før et bestemt tidspunkt, og har trassatbanken accepteret dette, kan den efter omstændighederne pådrage sig et erstatningsansvar, jf. analogien af § 32, stk. 1, jf. punkt 4 i kommentaren til § 32. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 148 antager, at det ikke påvirker trassatbankens ret, at den ved udbetaling er bekendt med, at det er aftalt, at checken først er betalbar på et senere tidspunkt.

6. Tilbagedatering og fremdatering

Får en check angivet en udstedelsesdato, der ligger før den dag, den i virkeligheden er udstedt, er der tale om tilbagedateret (antedateret) check. Tilbagedatering er ikke omtalt i checkloven og har ingen indflydelse på checkens gyldighed eller virkninger i øvrigt. En tilbagedatering har dog den praktiske konsekvens, at forevisningsfristen og protestfristen, jf. § 29, stk. 1 og § 41, udløber, og at forældelse, jf. § 52, stk. 1, indtræder på et tidligere tidspunkt, end hvis checken ikke var tilbagedateret, da disse frister beregnes efter den angivne udstedelsesdag, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 150.

Får checken anført en udstedelsesdato, der ligger efter den dag, den i virkeligheden er udstedt, er der tale om en fremdateret (postdateret) check. Fremdateringen har ingen virkning for betalingstidspunktet, da det i § 28, stk. 2, er angivet, at også sådanne checks er betalbare ved forevisning.

En fremdatering berører ikke checkens sædvanlige virkninger, og checkindehaveren kan således forlange betaling og iværksætte regres før den angivne udstedelsesdato. Under en fogedsag med checken som grundlag, vil trassenten ikke med held kunne gøre gældende, at betalingstiden ikke er indtrådt med henvisning til fremdateringen i

større omfang, end der er mulighed for efter checklovens § 22. Under et civilt søgsmål, vil fremdateringen have samme begrænsede betydning, som en bestemmelse i checken om, at den den først er betalbar på et senere tidspunkt end forevisningsdagen. Trassatbanken vil som altovervejende hovedregel ikke blive erstatningsansvarlig ved at honorere en fremdateret check, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven, s. 386, idet det for disse spørgsmål er det samme, der er gældende, som det ovenfor under punkt 5 anførte.

Fremdateringen har den praktiske virkning, at forevisningsfristen og protestfristen, jf. § 29, stk. 1 og 41, stk. 1, forlænges, og at forældelsesfristen, jf. § 52, stk. 1, indtræder senere, da disse frister beregnes med udgangspunkt i den anførte udstedelsesdag, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 388 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 148.

7. Advis-klausul

Ved en advis-klausul forstås en påtegning, hvorefter trassatbanken først må honorere checken, når trassenten har bekræftet, at den kan betales. Advis-klausuler har navnlig haft betydning ved kommissionschecks, jf. *A. Helper:* Checkloven og Vekselloven, s. 325, og i andre tilfælde, hvor trassentens underskrift skal verificeres. På konferencen i Haag blev anvendelsen advis-klausuler fundet fordelagtigt, da disse giver checkindehaveren et nyttigt vink, idet han derved er bekendt med aftalen mellem trassenten og trassatbanken om, at checken først er betalbar, når advis er kommet frem til trassatbanken, jf. Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 5055-5056.

Der blev ikke i konventionen indsat en bestemmelse om advis, ligesom det heller ikke omtales i checkloven. Der er ingen tvivl om, at en advis-klausul ikke har checkretlige virkninger, og at checkindehaveren er berettiget til at iværksætte regres, hvis checken ikke honoreres på grund af udebleven advis, jf. Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 5057-5058 samt *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 149. Advis-klausuler anvendes kun sjældent i praksis.

8. Lovvalg

Det følger af § 63, stk. 1, at spørgsmålet, om en check er betalbar ved sigt, eller om den kan trækkes som betalbar en bestemt tid efter

forevisningstidspunktet, og virkningen af fremdatering, følger reglerne i det land, hvor checken er betalbar. Det samme gælder forevisningsfristens længde. Kan betaling ske i Danmark, § 1, nr. 4, gælder altså den danske checklov

9. Retspraksis

U 1996.1282. Selskabet A udstedte den 26. oktober 1993 en check på 23.317,50 kr. til C på A's kassekredit hos banken B. Den 27. oktober indleverede C checken til B, der også var C's pengeinstitut. Checken blev samme dag krediteret C's konto og debiteret A's konto. B foretog den 28. oktober en prøvelse af checken i forbindelse med, at B via overtrækslisterne erfarede, at indløsning af checken ville medføre et overtræk på A's kassekredit. B var da endvidere bekendt med, at A var eller inden for kort tid ville være under betalingsstandsning. I forbindelse med prøvelsen afviste B checken. Antaget, at checken ikke kunne anses for at være honoreret i forbindelse med debiteringen på A's konto, hvorfor B havde været berettiget til ved den efterfølgende prøvelse at afvise checken.

U 1994.134. En bank B fik den 11. august 1989 meddelelse fra en kontohaver, anpartsselskabet A om, at A's direktion havde besluttet at indgive konkursbegæring. B spærrede herefter alle A's bankengagementer. Konkursdekretet blev afsagt d. 6. september 1989. A havde den 9. august 1989 til C udstedt en check på 19.388,48 kr., som blev bogført hos B natten mellem de. 10. og 11. august. Prøvelsen af checken fandtes først at kunne ske ved B's modtagelse af bogføringsjournal den 14. august, og B's afvisning af checken med henvisning til konkursen fandtes derfor berettiget som sket rettidigt den 14. august.

U 1992.233. Afgørelsen er refereret ved § 25.

U 1985.88 H. Aktieselskabet R, som den 26. april 1979 anmeldte betalingsstandsning og som den 26. juli 1979 blev erklæret konkurs, havde den 23. april 1979 givet banken P og to andre banker pant i sine aktier i et datterselskab til sikkerhed for, »hvad R til enhver tid måtte være eller blive bankerne skyldig«. Sikkerheden blev etableret med henblik på ydelse af nye kreditter blandt andet for at skaffe mulighed for betaling af gager til R's ansatte for april 1979. Disse kreditter blev først effektive efter at betalingsstandsningen var indtrådt. Den 19. april 1979 havde R trukket en check på ca. 2,7 mio. kroner på sin kassekredit hos P. Checken blev via checkclearing overgivet til P den 20. april 1979, men kom af tekniske årsager først på bankens bogføringsjournal den 23. april

1979 og modtoges i den pågældende bankafdeling den 24. april. Efter bogføring af checken var kontoen overtrukket med godt 1 mio. kroner og den 25. april returneredes checken på grund af manglende dækning, en returnering som imidlertid måtte annulleres, idet P ikke havde overholdt den mellem pengeinstitutterne aftalte returneringsfrist. P's krav mod R som udsteder af checken fandtes først at være opstået, da den kontoførende afdeling havde foretaget eller haft mulighed for at foretage en vurdering af, om man ville honorere checken, og dette tidspunkt fandtes tidligst at være indtrådt den 23. april 1979. Da der desuden ikke fandtes grundlag for at anse P's dækning gennem anvendelse af pantesætningsdeklarationen, hvis indhold ikke kunne antages at være usædvanligt, for en utilbørlig begunstigelse af P, fik R's konkursbo ikke medhold i sin påstand om, at P's dækning gennem sikkerheden i aktierne i datterselskabet var omstødelig i henhold til konkurslovens §§ 70 og 74.

U 1984.725 H. Den 10. marts 1980 betalte et erhvervsdrivende aktieselskab N indeholdte A-skatter med en dækningsløs check. Den 14. marts anmeldte N betalingsstandsning. Den 19. marts sendte toldvæsenet T en check for negativt moms-tilsvar til N. Den 20. marts udsendtes meddelelse om betalingsstandsningen. Samtidig modtog skattevæsenet meddelelse fra postkontoret om, at den af N udstedte check var dækningsløs, og N modtog den af T udstedte check. T kontramanderede herefter samme dag checken og underrettede N herom. Den 25. marts gik N konkurs. Samme dag præsenterede N checken til betaling, hvilket nægtedes. Under en efterfølgende checksag påstod T frifindelse, fordi statskassen havde været berettiget til at opfylde momskravet med skatterestancen, men blev dømt til at betale checkens beløb med renter og 10.000 kr. i sagsomkostninger, som derefter betaltes. T anlagde herefter sag mod konkursboet og påstod det betalte beløb tilbagebetalt. Det antoges, at T havde været berettiget til at tilbagekalde checken, og betaling af det negative moms-tilsvar fandtes ikke at have fundet sted ved N's modtagelse af checken.

U 1984.30 H. Afgørelsen er refereret ved § 22.

U 1982.922. En check trukket på udstederens kassekredit i en af trassatbanken B's filialer, blev af modtagerens sparekasse indleveret til B. Her blev checken den 18. december 1979 ved central EDB-bogføring debiteret kassekreditkontoen, og en bogføringsjournal angående debiteringen, der lå inden for kassekredittens maksimum, afleveredes i nævnte filial den 19. december. Checken ansås for indfriet og kunne derfor ikke tilbagekaldes ved udstederens betalingsstandsning, som også indtraf den 19. december.

U 1975.682. A, der leverede bygningsmaterialer til B, havde med henblik på betaling af leverancerne trukket 3 veksler på B på i alt 145.157 kr. 64 øre, hvilke veksler var accepteret af B og diskonteret i A's bank L. Vekslerne blev ikke betalt ved forfaldstid. Den 5. marts 1971 blev der til L overbragt en af B på banken P trukket check på det samlede vekselbeløb, hvorefter L forsynede vekslerne med påtegning om betaling og udleverede dem til B. Checken blev samme dag sendt til clearing, som den passerede den 8. marts. Denne dag blev checken indført på B's konto i P. Efter prøvelse blev checken af P afvist som dækningsløs og med skrivelse af 10. marts returneret til L, der den 11. marts underrettede A herom og samtidig debiterede A's konto for checkbeløbet. Antaget, at der ikke havde været pligt for L til at præsentere checken direkte i P til betaling eller notering, og at det således havde været berettiget i overensstemmelse med sædvanlig forretningsgang at sende checken til clearing. Det kunne ikke antages, at selve clearingen indebar en honorering af checken, og der havde således ikke været grundlag for L til at anfægte P's afvisning af checken. L havde endvidere ikke haft pligt til at søge opnået delvis dækning i P. Idet vekslerne herefter henstod som uindfriet, fandtes L at have været berettiget til at debitere A som trassent for vekslernes pålydende.

U 1975.620. En af A den 22. januar til K udstedt check på banken B's Gl. Torv afdeling blev den 23. januar endosseret af K og dennes advokat, der samme dag indsatte checken på sin klientkonto i B's St. Kongensgade afdeling. Checken blev centralt EDB-behandlet og bogført den 24. januar. Den 25. januar umiddelbart før ekspeditionens åbning kontramanderede A checken ved opringning til trassatbanken. Det måtte lægges til grund, at trassatbanken på det tidspunkt endnu ikke havde foretaget nogen prøvelse af checken på grundlag af det samme morgen i banken modtagne bogføringsmateriale. Idet en sådan prøvelse fandtes at være afgørende for, om en check er honoreret, og der ikke til den forudgående bogføring havde knyttet sig en sådan prøvelse, måtte der gives A medhold i, at kontramanderingen var rettidig og ikke uberettiget over for remittenten. En af banken foretagen »reservering« fandtes ikke at kunne tillægges retsvirkning med hensyn til kontramandering.

U 1973.801. Efter at K var kommet i økonomiske vanskeligheder, blev der mellem S og K aftalt en ordning vedrørende levering og betaling, hvorefter K's chauffører ved afhentning af varer hos S afleverede blankochecks, udstedt af K, til S's folk. Denne ordning, der blev fulgt i tiden fra 10. marts 1972 til K's bo den 13. juni s. å. blev taget under konkursbehandling, kunne ikke anses for omfattet af bestemmelsen om salg mod kontant betaling i Konkurslovens § 16

stk. 1, ltr. 2, idet ordningen indebar, at checkene først ville blive noteret på K's konto i trassatbanken nogle dage efter, at varerne var leveret til K og af K udkørt til dennes aftagere.

U 1968.766 H. Betaling ved checks kunne først anses at have fundet sted ved bogføringen i trassatbanken.

U 1963.188 H. En af D til K udstedt check, trukket på en bankafdeling B, hvor D havde en kassekreditkonto, blev af K den 3. maj indleveret til bankens hovedafdeling til indsættelse på K's konto der. Den 5. maj indgik checken til B, hvor bankbestyreren foretog undersøgelser som følge af, at D's konto var overtrukket. Da han – som af hensyn til K måtte være forpligtet til uden ufornødent ophold at tage stilling til, om checken skulle afvises – ikke derefter havde afvist den, men om morgenen den 6. maj havde ladet den bogføre på D's konto, fandtes der ikke tilstrækkelige holdepunkter for at fastslå, at bogføringen ikke måtte tages som udtryk for en godtagelse af checken, der herefter på dette tidspunkt havde måttet anses honoreret. B havde herefter været uberettiget til som sket at tilbageføre checkbeløbet, da den senere samme morgen fik underretning om, at der kunne forventes indgivet konkursbegæring vedrørende D.

U 1938.866. En vekselerer V, som natten mellem den 12. og 13. marts pludselig døde, og hvis firma den 13. marts om formiddagen standsede sine betalinger, havde den 12. marts udstedt forskellige checks på en bank B som betaling for modtagne værdipapirer. Checkene kom den 13. marts til clearing i Nationalbanken og blev derefter ca. kl. 11.15 samme dag debiteret V's konto i B, hvor der var fuld dækning, men debiteringen tilbageførtes ca. 1 kvarter senere, da B havde erfaret betalingsstandsningen. Antaget at der, ganske bortset fra om aftalelov § 21, stk. 2, sidste punkt var anvendelig, ikke forelå en betaling, som kunne give checkejerne separatiststilling i V's insolvente dødsbo.

§ 29 *En check, der er udstedt og betalbar her i riget, skal forevises til betaling indenfor en frist af 20 dage.*

Stk. 2. *En check, der er udstedt i et andet europæisk land, eller i et land, som grænser til Middelhavet, skal forevises til betaling inden 20 dage, og en check, som er udstedt i en anden verdensdel, inden 70 dage efter udstedelsesdagen.*

Stk. 3. *Udgangspunktet ved beregningen af ovennævnte frister er den på checken anførte udstedelsesdag.*

1. Oversigt
2. Fristen
3. Retsvirkning
4. Checks udstedt i udlandet
5. Lovvalg

1. Oversigt

Bestemmelsen angiver en checks forevisningsfrist, når denne er betalbar i Danmark. Der er hverken i bestemmelsen svar på, hvilke retsvirkninger overskridelse af fristen har, eller hvad overholdelse af fristen kan indebære. Bestemmelsen må derfor ses i sammenhæng med andre regler i checkloven; navnlig § 41, § 52 og § 57.

2. Fristen

Fristen begynder at løbe på den i checken angivne udstedelsesdag, jf. stk. 3. Fristen gælder for alle checks; herunder trattechecks og noterede checks. For tilbagedaterede og fremdaterede checks henvises til ovenfor i punkt 6 i kommentaren til § 28. Perioden fra udstedelsesdagen til fristens udløb kaldes omløbstiden.

Det er ikke i bestemmelsen afklaret, om forevisningsfristen kan forlænges eller forkortes ved aftale mellem parterne. Det antages af *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 394, at fristen ikke kan forlænges men muligvis forkortes, idet en sådan aftale dog kun antages at have betydning for parterne, og for andre checkforpligtede, der måtte kende aftalen. Spørgsmålet er ikke videre praktisk relevant, da parterne ved at lade checken tilbagedatere eller fremdatere kan opnå samme resultat. I veksellovens § 34 er det bestemt, at trassenten kan fastsætte en kortere eller længere forevisningsfrist end 1 år, hvilket i mangel af sådan fastsættelse er gældende. Hvis checkens forevisningsfrist ved aftale kunne forlænges, ville checken kunne miste sin karakter af betalingsmiddel og i stedet blive forvandlet til en erstatning for et gældsbrev. Det må derfor antages, at forevisningsfristen ikke kan forlænges, medens der næppe mellem parterne og senere checkinde-

havere, der er bekendt med aftalen, er noget i vejen for, at fristen forkortes.

Forevisningsfristen afbrydes ved forevisning af checken i trassatbanken. Indlevering af checken vil ofte ske i et andet pengeinstitut end trassatbanken. Spørgsmålet om, hvornår forevisning finder sted i disse tilfælde, er behandlet i punkt 4 i kommentaren til § 31.

Checkindehaverens bevis for den manglende betaling skal godtgøres efter § 40, for at han bevarer regresretten. Når det i checken af trassatbanken er anført, at den er afvist til betaling eller lignende udtryk, vil dette være bevis efter § 40, nr. 1, for hvornår checken er forevist til betaling. Er checken ikke forevist til betaling i trassatbanken, idet den er afvist til betaling via clearingen, sætter det pengeinstitut, hvor checken er indleveret, påtegning i checken på trassatbankens vegne, jf. afsnit VIII i Aftale om konti med check og/eller Dankort.

Ved fristberegningen medregnes ikke udstedelsesdagen, jf. § 55, stk. 4. Da checken skal forevises »indenfor« en frist af 20 dage, er en check udstedt den 7. maj altså rettidigt forevist, hvis den forevises senest den 27. maj. Udløber fristen i en weekend, på en lovbestemt helligdag eller grundlovsdag, udstrækkes den til den førstkommende hverdag, jf. § 55, stk. 2 og 3.

Efter konventionens artikel 29, stk. 1, har en indenlandsk check en forevisningsfrist på 8 dage. Danmark har imidlertid med hjemmel i bilag II til konventionen taget forbehold og fastsat forevisningsfristen til 20 dage.

3. Retsvirkning

Forevises en check ikke til betaling inden for 20 dage, betragtes det således, at den til dens bevaring foreskrevne omgang er forsømt, jf. § 57. Dette har den konsekvens, at dokumentet ikke længere har checkvirkninger, men at inddehaveren er henvist til at indtale fordringen hos den checkskyldner, der ville blive beriget på hans bekostning, hvis ethvert krav bortfaldt, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 150 og *Hugo Tiberg og Dan Lennhammer:* Skuldebrev, växsel och check s. 132. Checkejeren har altså mistet adgangen til at iværksætte regres, jf. § 40, hvorefter checken ikke længere kan fungere som fundament, jf. retsplejelovens § 478, stk. 1, nr. 7. Checken kan herefter siges at være præjudiceret. Overdragelse af checken har samtidig kun virk-

ning som overdragelse af en simpel fordring, jf. § 24, og checken er altså ikke længere negotiabel, hvorefter §§ 21 og 22 og 35 er sat ud af kraft.

Efter § 32, stk. 2, kan trassatbanken indløse en check selv efter forevisningsfristens udløb, når den ikke er tilbagekaldt. Der er i så fald tale om en honorering af en ikke negotiabel betalingsanmodning. Sker dette via clearingen gælder Aftale om konti med check og/eller Dankort ikke.

Afbrydelse af 20 dages-fristen er en betingelse for regreskravets beståen. Checkejeren bevarer i 6 måneder efter forevisningsfristens udløb regresretten, jf. § 52, stk. 1. Sammenhængen mellem § 29, stk. 1 og § 52, stk. 1 er omtalt i punkt 2 i kommentaren til § 57.

4. Checks udstedt i udlandet

Efter bestemmelsen er det af betydning, hvor checken er udstedt og betalbar.

Konventionens artikel 29, stk. 2, angiver, at »En check, der er udstedt i et andet land end det, i hvilket den skal betales, skal forevises indenfor en frist af henholdsvis 20 og 70 dage, eftersom udstedelsesstedet og betalingsstedet er beliggende i den samme eller i forskellige verdensdele«. Artikel 29, stk. 3, fastsætter, at »Checks, der er udstedt i et land i Europa og betalbare i et land, der har kyststrækning til Middelhavet, eller omvendt, anses i denne forbindelse som udstedte og betalbare i samme verdensdel«.

Det er artikel 29, stk. 2 og 3, der har resulteret i bestemmelsen i § 29, stk. 2. Artikel 29, stk. 2 og 3, sondrer mellem udstedelsesstedet og det sted, hvor checken er betalbar, idet disse steder skal være i forskellige lande, før bestemmelsen kan anvendes. § 29, stk. 2 nævner kun udstedelsesstedet, idet det er underforstået, at bestemmelsen kun vedrører checks, der er betalbare i Danmark, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 150.

Bestemmelsen indeholder to regler for henholdsvis checks udstedt i Europa eller et land, der har grænse til Middelhavet og checks, der ikke er udstedt i dette område. Checks udstedt i den første gruppe af lande skal forevises til betaling inden for 20 dage, medens checks udstedt i den anden gruppe lande skal forevises inden for en frist af 70 dage.

5. Lovvalg

Det følger af § 63, nr. 2, at reglerne om forevisningsfristens længde følger reglerne i det land, hvor checken er betalbar. Er en checken følgelig trukket på et pengeinstitut i Danmark, er den danske checklov gældende.

§ 30

Når en check er trukket mellem to steder med forskellig tidsregning, omregnes udstedelsesdagen til den tilsvarende dag efter betalingsstedets tidsregning.

Bestemmelsen korresponderer med veksellovens § 37. De to bestemmelser tager højde for det tilfælde, at der er to forskellige tidsregninger mellem det land, i hvilket checken er udstedt og det land, hvor checken er betalbar. Bestemmelsen fastsætter, at udstedelsesdagen omregnes til den tilsvarende dag efter tidsregningen i betalingslandet.

§ 31

Indlevering til et checkclearingskontor anses som forevisning til betaling. Som checkclearingskontorer anses de af ministeriet for handel og industri som sådanne anerkendte instituter.

1. Oversigt
2. Clearingbegrebet
3. Den praktiske clearing i vore dage
4. Forevisning ved clearing
5. Checks trukket på pengeinstitutter, der ikke deltager i clearing
6. Veksler

1. Oversigt

Frem for at pengeinstitutterne skal forevise modtagne checks trukket på andre pengeinstitutter hos hinanden, bliver dette håndteret elektronisk ved clearing. Den dag, et pengeinstitut sender oplysning om

en check til indløsning, må betragtes som forevisningsdagen. Modtager et pengeinstitut en check trukket på et pengeinstitut, der ikke er part i clearingen, må checken sendes til honorering på normal vis.

2. Clearingbegrebet

Har trassenten og checkejeren samme pengeinstitut, og indleverer checkejeren checken til honorering i dette pengeinstitut, vil honoreringen af checken ske ved, at checkbeløbet trækkes på trassentens checkkonto, hvorefter det enten udbetales kontant til checkejeren eller indsættes på hans konto, jf. ovenfor i punkt 3 i kommentaren til § 28. I et sådant tilfælde finder der ikke en clearing sted.

Har trassenten og checkejeren ikke konto i samme pengeinstitut, eller ønsker checkejeren ikke at indsætte checkbeløbet på en sådan konto, vil checkejeren overgive checken til et andet pengeinstitut. Checkejeren overlader det herved til dette pengeinstituttet at få checken honoreret, hvilket for ham indebærer den fordel, at han selv er fri for at besvære sig hermed. Ved overgivelsen endosseres checken, og checkejerens pengeinstitut er herefter ejer af checken. Selv om checksummen bliver indsat på checkejerens konto, er der ikke tale om en honorering af checken, og § 35 finder altså ikke anvendelse på denne transaktion. Indsætningen af beløbet på checkejerens konto foretages i øvrigt efter de fleste pengeinstitutters standardbestemmelser med forbehold for checkens bonitet.

Den forhenværende checkejers pengeinstitut må herefter have checken honoreret i trassatbanken. Dette kunne ske ved, at checken blev bragt til trassatbanken, der så udbetalte checksummen. En sådan metode er upraktisk, og den anvendes ikke mellem danske pengeinstitutter.

En mere effektiv metode er den såkaldte checkudveksling, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 396 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 151 f. Herefter sorteres alle checks efter hvilket pengeinstitut, de er trukket på. Disse checks udveksles herefter mellem de enkelte pengeinstitutter, hvorved en større del af kravene kan udlignes med hinanden. Denne metode anvendes ikke længere mellem danske pengeinstitutter, men den har tidligere været anvendt, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 397.

Internt blandt danske pengeinstitutter anvendes clearing, der er mere avanceret end checkudveksling. Det pengeinstitut, der modtager

checken kaldes indløsende, og trassatbanken kaldes kontoførende eller betrukne pengeinstitut. Ved clearing samles afregningen af alle checks mellem de pengeinstitter, der er parter i claeringaftalen, ét sted. Krav, der ikke kan udlignes, indsættes eller trækkes på konti, som hver deltager i aftalen fører hos den, der håndterer clearingen. Clearing blev anvendt allerede i 1775 i London, og i hvert fald fra 1907 blandt nogle københavnske banker, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 398.

3. Den praktiske clearing i vore dage

Aftale om clearing mellem danske pengeinstitutter er indgået med Finansrådets mellemkomst. Aftalegrundlaget består af »Tiltrædelsesdokument vedrørende dokumentløs clearing« og »Aftale om deltagelse i sumclearing og afvikling heraf«; begge med underbilag. Sammen med »Aftale om konti med check og/eller Dankort«, der omtales flere andre steder i her kommentaren til kapitel 5, lægges præmisserne her fast for bl.a. bankernes interne behandling af checks. Clearingen er instruktivt beskrevet af *Ole Simonsen:* Revision og Regnskabsvæsen 1986 s. 80 f, som der i det hele henvises til. Senere ændringer i aftalegrundlaget har i denne sammenhæng kun meget behersket betydning.

Når det indløsende pengeinstitut (dag 1) har modtaget checken indkodes dens oplysninger, hvorefter disse transmitteres til pengeinstituttets datacentral. Selve checken bliver hos indløsende pengeinstitut, der er forpligtet til at opbevare den efter bogføringslovens regler. I datacentralen udfærdiges et magnetbånd til kontoførende pengeinstituts datacentral. På magnetbåndet findes oplysninger, om hver enkelt check. Disse oplysninger udveksles klokken 23 i PBS. Fra PBS modtages båndet i kontoførende pengeinstituts datacentral. På basis af disse oplysninger bogføres dagen efter (dag 2) hver enkelt checkbetaling på den rette konto. To dage efter, at checken blev præsenteret i indløsende pengeinstitut (dag 3), modtager de filialer, der er knyttet til datacentralen en bogføringsjournal og en overtræksliste, hvilket i pengeinstitutjargon undertiden samlet kaldes bogføringsmaterialet. Den enkelte filial får herved information om, hvilke bevægelser, der dagen før er bogført på kontiene som følge af udstedelse af checks. Det kontoførende pengeinstitut sættes herved i stand til at afgøre, om checken skal returneres, jf. punkt 3 i kommentaren til § 28. Kontoførende pengeinstitut er forpligtet til at gennemgå bogføringsmate-

rialet samme dag. Vurderingen af de bogførte bevægelser finder ofte sted om morgenen. Når bogføringsmaterialet er gennemgået, siges det, at checken er prøvet, og det er så afgjort, om checken skal returneres. Har det kontoførende pengeinstitut valgt ikke at returnere, kan denne beslutning ikke senere med retsvirkning omgøres, jf. *Søren Theilgaard:* Checket s. 63. Dagen efter (dag 4) vil det for det indløsende pengeinstitut kunne konstateres, om checken er returneret eller honoreret. På side 11 i »Aftale om konti med check og/eller Dankort« findes en skematisk gengivelse af checkposteringens tur (-retur) mellem de to pengeinstitutter.

Samme dag, som oplysningerne sendes til PBS, bliver der sendt meddelelse til Nationalbankens datacentral, BEC, om hvilke beløb, der er blevet indløst via checks trukket på andre pengeinstitutter. Med udgangspunkt i disse beløb finder clearingen sted. Hver enkelt deltager i clearingen får herefter debiteret eller krediteret sin konto i Nationalbanken.

Indleveres checken i trassatbanken men til en anden afdeling end den kontoførende afdeling, finder en clearing sted internt. Afhængigt af forretningsgangen vil posteringen af checken typisk optræde på kontoen dagen efter, at den er indleveret til banken. Underskriften på checken er i en sådan situation et endossement, jf. § 15, stk. 5.

4. Forevisning ved clearing

Bestemmelsen i § 31 ligestiller indlevering af checken til et checkclearingskontor med forevisning af checken i trassatbanken. Forevisning er nødvendig til afbrydelse af fristen i § 29. Hvornår checken er honoreret, afgøres ikke efter bestemmelsen. Der henvises her til punkt 3 i kommentaren til § 28.

I § 31 forudsættes det, at selve checken indleveres på clearingskontoret. Efter clearingsoverenskomsten af 27. august 1927, refereret af *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 400, blev fysiske checks overgivet ved clearingen. Den tekniske udvikling, jf. ovenfor i punkt 3, har imidlertid medført, at checken ikke overgives, men bliver i det indløsende pengeinstitut. Det er ikke helt klart, hvornår forevisning anses for sket, når checken ikke fysisk indleveres til clearing.

En mulighed kunne være, at checken ikke blev anset for at være forevist ved honorering gennem clearingen. Dette resultat kunne støttes på, at der ikke er hjemmel i checkloven til at anse checken for

forevist i disse tilfælde. Det fremgår jo af § 29, stk. 1, at checken skal forevises til betaling i trassatbanken, hvilket ikke er sket. Denne bestemmelse kan ikke fraviges ved aftale, således at fristen forlænges, jf. punkt 2 i kommentaren til § 29. Den eneste undtagelse fra forevisningskravet findes i § 31, hvorefter indlevering skal ske til checkclearingskontor, hvilket heller ikke sker ved clearingen i vore dage. Konsekvensen af dette resultat er, at alle checks, der er honoreret via clearingen, ikke er forevist og heller ikke protesteret, jf. § 40, hvorved regresmuligheden er bortfaldet.

Det førnævnte kan ikke godtages, da det vil give det urimelige resultat, at det for alle parter fornuftige og besparende clearingssystem medfører, at regreskravet på baggrund af checken ikke kunne gøres gældende, hvilket ville være underminerende for brugen af checks. Reglen i § 31 må derfor ved fortolkning udvides, således at forevisning anses for at være sket på et tidspunkt i clearingsprocessen. Dette tidspunkt kan enten være den dag checken modtages i det indløsende pengeinstitut, og oplysningerne sendes til clearing (dag 1), den dag oplysningerne modtages i kontoførende pengeinstitut, og bogføring på kontoen sker (dag 2), eller den dag bogføringsmaterialet modtages og kontrolleres (dag 3), jf. ovenfor i punkt 3.

I Aftale om konti med check og/eller Dankort punkt III, 2, c, fremgår det, at det er opfattelsen hos de i aftalen deltagende pengeinstitutter og Finansrådet, at checken først er forevist på dag 3. Dette resultat er næppe blevet til efter en fortolkning af § 31, men nok nærmere ud fra den betragtning, at checken må betragtes som forevist, når den er prøvet i kontoførende pengeinstitut. Forevisningstidspunktet behøver imidlertid ikke at være sammenfaldende med det tidspunkt, checken prøves, idet det for overholdelse af § 29 ikke er noget krav, at checken prøves eller honoreres ved forevisningen.

Meningen med § 31 er, at reglen om, at checken skal forevises i trassatbanken indenfor 20 dage, ikke skal være hindrende for, at der blandt pengeinstitutter etableres et clearingssystem. På den tid, da § 31 blev indført, medbragte de i clearingen deltagende pengeinstitutter checks til clearingskontoret, hvorefter clearingen fandt sted. Uanset om en check senere måtte blive returneret – fx på grund af manglende dækning – blev checken betragtet som forevist den dag, den blev medbragt til clearingskontoret, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 396. I dag, hvor checkens fysiske overgivelse til clearingskontoret er afløst af, at den til det indløsende pengeinstitut til-

knyttede datacentral sender en elektronisk meddelelse til PBS, må § 31 føre til, at checken må betragtes som forevist dag 1 – altså den samme dag som checken indleveres til det indløsende pengeinstitut, jf. dog *Olav Torvund:* Betalingsformidling og s. 376 f, der vil lade den dag, trassatbanken bogføringsmæssigt kan se checken (dag 2), være afgørende, men anderledes *Søren Theilgaard:* Checkret s. 149, der anser forevisning for sket 3. bankdag efter indløsning i betrukne pengeinstitut. Det anføres her s. 68, at § 31 er et levn fra dengang, der skete fysisk udveksling af checks ved clearing.

5. Checks trukket på pengeinstitutter, der ikke deltager i clearing

Deltager et pengeinstitut ikke i clearingen med det indløsende pengeinstitut, hvilket vil være tilfældet for udenlandske pengeinstitutter, må checken sendes til det kontoførende pengeinstitut til honorering. På grund af usikkerhed om hastigheden af post- og ekspeditionsgangen, kan det være forbundet med en ubekendt risiko at udbetale checksummen, da det indløsende pengeinstitut ikke på forhånd kan vide, hvor lang til, der kan gå, før det bliver bekendt med, at honorering af checken eventuelt afvises. I sådanne tilfælde, er det normalt, at indløsende pengeinstitut tager checken til inkasso.

6. Veksler

I veksellovens § 38, stk. 2, findes en regel, der svarer til checklovens § 31. Herefter ligestilles vekslens indlevering til afregningskontor (clearing-house) med forevisning til betaling. Der findes ikke i dag sådanne kontorer i Danmark, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 162 og *Preben Lyngsø:* Vekselloven s. 136.

§ 32 *Har trassenten meddelt trassatbanken, at han tilbagekalder checken, er banken ikke, hvis ikke andet følger af § 25, berettiget til at indfri checken.*

Stk. 2. *Når checken ikke er tilbagekaldt, kan trassatbanken indløse den selv efter forevisningsfristens udløb.*

1. Oversigt
2. Meddelelsen
3. Retsvirkning af tilbagekaldelse
4. Trassatbankens erstatningsansvar
5. Lovvalg
6. Retspraksis

1. Oversigt

Tilbagekaldelsen kan alene meddeles af trasssenten. En tilbagekaldelse influerer ikke på checkens virkninger. Hvis trassatbanken nægter at honorere en tilbagekaldt check, bliver den ikke erstatningsansvarlig over for checkindehaveren, medens den over for trassenten kan pådrage sig et ansvar, hvis den honorerer en tilbagekaldt check.

2. Meddelelsen

Tilbagekaldelse (kontramandering) af en check kan kun meddeles af trassenten. Er han erklæret konkurs, eller er han afgået ved døden, kan tilbagekaldelsen foretages af den, der kan disponere på boets vegne. Tilsynet i en betalingsstandsning vil ud fra fuldmagtsbetragtninger kunne tilbagekalde checken, selvom den er udstedt før betalingsstandsningen blev anmeldt, jf. *Michael Goeskjær og Peer Schaumburg-Müller:* TfR 1988.117 ff med nærmere henvisninger. Tilbagekaldelse kan ske indtil checken er honoreret, jf. U 1984 725. Se om honoreringstidspunktet i punkt 3 i kommentaren til § 28. En endossent eller avalist er ikke berettiget til at tilbagekalde checken, men kan naturligvis rette henvendelse til trassenten og anmode ham om at tilbagekalde den. Trassenten er berettiget til at afslå en sådan anmodning. Dette gælder, selvom den, der anmoder om tilbagekaldelsen, giver tilsagn om at dække samtlige herved forbundne omkostninger, jf. dog *Søren Theilgaard:* Checkret s. 69 f. Det antages af *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 155, at en endossent ved at rette henvendelse til trassatbanken kan sætte den i stand til at sandsynliggøre præsentantens manglende adkomst til checken. Da trassatbanken over for trassenten er forpligtet til at honorere checken, er den dog næppe forpligtet til at godtgøre manglende adkomst.

Er en check noteret af trassatbanken, jf. § 25, er den forpligtet til

af betale checksummen, hvis checken forevises til betaling inden for forevisningsfristen. I denne periode er trassenten ikke berettiget til at tilbagekalde checken. Er der tale om en domicileret check, må tilbagekaldelsen rettes til domicilbanken, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 154.

Checken kan ikke tilbagekaldes, efter den er honoreret, hvilket både kan påberåbes af checkindehaveren og dennes kreditorer. Trassentens kreditorer må tilsvarende (bortset fra en eventuel mulighed for at omstøde betalingen) respektere trækket, når checken er honoreret, jf. *Poul Meyer:* U 1944B.281 ff og *Henry Ussing:* U 1938B. 233 ff og U 1944B.287 ff. Tidspunktet for honoreringen er omtalt i punkt 3 i kommentaren til § 28 og i punkt 3 i kommentaren til § 31.

3. Retsvirkning af tilbagekaldelse

Forevises (protesteres) en check til betaling inden for forevisningsfristen, men betales den ikke, fordi den er tilbagekaldt, er checkindehaveren berettiget til at iværksætte regres, jf. § 40. Tilbagekaldelsen berøver således ikke checken dens checkvirkninger.

Det fremgår af checklovens forarbejder, jf. Rigsdagstidenne 1931-1932, Spalte 4826, at en ubegrundet tilbagekaldelse kan være forbundet med erstatningsansvar, jf. i øvrigt *A. Helper:* Checkloven og Vekselloven s. 406 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 155. Det fremgår ikke, om det, for at tilbagekaldelsen er berettiget, må forlanges, at indsigelsen kan gøres gældende mod en godtroende erhverver af checken, jf. § 22, eller om det er tilstrækkeligt, at trassaten har en indsigelse i det underliggende retsforhold. Der kan dog næppe være et erstatningskrav mod trassenten, medmindre han tilbagekalder checken i et tilfælde, hvor han må indse, at indsigelsen klart er fortabt, jf. tilsvarende *A. Vestberg:* U 1967B.312. Det anføres af *Michael Goeskjær og Peer Schaumburg-Müller:* TfR 1988.124, at grænsen ikke er skarp. Et eventuelt erstatningskrav (ud over renter, jf. § 45, nr. 2) på grund af tilbagekaldelsen kan ikke gøres direkte gældende i fogedretten med checken som fundament.

Sker forevisning til betaling efter udløbet af fristen, jf. § 29, stk. 1, og honoreres checken ikke – fx på grund af tilbagekaldelse – har checkindehaveren ikke mulighed for at iværksætte regres, jf. § 40. Checkvirkningerne bortfalder efter forevisningsfristens udløb, jf. punkt 3 i kommentaren til § 29. Trassenten kan ved at lade være med

at tilbagekalde checken bevare den som en simpel betalingsanmodning, jf. § 32, stk. 2.

4. Trassatbankens erstatningsansvar

Efterkommer trassatbanken anmodningen om tilbagekaldelse af en check, så checken ikke honoreres, pådrager den sig ikke noget erstatningsansvar over for checkindehaveren. Dette gælder, selvom trassenten ikke har nogen berettiget grund til at tilbagekalde checken, jf. *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 161. Checkindehaveren har nemlig ikke (medmindre checken er noteret, jf. § 25) noget krav over for trassatbanken på, at checken skal honoreres, jf. punkt 3 i kommentaren til § 28. For at trassatbanken er ansvarsfri, må det dog kræves, at checken ikke er honoreret, jf. punkt 3 i kommentaren til § 28, når tilbagekaldelsen sker, jf. U 1975 620, U 1982 922 og U 1984 725. § 32 giver mulighed for tilbagekaldelse af checks, medens den ikke giver mulighed for tilbageførsel af betaling, jf. nærmere om disse begreber ved elektroniske overførsler *George Wenning:* Juristen 1996 s. 41 ff.

Efterkommer trassatbanken ikke anmodningen om tilbagekaldelse, kan den pådrage sig et erstatningsansvar over for trassenten. Før et erstatningsansvar kan komme på tale, må trassatbanken have handlet ansvarspådragende, og der må være lidt et tab. De øvrige betingelser for erstatningsansvar, som fx kausalitet og adækvans, vil normalt være opfyldt.

Da tilbagekaldelsen er et påbud, kunne det med støtte i princippet i aftalelovens § 7 hævdes, at tilbagekaldelsens fremkomst i trassatbanken er tilstrækkeligt til, at trassatbanken er forpligtet til at sørge for, at checken ikke betales, og at den derfor er erstatningsansvarlig, hvis checken alligevel honoreres. Dette synspunkt kan tillige hente støtte i reglerne om tilbagekaldelse af fuldmagt i aftalelovens § 12, stk. 2, § 13 og § 18, hvorefter hovedmanden (trassenten) kan tilbagekalde fuldmægtigens (checkindehaverens) legitimation ved henvendelse til medkontrahenten (trassatbanken), idet det afgørende efter disse bestemmelser er, om tilbagekaldelse er kommet frem, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 153 f og *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s.162 (se mere generelt om fuldmagtsteorien i punkt 7 i kommentaren til § 35). Det praktiske spørgsmål er imidlertid at fastslå, hvornår trassatbanken kan pådrage sig et erstatningsansvar ved ikke at efterkomme

tilbagekaldelsesanmodningen, og det afgørende kan næppe alene være, om meddelelsen er kommet frem til trassatbanken, jf. tilsvarende *Michael Goeskjær og Peer Schaumburg-Müller:* TfR 1988.110, *A. Vestberg:* U 1967B 312 og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 69, der anfører, at trassatbanken skal have overset tilbagekaldelsen. Aftalelovens § 12, stk. 2, § 13 eller § 18 regulerer i lighed med andre regler om tilbagekaldelse af et mandat ikke spørgsmålet, om medkontrahenten bliver erstatningsansvarlig over for hovedmanden ved at indgå aftale med fuldmægtigen, når fuldmagten er tilbagekaldt. Se til sammenligning fuldmægtigens ansvar over for medkontrahenten, jf. aftalelovens § 25, stk. 2 andet punktum, *Lennart Lynge Andersen, Palle Bo Madsen og Jørgen Nørgaard:* Aftaler og mellemmænd s. 313 og *Mads Bryde Andersen:* Grundlæggende aftaleret s. 222.

Trassatbanken er ansvarlig efter den traditionelle culparegel. Det vil her være en nødvendig betingelse, at tilbagekaldelsen er kommet frem til trassatbanken, når den honorerer checken. Dette vil dog ikke i alle tilfælde være en tilstrækkelig betingelse for, at der er handlet ansvarspådragende. I vurderingen af ansvaret spiller det naturligvis en rolle, at trassenten ved at udstede checken har bragt sig selv i en situation, hvor han risikerer at lide et tab, hvis checken indløses.

I dag kan der – selv i mindre pengeinstitutter – være talrige adresser på afdelinger og filialer, og disse kan enkeltvis kontaktes på forskellig vis – fx ved post, telefax, e-mail eller telefonisk. Kommer tilbagekaldelsen til en adresse og i en form, der fremgår af det brevpapir, som trassatbanken anvender i sin korrespondance med trassenten, eller som fremgår af offentlige registre eller telefonbogen, er tilbagekaldelsen kommet frem til trassatbanken, jf. generelt *Mads Bryde Andersen:* Grundlæggende aftaleret s. 142. Sker tilbagekaldelsen til en anden adresse, end den af trassatbanken angivne, er betingelsen for trassatbankens ansvar først til stede, når personalet på det sted, den modtages, burde have videresendt den til det rette sted i trassatbanken, og den der er blevet registreret. Med udbredelsen af EDB må det afgørende være, om tilbagekaldelsen er registreret i rimelig tid efter, den blev modtaget, og om kasseren ved udbetalingen burde have været opmærksom på tilbagekaldelsen.

Honoreres en check via checkclearingen, er det afgørende, om tilbagekaldelsen var eller burde være fremme det sted, da checken blev prøvet. Honoreres den ved udbetaling til checkindehaveren, må trassatbanken være erstatningsansvarlig, hvis tilbagekaldelsen var eller

burde være registreret. Tilbagekaldelse af en check hindrer ikke, at den i god tro erhverves af en endossatar, næppe heller selvom denne er en anden afdeling af samme pengeinstitut, der i medfør af reglen i § 15, stk.5, netop anses for endossatar, jf. U 1961.642, hvor Østre Landsret fastholdt dette princip også i relation til § 32.

Når checkindehaveren har et regreskrav mod trassenten, kunne det hævdes, at trassatbanken ikke er erstatningsansvarlig, hvis den honorerer en check, som den vidste eller burde vide, var tilbagekaldt. Trassenten måtte nemlig i de fleste tilfælde alligevel honorere checken, da en række indsigelser er afskåret, jf. § 22 og retsplejelovens § 501, stk. 3. Trassenten vil således i disse situationer kunne være stillet på samme måde, hvad enten trassatbanken honorerer checken eller ej. Det må dog alligevel antages, at trassatbanken er forpligtet til at indsætte checksummen på trassentens konto, da § 32 i en række tilfælde ellers vil være indholdsløs. Problemet kan opfattes forskelligt afhængigt af, om kravet ses som et deliktskrav eller et kontraktskrav. Trassentens krav mod banken vil i denne forbindelse ikke kunne opfattes som et deliktskrav. Trassatbanken vil ved betalingen indtræde i trassentens eventuelle krav mod checkindehaveren.

5. Lovvalg

Efter § 63, nr. 7 er det loven i det land, hvor checken er betalbar, der bestemmer, hvorvidt trassenten kan tilbagekalde en check eller træffe foranstaltninger til at standse dens betaling. Er en check således trukket på et pengeinstitut her i landet, er det den danske checklov, der er gældende.

6. Retspraksis

U 1984.725 H. Afgørelsen er refereret ved § 28.

U 1982.922. En check. trukket på udstederens kassekredit i en af trassatbanken B's filialer, blev af modtagerens sparekasse indleveret til B. Her blev checken den 18. december 1979 ved central EDB-bogføring debiteret kassekreditkontoen, og en bogføringsjournal angående debiteringen, der lå inden for kassekredittens maksimum, afleveredes i nævnte filial den 19. december. Checken ansås for indfriet og kunne derfor ikke tilbagekaldes ved udstederens betalingsstandsning, som også indtraf den 19. december.

U 1975.620. En af A den 22. januar til K udstedt check på banken B's Gl. Torv afdeling blev den 23. januar endosseret af K og dennes advokat, der samme dag indsatte checken på sin klientkonto i B's St. Kongensgade afdeling. Checken blev centralt EDB-behandlet og bogført den 24. januar. Den 25. januar umiddelbart før ekspeditionens åbning kontramanderede A checken ved opringning til trassatbanken. Det måtte lægges til grund, at trassatbanken på det tidspunkt endnu ikke havde foretaget nogen prøvelse af checken på grundlag af det samme morgen i banken modtagne bogføringsmateriale. Idet en sådan prøvelse fandtes at være afgørende for, om en check er honoreret, og der ikke til den forudgående bogføring havde knyttet sig en sådan prøvelse, måtte der gives A medhold i, at kontramanderingen var rettidig og ikke uberettiget over for remittenten. En af banken foretagen »reservering« fandtes ikke at kunne tillægges retsvirkning med hensyn til kontramandering.

U 1961.642. En af T på Landmandsbankens Vesterbro afd. trukket check fremkom ikke, og dagen efter udstedelsen sendtes meddelelse om kontramandering til alle bankens afdelinger. A, der havde tilegnet sig checken, forsynede den med falsk endossement og fik den nogle dage efter udbetalt i bankens Nørrebro afd. Antaget, at checken var endosseret til Nørrebro afd., og at der ved trassatbank i checklovens § 32 ikke skal forstås andet end den afdeling, på hvilken checken er trukket, medens andre afdelinger må betragtes som fremmede banker. Vesterbro afd. havde herefter ikke pligt til at hindre, at checken modtoges af andre afdelinger, og da Nørrebro afd. ikke havde udvist grov uagtsomhed, dømtes T til at betale Landmandsbanken det beløb, der var udbetalt A.

§ 33 *Dør trassenten eller mister han evnen til at forpligte sig, efter at checken er udstedt, berører dette ikke checkens gyldighed.*

1. Oversigt
2. Afgrænsning
3. Forholdet mellem trassenten og banken ved død og umyndighed
4. Forholdet trassenten og banken ved konkurs og betalingsstandsning
5. Forholdet mellem trassenten og checkejeren
6. Lovvalg
7. Retspraksis

1. Oversigt

Ved trassentens umyndiggørelse og død er trassatbanken berettiget til at honorere en forinden udstedt check. Er der tale om insolvent dødsbobehandling, gælder bestemmelsen dog ikke. Går trassenten konkurs er konkurslovens § 29 og § 30 afgørende, og samme lovs § 15, stk, 1 regulerer trassentens betalingsstandsning. De spørgsmål, trassentens umyndiggørelse, død og konkurs rejser i forhold til checkejeren, er ikke behandlet i checkloven, og disse må afgøres ud fra det materielle retsforhold mellem parterne.

2. Afgrænsning

Bestemmelsen er ikke udstyret med en tvillingeregel i vekselloven, idet en tilsvarende regel dog antages at være gældende her, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven: s. 407 og *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 163. Efter ordlyden omfatter bestemmelsen ethvert tilfælde, hvor trassenten, inden checken er honoreret, dør eller mister evnen til at forpligte sig. Det fremgår imidlertid af bestemmelsens forarbejder, at den ikke omfatter retsevnetab som følge af konkurs (konkurslovens § 29), jf. Rigsdagstidende 1931-1932 sp. 4827 samt *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 408 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 156. Når trassentens dødsbo behandles som et gældsfragåelsesbo, antages det, at bestemmelsen heller ikke gælder, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 408, *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 156 og *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 163. I sidstnævnte tilfælde må bestemmelsen ses i sammenhæng med aftalelovens § 21, jf. nedenfor under punkt 4.

Bestemmelsen har ikke betydning, hvis en mindreårig udsteder en check. Om den mindreårige (eller andre umyndige) med bindende virkning kan udstede checks, afgøres efter værgemålsloven, jf. *Lennart Lynge Andersen, Bent Iversen og Jørgen Nørgaard:* Umyndiges formue s. 185 f. Den umyndiges mulighed for bevarelse af umyndighedsindsigelsen behandles i punkt 6 i kommentaren til § 22.

Ordlyden i § 33 kunne lede til den antagelse, at den både angår trassentens forhold til trassatbanken og til checkindehaveren. Bestemmelsen har imidlertid kun betydning i det førstnævnte forhold, jf. Rigsdagstidende 1931-1932 sp. 4827 samt *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 166.

Forholdet til aftalelovens § 21 har været omdiskuteret, jf. *Bent Jacobsen:* U 1938B.301 og *Henry Ussing:* U 1938B.233 og 305. Det må antages, at disse regler i et vist omfang kan anvendes analogt, hvis et forhold ikke reguleres af checkloven. Dette er dog ikke udtryk for, at en checkudstedelse er at ligestille med en fuldmagt, men at de principper, som ligger bag aftaleloven gælder mere generelt. Se nærmere om fuldmagtsspørgsmålet i punkt 7 til § 35.

Bestemmelsen vedrører ikke den fuldmagt, der er indeholdt i et prokuraendossement, idet dette spørgsmål er reguleret af § 23, stk. 3.

3. Forholdet mellem trassenten og banken ved død og umyndighed

Dør trassenten efter, checken er udstedt, er trassatbanken berettiget til at honorere den, og det er således ikke nødvendigt at forhøre sig hos dødsboet i den anledning. Bestemmelsen er i øvrigt i tråd med princippet i aftalelovens § 21, stk. 1, hvorefter fuldmagten som hovedregel består ved fuldmagtsgiverens død. Efter aftalelovens § 21, stk. 1, kan fuldmagten bortfalde, hvis der foreligger særlige omstændigheder, hvilket vil være tilfældet, hvis fuldmagten eksempelvis angår køb af beklædningsgenstande bestemt til fuldmagtsgiverens brug, jf. *Lennart Lynge Andersen og Jørgen Nørgaard:* Aftaleloven s. 114 f og *Mads Bryde Andersen:* Grundlæggende aftaleret s 203 f. Denne del af bestemmelsen genfindes ikke i § 33. Ved udstedelse af checkfuldmagt, blev spørgsmålet om fuldmagtens beståen efter fuldmagtsgiveren død i U 1991.742, afgjort efter synspunkter hentet fra aftalelovens § 21, stk. 1 og § 24. Retstillingen ved insolvente dødsboer behandles nedenfor i punkt 4.

Bliver trassenten efter udstedelsen af checken underlagt værgemål for voksne, jf. værgemålslovens § 6, påvirker det ikke trassatbankens ret til at honorere checken. Efter aftalelovens § 22 får medkontrahenten ikke nogen bedre retsstilling ved aftaleindgåelse med fuldmægtigen, end han ville have haft med hovedmanden. Værgemål for voksne har virkning fra afgørelsen om fratagelse af den retlige handleevne anmeldes til tinglysning, jf. tinglysningslovens § 42 g, stk. 1, jf. § 46. Forskellen mellem de to bestemmelser slår derfor først igennem, når afgørelsen er anmeldt til tinglysning, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 156.

4. Forholdet mellem trassenten og banken ved konkurs og betalingsstandsning

Afsiges der konkursdekret over trassenten, er forholdet mellem trassatbanken og boet ikke reguleret af aftalelovens § 23. Denne bestemmelse vedrører ikke forholdet mellem hovedmanden og fuldmægtigen, jf. *Lennart Lynge Andersen og Jørgen Nørgaard:* Aftaleloven s. 120 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 156, der finder at forholdet bør behandles efter analogien af aftalelovens § 23. Ved konkurs mister trassenten den retlige handleevne, jf. konkurslovens § 29. Indtil udløbet af det døgn, hvor meddelelsen om konkursen har været trykt i Statstidende har dette virkning for den, der kendte eller burde kende konkursen, jf. konkurslovens § 30, hvorefter det har virkning for enhver. Trassatbankens honorering af checken er bindende for boet, medmindre konkursen har virkning for den efter konkurslovens § 29 og § 30, når honoreringen finder sted, jf. *Mogens Munch:* Konkursloven s. 252 ff og *Niels Ørgaard:* Konkursret s. 42. Spørgsmålet om, hvornår checken er honoreret, er omtalt i punkt 3 i kommentaren til § 28. Honorerer trassatbanken alligevel en check efter, at konkursen har virkning for den, kan det ud fra en ren checkretlig betragtning siges, at banken ikke får ret til dækning i boet, jf. *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 163. Denne betragtning kan dog være noget misvisende, da der næppe kan være tvivl om, at banken ved sin indfrielse indtræder i checkindehaverens krav, hvilket også har støtte af princippet i konkurslovens § 99, jf. *Preben Lyngsø:* U 1968B.182 ff, *Mogens Munch:* Konkursloven s. 588 og *Henry Ussing:* U 1937B.108 ff.

Er der tale om en noteret check, jf. § 25, er trassatbanken forpligtet til at honorere checken. Typisk har banken udsondret beløbet, som den kan anvende til dækning, hvis checken præsenteres inden for forevisningsfristen, jf. *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 163. Er der tale om en check på ikke over 1000 kroner, er trassatbanken i henhold til Aftale om konti med check og/eller Dankort afsnit III forpligtet til at honorere den. En pligtsmæssig honorering på dette grundlag giver næppe trassatbanken mulighed for dækningsadgang i større omfang, end ved honorering af andre checks i tilfælde, hvor konkursen har virkning for den.

Da § 33, jf. ovenfor i punkt 2, ikke vedrører dødsboer, der behandles som insolvente, har bestemmelsen ikke virkning i alle tilfælde, hvor trassenten dør. Ved meddelelsen om trassentens død kan det

være en svær opgave for trassatbanken at vurdere, om boet er solvent, og hvorledes boet behandles. § 33 er derfor ikke en videre praktisk regel på dette punkt. Når § 33 ikke finder anvendelse, er den afgørende regel analogien af aftalelovens § 21, jf. *Bent Jacobsen:* U 1938B.301 og *Henry Ussing:* U 1938B.233 og 305. Som nævnt ovenfor i punkt 3 er hovedreglen efter § 21, stk. 1, at fuldmagten består. Efter § 21, stk. 2, ophører fuldmagten fra udløbet af det døgn, hvor bekendtgørelse i Statstidende af indkaldelse til fordringshaverne finder sted. Indtil dette tidspunkt vil trassatbanken altså som hovedregel være berettiget til at honorere checken. Da indkaldelse i Statstidende som oftest vil finde sted så lang tid efter dødsfaldet, at der typisk ikke længere vil komme checks, udstedt af trassenten, til honorering, vil det i praksis kun være, hvis der foreligger særlige omstændigheder, jf. aftalelovens § 21, stk. 1, at der kan være forskel på retsstillingen, afhængigt af om boet behandles som insolvent eller ej.

Efter anmeldelse af betalingsstandsning må skyldneren ikke foretage væsentlige dispositioner uden tilsynets samtykke, jf. konkurslovens § 15, stk. 1, og betaling af gæld må kun ske i overensstemmelse med konkursordnen, eller hvis det er nødvendigt til afværgelse af tab. Betalinger eller andre dispositioner, der ligger uden for rammerne af konkurslovens § 15, stk. 1, er ikke ugyldige, jf. vist i realiteten *Mogens Munch:* Konkursloven s. 148 og *Lars Lindencrone Petersen og Niels Ørgaard:* Betalingsstandsningsret s. 90.

Hvis betingelserne i konkurslovens § 15, stk. 1 er opfyldt, er trassatbanken berettiget til at honorere en check udstedt af skyldneren. I modsat fald – eller hvis tilsynet åbenbart har overskredet sine beføjelser – er der næppe nogen omstødelsesrisiko for trassatbanken efter konkurslovens § 72, medens det ikke kan udelukkes, at den herved kan pådrage sig et erstatningsansvar. Trassatbanken bør derfor ved henvendelse til tilsynet sikre sig, at checken kan honoreres. Dette gælder både checks udstedt før og efter anmeldelse af betalingsstandsning, jf. *Michael Goeskjær og Peer Schaumburg-Müller:* TfR 1988.120 med nærmere henvisninger.

5. Forholdet mellem trassenten og checkejeren

Forholdet mellem trassenten og checkejeren ved trassentens død, umyndiggørelse eller konkurs er, som nævnt ovenfor i punkt 2, ikke reguleret i checkloven. Om checkejeren, i disse tilfælde er berettiget

til at indløse checken, afhænger af, hvorledes begivenheden spiller ind på det materielle retsforhold mellem parterne. Det kan fx være således, at trassentens død betyder, at der er bristet en relevant forudsætning for overgivelse af checken, jf. *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 166. Det kan næppe antages, at omstødelsesreglen i aftalelovens § 21, stk. 2, 2. punktum kan anvendes analogt, hvis boet behandles som et insolvent dødsbo, jf. *Henry Ussing:* a.st. og i U 1938B. 305.

6. Lovvalg

Spørgsmålet, om checken bevarer sin gyldighed efter trassentens død, afgøres efter det lands lov, hvor forpligtelsen er indgået, jf. § 61. Det vil sige, at det er afgørende i hvilket land, checken er underskrevet, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 223.

7. Retspraksis

U 1991.742. En søn havde i mange år haft fuldmagt til moderens checkkonto. Efter moderens død udstedte han checks på 3.417 kr. til blomsterudsmykning og bespisning af følget efter begravelsen. Fuldmagten omfattede sådanne beskedne og rimelige udgifter, som sædvanligvis afholdes i forbindelse med en begravelse. Smh. aftalelovens § 21.

§ 34

Når trassatbanken betaler en check, kan den kræve den udleveret med påtegnet kvittering af checkindehaveren.

Stk. 2. *Checkindehaveren kan ikke nægte at modtage delvis betaling.*

Stk. 3. *I tilfælde af delvis betaling kan trassatbanken kræve, at der om denne betaling gøres påtegning på checken, og at der gives den en særskilt kvittering.*

1. Oversigt
2. Kvittering
3. Modregning
4. Delvis betaling
5. Samlet dækning mangler
6. Lovvalg
7. Retspraksis

1. Oversigt

Bestemmelsen vedrører trassatbankens ret til kvittering ved hel eller delvis indfrielse af checken. Banken kan ikke honorere checken ved modregning i et krav på checkindehaveren. Kommer der samtidigt flere checks til clearing, og er der ikke dækning til dem alle, er det diskutabelt i hvilken rækkefølge, disse skal honoreres.

2. Kvittering

Ved indfrielse af en fordring kan skyldneren normalt forlange en kvittering for sin opfyldelse af kravet, jf. *Henry Ussing:* Obligationsretten Almindelig Del s. 308 og *A. Vestberg:* U 1973B 270. At trassatbanken, jf. § 34, stk. 1, ved betaling kan forlange checken udleveret i kvitteret stand, er ikke et eksempel på, at dette princip knæsættes. Trassatbanken er nemlig som nævnt i punkt 3 i kommentaren til § 28 ikke forpligtet til at honorere en check, medmindre checken er noteret, jf. § 25, hvorfor banken ikke er at ligestille med en skyldner, der opfylder en gældsforpligtelse. Bestemmelsen har sammenhæng med, at en anvisningsmodtager på grund af sit forhold til anviseren, har en interesse i at kunne dokumentere, at betaling er sket og samtidig bringe anvisningen ud af omsætning, navnligt når er tale om, at overdragelse af anvisningen kan have eksstinktiv virkning, jf. *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 149. § 34, stk. 1, er derfor ikke direkte korresponderende med gældsbrevslovens § 21, stk. 1 eller veksellovens § 39, stk. 1, hvilket checklovens § 47, stk. 1, derimod kan siges at være.

3. Modregning

Hvis trassatbanken har et krav mod checkindehaveren, vil hans præsentation af checken kunne være en kærkommen lejlighed til at søge dette krav reduceret eller helt udlignet ved modregning. Ved overdragelse af fordringer er der ingen tvivl om, at skyldneren kan opfylde ved modregning i et krav mod erhververen, hvis de traditionelle modregningsbetingelser i øvrigt er opfyldt. Her er imidlertid tale om et tilfælde, hvor reglerne om checks kan divergere fra reglerne om overdragelse af fordringer, idet en check på grund af sin karakter af et betalingsmiddel kan siges at indeholde et krav om effektiv betaling,

som trassatbanken må respektere, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 157 og *Henry Ussing:* Obligationsretten Almindelig Del s. 341. Trassatbanken kan siges alene at fungere som ekspeditionssted for trassentens betaling, hvilket ikke indebærer en modregningsadgang, jf. *A. Vestberg:* U 1967B 313. Et bæredygtigt synspunkt synes det også at være for unoterede checks, at betingelsen om gensidighed mellem fordringerne ikke er til stede, da checkindehaveren ikke på grund af checken har et krav på trassatbanken, jf. punkt 3 i kommentaren til § 28. Det må derfor antages, at trassatbanken ikke kan modregne i denne situation, jf. herved Pengeinstitutankenævnet i sag nr. 220/1990, hvor det udtaltes, at en modregning i et sådant tilfælde var særdeles kritisabel, saml. dog *Preben Lyngsø:* Checkloven s.157, der blot nøjes med at bemærke, at det er tvivlsomt, om banken kan modregne.

Det forhold, at der er tale om en konto, som der kan disponeres over ved brug af checks, betyder ikke, at trassatbanken ikke kan anvende et indestående til modregning, jf. U 1972.672 og U 1991.965 H samt *Ole Simonsen:* Revision & Regnskabsvæsen 1986 s. 83 og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 37, men tvivlende *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 52 og 157. Adgang til at udstede checks eller til at disponere over beløbet på anden vis taler tværtimod for, at modregning kan ske. Modregningsbegrænsninger er behandlet af *Lennart Lynge Andersen:* Pengeinstitutters modregning i særlige indlån.

4. Delvis betaling

Det fremgår af § 34, stk. 2, at trassatbanken er berettiget (men ikke forpligtet) til at foretage en delvis betaling af checksummen. Det er i praksis helt usædvanligt, at trassatbanken alene honorer en check delvist, idet checken i praksis bliver afvist, hvis der ikke er fuld dækning. Det antages i øvrigt som det almindelige obligationsretlige udgangspunkt, at en kreditor i almindelighed kan afvise en betaling af en del af det skyldige beløb, medmindre betaling af afdrag kan støttes på aftale, jf. *Bernhard Gomard:* Obligationsret 3. Del s. 166, *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 158 og *Henry Ussing:* Obligationsretten Almindelig Del s. 26. Dette udgangspunkt er dog noget modificeret af kreditaftalelovens §§ 26-27.

Ved nægtelse af at modtage delvis betaling afskæres checkejeren fra at få optaget protest, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 158. Det

gælder både formel protest og påtegning fra banken om, at checken ikke honoreres. I så fald vil han ikke ved hjælp af bankens påtegning på checken eller ved formel protest kunne dokumentere, at den er forevist inden for forevisningsfristen i § 29. Han vil derfor for ikke at miste regreskravet, jf. punkt 2 og 3 i kommentaren til § 29, være tvunget til at modtage delvis betaling.

Afgørelse, af om checkindehaverens nægtelse af at modtage delvis betaling har den virkning, at der indtræder fordringshavermora, må træffes efter det materielle retsforhold mellem parterne. Hvis fordringshaveren uberettiget nægter at modtage betaling, er han ikke berettiget til at forlange rente af beløbet, jf. rentelovens § 4. Ved nægtelse af at modtage delvis betaling er checkindehaveren ikke, jf. § 45, berettiget til at kræve det tilbudte beløb forrentet.

Ved delvis betaling kan trassatbanken kræve, at der indsættes en påtegning i checken og gives særskilt kvittering for betalingen. Grunden til bestemmelsen må søges i de samme synspunkter, som begrunder bankens ret til kvittering. Der henvises til ovenfor i punkt 2. At banken ikke kan forlange checken udleveret skyldes, at checkindehaveren skal anvende den til at gennemføre regres, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 159. Ved delvis betaling begrænses regresadgangen til det ikke betalte beløb, jf. § 40 samt *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 159 og s. 192.

5. Samlet dækning mangler

Kommer der via checkclearingen flere checks samme dag, kan der opstå den situation, at der er dækning til at betale en eller flere, men at der ikke er dækning til betaling af dem alle. Dette vil eksempelvis være tilfældet, hvis der kan trækkes 10.000 kr. på kontoen, og der samtidig ankommer tre checks på henholdsvis 4.000, 7.000 og 3.000 kr. Dette er ikke et spørgsmål om delvis betaling af én check, men et spørgsmål om delvis dækning til flere checks. I den juridiske litteratur er der anført flere mulige løsninger på, hvorledes trassatbanken bør forholde sig i dette tilfælde, der ikke har været prøvet i retspraksis. I alle tilfælde må det antages, at trassatbanken er berettiget til først at honorere noterede checks, jf. § 25, og checks på ikke over 1000 kroner.

En model for problemets løsning kunne være, at trassatbanken efter eget skøn honorerede de samtidigt indkomne checks, jf. *Preben*

Lyngsø: Checkloven s. 159. *J. Trolle:* U 1963B 232 oplyser, at denne model vist er det mest almindeligt antagne – i hvert fald i bankkredse. Da banken er berettiget til delvis honorering, jf. § 34, stk. 2, vil det efter denne model stå den frit, med hvilke beløb hver enkel check skal honoreres. I praksis synes det dog ikke rimeligt at overlade dette til banken, idet banken alene er ekspeditionssted for trassentens betalinger, og da det derfor ligger uden for dens almindelige arbejdsområde at afgøre, i hvilket omfang nogle betalinger skal gennemføres på bekostning af andre. Samtidig vil der være en uheldig spekulationsmulighed, hvis banken frit kunne bestemme, hvem der skulle betales til, idet den i så fald kunne spille bold med andres interesser.

En anden model kunne være, at rækkefølgen for honoreringen skulle bestemmes efter checkenes udstedelsesdag. Dette er ikke nogen praktisk løsning, da trassatbanken ikke kan se udstedelsesdagen, når checks cleares, og modellen giver ingen løsning, hvis checkene også har samme udstedelsesdato. *A. Helper:* Checkloven og Veksleloven s. 410 finder, at bankerne ikke bør pålægges denne form for »Skifteretsvirksomhed«, og han finder i øvrigt, at modellen giver plads for lidt vel megen tilfældighed. Det kan ikke antages, at udstedelsesdatoen har betydning i denne sammenhæng. Udstedelsesdatoen kan fastsættes efter parternes ønske, jf. punkt 5 i kommentaren til § 28, og denne dato har ikke relevans for afgørelse af, i hvilken rækkefølge honoreringen skal ske.

Den model, der synes mest i overensstemmelse med checkloven er, at checkene honoreres i den rækkefølge de præsenteres, jf. *A. Helper:* Checkloven og Vekselloven s. 410. Dette er det resultat, der var opstået, hvis checkindehaverne havde stået i kø ved kassen i trassatbanken. Dette er imidlertid ikke muligt at konstatere for trassatbanken, da den rækkefølge, checkene optræder i på bogføringsmaterialet, ikke nødvendigvis afspejler tidspunktet, hvor de er indløst. Den bedste model, der heller ikke er uangribelig, kunne derfor være, at checkene honoreres efter deres nummer, idet der kan siges at være en formodning for, at en check med et lavere nummer er udstedt tidligere end en check med et højere nummer, hvilket fører til en formodning om, at checken med det lavere nummer vil blive præsenteret på et tidligere tidspunkt.

Der kan argumenteres for andre modeller. Fx kunne de mindste eller de største checks honoreres først. Det kan næppe antages, at trassatbanken kan blive ansvarlig, hvis den har fulgt en fornuftig

model. I Pengeinstitutankenævnssag nr. 95/1990 fandt nævnet således, at det var acceptabelt, at et pengeinstitut afviste to checks, da der ikke samlet var dækning til dem.

6. Lovvalg

Efter § 63, nr. 4 er det loven i det land, hvor checken er betalbar, der er gældende. Er checken således trukket på et pengeinstitut i Danmark, finder den danske checklov anvendelse.

7. Retspraksis

U 1991.965 H. En bank foretog ved engagements ophør den 6. maj 1987 modregning i en kassekreditkontos daværende indestående, som hidrørte fra løbende indbetalinger på kontoen, der var selskabets sædvanlige driftskonto. Ikke holdepunkter for at antage, at disse indbetalinger skulle være undtaget fra bankens sædvanlige modregningsret, jf. konkurslovens § 42, stk. 1, sidste led.

U 1972.672. Efter at aktieselskabet A var trådt i likvidation, anmeldte dets bankforbindelse B sine krav i boet, idet B samtidig tilkendegav, at man agtede at foretage modregning i det på A's checkkonto i B indestående beløb. Herimod protesterede boet under henvisning til, at kontoen var oprettet for at tjene til opbevaring af A's kassebeholdning, hvorover A til enhver tid skulle kunne disponere ved udstedelse af checks. Antaget, at karakteren af den pågældende konto ikke var til hinder for modregning.

§ 35

Når trassatbanken betaler en sådan check, som omhandles i § 14, 1ste stykke, er den forpligtet til at forvisse sig om, at endossementerne udgør en behørig sammenhængende række, men ikke om ægtheden af endossenternes underskrifter.

1. Oversigt
2. Betalingseksstinktion generelt
3. Anvendelsesområde
4. Objektive betingelser
5. Subjektive betingelser

6. Retsvirkning
7. Fuldmagtsteorien
8. Veksler
9. Lovvalg
10. Retspraksis

1. Oversigt

Reglen angår trassatbankens forpligtelser ved honorering af checken. Banken fritages for at få verificeret ægtheden af endossementer, men ikke af trassentens eller checkindehaverens underskrift. Reglen må forstås som indeholdende et forbehold om, at banken ikke er ansvarsfri, hvis betaling til en ikke materielt berettiget er et udslag af forsæt eller grov uagtsomhed. Overholdes reglen ikke, er checkskyldnerne som hovedregel frigjort, medens trassatbanken er erstatningsansvarlig.

2. Betalingsekstinktion generelt

Regler om betalingsekstinktion er af interesse, når en betaling sker til en anden end den, der er berettiget til den. Sker betaling således til en anden end den materielt berettigede, må der som hovedregel betales på ny. Denne hovedregel er dog fraveget på en række områder, hvor der findes regler om betalingsekstinktion.

Et gennemgående træk for betalingsekstinktion er, at den, som modtager betalingen, fremtræder som legitimeret hertil gennem overdragelser. Formålet med betalingsekstinktionen er, at den, som betaler, undgår at skulle iværksætte større undersøgelser, når betalingen finder sted, men blot kan påse, at enkelte forhold er i orden. Reglerne er udtryk for en afvejning af hensynet til betaleren, der nemt skal kunne ekspedere betalingen, og den materielt berettigede, jf. *Lennart Lynge Andersen, Peter Møgelvang-Hansen og Niels Ørgaard:* Gældsbrevsloven s. 139. Bestemmelsen i gældsbrevslovens § 19, stk. 2, er pendans til checklovens § 35. Skyldneren kan betale til den, der i henhold til overdragelser, hvis ægthed han ikke behøver undersøge, er legitimeret. En tilsvarende regel findes i veksellovens § 40, stk. 3, jf. nedenfor under punkt 8. Når der betales i overensstemmelse med disse regler, er skyldneren frigjort, selvom betalingen ikke skete til den materielt berettigede. En mere generel regel ses i aftalelovens § 35.

3. Anvendelsesområde

Bestemmelsen i checklovens § 35 finder anvendelse ved trassatbankens honorering af en check. Denne honorering kan finde sted ved, at indehaveren af checken foreviser den til betaling i trassatbanken. Det bemærkes, at en anden filial af trassatbanken, end den checken er trukket på, i denne forbindelse betragtes som et andet pengeinstitut, jf. § 15, stk. 5. Ved udbetaling fra en anden filial gælder § 35 derfor ikke, hvorimod denne vil kunne fortrænge rettigheder, når den erhverver checken ved en i formen lovlig adkomst, jf. § 21. Det samme er gældende, når checken indleveres til et andet pengeinstitut end trassatbanken og honoreres via clearingen. Af Aftale om konti med check og/eller Dankort afsnit VI fremgår det, at det internt mellem pengeinstitutterne er aftalt, at det indløsende pengeinstitut har pligt til at undersøge, om § 35 er overholdt. Da både § 35 og § 21 kræver, at checken fremtræder med en sammenhængende overdragelsesrække vil tidligere indehaveres ret være fortrængt ved det indløsende pengeinstituts erhvervelse af checken i god tro.

§ 35 gælder, jf. § 14, stk. 1, når der er tale om navnechecks eller ordrechecks, jf. nærmere punkt 2 i kommentaren til § 5. Er der tale om en ihændehavercheck, jf. nærmere punkt 3 i kommentaren til § 5, gælder § 35 ikke, da denne checktype ikke er nævnt i § 14, stk, 1. Efter § 20 kan en sådan check betales til ihændehaveren, selvom den er endosseret. Trassatbanken må efter almindelige udfyldende regler og analogien af veksellovens § 40, stk. 3, udvise sædvanlig agtpågivenhed ved honoreringen af en sådan check, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 413 og *Preben Lyngsø:* Checkloven 165. Er der tale om en rektacheck, jf. § 5, stk. 1, nr. 2, er § 35 ikke gældende, da en sådan check ikke er nævnt i § 14, stk. 1. En rektacheck er ikke negotiabel, jf. punkt 4 i kommentaren til § 5. For denne checktype må der derfor udvises sædvanlig agtpågivenhd ved betalingen, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 413 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 164 f.

4. Objektive betingelser

Trassatbanken skal ved honorering af checken sikre sig, at endossementer udgør en behørigt sammenhængende række. Endossementet skal skrives på checken eller på en allonge til den, jf. § 16, stk. 1. Anføres det i endossementet, hvem checken overdrages til, skal et

videreendossement være underskrevet af den pågældende. Er der mindre unøjagtigheder, indvirker det ikke på bankens ret til honorering, hvis det ikke vækker begrundet tvivl. Dette er eksempelvis tilfældet, hvis et fornavn ét sted er forkortet og et andet sted skrevet fuldt ud eller stavet forskelligt (Curt – Kurt). Tilsvarende hvor der et sted er angivet ét fornavn og et andet sted flere, eller hvor der er uvæsentlige forskelle i angivelsen af efternavnet, jf. *Carl Rasting:* Den danske Veksel- og Checklovgivning s. 137. Legitimationskæden er ligeledes intakt, hvis et firma fejlagtigt angives som A/S eller lignende eller en sådan angivelse fejlagtigt undlades. Er der tale om blancoendossementer, jf. § 16, stk. 2, vil der på checken blot fremtræde underskrifter på endossenterne.

Ægtheden af endossementer er trassatbanken ikke forpligtet til at vurdere. Den er heller ikke forpligtet til at undersøge, om endossementer er ugyldige, eller om endossenter savner kompetance. Det berører altså ikke trassatbanken, hvis tegningsregler ikke er overholdt hos endossenter, eller hvis en enddossent er erklæret konkurs eller umyndiggjort, jf. *Carl Rasting:* Den danske Veksel- og Checklovgivning s. 143.

§ 35 gælder som omtalt under punkt 3 ikke for det sidste endossement. Trassatbanken er derfor forpligtet til at efterprøve identiteten på den, der søger at få checken honoreret. Dette er i overensstemmelse med tidligere, jf. *Carl Rasting:* Den danske Veksel- og Checklovgivning s. 142 f.

Bestemmelsen fritager heller ikke trassatbanken for at undersøge om trassentens underskrift er forpligtende for ham. Det er kun retsmangler ved endossenternes underskrifter, bestemmelsen angår, medens den altså fx ikke vedrører en indsigelse om falsk eller forfalskning fra trassenten, jf. U 1944.767 H samt *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 413, men anderledes med hensyn til forfalskning af remittenten *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 146. Det er dog forskellige afarter af dette spørgsmål, der drøftes hos *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 160 ff. En sådan indsigelse følger almindelige regler om falsk, jf. ovenfor i punkt 6 i kommentaren til § 22.

5. Subjektive betingelser

I modsætning til §§ 21 og 22 angiver § 35 ingen subjektive betingelser. Herved adskiller den sig fra sin skyggeregel i veksellovens § 40, stk.

3. Heraf kan dog ikke udledes, at subjektive betingelser ikke kan opstilles.

Under forberedelsen af checkkonventionen blev den subjekive side af bestemmmelsen overladt til de deltagende landes egen lovgivning. Konferencen fandt dog, at vekselloven s § 40, stk. 3, kunne anvendes analogt, jf. referatet hos *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 412. Vekselloven s § 40, stk. 3, vedrører ikke kun acceptantens pligtmæssige betaling, men også trassatens frivillige betaling. Det må anses for sikkert, at § 35 må læses med det forbehold, at trassatbanken kan honorere checken, medmindre den forsætligt eller ved grov uagsomhed har betalt til en ikke materielt berettiget, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 413, *Kai Krüger:* Pengekrav s. 235, *R. Kæstel:* Bankjura s. 302, *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 161, *A. Vestberg:* U 1967B.316 og *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 146.

Det er natuligvis vanskeligt i generelle vendinger nøjagtigt at fastlægge, hvornår der er handlet groft uagtsomt fra trassatbankens side. I denne vurdering er det centralt, at ekspeditionen af checks skal kunne ske hurtigt. Som ved overdragelse af pengesedler skal trassatbanken ikke, medmindre særlige forhold giver anledning til det, sætte undersøgelser i gang eller afvise honorering. Bortset fra den forskel, der udspringer af, at trassatbanken på grund af sit kontraktsforhold til trassenten er underlagt et større pres end en erhverver af checken, er der nær sammenhæng med de subjekive betingelser i § 21. Der henvises derfor til punkt 4 i kommentaren til denne bestemmelse.

Er der ændret i et endossement på en sådan vis, at det er iøjnefaldende selv ved et kort blik på checken, må det betragtes som groft uagtsomt at honorere den. Dette vil fx være tilfældet, hvis en del af endossementet er med en helt anden skrift eller farve, eller hvis der på klodset vis er påklistret checken en label. Der kan ligeledes foreligge grov uagtsomhed, hvis det ud fra checkindehaverens personlige fremtræden er urealistisk, at hans besiddelse af checken er retmæssig.

6. Retsvirkning

Er § 35 overholdt, er checken retmæssigt honoreret. Dette betyder, at trassatbanken ikke kan mødes med nogle krav i anledning af honoreringen, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 165. Samtidig frigøres checkskyldnerne for deres hæftelse, jf. *Henrik Hessler:* Obehöriga förfaranden med värdepapper s. 242. Regres kan ikke iværksættes,

når checken er honoreret, jf. § 40, stk. 1. Om trassenten eller en senere indehaver af checken er forpligtet til at betale på ny, afhænger af, om der er opfyldt i det underliggende materielle retsforhold. Medmindre trassenten kan fremsætte en stærk indsigelse, kan trassatbanken trække beløbet på dennes konto.

Overholdes § 35 ikke af trassatbanken, er den ansvarlig herfor, da honoreringen ikke er retmæssig. Dette er konsekvensen af, at forpligtelserne ved honorering ikke iagttages. Den, der har mistet checken, kan derfor rette et krav mod banken, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 166. Som i tilfældet med sløseri fra trassentens side, kan lemfældig eller tilsvarende behandling af checken føre til, at trassatbanken ikke er ansvarlig. Der henvises til ovenfor i punkt 6 i kommentaren til § 22. Checken må betragtes som honoreret, selvom § 35 ikke er overholdt, jf. dog *Henrik Hessler:* Obehöriga förfaranden med värdepapper s. 243. Om hæftelsen for checkskyldnere består, kan ikke afhænge af vurderinger af, hvorvidt § 35 er overholdt, ligesom den berettigede i praksis ville have vanskeligheder med at få protesteret checken. Da checken således er honoreret, er regres afskåret, jf. § 40, stk. 1.

7. Fuldmagtsteorien

I forbindelse med behandling af checkretlige problemstillinger er en fuldmagtskonstruktion blevet anvendt, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 153, 155 f, 160 ff – muligvis inspireret af, at *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 162 f i forbindelse med omtalen af §§ 32 og 33 omtaler begreber og bestemmelser angående fuldmagtsspørgsmål. Anvendelsen af fuldmagtskonstruktionen er blevet kritiseret af *Michael Goeskjær og Peer Schaumburg-Müller:* TfR 1988 s. 109, *A. Vestberg:* U 1967B.312 og U 1973B.270 og *Henry Ussing:* U 1938B.305 ff. At der på to retsområder kan komme resultater, der minder om hinanden, fører ikke til, at det er gavnligt at anvende regler og tankemønstre fra det ene retsområde på det andet, medens det naturligvis ikke er udelukket at anvende grundlæggende principper på flere områder.

8. Veksler

Veksellovens § 40, stk. 3 svarer til checklovens § 35. Efter § 40, stk. 2, sker betaling på egen risiko, hvis den finder sted før forfaldstid. Da

en check er betalbar ved forevisning, jf. § 28, er en sådan bestemmelse ikke relevant i checkloven.

9. Lovvalg

Reglerne om betalingsekstinktion følger reglerne i det land, hvor forpligtelsen er indgået, jf. § 61. Er checken således underskrevet i Danmark, er det den danske checklov, der finder anvendelse.

10. Retspraksis

U 1944.767 H. En af A til Skjoldnæsholm Godskontor udstedt på en Bank B trukket check, stor 2000 kr., der ikke var krydset og var afsendt som almindelig postforsendelse, blev stjålet fra en postkasse og forfalsket, således at den kom til at lyde på »Vognmand V. Ørum» som modtager, efter at være kvitteret med dette navn på bagsiden blev checken indfriet af B. Antaget, at A ikke ved udstedelsen eller forsendelsen af checken havde gjort sig skyldig i en forsømmelse eller uforsigtighed, der kunne give B, der ikke fandtes at have godtgjort at have afkrævet beløbets modtager legitimation, føje til at debitere A tabet ved udbetalingen.

§ 36 *Når en check lyder på betaling i en møntsort, der ikke er gangbar på betalingsstedet, kan beløbet indtil forevisningsfristens udløb betales i landets mønt efter værdien på betalingsdagen. Sker betaling ikke ved forevisningen, kan checkindehaveren, hvis han ønsker det, kræve beløbet betalt i landets mønt enten efter forevisningsdagens eller efter betalingsdagens kurs.*

Stk. 2. *Ved beregningen af den fremmede møntsorts værdi skal handelsbrug på betalingsstedet iagttages, hvis ikke trassenten har foreskrevet, at checksummen skal betales efter en i checken fastsat kurs.*

Stk. 3. *Foranstående bestemmelser kommer ikke til anvendelse i de tilfælde, hvor trassenten har foreskrevet, at betalingen skal erlægges i en bestemt angiven møntsort (forbehold om effektiv betaling i fremmed mønt).*

Stk. 4. *Er checksummen angivet i en møntsort, der har den samme benævnelse, men en forskellig værdi i det land, hvor checken er udstedt, og det land, hvor den skal betales, er formodningen for, at det er betalingsstedets mønt, som er ment.*

1. Oversigt
2. Indgangsbetingelser
3. Trassatbankens valgmulighed
4. Checkindehaverens valgmulighed
5. Konventionsforbehold
6. Internationale lovvalg

1. Oversigt

Reglerne i § 36 drejer sig om checks, der lyder på betaling i en valuta, der ikke er gangbar på betalingsstedet. § 36, stk. 1, 1. punktum, giver trassatbanken valget mellem at betale i checkens eller i betalingsstedets valuta, medens § 36, stk. 1, 2. punktum, hvis en check ikke betales ved forevisning, indrømmer checkindehaveren samme valgmulighed over for en checkskyldner. I § 36, stk. 2, er det bestemt, at handelsbrug på betalingsstedet skal iagttages ved valutaomregning, og § 36, stk. 3, anviser trassentens vej til blokering af valutavalg. § 36, stk. 4, indeholder en formodningsregel for tilfælde, hvor udstedelsesstedets og betalingsstedets valuta har det samme navn. Med den forskel, der følger af de to dokumenttypers karakter, svarer checklovens § 36 til veksellovens § 41. Disse bestemmelser adskiller sig i øvrigt kun marginalt fra den almindelige regel i gældsbrevslovens § 7 om fordringer, der lyder på mønt, der ikke er gangbar på betalingsstedet. I en international checkkonstellation kan det tænkes, at en dansk domstol skal anvende de regler i et fremmed retssystem, som svarer til § 36.

2. Indgangsbetingelser

Bestemmelsen i § 36 kommer kun på scenen, hvis checken lyder på en møntsort, der ikke er gangbar på betalingsstedet. En check på D-mark med betalingssted i Tyskland falder således per definition uden for § 36, medens en sådan check kan være omfattet af denne bestemmelse, hvis den skal betales her i landet. Også en check på danske kroner, udstedt her i landet, falder ind under bestemmelsen, hvis betalingsstedet er i udlandet. Udtrykket »fremmed mønt«, forstået som andet end danske kroner, er altså uegnet i en beskrivelse af råderummet for § 36. Det samme gælder, i øvrigt den almindelige regel i gældsbrevslovens § 7 om fordringer, der lyder på mønt, der ikke er

gangbar på det sted, hvor betaling sker, jf. *Lennart Lynge Andersen, Peter Møgelvang-Hansen og Niels Ørgaard:* Gældsbrevsloven s. 54.

Om en check på kroner, udstedt her i landet, med betalingssted i Norge er omfattet af § 36 eller ej, beror på, om der med »kroner« sigtes mod danske eller norske kroner. Reglen i § 36, stk. 4, hvorefter der er formodning for, at det er betalingsstedets mønt, som er ment, fører til bekræftende svar. § 36, stk. 4-formodningen kan afkræftes. Er der i eksemplet tale om en check, udstedt på en sædvanlig norsk blanket af en norsk turist til betaling af en hotelregning her i landet, er det således en nærliggende antagelse, at der med »kroner« er tænkt på de danske af slagsen, jf. hertil *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 169. Bortset fra pantebreve i fast ejendom, hvor der er formodning for ejendomslandets mønt, kan der sikkert i almindelighed opereres med en formodningsregel, der svarer til § 36, stk. 4 (og veksellovens § 41, stk. 4), jf. *Lennart Lynge Andersen, Peter Møgelvang-Hansen og Niels Ørgaard:* Gældsbrevsloven s. 55, *Preben Lyngsø:* Gældsbrevsloven s. 62 og *Henry Ussing og C. C. Dybdal:* Gældsbrevslovene s. 22.

Efter § 1, nr. 4, skal en check indeholde angivelse af stedet, hvor betalingen skal ske. Som udgangspunkt vil det derfor altid med sikkerhed kunne konstateres, om § 36 skal bringes i anvendelse. Reglen i § 1, nr. 3, har dog ikke fuld gyldighedsmæssig slagstyrke. I § 2, stk. 2, er det således bestemt, at det ved trassatbankens navn anførte sted i mangel af særlig angivelse anses for at være checkens betalingssted, og at checken, hvis flere steder er angivne ved trassatbankens navn, er betalbar på det sted, der er angivet først, og efter § 2, stk. 3, er checken, hvis betalingsstedet ikke på denne eller nogen anden måde er angivet, betalbar på det sted, hvor trassatbanken har sit hovedsæde, jf. punkt 2 i kommentaren til § 2. Med undtagelse af stk. 4 i denne regel beror det imidlertid på sædvanlige retskildemæssige overvejelser, om reglen i § 36 skal anvendes, hvis betalingsstedet kun kan fastsattes på grundlag af § 2, stk. 2 eller 3, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 324 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 44.

Igen med reglen i stk. 4 som undtagelse stiller § 36 ikke krav om, at checken skal være udstedt i et andet land end det, i hvilket den er betalbar. Reglerne i § 36, stk. 1-3, skal således anvendes på en check, hvis eneste fremmede tilknytning består i, at den lyder på andet end danske kroner. Noget andet er, at udstedelse af en sådan check kan være i strid med aftalen mellem trassenten og trassatbanken, jf. punkt 2 i kommentaren til § 4.

Efter § 36, stk. 3, kommer valgreglerne ikke til anvendelse, hvis trassenten – hvad der efter slutningsparentesen i denne bestemmelse kaldes et »forbehold om effektiv betaling i fremmed mønt« – i checken har foreskrevet, at betalingen skal erlægges i en bestemt angiven mønsort. Rent checkretligt spiller det ingen rolle, om en sådan klausul er i strid med aftalen mellem trassenten og trassatbanken, jf. punkt 4 i kommentarer til § 4. I overensstemmelse med det kontraktretlige hovedprincip om aftalefrihed skal heller ikke den almindelige valutavalgregel i gældsbrevslovens § 7, stk. 1, anvendes, hvis »andet er aftalt«, jf. *Lennart Lynge Andersen, Peter Møgelvang-Hansen og Niels Ørgaard:* Gældsbrevsloven s. 55.

3. Trassatbankens valgmulighed

Reglen i § 36, stk. 1, 1. punktum, drejer sig om forholdet mellem trassatbanken og checkindehaveren. Sidstnævnte vil i almindelighed være remittenten, men kan selvsagt også være en erhverver ifølge endossement eller for den sags skyld (ved en uomsat check til egen ordre) trassenten.

I stedet for at præstere betalingen i den mønsort, checken lyder på, kan trassatbanken vælge at betale i stedets mønt. Da betaling i så fald skal ske efter værdien på betalingsdagen, er der tale om en helt udramatisk valgmulighed.

Det er trassatbanken, der har valgmuligheden efter § 36, stk. 1, 1. punktum. Checkindehaveren har som udgangspunkt ikke krav på betaling hos trassatbanken, jf. nærmere punkt 3 i kommentaren til § 28. Undtagelse herfra gælder dog, hvis checken er bekræftet (§ 25), eller hvis den er omfattet af checkindløsningsaftalen (punkt 7 i kommentaren til § 25). I så fald vil checkindehaveren kun kunne stille krav om betaling i den mønt, checken lyder på. Hvis valutarestriktioner på betalingsstedet afskærer betaling i fremmed mønt, må checkindehaveren dog efter almindelige regler om pengeforpligtelser kunne kræve betaling i stedets mønt, jf. *Lennart Lynge Andersen, Peter Møgelvang-Hansen og Niels Ørgaard:* Gældsbrevsloven s. 55, *Bernhard Gomard:* Obligationsret 1. Del s. 31 og *Henry Ussing:* Obligationsretten Almindelig Del s. 34, men anderledes *Preben Lyngsø:* Gældsbrevsloven s. 64.

Reglen i § 36, stk. 1, 1. punktum, er begrænset til betaling før forevisningsfristens udløb (§ 29). Ved senere betaling må den almindelige

og i øvrigt helt tilsvarende regel i gældsbrevslovens § 7, stk. 1, anvendes, jf. herved *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 415 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 167.

Betaling i stedets mønt skal efter § 36, stk. 1, 1. punktum, ske efter værdien på betalingsdagen. Med udtrykket »værdien« er det markeret, at trassatbanken i stedets mønt skal betale, hvad der kræves til køb af det beløb i fremmed mønt, checken lyder på, og at det altså ikke er tilstrækkeligt, at den betaler, hvad checkindehaveren ville have stået med efter veksling af checkbeløbet til stedets mønt. Henvisningen i § 36, stk. 2, til handelsbrug på betalingsstedet må i øvrigt forstås sådan, at der ved betaling her i landet skal lægges vægt på Nationalbankens kursnotering eller, hvis der er tale om en unoteret valuta, den kurs, hvortil den pågældende valuta vil kunne erhverves på pengeinstitutmarkedet. Som det (ligeledes) fremgår af § 36, stk. 2, er denne henvisning dog irrelevant, hvis trassenten i checken har fastsat en bestemt kurs. Ved »betalingsdagen« forstås den dag, betaling faktisk sker. § 36, stk. 1, 1. punktum, svarer (også) på dette punkt til den almindelige regel i gældsbrevslovens § 7, stk. 1, medens der efter reglen i veksellovens § 41, stk. 1, 1. punktum, skal regnes med værdien på forfaldsdagen.

4. Checkindehaverens valgmulighed

Reglen i § 36, stk. 1, 2. punktum, drejer sig om forholdet mellem checkindehaveren og en checkskyldner. Sidstnævnte kan være trassenten (§ 12), en endossent (§ 18), en avalist (§ 27) eller – hvis checken er bekræftet – trassatbanken (§ 25). § 36, stk. 1, 2. punktum, sætter kun ind, hvis checken ikke er blevet betalt ved forevisning, og spiller således alene en rolle under regres for manglende betaling (§§ 40-48).

Det er checkindehaveren, der har valgmuligheden efter § 36, stk. 1, 2. punktum. Kræver checkindehaveren betaling i stedets mønt, opgøres værdien efter de samme normer, som gælder for trassatbankens valg efter § 36, stk. 1, 1. punktum.

Checkindehaveren kan efter § 36, stk. 1, 2. punktum, vælge mellem omregning efter forevisningsdagens eller efter betalingsdagens kurs. Hermed er checkindehaveren effektivt sikret mod følgen af kurssvingninger efter forevisningsdagen, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 415 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 168. § 36, stk. 1, 2. punktum, giver i realiteten samme resultat som den almindelige

regel om erstatning for kurstab i gældsbrevslovens § 7, stk. 2, jf. nærmere *Lennart Lynge Andersen, Peter Møgelvang-Hansen og Niels Ørgaard:* Gældsbrevsloven s. 57, *Bernhard Gomard:* Obligationsret 2. Del s. 197 f, *Preben Lyngsø:* Gældsbrevloven s. 66 ff, *Henry Ussing:* Obligationsretten Almindelig Del s. 77 og *Henry Ussing og C. C. Dybdal:* Gældsbrevslovene s. 24 ff.

5. Konventionsforbehold

Efter artikel 17 i Reservationerne har en stat, hvis den skønner det fornødent, når usædvanlige omstændigheder, der har indflydelse på kursen på vedkommende lands mønt, gør sig gældende, adgang til at afvige fra den i § 36 i den ensartede lov omhandlede klausul om effektiv betaling i fremmed mønt (§ 36, stk. 3), for så vidt angår checks, der lyder på betaling på det pågældende lands territorium, og det samme gælder, for så vidt angår udstedelsen af checks på indenlandsk territorium i fremmed mønt. Et sådant forbehold kan efter konventionens artikel I tages efter ratifikationen eller tiltrædelsen. Bortset herfra åbner konventionen ikke mulighed for forbehold til reglerne i § 36 (stk. 1, 2 og 4).

6. Internationale lovvalg

Lovvalgsmæssigt hører § 36 til i § 61, hvorefter retsvirkningerne af en ved en check påtagen forpligtelse bedømmes efter loven i det land, hvor forpligtelsen er indgået. § 36 skal altså kun anvendes på checks, udstedt her i landet, medens de tilsvarende regler i udstedelseslandets lov ellers skal benyttes. Da reglerne i § 36 med undtagelse af stk. 3-reglen om »forbehold om effektiv betaling i fremmed mønt« som nævnt under punkt 5 ikke er omfattet af forbeholdssystemet i bilag II til konventionen er det imidlertid ligegyldigt, om reglerne om checks, der lyder på betaling i en møntsort, der ikke er gangbar på betalingsstedet, i den ene eller den anden konventionsstat skal anvendes. Omvendt kan dette lovvalg naturligvis give effektivt udslag, hvis der er tale om en check, udstedt i et land, som ikke er omfattet af checklovskonventionen, og som ikke har gennemført regler, der svarer til § 36 i denne konvention, jf. indledningskommentaren til kapitel 12 (§§ 58-65).

Kapitel 6

Om krydsede checks

§ 37 *Trassenten eller indehaveren af en check kan krydse den med de i § 38 angivne virkninger.*

Stk. 2. *Krydsningen sker ved at påføre checkens forside to parallelle streger.*

Stk. 3. *Krydsningen kan være generel eller speciel. Krydsningen er generel, hvis den kun består af de to streger, eller der imellem disse anføres betegnelsen »til bank« eller et tilsvarende udtryk; den er speciel, hvis navnet på en bank anføres imellem de to streger.*

Stk. 4. *En generel krydsning kan ændres til speciel krydsning, men en speciel krydsning kan ikke ændres til generel.*

Stk. 5. *Udstrygning af krydsning eller den angivne banks navn er uden retsvirkning.*

1. Oversigt
2. Generel krydsning
3. Speciel krydsning
4. Retten til at krydse

1. Oversigt

Checklovens kapitel 6 omhandler krydsede checks. Regler om krydsning af checks med det formål at øge checksikkerheden blev først udviklet i England. I den tidligere checklov var der med inspiration derfra indført regler om krydsede checks. Disse regler var dog ikke så detaljerede som de nuværende. jf. Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4830 ff, *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 418 ff og *Stephan Hurwitz:* U 1928B.313.

På konferencen stillede de nordiske lande et forslag, der skulle være fælles for krydsede checks og de i Tyskland udviklede afregningschecks (nur zur Verrechnung). De sidstnævnte må ikke udbetales kontant, men kan kun indløses af trassatbanken ved postering på en konto, jf. Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4831 f. Da der ikke kunne opnås enighed derom, indeholder konventionens forslag både regler om krydsede checks og om afregningschecks. Reservationerne

gav imidlertid i artikel 18 mulighed for kun at tillade enten krydsede checks eller afregningschecks i den nationale lovgivning. Dog skal i så fald afregningschecks og krydsede checks, der er udstedte i udlandet men betalbare i det pågældende land, behandles som henholdsvis krydsede checks og afregningschecks i det pågældende land. Da de nordiske lande kun anerkender krydsede checks, behandles afregningschecks, der er udstedte i udlandet men betalbare her i landet, som krydsede checks, jf. nærmere om forhandlingerne Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4830 ff samt Redaktionskomiteens bemærkninger samme sted sp. 5069 ff og *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 418 ff.

I § 37 er fastsat regler om krydsning af en check som enten en generelt eller specielt krydset check ved at påføre forsiden to parallelle streger, sidstnævnte med angivelse af en bestemt bank mellem stregerne. Krydsningen medfører ikke, at checken ikke kan overdrages efter de almindelige regler, men har efter § 38 kun betydning for, hvem trassatbanken eller andre banker må erhverve en sådan check fra, nemlig en kunde eller en anden bank. Endelig fastsætter § 39, at en i udlandet udstedt check, der er forsynet med påtegningen »kun til afregning«, anses for en krydset check.

I vekselloven er der ikke regler, der svarer til checklovens kapitel 6.

2. Generel krydsning

I § 37, stk. 2, er det angivet, at krydsningen sker ved at påføre checken to parallelle streger på forsiden. Efter den tidligere checklov skulle stregerne være anbragt på tværs. Udtrykket »crossed« eller »krydset« check skyldes dette forhold. Men efter konventionen og den nugældende checklov er det ikke et krav, at stregerne er anbragt på tværs, men de vil normalt være anbragt på tværs eller lidt på skrå. Selv om placeringen af stregerne på forsiden er fri, må de selvsagt være påført på en sådan måde, at de ikke fremtræder som liner til at skrive tekst på.

Krydsningen er generel, når der kun er påført de to parallelle streger, eller hvis der mellem stregerne er skrevet »til bank« eller et tilsvarende udtryk, jf. bestemmelsens stk. 3. Tidligere anvendtes udtrykket »til bank eller bankier« ofte; det sidste med lidt varierende stavemåde. Næppe mange andre udtryk anvendes i praksis, men så-

fremt det klart fremgår, at der sigtes til et pengeinstitut, uden at der er angivelse af et bestemt pengeinstitut, må checken anses for generelt krydset.

En krydset check kan ikke ændres til en ikke-krydset check. Selv om stregerne annulleres ved overstregning, vedbliver checken at være krydset, jf. § 37, stk. 5. Derimod kan en generel krydsning ændres til en speciel, jf. punkt 3.

3. Speciel krydsning

En krydsning er speciel, når der er anført navnet på en bank mellem de parallelle streger, jf. § 37, stk. 3. En speciel krydsning kan ikke ændres til en generel krydsning, jf. § 37, stk. 4, og stk. 5, hvoraf det fremgår, at udstrygning af den angivne banks navn er uden retsvirkning. En speciel krydsning kan som følge deraf heller ikke ændres til en anden end den angivne bank. Er der angivet flere banker, kan checken ikke – selv om den ene bank er udstrøget – indløses af trassatbanken, medmindre den ene krydsning er til inkasso ved et checkclearingskontor, jf. § 38, stk. 4. Checkclearingskontorer findes ikke længere i Danmark.

Derimod kan en generelt krydset check ændres til en specielt krydset check ved, at der anføres navnet på en bestemt bank mellem de parallelle streger, jf. § 37, stk. 4.

4. Retten til at krydse

Retten til at krydse en check tilkommer efter § 37, stk. 1, trassenten eller checkindehaveren. En checkindehaver, der som følge heraf vil være berettiget til at krydse en check, vil derfor også være berettiget til at ændre en generel krydsning til en speciel krydsning ved at påføre navnet på en bestemt bank mellem de to parallelle streger, jf. § 37, stk. 4.

Det antages i *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 170 f, at en krydsning, der er foretaget af en uberettiget person, er uden retsvirkning, således at der kan ses bort fra den, idet det dog påpeges, at det kan være vanskeligt at konstatere, at krydsningen er påført af en uberettiget. Det må være rigtigt, at krydsning, der er foretaget af en uberettiget, ikke har bindende virkning, men det kan til gengæld næppe forekomme, idet enhver checkindehaver er berettiget til at krydse checken, og

idet en uretmæssig besidder af checken vanskeligt kan tænkes at påføre den en krydsning.

§ 38 *En generelt krydset check må trassatbanken kun betale til en anden bank eller til en af sine kunder.*

Stk. 2. *En specielt krydset check må trassatbanken kun betale til den angivne bank, eller, hvis dette er trassatbanken selv, til en af sine kunder. Dog kan den bank, til hvilken checken er krydset, indkassere checken gennem en anden bank.*

Stk. 3. *En bank må kun erhverve en krydset check fra en af sine kunder eller fra en anden bank. Den må ikke indkassere en sådan check for andre end de nævnte.*

Stk. 4. *En check, på hvilken findes påført flere specielle krydsninger, må trassatbanken ikke indløse. Dette gælder dog ikke, hvor der er to specielle krydsninger, hvoraf den ene er til inkasso ved et checkclearingskontor.*

Stk. 5. *Den bank, der ikke overholder de ovenfor angivne forskrifter, er ansvarlig for den deraf opståede skade, dog ikke udover checkens beløb.*

1. Oversigt
2. Modtagelse af en generelt krydset check
3. Modtagelse af en specielt krydset check
4. Kundebegrebet
5. Flere specielle krydsninger
6. Tilsidesættelse af forskrifterne
7. Overdragelse til andre end pengeinstitutter
8. Retspraksis

1. Oversigt

Bestemmelsen giver nærmere regler om, hvem trassatbanken kan udbetale en krydset check til, samt hvem en bank må modtage en krydset check fra. Endvidere indeholder bestemmelsen en regel om, at en bank ikke må indløse en check med flere specielle krydsninger, og endelig en regel om erstatningsansvar for den bank, der ikke overholder de givne forskrifter. Reglerne om, hvem en bank må modtage en krydset check fra, supplerer de almindelige regler om overdragelse og indløsning af checks i § 21 og § 35, forstået på den måde, at checken skal præsenteres med en i formen lovlig adkomst.

Selv om reglerne har det formål at hindre, at checks tilegnes af uberettigede, finder de anvendelse, hvis udbetaling sker til den, som checken er udleveret til, jf. U 1980.730 H, (der stadfæstede U 1979.629) hvor checken var udstedt og udbetalt til en person under falsk navn. Derimod vedrører reglerne ikke overdragelse af en krydset check til andre end banker.

2. Modtagelse af en generelt krydset check

Efter § 38, stk. 1, må trassatbanken kun udbetale en generelt krydset check til en kunde eller til en anden bank. Præsenteres checken af en fuldmægtig eller et bud, er det afgørende, om checkejeren er kunde, mens fuldmægtigens eller budets tilknytning til banken er uden betydning, jf. *Søren Theilgaard:* Checkret s. 84 f med nærmere henvisninger. Er checkindehaveren ikke kunde i trassatbanken, er det altså nødvendigt for vedkommende at indkassere checken gennem en anden bank eller overdrage den til en anden.

Da en anden bank i øvrigt efter stk. 3, kun må erhverve en krydset check fra en af sine kunder eller fra en anden bank, og ikke må inkassere den for andre end de nævnte, er det et nødvendigt led i indløsningen af en krydset check, at den præsenteres i en bank af en af dennes kunder. Skulle det forekomme, at indehaveren af en krydset check ikke er kunde i en bank (i checklovens forstand), kan vedkommende principielt ikke få checken indløst, men vedkommende kan overdrage den til en anden, der i kraft af et kundeforhold i en bank kan få den indløst.

Under forhandlingerne opnåedes der ikke enighed om et forslag, hvorefter en krydset check ikke måtte udbetales kontant, men kun måtte indsættes på en konto, jf. Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4831 samt Redaktionskomiteens Betænkning samme sted sp. 5071 f. En krydset check kan derfor udbetales kontant, når blot erhvervelsen sker fra en kunde eller fra en anden bank. Er modtageren legitimeret til at modtage betaling på den berettigedes vegne, vil banken ikke være ansvarlig, selv om provenuet anvendes på en uberettiget måde, jf. U 1957.364 H.

Da reglerne foreskriver, at checken præsenteres i en bank af en af dennes kunder, er kundebegrebet, der er omtalt nedenfor i punkt 4, centralt. Har en bank på andet grundlag end et kundeforhold tillid til en indehaver af en krydset check og erhverver en sådan fra ved-

kommende, er der i og for sig intet til hinder derfor. Da trassatbanken kan udbetale checken til en anden bank, opstår der ikke særlige problemer i denne relation, men viser det sig, at checkindehaveren var uberettiget, vil den bank, der erhvervede checken i strid med forskrifterne, være erstatningsansvarlig for det derved forvoldte tab, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 427 f og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 176 f. Har skadelidte accepteret, at checks på dennes vegne erhverves i strid med reglerne, vil et erstatningskrav dog ikke kunne gøres gældende, hvis fremgangsmåden på et tidspunkt medfører misbrug, jf. U 1953.92 H.

3. Modtagelse af en specielt krydset check

En specielt krydset check må trassatbanken efter stk. 2, kun betale til den angivne bank, eller, hvis dette er trassatbanken selv, til en af sine kunder. Den i krydsningen angivne bank kan dog indløse checken gennem en anden bank. Sidstnævnte kan ske ved, at checken endosseres til inkasso, men må også kunne ske ved, at checken på forsiden forsynes med en påtegning om overdragelse til indløsning, jf. Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 5071, *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 429 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 174.

Er trassatbanken angivet i den specielle krydsning, kan udbetaling kun ske til en kunde. Er checkindehaveren ikke kunde i trassatbanken, kan trassatbanken ikke udbetale beløbet. Checkindehaveren kan i så fald overdrage checken til en anden, der er kunde i trassatbanken, og denne erhverver vil så opfylde betingelserne for udbetaling.

§ 38 indeholder ikke særlige regler om, fra hvem en anden bank må modtage en specielt krydset check; navnlig er der ikke regler om, at kun den angivne bank må erhverve checken. Andre banker må derfor kunne modtage en specielt krydset check fra en kunde eller en anden bank efter de almindelige regler i stk. 3, der er omtalt i punkt 2. Endvidere må den angivne bank kunne erhverve checken fra en anden bank eller fra en af sine kunder efter almindelige regler, jf. herved *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 427 f og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 172 og 175 f. I forhold til en generel krydsning medfører den specielle krydsning derfor i realiteten blot, at checken skal »passere« den angivne bank inden indløsning i trassatbanken. Men rent faktisk vil det formentlig mindske misbrugsrisikoen, hvis checkindehaveren krydser checken til sin bank.

4. Kundebegrebet

Begrebet kunde har i et vist omfang givet anledning til problemer. Efter den tidligere checklov § 7, der foreskrev, at udbetaling af en krydset check kun måtte ske til en bank, blev det ved afgørelsen U 1928.973 antaget, at trassatbanken kunne erhverve en krydset check fra en person, der ikke tidligere men først ved checkens indlevering åbnede en konto i banken. Dommen er omtalt af *Stephan Hurwitz:* U 1928B.313, der forholder sig skeptisk til den, jf. tillige *A. Drachmann Bentson:* U 1928B.347. Efter den nuværende checklov, der lægger vægt på kundeforholdet, er det imidlertid næppe tilstrækkeligt, at checken passerer en nyoprettet konto. Kundeforholdet må formentlig efter § 38 have bestået inden, banken erhverver en krydset check fra den pågældende, hvilket indebærer, at vedkommende skal have haft en konto i banken forinden. I bestemmelsens motiver, Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4831, anføres det således, at kunde i denne forbindelse må forstås som »en Person, som virkelig har Forretningsforbindelse med Banken og saaledes raader over en Konto, paa hvilken Checkens Beløb kan indsættes«. Dette synes da også at følge af retspraksis, jf. fx U 1970.166 H og U 1985.453, jf. tillige *Lennart Lynge Andersen & Erik Werlauff:* Kreditretten s. 35 f, *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 427 f, *C. Stub Holmboe:* Lov om Chekker s. 75 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 174 f. Som nævnt i punkt 2, kræves det imidlertid ikke, at checken rent faktisk indsættes på en konto.

Et kundeforhold kan således næppe antages at bestå, medmindre vedkommende har konto i banken. Fx vil det forhold, at en person regelmæssigt benytter en bank ved valutaveksling, betalingsformidling eller indløsning af checks, ikke kunne antages at medføre, at vedkommende anses for kunde, jf. U 1985.453.

Da kundeforholdet skal bestå ved erhvervelsen, kræves det tillige, at vedkommende stadig har en konto ved erhvervelse af checken, jf. U 1994.569. Det kan imidlertid ikke kræves, at kundeforholdet har bestået i længere tid, jf. U 1995.114, hvor kundeforholdet havde bestået 4 eller 6 dage.

Det har tidligere været antaget, at et kundeforhold i en afdeling af en bank ikke medførte, at den pågældende person også kunne anses for kunde i en anden afdeling af samme bank, jf. fx U 1984.317, jf. tillige *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 174 f. Efter Højesterets afgørelse i U 1989.784 H må det imidlertid nu ligge fast, at det ikke kan kræ-

ves, at vedkommende er kunde i den pågældende afdeling, men at det er tilstrækkeligt, at vedkommende er kunde i en afdeling af den pågældende bank, jf. *Lennart Lynge Andersen & Peter Møgelvang-Hansen:* Bankretlige emner s. 172 f, *Lennart Lynge Andersen & Erik Werlauff:* Kreditretten s. 36 og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 86 ff. Dommen er diskuteret af *Jens Vedsted-Hansen:* U 1990B.107ff.

Allerede fordi en kunde ikke behøver at være kunde i den pågældende afdeling, er det ikke nødvendigt, at den afdeling, der erhverver checken, har et personligt kendskab til kunden, jf. U 1995.114. Ved denne afgørelse antoges tillige, at en kontohaver, der havde oprettet kontoen under falsk navn, kunne anses for kunde.

5. Flere specielle krydsninger

Efter § 38, stk. 4, første punktum, må trassatbanken ikke indløse en check, på hvilken der er påført flere specielle krydsninger. Dette kan imidlertid ikke antages at berøre checkens gyldighed som check, hvorfor der vil kunne iværksættes regres efter de almindelige regler i lovens kapitel 7.

Denne regel modificeres af bestemmelsens andet punktum, efter hvilket begrænsningen i første punktum ikke gælder, hvis der er to specielle krydsninger, hvoraf den ene er til inkasso ved et checkclearingskontor. Det har imidlertid ikke været almindeligt i Danmark at krydse en check til afregning til et clearingskontor, og der findes ikke længere checkclearingskontorer i Danmark, jf. punkt 3 og 4 i kommentaren til § 31. I øvrigt kan det i den specielle krydsning angivne pengeinstitut endossere checken til inkasso, jf. herom i lovens § 23, jf. tillige *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 429 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 174 f.

6. Tilsidesættelse af forskrifterne

Erhverver en bank en krydset check i strid med forskrifterne i § 38, stk. 1-4, følger det af stk. 5, at den er ansvarlig for den deraf opståede skade, dog ikke udover checkens beløb. Sker udbetaling til trods for tilsidesættelse af forskrifterne til en berettiget, har tilsidesættelsen ikke forvoldt skade, hvorfor der ikke bliver tale om erstatningsansvar. Har en skadelidt accepteret, at reglerne fraviges, vil det heller ikke medføre erstatningsansvar for pengeinstituttet, jf. foran i punkt 2.

Når udbetaling er sket til en uberettiget, svarer den opståede skade ikke nødvendigvis til checkbeløbet. Er en del af checksummen kommet den skadelidte til gode, som det var tilfældet i U 1985.453, er tabet umiddelbart kun differencen mellem dette beløb og checksummen. Er det trassatbanken, der har udbetalt til en uberettiget under tilsidesættelse af forskrifterne, må den være uberettiget til at bogføre checken på trassentens konto, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 176 f. Har en anden bank udbetalt til en uberettiget under tilsidesættelse af forskrifterne, er det et spørgsmål, om den skadelidte skal forsøge at inddrive checksummen hos den, der uretmæssigt har opnået beløbet, eller om skadelidte umiddelbart kan kræve beløbet af pengeinstituttet. Bestemmelsens formulering peger ikke i en bestemt retning. Da inddrivelsesforsøg vil påføre skadelidte omkostninger og i øvrigt vil medføre et rentetab, taler reale hensyn for, at hele kravet kan gøres gældende mod det pengeinstitut, der har erhvervet checken under tilsidesættelse af forskrifterne, således at det overlades til dette at søge tabet inddækket. I retspraksis vil skadelidte da også umiddelbart kunne få dom for checkbeløbet mod pengeinstituttet, jf. fx U 1970.166 H og U 1939.634, sml. dog formuleringen i U 1951.337, hvor det nævnes, at beløbet var uerholdeligt hos misbrugeren.

Det antages i *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 177, at et pengeinstitut, der erhverver en krydset check i strid med forskrifterne, kan fortrænge rettigheder og indsigelser efter de almindelige regler i §§ 21 og 22. Fortrængning af sådanne sker selvsagt kun, hvis præsentanten ikke er berettiget til checksummen. Da banken samtidig vil være ansvarlig for den skade, der sker ved erhvervelsen, er der ikke umiddelbart nogen realitet i fortrængningen, jf. fx U 1980.730 H, der er omtalt af *Eskil Trolle:* Juristen 1981.41 ff.

Begrænsningen af ansvaret til checkens beløb gælder ikke, hvis en bank (tillige) er ansvarlig efter andre regler end § 38. Det vil fx kunne være tilfældet, hvis banken indså eller burde have indset, at udbetaling skete til en uberettiget, jf. herved Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4832, *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 429 f og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 177.

7. Overdragelse til andre end pengeinstitutter

Krydsningsreglerne medfører begrænsninger i, hvem et pengeinstitut må erhverve en krydset check fra. Derimod vedrører reglerne ikke

overdragelse af krydsede checks i øvrigt. For overdragelser, der ikke sker til et pengeinstitut, finder de almindelige regler om legitimation og om fortabelse af indsigelser og rettigheder i § 19, § 21 og § 22 derfor anvendelse, jf. *Søren Theilgaard:* Checkret s. 80.

I *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 173 anføres, at man i retspraksis har skærpet kravene til god tro ved erhvervelse af en krydset check. Checkloven giver ikke umiddelbart grundlag for det, men det vil heller ikke være nødvendigt, for at det kan ske i retspraksis. Afgørelsen U 1939.634 anfører i begrundelsen, at checken var krydset. At en check var krydset indgår også i Højesterets begrundelse i U 1956.685 H, idet der ud over til lovens § 21 henvises til grundsætningen i § 38. Denne begrundelse må formentlig ses som et udslag af, at det ifølge nogle af de indhentede udtalelser om almindelig anvendt praksis fremgik, at der af mange krævedes legitimation ved erhvervelse af krydsede checks fra ukendte personer, medens det normalt ikke krævedes ved erhvervelse af checks, der ikke var krydsede, og på baggrund heraf fandt Højesteret det groft uagtsomt, at der ikke var krævet legitimation ved erhvervelse af en krydset check fra en ubekendt person. For en nutidig opfattelse, er det imidlertid et spørgsmål, om ikke det generelt kan anses for groft uagtsomt at erhverve en check fra en ukendt person uden at kræve, at vedkommende kan legitimere sig. Ved en check, der er forsynet med et blankoendossement, giver det ganske vist ikke sikkerhed for, at vedkommende er berettiget, men det styrker en formodning om berettigelsen, at vedkommende vil »give sig til kende« ved forevisning af legitimation. Omend kravene til god tros erhvervelser kan være vanskelige at vurdere på grundlag af den trykte praksis i øvrigt, forekommer det meget tvivlsomt, at kravene generelt er skærpede ved krydsede checks i forhold til det nugældende generelle godtroskrav, jf. fx U 1995.114, U 1989.784 H og U 1952.433.

8. Retspraksis

U 1995.114. En uidentificeret person oprettede den 7. eller 9. januar en konto i Peter Bangsvej afdeling af et pengeinstitut under Ole Raadams navn ved brug af falsk legitimation. Den 15. januar blev en krydset check på ca. 32.800 kr. præsenteret af vedkommende i Højbro Plads afdeling af pengeinstituttet og indsat på kontoen. Ved præsentationen foreviste vedkommende personnummerbevis, og da sparekasseassistenten ikke havde set vedkommende skrive under

bag på checken, blev underskriften gentaget. Checken var udstedt til »A/S Motorbyen, København« og var på bagsiden forsynet med to endossementer, idet der med skrivemaskine var anført »A/S Motorbyen« samt en underskrift samt yderligere en underskrift, muligvis Ole Raadams navn. Den 17. og 19. januar blev der netto hævet i alt 32.800 kr. fra kontoen i Store Kongensgade afdeling af pengeinstituttet. I mellemtiden var checken blevet debiteret trassentens konto, og da det senere viste sig, at checken ikke var nået frem til A/S Motorbyen men var blevet stjålet, krævede trassenten erstatning af pengeinstituttet. Antaget at præsentanten måtte anses for kunde i pengeinstituttet, hvorfor der ikke var erstatningspligt efter checklovens § 38, stk. 5. Det antoget tillige, at det ikke var godtgjort, at pengeinstituttet »vidste eller ved grov uagtsomhed burde vide«, at der var tale om en check, der var udgivet mod trassentens vilje. Endelig antoges, at trassenten ikke over for pengeinstituttet »kunne påberåbe sig, at checken blev stjålet på vej til modtageren, jf. checklovens § 22 sammenholdt med gældsbrevslovens § 15, stk. 1«.

U 1994.569. En andelskasse udbetalte den 4. april en krydset check, der var udstedt til et ApS, som den 3. april var blevet erklæret konkurs, til selskabets direktør, der var kunde i andelskassen. Anpartsselskabet havde konto i andelskassen fra januar i konkursåret, men denne konto var den 21. marts ophævet og omdannet til et gældsbrev, for hvilket både direktøren og dennes moder hæftede. Det blev ikke anset for godtgjort, at andelskassen efter ophævelsen af kontoen havde fortsat sine bankforretninger med anpartsselskabet, således at der på andet grundlag end kontomellemværendet var et kundeforhold. Udbetalingen til direktøren var derfor uberettiget, hvorfor andelskassen dømtes til at betale checkbeløbet til anpartsselskabets konkursbo.

U 1989.784 H. En krydset check blev stjålet hos remittenten og forsynet med et falsk endossement, inden den blev indløst i Handelsbankens afdeling i Århus. Præsentanten var ikke kunde i denne afdeling men i bankens afdeling i Esbjerg. Under sagen var i øvrigt fremlagt et svar fra Tilsynet med banker og sparekasser på klage fra remittenten, hvoraf det fremgik, at Tilsynet fandt det bedst stemmende med god bank- og sparekassepraksis, at erhvervelse af en krydset check kun sker fra en person, der er kunde i samme afdeling. Ved alle tre instanser frifandtes Handelsbanken imidlertid for erstatningskrav for indløsningen (i landsretten dog med dissens). Højesterets begrundelse er kort og klar: »Hverken ordlyden af checklovens § 38, stk. 3, eller det formål, der søges tilgodeset med bestemmelsen, giver grundlag for at fortolke denne således, at checkoverdrageren skal være kunde i den afdeling, som erhverver checken«.

U 1985.453. En repræsentant, der regelmæssigt modtog betalinger til det firma, hvori han var ansat, og som var berettiget til at endossere modtagne checks til en afdeling af Den Danske Bank, indløste ofte checks i Bikuben og fik i denne udstedt checks til det firma, hvori han var ansat. På et tidspunkt hævede repræsentanten to krydsede checks på tilsammen 30.500 kr., der var udstedt til firmaet, i Bikuben, idet der dog udstedtes en check til firmaet på 12.200 kr. Sidstnævnte check indsatte repræsentanten på firmaets konto i Den Danske Bank. Antaget at det forhold, at repræsentanten ca. en gang om ugen hævede checks og fik udstedt checks til arbejdsgiveren, ikke instituerede et kundeforhold, hvorfor repræsentanten, der ikke havde konto i Bikuben, ikke kunne anses for kunde i den. Bikubens erhvervelse af de krydsede checks var derfor i strid med checklovens § 38, stk. 3, og den dømtes derfor i medfør af lovens § 38, stk. 5, til at betale en erstatning på 18.300 kr., som der var enighed om, at tabet udgjorde.

U 1984.317. Antaget at kunde i cheklovens § 38, stk. 3, måtte forstås således, at vedkommende skal være kunde i den pågældende afdeling af pengeinstituttet. (Se nu U 1989.784 H.)

U 1980.730 H. En person lod under falsk navn et auktionsfirma sælge en bil. Provenuet udbetaltes ved en krydset check lydende på det falske navn. Checken blev samme dag ved forevisning af legitimation hævet i en bank, hvor checkindehaveren ikke var kunde, og banken havde forinden ved telefonisk henvendelse til trassatbanken sikret sig, at der var dækning på kontoen. Inden checken blev forevist i trassatbanken, var den imidlertid blevet tilbagekaldt. Det indløsende pengeinstitut sagsøgte derfor auktionsfirmaet for checksummen, idet det gjorde gældende, at forskriften i checklovens § 38, stk. 3, om at en check kun må erhverves fra en kunde, kun havde betydning i tilfælde, hvor checken var frakommet den rette indehaver, men fik ikke medhold. Afgørelsen er en stadfæstelse af landsrettens dom i U 1979.629.

U 1970.166 H. En repræsentant tilegnede sig en krydset check, der var udstedt til og sendt til hans arbejdsgiver. Han forsynede den med arbejdsgiverens stempel og underskrev med dennes navn. I et pengeinstitut, hvor repræsentanten ikke var kunde, fik han beløbet udbetalt efter forevisning af kørekort som legitimation og efter at have forsynet checken med endossement. Da pengeinstituttet ved udbetalingen havde handlet i strid med forskriften i checklovens § 38, stk. 3, ansås det for erstatningsansvarligt efter § 38, stk. 5.

U 1957.364 H. En bogholder, der havde bankfuldmagt i forening med en anden, havde tilegnet sig beløb ved, når de til firmaet udstedte checks (krydsede og ikke krydsede) i behørigt endosseret stand blev indleveret til banken, at lade en del af beløbet udbetale kontant til sig. Ved indleveringen var det samlede checkbeløb anført på bilaget til banken og det var anført, hvilket beløb, der skulle udbetales kontant, men således at kun det nettobeløb, der indsattes på firmaets konto fremgik af det bilag, der skulle benyttes i firmaets bogføring. Henset til bogholderens stilling og til, at han i mange år havde varetaget selskabets bankforretninger, fandtes banken at have haft fornødent grundlag for at anse ham, der mødte med checkene påtegnet behørigt blancoendossement, beføjet til på selskabets vegne at lade checkene helt eller delvis udbetale kontant til sig, hvorfor banken frifandtes for erstatningskrav.

U 1956.685 H. Et auktionsfirma fremsendte ved almindeligt brev en krydset check til en pelsdyravler ved navn Christensen. Checken blev imidlertid tilegnet af en ukendt person, der havde forsynet den med underskrift, Kristensen, på bagsiden og benyttet den i en manufakturhandel dels som betaling for varer dels fået udbetalt et ikke ubetydeligt beløb. Under sagen var fremlagt udtalelser fra forskellige organisationer. Disse udtalelser var imidlertid forskellige for så vidt nogle anførte, at erhvervelse af en krydset check kun skete fra personer, som man kendte eller som kunne legitimere sig, medens andre ikke anså sådanne krav for sædvanlige. Højesteret antog, at manufakturhandelen ved at have modtaget checken under de foreliggende omstændigheder »fra en af dem ubekendt person uden at afkræve ham legitimation eller på anden måde at undersøge hans identitet, har gjort sig skyldig i en uagtsomhed, der må anses som grov, jfr. checklovens § 21 sammenholdt med grundsætningen i dens § 38«. Manufakturhandelen måtte derfor erstatte checkbeløbet.

U 1953.92 H. En kontorist hævede med arbejdsgiverens vidende såvel krydsede som ikke krydsede checks, der var udstedt til arbejdsgiveren og forsynet med dennes firmastempel samt underskrift af arbejdsgiveren eller kontoristen, i et pengeinstitut, hvor hverken han eller arbejdsgiveren var kunder. Da arbejdsgiveren hverken overfor kontoristen eller pengeinstituttet havde protesteret mod fremgangsmåden, fandtes han stiltiende at have accepteret den anvendte fremgangsmåde, således at han ikke kunne påberåbe sig checklovens § 38, stk. 3 og kræve erstatning som følge af, at kontoristen i nogle tilfælde havde tilegnet sig checkbeløbet.

U 1952.433. En bogholderske tilegnede sig checks, der blev tilsendt firmaet fra

dets kunder, og forsynede dem med falsk endossement fra firmaet og endosserede dem selv til en bank. Den første check, hun henvendte sig i banken med, var ikke krydset, men banken ville ikke udbetale beløbet, forinden hun havde oprettet en konto, som checken blev indsat på. En del af de checks, som bogholdersken efterfølgende tilegnede sig, var krydsede, men da banken havde modtaget disse fra en kunde med en i formen lovlig adkomst, havde den ikke handlet groft uagtsomt, hvorfor den frifandtes for et erstatningskrav.

1951.337. En bank, der havde erhvervet en krydset check fra en ubekendt person, blev anset for ansvarlig. Da det ansås for usikkert, om vedkommende ville have fået beløbet udbetalt i sin egen bank, og idet beløbet var uerholdeligt hos vedkommende, dømtes banken efter § 38, stk. 5, til at erstatte checksummen.

U 1939.634. En »titulær Direktør« tilegnede sig en krydset check, der var udstedt til selskabet, og forsynede den som endossement med selskabets stempel og sin egen underskrift, hvorefter han, der ikke havde en bankkonto, overgav den til en bekendt E, der forsynede den med endossement og fik beløbet udbetalt. Efter fradrag af en beskeden gæld blev beløbet overgivet til den titulære direktør. E fandtes ved erhvervelsen at have gjort sig skyldig i grov uagtsomhed, »navnlig under hensyn til, at Checken, der var udstedt til A/S ..., var krydset, og at Indstævnte [E], der efter det oplyste var klar over, at ... [den titulære direktør] selv ingen Bankkonto havde, intet foretog sig for at konstatere, om [den titulære direktør] havde Ret til at tegne dette Firma«. E dømtes til at betale hele checksummen uden fradrag af et provisionskrav, som den titulære direktør påstod at have, og uden fradrag af et beløb, som vedkommende havde tilbudt at deponere tidligere.

U 1928.973. Indehaveren af en »generally crossed« check indsatte den på en nyoprettet konto og hævede i de følgende dage det meste af beløbet ad to gange. Antaget at banken ikke havde tilsidesat forskrifterne, idet den havde ladet checken gå over en konto og i øvrigt havde udvist almindelig agtpågivenhed.

§ 39 *Hvis en check, som er udstedt i udlandet, tværsover forsiden bærer påtegningen: »kun til afregning« (»nur zur Verrechnung«) eller tilsvarende udtryk, anses den som en krydset check.*

Som nævnt i indledningen til § 37, lykkedes det ikke på konferencen at nå frem til et fælles regelsæt for krydsede checks og afregningschecks, hvorfor konventionen indeholder regler om begge. Artikel 18 i reservationerne giver imidlertid mulighed for, at de enkelte lande kunne vælge kun at anvende enten krydsede checks eller afregningschecks, men i så fald skal krydsede checks og afregningschecks udstedte i udlandet, men betalbare på det pågældende lands territorium behandles henholdsvis som afregningschecks og krydsede checks. I øvrigt overlader bestemmelsen til de enkelte lande at bestemme, hvilken betegnelse, der efter dets egen lovgivning skal angive, at checken er en afregningscheck. De nordiske lande valgte kun at anerkende krydsede checks. Bestemmelsen i § 39 foreskriver derfor i overensstemmelse med artikel 18, at afregningschecks, der er udstedte i udlandet, skal behandles som en krydset check.

Det følger af reglen i lovens § 63 nr. 5, at reglen kun gælder for checks, der er betalbare her i landet. Det vil fx gælde for en afregningscheck, der er udstedt i Tyskland, men som er betalbar her i landet, der således skal behandles som en krydset check.

Er en check ikke betalbar her i landet, afgøres det efter reglerne i det land, hvor checken er betalbar, om checken kan krydses og/eller gøres til en afregningscheck. Således vil en krydset check, der er betalbar i et land, der kun anerkender afregningschecks, skulle behandles som en afregningscheck, fx vil en krydset check, der er udstedt her i landet, men som er betalbar i Tyskland, skulle behandles som en Verrechnungscheck i medfør af konventionens artikel 18. Dette gælder også, selv om checken indkasseres gennem en dansk bank, jf. § 63 nr. 5, der gennemfører lovvalgskonventionens artikel 7 nr. 5, jf. tillige Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4831, *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 424 f og 431 f samt *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 177. Da konventionens § 39 om afregningschecks blot foreskriver, at trassaten kun kan indfri en afregningscheck ved »en Postering (Kontering, Overførsel, Modregning)«, giver det imidlertid ikke specielle problemer, jf. herved Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4832.

Reglen i § 49 omfatter kun checks, der er udstedte i udlandet. Er en check udstedt her i landet, og er den også betalbar her i landet, er der ikke hjemmel til at udstede den som en afregningscheck. Virkningen af en sådan må formentlig være, at dokumentet er gyldig som check, men at afregningsklausulen blot bliver uden virkning, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 177.

Kapitel 7

Om regres for manglende betaling

Indledning

Bestemmelserne i kapitel 7 (§§ 40-48) angår de krav, der opstår, når checkindehaveren ikke får honoreret checken i trassatbanken. Bestemmelserne regulerer ikke processuelle spørgsmål, der følger retsplejeloven. Retsplejelovens § 501, stk. 3, begrænser uden for visse forbrugerforhold checkskyldnerens indsigelsesadgang i overensstemmelse med checklovens § 22, jf. nærmere *Bo von Eyben & Peter Møgelvang-Hansen:* Kreditorforfølgning s 49 f og *Jørgen Jochimsen* i Kommenteret Retsplejelov Bind II s. 93 ff samt ovenfor i punkt 8 i kommentaren til § 22.

I Danmark findes der ikke en generel lov om obligationsretlige krav. Regler om sådanne krav findes dels spredt i lovgivningen – som f. eks. erstatningsansvarslovens § 25 om den interne fordeling af ansvar mellem solidariske skadevoldere og bank- og sparekasselovens § 41 om virkningen af manglende meddelelse til kautionisten ved hovedmandens betalingsmisligholdelse – dels som almindelige grundsætninger, der kan støttes på retspraksis og/eller teori – fx den almindelige passivitetsregel. Bestemmelserne i kapitel 7 er eksempel på, at der i særlovgivningen er regler, der regulerer nogle af de obligationsretlige problemstillinger, der kan opstå, hvis trassatbanken ikke honorerer checken. Reglerne stammer fra konventionen, men allerede vekselloven fra 1880 § 41 ff indeholdt regler om regres for manglende betaling.

Reglerne i §§ 40-41 vedrører betingelserne for regres, som er, at den manglende honorering er godtgjort på særlig vis (protest) inden for forevisningsfristen. § 42 fastsætter checkindehaverens pligt til at underrette (notificere) checkskyldneren om den manglende dækning. I § 43 er det anvist, hvorledes § 40 kan fraviges, idet en checkskyldner kan bestemme, at regresadgangen er bevaret, selvom checken ikke er protesteret. Reglen i § 44 fastsætter, at hæftelsen mellem flere checkskyldnere er solidarisk, og at checkindehaveren selv kan bestemme, hvem han vil rette krav imod. I §§ 45 og 46 er størrelsen af regreskravet bestemt. Efter § 47 kan en checkskyldner mod at betale dette

beløb forlange checken m.m. udleveret, og en endossent kan herefter strege sit eget og de efterfølgende endossementer ud. § 48 er en force majeure-bestemmelse, der finder anvendelse, når protest eller forevisning indenfor fristen er umulig på grund af en uovervindelig hindring.

Bestemmelserne i kapitel 7 har med undtagelse af § 40 og § 41 korresponderende regler i veksellovens kapitel 7. Kun større forskelle mellem de to regelsæt er omtalt i kommentaren til §§ 40-48, bortset fra de naturlige ændringer reglerne om vekslers accept medfører, hvilket kort sagt er, at vekslen forfalder til betaling, hvis accept nægtes.

§ 40 *Indehaveren af en check kan iværksætte regres imod endossenterne, trassenten og de andre checkskyldnere, såfremt checken ved rettidig forevisning ikke betales, og såfremt nægtelsen af betaling er godtgjort:*

1) enten ved en offentlig akt (protest);

2) eller ved en af trassatbanken dateret erklæring på checken med angivelse af forevisningsdagen;

3) eller ved en dateret erklæring fra et checkclearingskontor angivende, at checken er indleveret i rette tid og ikke er blevet betalt.

Stk. 2. *Udtrykket »protest« betegner i denne lov også de under nr. 2 og 3 nævnte erklæringer, hvis ikke andet er sagt.*

1. Oversigt
2. Regres
3. Hvem har regreskravet
4. Protest
5. Lovvalg
6. Veksler
7. Retspraksis

1. Oversigt

Regreskrav, der nærmest svarer til erhververens krav mod overdrageren, jf. gældsbrevslovens § 9, tilkommer indehaveren af checken. Det er en betingelse for, at regressen kan gennemføres, at det på en af de i bestemmelsen angivne måder – ved protest – er dokumenteret, at checken er forevist til betaling, og at den ikke blev honoreret.

2. Regres

Udtrykket regres anvendes traditionelt i forbindelse med den interne fordeling af et krav, fx mellem flere skyldnere (gældsbrevslovens § 2, stk. 2) eller mellem kautionist(er) og hovedmand eller mellem flere skadevoldere (erstatningsansvarslovens § 25), jf. eksempelvis *Lennart Lynge Andersen, Peter Møgelvang-Hansen og Niels Ørgaard:* Gældsbrevsloven s. 35 ff, *Bo von Eyben og Hans Henrik Vagner:* Lærebog i Erstatningsret s. 316 ff, *Hans Viggo Godsk Pedersen:* Kaution s. 75 ff og *Henry Ussing:* Obligationsretten Almindelig Del s. 16 ff. Det kan vel siges at være fælles for disse regreskrav, at den, der har regreskravet, har opfyldt en fordring, som han ikke (fuldt ud) selv skal bære. Regreskravet er derfor et afledet krav, der opstår som følge af opfyldelsen over for tredjemand.

Regressen i checklovens kapitel 7 opstår, fordi trassatbanken ikke honorerer checken. Dette kan sammenlignes med det krav, erhververen får på overdrageren, hvis en fordring ikke består, jf. gældsbrevslovens § 9. At checkloven (og i øvrigt også vekselloven) anvender udtrykket regres er nok historisk begrundet, og udtrykket anvendes da også i vekselloven fra 1880 kapitel 8 og i checkloven fra 1897 § 9. Regreskravet er beskrevet i § 44.

3. Hvem har regreskravet

Indehaveren af checken har regresadgang. Det er kun den retmæssige indehaver af checken, der kan iværksætte regres, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 178. Når en checkskyldner indfrier, kan han, jf. § 47, forlange checken udleveret, hvorefter han som indehaver af checken har regresadgang over for de checkskyldnere, der måtte hæfte over for ham.

4. Protest

For at regres kan komme på tale, må checken være forevist til betaling i trassatbanken indenfor forevisningsfristen på 20 dage, jf. § 41, og ikke være blevet honoreret. Dette skal godtgøres enten ved en af trassatbanken dateret erklæring på checken med angivelse af forevisningsdagen, ved notarpåtegning, jf. § 66, eller ved dateret erklæring fra et checkclearingskontor. De to sidstnævnte metoder benyttes ikke

i praksis. Disse tre former for bevidnelse af den manglende betaling betegnes samlet i checkloven som protest, jf. § 40, stk. 2. Skønt udtrykket protest kunne lede til den tanke, at dette er ensbetydende med en judiciel akt som efter § 66, er checken altså protesteret, hvis den er forevist til betaling i trassatbanken, og denne nægter honorering og indsætter dateret påtegning i checken herom. Protest efter § 66 kan kaldes formel eller offentlig protest, medens påtegning i checken kaldes uformel protest, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 432 f og Preben Lyngsø: Checkloven s. 179 f.

At den manglende honorering af en rettidigt forevist check skal dokumenteres på en af de anførte måder, er ikke alene en bevismæssig betingelse, men en gyldighedsbetingelse, der er nødvendig for at bevare regresadgangen, jf. *L. M. B. Aubert:* Den nordiske Vekselret s. 217, *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 179 og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 153 f. Der er altså tale om en solennitetsakt, når det på checken meddeles, at denne ikke honoreres, jf. *Carl Rasting:* Den danske Veksel- og Checklovgivning s. 146. Protest er således nødvendig, selvom det er klart, at checken ikke kunne blive honoreret – fx hvis trassenten eller trassatbanken er erklæret konkurs. Er der ikke sket protest, er der ikke regresadgang, jf. U 1985 832, hvor checken blev kontramanderet, efter den var indløst i en anden afdeling af trassatbanken. Den manglende regresadgang medfører, at checkindehaveren er henvist til at indtale et almindeligt fordringskrav mod den, der vil blive beriget på hans bekostning, hvis ethvert krav bortfaldt, jf. § 57. Der henvises til punkt 3 og 4 i kommentaren til § 57.

Er checken søgt betalt gennem clearingen, således at den er indleveret til betaling i et andet pengeinstitut end trassatbanken, vil meddelelsen om den manglende dækning blive givet af dette pengeinstitut og ikke af trassatbanken. Ifølge Aftale om konti med check og/eller Dankort afsnit VIII er det pengeinstitut, hvor checken er indløst, forpligtet til at give påtegning på trassatbankens vegne. Trassatbanken giver samtidig med returneringen fuldmagt til, at meddelelsen gives.

5. Lovvalg

Efter § 64 afgøres formen for protesten efter loven i det land, på hvis område protesten skal foretages. Protest i Danmark skal således altid følge § 40. Reglen kan ses som et udslag af, at processuelle regler – og altså også processuelt betonede regler – følger lex fori.

Efter § 63, stk. 9 afgøres det efter loven i det land, hvor checken er betalbar, hvorvidt protest er nødvendig for at bevare regresretten. Er checken betalbar i Danmark, er det altså den danske checklov, hvorefter dette fastsættes.

6. Veksler

Efter veksellovens § 44 er det en betingelse for regres, at nægtelse af accept eller betaling er godtgjort ved protest. Efter bestemmelsen kan protest kun ske som formel protest. Fremgangsmåden for protest er beskrevet i veksellovens § 88, der svarer til checklovens § 66.

Er trassaten ved eksekution fundet ude af stand til at betale sin gæld, eller har han indledt betalingsstandsning, kan regres iværksættes før forfaldstid. Det er en betingelse, at vekslen har været forevist til betaling, og hvis betaling er nægtet, at der er optaget protest, jf. veksellovens § 44, stk. 5 samt *Preben Lyngsø:* Vekselloven s. 149. Er trassaten erklæret konkurs eller åbnes der forhandlinger om tvangsakkord, er protest unødvendig, og der kan forlanges betaling før forfaldsdagen, jf. veksellovens § 44, stk. 6.

7. Retspraksis

U 1985.832. A udstedte til B en check på ca. 3.000 kr., trukket på A's konto i sparekassen C's Silkeborg Afdeling. Dagen efter fik B checken indløst hos C's Højbro Plads Afdeling, idet B endosserede checken. Checken blev senere kontramanderet af trassenten A. Trassaten C kunne ikke gøre udlæg hos endossenten B, da betingelserne i checklovens § 40 om protest ikke var overholdt, hvorefter C krævede beløbet betalt af B som berigelseskrav, jf. § 57. Da checkrettens bortfald skyldtes C's forhold, antoges C, som den, der indtalte den almindelige gældsfordring, at måtte bevise, at B ikke kunne have opnået fyldestgørelse for sit regreskrav imod trassenten A, hvis regres var gjort gældende på grundlag af checkretten. Et sådant bevis var ikke ført, og der var herefter ikke grundlag for at fastslå, at B ved checkrettens bortfald var blevet beriget på C's bekostning. Herefter blev B frifundet.

§ 41 *Protest skal optages inden udløbet af forevisningsfristen.*

Stk. 2. *Såfremt forevisning finder sted på forevisningsfristens sidste dag, kan protesten optages den følgende søgnedag.*

1. Oversigt
2. Fristen
3. Retsvirkning
4. Lovvalg
5. Veksler

1. Oversigt

Protesten efter § 40 skal ske indenfor forevisningsfristen, jf. § 29. Dette kan dog udskydes en hverdag, hvis checken forevises på den sidste dag, hvilket kan have praktisk betydning for checks, der honoreres gennem clearingen. Manglende overholdelse af fristen medfører som hovedregel, at regreskravet bortfalder.

2. Fristen

Protesten, jf. § 40, skal ske indenfor forevisningsfristen, jf. § 29. Der henvises til punkt 2 i kommentaren til § 29. Påtegning om den manglende honorering må antages at skulle indsættes inden for fristen, hvorfor det ikke er tilstrækkeligt, at trassatbanken efterfølgende indsætter påtegning om, at checken blev forevist til betaling indenfor forevisningsfristen, jf. Rigsdagstidende 1931-32, Tillæg A sp. 4833 samt *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 435 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 180.

Bestemmelsen i § 41, stk. 2, tager højde for det tilfælde, at trassatbanken på forevisningsfristens sidste dag nægter at honorere checken og ikke forsyner den med en påtegning herom. Er checken søgt honoreret via clearingen så sent, at honoreringen nægtes af trassatbanken på forevisningsfristens sidste dag, vil det pengeinstitut, gennem hvilket indløsningen er sket, først påføre checken påtegningen om den manglende honorering efter forevisningsfristen, jf. punkt 3 i kommentaren til § 31 og i øvrigt side 11 i Aftale om konti med check og/eller Dankort. I et sådant tilfælde, hvor checken utvivlsomt er forevist indenfor forevisningsfristen, vil § 41, stk.

2, føre til, at regresadgangen er bevaret, når påtegningen er påført hverdagen efter, at trassatbanken har afvist at honorere checken. Da forevisning ved clearing må antages at ske ved indløsning af checken i et andet pengeinstitut end trassatbanken, jf. punkt 4 i kommentaren til § 31, vil påtegningen ikke efter den normale gang i clearingssysstemet ske hverdagen efter forevisningen, jf. førnævnte aftale side 11. Dette skyldes, at den teknologiske udvikling har medført, at checken bliver forevist en dag tidligere, end dengang checkene fysisk blev bragt til clearingscentralen. Efter ordlyden af § 40, stk. 1, vil påtegningen herefter være påført checken en dag for sent. Bestemmelsen må imidlertid fortolkes udvidende, således at påtegningen også må anses for rettidigt indsat i dette tilfælde. Det samme må være gældende, hvis checken indløses dagen før forevisningsfristens sidste dag, idet påtegningen indsat dagen efter forevisningsfristens udløb, må betegnes som rettidigt.

For at anvende § 41, stk. 2 antager *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 180, at det er ligegyldigt, om checken forevises første gang på forevisningsfristens sidste dag, eller om den er forevist første gang før forevisningsfristens sidste dag og på ny forevises på denne dag. En konflikt af denne art vil næppe kunne opstå i praksis, da den forudsætter, at der ikke ved den første forevisning af checken er indsat erklæring om den manglende honorering. Uanset hvor mange gange checken har været præsenteret til betaling, må § 40, stk. 2 kunne anvendes.

3. Retsvirkning

For at checkindehaveren kan bevare sin regresadgang, er det ikke tilstrækkeligt, at den manglende betaling bevidnes i overensstemmelse med § 40. Dette skal tillige ske inden for forevisningsfristen. Er dette ikke opfyldt – fx hvis checken forevises i trassatbanken 30 dage efter udstedelsesdagen – har checkindehaveren ikke regresadgang mod trassenten, endossenter eller andre checkskyldnere. For veksler er dette fastsat i veksellovens § 53, men det er altså også gældende for checks. I så fald er den til regreskravets bevaring foreskrevne omgang forsømt, jf. § 57, og checkindehaveren er henvist til at gøre et berigelseskrav gældende som almindelig fordring. Der henvises til punkt 3 og 4 i kommentaren til § 57.

4. Lovvalg

Efter § 64 afgøres fristen for protesten efter loven i det land, på hvis område protesten skal foretages. Protest i Danmark skal således altid ske inden for fristen i § 41. Reglen kan ses som et udslag af, at processuelle regler – og altså også processuelt betonede regler – følger lex fori.

5. Veksler

Efter veksellovens § 44, stk. 2, skal protest på grund af manglende accept optages inden for den frist, der er fastsat for vekslens forevisning til accept. Protest på grund af manglende betaling, skal ske senest to hverdage efter forfaldsdagen.

§ 42 *Checkindehaveren skal give sidste endossent og trassenten meddelelse om den manglende betaling inden 4 søgnedage efter dagen for protesten eller, hvis der er taget forbehold om regres uden omkostninger, efter forevisningsdagen. Enhver endossent skal senest anden søgnedag efter den dag, på hvilken han har modtaget sådan meddelelse, underrette den nærmest foregående endossent om den meddelelse, han har modtaget, med opgivelse af navn og adresse på dem, som har givet de foregående meddelelser, og således videre lige til trassenten. Ovennævnte frister regnes fra modtagelsen af den forudgående meddelelse.*

Stk. 2. *Når meddelelse i overensstemmelse med forskrifterne i foranstående stykke er givet en checkskyldner, skal tilsvarende meddelelse indenfor samme frist gives den, der har tegnet aval for ham.*

Stk. 3. *I tilfælde af, at en endossent ikke har angivet sin adresse eller denne er ulæselig, er det tilstrækkeligt, at meddelelsen gives til den endossent, som står nærmest foran ham på checken.*

Stk. 4. *Den, der er pligtig at give underretning, kan gøre det på en hvilken som helst måde, endogså ved blot at sende checken tilbage.*

Stk. 5. *Det påhviler ham at bevise, at han har givet meddelelse inden udløbet af den tilståede frist. Fristen skal anses for overholdt, hvis et brev, der indeholder meddelelsen, er blevet indleveret til postvæsenet inden fristens udløb.*

Stk. 6. *Den, der ikke giver underretning inden den ovennævnte frist fortaber ikke sin regresret, men er ansvarlig for den skade, som måtte være forvoldt ved hans forsømmelse; dog kan skadeserstatningen ikke overstige checkens beløb.*

1. Oversigt
2. Notifikation
3. Notifikationspligtige
4. Notifikationsfristens begyndelse, længde og afbrydelse
5. Formelle krav
6. Afkald på notifikation
7. Retsvirkning
8. Retspraksis

1. Oversigt

Bestemmelsen vedrører pligten til at give checkskyldnere meddelelse (notifikation), når checken ikke honoreres. Pligten hertil påhviler checkindehaveren, og de endossenter, regreskravet kan rettes mod, der ikke har givet afkald på notifikation, og som bliver notificerede. Fristen er for checkindehaveren 4 dage fra protesten og for endossenter 2 dage fra modtagelse af underretningen. Meddelelse kan ske mundtligt. En endossent, der ikke har anført sin adresse på checken, anses for at have givet afkald på notifikation. Undladelse af at notificere medfører ikke, at regreskravet bortfalder, men kan resultere i et erstatningsansvar.

2. Notifikation

En checkskyldner – med trassenten som mulig undtagelse – vil normalt forvente, at han ved overgivelsen af en check har betalt et beløb svarede til checksummen og derved frigjort sig for en forpligtelse af tilsvarende størrelse. Når trassatbanken ikke honorerer en check, vil checkindehaveren vende sig mod checkskyldnerne og rette et regreskrav mod dem. Herved vil disses forventning, om at betaling er sket, ikke holde, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 181.

Som i visse andre tilfælde, hvor en parts forventning ikke holder, er checkindehaveren forpligtet til at give meddelelse herom. Det er denne reklamationspligt, der ses i § 42. Denne reklamationspligt er traditionelt blevet benævnt som en notifikation, jf. vekselloven fra 1880 § 45 samt fx *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 438 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 182, medens den i pengeinstitutkredse undertiden kaldes en protestmeddelelse, jf. Aftale om konti med check og/eller Dankort afsnit VIII.

Den manglende honorering af checken medfører samtidigt, at en checkskyldner bliver forpligtet til at betale rente og omkostninger, jf. § 45 og § 46. Ved notifikationen bliver checkskyldneren bekendt med, at checksummen er rentebærende. Han vil herefter kunne indfri i henhold til § 47, jf. *Søren Theilgaard:* Checkret s. 155.

3. Notifikationspligtige

Efter § 42, stk. 1, skal checkindehaveren notificere trassenten. Hvis checken er endosseret (§ 18) skal checkindehaveren også notificere den, der senest har endosseret den og til dennes eventuelle avalist (§ 26), jf. § 42, stk. 2. Ved en endossents modtagelse af notifikation opstår der for ham en tilsvarende forpligtelse til at notificere over for den næste i rækken. På denne vis arbejder meddelelsen sig gennem endossementrækken, indtil den også ad denne vej når trassenten, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 194. Der er altså ikke pligt til springende notifikation, men kun til at notificere den, der har endosseret senest før endossenten selv, og som ikke har givet afkald.

Når en endossent har taget forbehold for betalingen, jf. § 18, stk. 1, har senere endossenter og checkindehaveren ikke noget regreskrav imod ham. Det samme gælder over dem, checken senere er endosseret til, hvis endossenten han har forbudt videreendossement efter § 18, stk. 2. I disse tilfælde er der således ikke noget regreskrav mod den pågældende, hvorfor der ikke skal notificeres over for ham men over for den næste i rækken, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 196, *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 183 og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 157. Notificeres der alligevel over for en sådan endossent, eller kommer den manglende betaling ham på anden vis for øre, er han ikke notifikationspligtig over for sin eventuelle formand, hvilket også er gældende, hvis han har givet afkald på notifikation, jf. *L. B. M. Aubert:* Den nordiske Vekselret s. 244, *A. C. Evaldsen:* Vekselloven s. 189 ff og *Carl Rasting:* Den danske Veksel- og Checklovgivning s. 159.

Notifikationspligten må antages at bestå, selvom trassenten og endossenten er bekendt med den manglende honorering af checken, jf. U 1944.413 samt *A. C. Evaldsen:* Vekselloven s. 189 og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 157 og i samme retning *Carl Rasting:* Den danske Veksel- og Checklovgivning s. 161 men anderledes *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 182 f. Det fremgår af § 42, stk. 1, at trassenten skal have underretning, selvom det vel kun kan være meget sjældent, at

han ikke vil være bekendt med, at checken ikke honoreres. Dette sker nemlig normalt kun, hvis der ikke er dækning, hvis checken er tilbagekaldt, hvis trassenten har indledt betalingsstandsning eller er taget under insolvensretlig behandling. Der synes derfor ikke at være grundlag for at fortolke bestemmelsen anderledes, end at notifikationspligten må gælde, selvom trassenten er bekendt med den manglende honorering.

At pligten til notifikation også er gældende i forhold til en endossent, der er bekendt med den manglende honorering, skyldes, at han ikke uden notifikation kan vide, om regreskravet gøres gældende imod ham, og det derfor er umuligt for ham at vurdere, om han selv bør give meddelelse. Samtidig ville det kunne komme til at bero på usikre bevisvurderinger, om endossenten kendte til den manglende honorering, jf. *A. C. Evaldsen:* Vekselloven s. 189. Var der ingen notifikationspligt, kunne endossenten blive stillet i en uheldig situation, idet han ikke altid ville kunne vide, om underretningens udeblivelse skyldtes, at der ikke blev rejst krav imod ham, eller om dette var begrundet i, at han ad andre kanaler var bekendt med den manglende honorering. I sådanne tilfælde ville det være fornuftigt for ham selv at notificere, hvorved der ville kunne komme meddelelser for regreskrav, som allerede var opfyldt.

I henhold til Aftale om konti med check og/eller Dankort afsnit IV punkt 5 er trassatbanken forpligtet at give meddelelse til trassenten efter § 42 for checks, der afvises via clearingen. Denne underretning sker på vegne af det pengeinstitut, der har indløst checken, jf. *R. Kæstel:* Bankjura s. 164.

4. Notifikationsfristens begyndelse, længde og afbrydelse

For checkindehaveren begynder notifikationsfristen at løbe fra protesten, jf. § 42, stk. 1. Udtrykket protest er omtalt i punkt 4 i kommentaren til § 40. Den dag, protesten er sket, medregnes ikke, jf. § 55, stk. 4. Er der taget forbehold efter § 43, regnes begyndelsestidspunktet fra forevisningstidspunktet. Som omtalt i punkt 4 i kommentaren til § 40 sker protest i praksis ved forevisning af checken, hvorfor forbeholdet ikke i forhold til notifikationsfristens begyndelse spiller nogen rolle. For en endossent begynder fristen at løbe fra den dag, han modtager notifikation fra checkindhaveren eller den tidligere endossent. Selve dagen medregnes dog ikke, jf. § 55, stk. 4.

For checkindehaveren skal meddelelsen gives inden 4 hverdage efter protesten. En endossent skal tilsvarende give underretning senest anden hverdag efter sin modtagelse af en notifikation. Mellemkommende weekend eller helligdage medregnes altså ikke ved fristens beregning, og § 55, stk. 2 andet punktum er altså fraveget her.

Det fremgår af § 42, stk. 5 andet punktum, at fristen er overholdt, hvis brev med meddelelsen er indleveret til postvæsenet inden fristens udløb. Det er altså afsendelsesprincippet eller the mailbox rule, der er gældende, jf. *Mads Bryde Andersen:* Grundlæggende aftaleret s. 118 f. Det er den samme regel, der også antages at være gældende for pligtsmæssige reklamationer, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 185 f og *Søren Theilgaard:* Checkloven s. 159. Indleveres meddelelsen til et andet forsvarligt befordringsmiddel – fx et kurérfirma – må samme regel være gældende.

5. Formelle krav

Efter § 42, stk. 4, kan meddelelsen gives på en hvilken som helst måde. Med baggrund i bestemmelsens forarbejder, hvorefter alternativet var anbefalet brev, og dens ordlyd – idet bemærkningen, om at meddelelsen kan ske blot ved at sende checken tilbage, ellers synes indholdsløs – antager *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 196, at meddelelsen skal være skriftlig, hvilken opfattelse deles af *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 126. Efter en sammenligning med den tidligere checklovs § 3 og den tidligere veksellovs § 45, hvorefter meddelelsen skulle være skriftlig, og en bemærkning om, at denne fortolkning synes almindeligt accepteret i fremmed ret, kommer *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 185 frem til, at meddelelsen kan ske mundtligt, jf. også *Søren Theilgaard:* Checkret s. 159. Med støtte i U 1944.413 må det antages, at meddelelsen kan gives mundtligt, men at det, på grund af de bevismæssige problemer dette kan medføre, bør ske skriftligt, jf. *R. Kæstel:* Bankjura s. 268, note 37.

Der er i øvrigt ingen formkrav til notifikationen. Meddelelsen fra endossenterne skal dog indeholde navn og adresse på dem, der har givet de foregående meddelelser. Notifikation kan fx ske ved, at checken returneres til endossenten, jf. § 42, stk. 4. Dette vil være relevant for et pengeinstitut, der har sendt checken gennem clearingen, og som får den afvist. Pengeinstituttet vil så efter at have påført checken protestpåtegningen sende den til den sidste endossent, der

typisk er dets kunde, med bemærkning om, at checken blev afvist, og at beløbet samtidigt er trukket på kundens konto.

Det fremgår af § 42, stk. 5, 1. punktum, at afgiveren af meddelelsen har bevisbyrden for, at notifikation er sket. Dette bevis kan føres på en hvilken som helst måde efter de almindelige bevisregler, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 185. Denne regel er i overensstemmelse med den almindelige udfyldningsregel, jf. *Bernhard Gomard:* Almindelig kontraktsret s. 101.

6. Afkald på notifikation

Har endossenten ikke anført sin adresse, eller er denne ulæselig, er det ikke muligt at give ham underretning. Efter § 42, stk. 3, er der i et sådant tilfælde ikke pligt til at give ham meddelelse. Bestemmelsen er altså en undtagelse til § 42, stk. 1, idet den begrænser notifikationspligten. Har endossenten ikke anført sin adresse, må dette opfattes som et afkald på notifikation, jf. *L. M. B. Aubert:* Den nordiske Vekselret s. 242, *Carl Rasting:* Den danske Veksel- og checklovgivning s. 160 og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 158. Dette gælder, selv om den notifikationspligtige er bekendt med endossentens adresse. Dette vil han typisk være, da det jo er endossenten, han har modtaget checken af, hvorfor den modsatte regel i høj grad ville underminere § 42, stk. 3, hvorved undtagelsen ville være betydningsløs, jf. dog *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 184 f. Notifikation skal i dette tilfælde gives den næste i rækken, der læseligt har angivet sin adresse.

Der findes ikke en regel, som begrænser notifikationspligten, hvis trassentens adresse ikke fremgår af checken. § 42, stk. 3, der som nævnt er en undtagelse til § 42, stk. 1, kan ikke anvendes analogt her, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 184. Der er ikke noget krav om, at denne adresse skal anføres på checken, jf. punkt 7 i kommentaren til § 1. For at opfylde notifikationspligten må denne adresse skaffes. Dette kan ske ved henvendelse til trassatbanken, idet denne oplysning i hvert fald ikke i dette tilfælde er omfattet af dens tavshedspligt efter bank- og sparekasselovens § 54. Da notifikation ikke er en betingelse for at bevare regreskravet, og da trassenten typisk er bekendt med den manglende honorering, vil det sjældent have nogen betydning, at trassenten ikke notificeres, jf. *Søren Theilgaard:* Checkret s.159.

For avalister er der – ligesom over for trassenten – ikke nogen begrænsning i notifikationspligten, og § 42, stk. 3, kan heller ikke i

dette tilfælde anvendes analogt. At avalistens adresse er ukendt kan derfor være uheldigt; måske især når regreskravet skal gøres gældende imod ham. Modtageren af en check forsynet med aval bør – ligesom hovedmanden i andre tilfælde, hvor der foreligger kaution – naturligvis gøre sig den ulejlighed at få oplyst avalistens adresse.

7. Retsvirkning

Undladelse af notifikation har ikke den virkning, at regreskravet bortfalder, jf. § 42, stk. 6. Undladelsen medfører, at den notifikationspligtige bliver erstatningsansvarlig for den skade, hans forsømmelse resulterer i. Erstatningskravet er begrænset til checksummen.

Det er alene endossenter, der ikke har givet afkald på notifikation, jf. ovenfor under 6, der kan gøre et erstatningskrav gældende, jf. *L. M. B. Aubert:* Den nordiske Vekselret s. 247, *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 198 og *Carl Rasting:* Den danske Veksel- og checklovgivning s. 162, men anderledes *A. C. Evaldsen:* Vekselloven s. 195 ff. Dette skyldes, at der ikke er noget ansvarsgrundlag, eftersom der ikke er tilsidesat nogen pligt over for endossenten, der har givet afkald på notifikation.

Erstatningskravet må rettes mod den, der har forsømt sin pligt til at notificere. Når regreskravet gøres gældende af ham over for en notifikationsberettiget, vil erstatningskravet kunne anvendes til modregning. Dette modkrav vil kunne gøres gældende i fogedretten, jf. retsplejelovens § 501, stk. 3, nr. 2. Gøres regreskravet gældende af en endossent, der ikke har undladt at notificere, hvor han burde gøre det, kan den notifikationsberettigede ikke modregne erstatningskravet i regreskravet, da der ikke er gensidighed mellem fordringerne. Erstatningskravet må da rejses mod den, der har forsømt at notificere, jf. *L. M. B. Aubert:* Den nordiske vekselret s. 246 og *Carl Rasting:* Den danske Veksel- og Checklovgivning s. 162.

Tabet vil i de fleste tilfælde være de omkostninger, regresskyldneren bliver påført på grund af den manglende reklamation, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 198. Disse omkostninger vil typisk være renten (§§ 45-46) fra det tidspunkt notifikationsfristen udløb, til kravet gøres gældende. Den notifikationsberettigede kunne have undgået at betale rente for denne periode, hvis han var blevet underrettet i rette tid, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 186. For at dette krav består, må der dog være en rimelig sandsynlighed for, at den regres-

pligtige var i stand til at betale checksummen senest på det tidspunkt, hvor han burde have været notificeret.

Kravet kan endvidere udgøre det tab, som checkskyldneren lider, hvis hans eventuelle regreskrav er blevet forringet i perioden mellem notifikationsfristens udløb, til kravet gøres gældende mod ham, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 186. Det er den notifikationsberettigede, der må bevise, at der er lidt et tab, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 198. Er der tale om en bevidst eller grov tilsidesættelse af notifikationspligten, er det muligt, at kravet til beviset slækkes.

Som anført af *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 186 vil mulighederne for dækning være blevet forringet, hvis den, der er ansvarlig over for checkskyldneren, i mellemtiden er blevet insolvent. Med den i de fleste tilfælde relativt korte frist til at gøre regreskrav gældende, jf. § 52, vil det nok være en sjældenhed, at regreskravet er blevet forringet på grund af insolvens, jf. U 1926.901. Trassatbankens insolvens vil, i det omfang trassentens indestående ikke dækkes af indskydergarantifonden, kunne resultere i et erstatningskrav mod den notifikationspligtige, jf. *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 166 f. Dette er eksempelvis opfyldt, hvis trasatbankens manglende honorering skyldes, at den mistænkte checken for at være falsk Det vil dog være en betingelse for erstatningspligten, at den manglende honorering hverken skyldes trassenten, hvilket er tilfældet, hvis checken er tilbagekaldt, eller bankens manglende betalingsevne.

Regreskravet kan være forringet på grund af den manglende notifikation, hvis den notifikationsberettigede har opfyldt en fordring, der ellers kunne have været anvendt til modregning hos en checkskyldner, eller hvis en sikkerhed stillet af checkskyldneren er frigivet. Det samme gælder, hvis den notikationsberettigede på grund af passivitet ikke længere kan gøre et kontantforbehold gældende. Tabet må dog have forbindelse med overdragelsen af checken, idet det i modsat fald vil være en inadækvat følge af forsømmelsen. Har den notifikationsberettigede regresskyldner efter udløbet af fristen fx solgt på kredit til trassenten, medfører dette ikke, at han har krav på erstatning hos den notifikationspligtige, selvom han ikke havde givet kredit, hvis han via underretningen var blevet gjort bekendt med den manglende betalingsevne, jf. U 1909.147.

Hvis regresskyldneren er klar over, at checken ikke honoreres, vil han næppe i alle tilfælde kunne gøre et erstatningskrav gældende i

anledning af, at hans mulighed for regres er blevet forringet, jf. *Carl Rasting:* Den danske Veksel- og checklovgivning s. 163. Dette er tilfældet, hvis tabet kunne undgås. Der vil her tale om en nedsættelse af kravet på grund af egen skyld eller ikke-opfyldelse af tabsbegrænsningspligten.

8. Retspraksis

U 1944 413. Direktøren for et aktieselskab S overgav den 19. og 21. juni 1943 to checks til en repræsentant til indkøb af varer. Repræsentanten indsatte i stedet for checkene på sin postgirokonto og brugte i de følgende dage størstedelen af det der stående beløb. Den 21. juni kontramanderede S checkene overfor banken, der den 23. nægtede indløsning, hvorom postgirokontoret P rettidigt, jf. checklovens § 42, telefonisk underrettede S. Antaget at S, uanset at checkene var kontramanderet, havde krav på den i checklovens § 42 nævnte underretning, og at denne kunne gives telefonisk, men at underretningen, som S nægtede at have modtaget, ikke var behørig, da P havde forsømt at sikre sig oplysning om, hvem på S's kontor, der modtog den.

U 1926.901 H. Ved dommen, der stadfæstede Vestre Landsrets Dom af 14. november 1925, fandtes en vekselskyld ikke bortfaldet ved, at vekseludstederen ikke havde fået underretning om, at vekslen var protesteret, jf. veksellovens § 46, idet der måtte gås ud fra, at akceptanten, som kort efter gik fallit, hverken da eller senere havde været i stand til at dække vekslen.

U 1909.147. Udtalt, at det ifølge veksellovens § 46 pålagte ansvar for en vekselejer, der forsømmer at give sin formand rettidig notifikation om protesten, kun kan have hensyn til den skade, der står i forbindelse med vekselsummens inddrivelse og omkostningerne derved.

§ 43 *Bemærkningen »regres uden omkostninger«, »uden protest« eller en anden tilsvarende bemærkning påført dokumentet og underskrevet af trassenten, en endossent eller en avalist fritager checkindehaveren for at optage protest som betingelse for regres.*

Stk. 2. *Ved et sådant forbehold bliver checkindehaveren hverken fritaget for at forevise checken inden den foreskrevne frist eller for at give underretning,*

som i § 42 foreskrevet. Beviset for, at fristen ikke er overholdt, påhviler den, der vil påberåbe sig det overfor checkindehaveren.

Stk. 3. *Hvis forbeholdet er indsat af trassenten, har det virkning overfor alle checkskyldnere; hvis det er indsat af en endossent eller en avalist, har det kun virkning overfor denne. Hvis indehaveren af en check til trods for et af trassenten indsat forbehold optager protest, må han selv bære omkostningerne derved. Hvis forbeholdet er indsat af en endossent eller en avalist, kan omkostningerne ved protesten, om sådan er foretaget, kræves erstattet hos enhver checkskyldner.*

1. Oversigt
2. Indhold
3. Protestafkaldet
4. Bestående pligter

1. Oversigt

Bestemmelsen giver checkskyldnere mulighed for at give afkald på formel protest ved en påtegning på checken. Dette påvirker ikke retsstillingen for checken i øvrigt – bortset fra at checkskyldneren har bevisbyrden for, at forevisningsfristen ikke er overholdt. Reglen er uden praktisk betydning.

2. Indhold

Bestemmelsen svarer til bestemmelsen i veksellovens § 46. En checkskyldner kan i medfør af reglen give afkald på protest (retour sans frais), jf. om protest punkt 4 i kommentaren til § 40. Bestemmelsen kan siges at vise, at reglerne om optagelse af protest for bevarelse af regreskravet er deklaratoriske, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 200. Protestafkaldet har den virkning, at det ikke er nødvendigt for indehaveren af checken at optage protest til bevarelse af regreskravet. Da der ikke findes uformel protest efter veksellovens § 44, kan protestafkald på veksler være omkostningsbesparende, jf. *Elisabeth Stamer:* Revision og Regnskabsvæsen 1986 s. 239. Herved kunne checkindehaveren på tilsvarende vis teoretisk set opnå en lettelse, og skyldneren kunne ud fra samme betragtning undgå at blive belastet med de omkostninger, der er forbundet med formel protest.

Mens veksellovens § 46 har praktisk betydning, må det kunne ude-

lukkes, at checklovens § 43 med rimelighed kunne få dette prædikat. Det er nok utænkeligt, at et pengeinstitut skulle nægte at give en check påtegning om, at den er forevist, og at betaling er nægtet. Da protest således sker helt problem- og omkostningsfrit som et naturligt led i omgangen med checks, er der ikke nogen fornuftig grund til at give afkald på protesten; navnlig da afkaldet ikke har indflydelse på checkindehaverens pligt til at forevise checken, jf. nedenfor i punkt 4.

Protestafkaldet medfører, af checkskyldneren har bevisbyrden for, at forevisningsfristen ikke er overholdt, jf. § 43, stk. 2, 2. punktum, samt *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 200. Uden protestafkald har checkindehaveren bevisbyrden herfor, jf. § 40, stk. 1 og § 41, stk. 1. Selv om bestemmelsen ikke fremstår helt klar, vedrører bevisbyrdereglen i § 43, stk. 2, 2. punktum ikke notifikationsfristen efter § 42, stk. 1.

Protestafkald indsat at trassenten har virkning over for alle checkskyldnere, jf. § 43, stk. 3. Er det en endossent eller avalist, der har indsat forbeholdet, gælder det ikke for andre. I et sådant tilfælde vil protest være nødvendigt for at bevare regreskravet mod øvrige checkskyldnere, og omkostningerne herved kan gøres gældende også mod en endossent eller avalist, der har givet afkald på protest, jf. § 43, stk. 3.

3. Protestafkaldet

Protestafkaldet skal påføres checken og være underskrevet, jf. § 43, stk. 1. Det er ligegyldigt, hvor på checken påtegningen placeres, og der er ikke noget forbud mod at sætte den på checkens bagside, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 200 f og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 187. Påtegningens indhold må antages, at skulle være kommet til checkindehaverens kundskab inden udløbet fristen for protest efter § 41, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 201 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 188, der udtrykker det sådan, at påtegningen skal være påført checken inden fristens udløb. Er parterne enige om, at der er givet afkald på protest, må dette dog kunne lægges til grund under en sag, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 201.

Ordlyden af påtegningen er ikke formbunden. I § 43, stk. 1, gives som eksempler udtrykkene »regres uden omkostninger« og »uden

protest«, og det angives at tilsvarende udtryk kan benyttes. Næppe uinspireret af de nævnte udtryk oplyser *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 187, at udtrykkene »uden omkostninger« og »regres uden protest« også går an.

4. Bestående pligter

Protestafkaldet medfører ikke, at checkindehaveren er fritaget for at forevise checken inden udløbet af fristen i § 41, jf. § 43, stk. 2. Forevises checken ikke rettidigt, bortfalder regresadgangen. Dette fremgår for veksler af veksellovens § 53, stk. 1, men er også gældende for checks. Som anført under punkt 2 er dette en medvirkende årsag til, at bestemmelsen ikke har praktisk betydning. Afkaldet har heller ikke betydning for notifikationspligten efter § 42, der altså også gælder i dette tilfælde, jf. § 43, stk. 2.

§ 44

Checkskyldnere er en for alle og alle for en ansvarlige overfor checkindehaveren.

Stk. 2. *Checkindehaveren har ret til at rejse krav mod enhver af disse personer, særskilt eller i fællesskab, uden at være bundet til at iagttage den rækkefølge, hvori de har forpligtet sig.*

Stk. 3. *Samme ret tilkommer enhver checkskyldner, som har indfriet checken.*

Stk. 4. *At der er anlagt sag imod en af checkskyldnerne, hindrer ikke, at der rejses krav mod de andre, selv om de på ehecken er opført efter den, der først er blevet sagsøgt.*

1. Oversigt
2. Det solidariske ansvar
3. Springende regres
4. Checkskyldnerens regreskrav
5. Retspraksis

1. Oversigt

Checkskyldnernes hæftelse er solidarisk, og checkindehaveren kan frit vælge, mod hvem af dem, han vil gøre kravet gældende. Ved beta-

ling af checksummen får den indfriende samme ret i forhold til de checkskyldnere, som han kan rette sit regreskrav imod.

2. Det solidariske ansvar

Checkskyldnerne hæfter en for alle og alle for en, jf. § 44, stk. 1. Der er altså tale om fuldstændigt solidarisk ansvar, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 202 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 190. Fuldstændigt solidarisk ansvar indebærer, at fordringshaveren kan kræve hele fordringen betalt af alle skyldnerne, og at indbetaling virker frigørende for alle skyldnerne, jf. *Bo von Eyben og Hans Henrik Vagner:* Lærebog i erstatningsret s. 314, *Bernhard Gomard:* Obligationsret, 4. Del s. 18 og *Henry Ussing:* Obligationsretten Almindelig Del s. 11. Hver enkelt checkskyldner er altså forpligtet. Checkloven følger således ikke de almindelige regler for overdragelse af fordringer, hvor alene overdrageren hæfter for, at fordringen består, jf. gældsbrevslovens § 9.

Checkskyldnerne er ansvarlige for betaling af checksummen og eventuelle renter og omkostninger efter § 45, jf. § 44, stk. 1. Efter de almindelige obligationsretlige regler kan kravet opfyldes fx ved modregning eller ved, at fordringshaveren anerkender en ikke kontraktsmæssig ydelse som fyldestgørelse (datio in solutum), jf. om sidstnævnte *Bernhard Gomard:* Obligationsret 3. Del s. 161 og *Henry Ussing:* Obligationsretten, Almindelig Del s. 361 f. Opgives kravet over for en checkskyldner, har erklæring herom virkning for checkskyldneren og de efterstående checkskyldnere, hvis den påføres checken, jf. *Carl Rasting:* Den danske Veksel- og Checklovgivning s. 233. Andre ophørsmåder som fx tvangsakkord eller forældelse, jf. §§ 52-53 har kun virkning for den checkskyldner, der berøres heraf, jf. *Carl Rasting:* a. st.

Ansvaret består over for checkindehaveren, hvorved forstås den retmæssige indehaver efter §§ 19-20, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 190 og nedenfor i punkt 5 i kommentaren til § 47 om legitimation. Kravet er ubetinget, og det består altså uanset, om checkindehaveren ved indbetalingen får en ugrundet berigelse. Checkskyldneren er således forpligtet til at betale, selvom der eksempelvis har været mangler ved salgsgenstanden, eller denne ikke er leveret, eller fordringen transporteret fra checkejeren, jf. U 1996.33. Sådanne tvister kan ikke afgøres under regressagen, jf. retsplejelovens § 501,

stk. 3, men må afvente efterfølgende civilretlig behandling. Østre Landsret kom i U 1994.937 frem til, at konnekse modkrav kan prøves under regressagen i fogedretten, men udlægsbegæringen blev alligevel fremmet på grund af bevisførelsens omfang og beskaffenhed, og da der var voldgiftsklausul i aftalegrundlaget. Se i øvrigt om modregning i fogedretten særligt over for vekselkrav; *Jens Anker Andersen:* U 1988B.266.

Ved checkskyldnere forstås trassenten (§ 12), trassatbanken ved noterede checks (§ 25), endossenter, der ikke har taget forbehold (§ 18) og avalister (§§ 26-27). Er der flere, der har underskrevet i forening som samtrassenter, samendossenter eller samavalister, hæfter hver enkelt solidarisk, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 202.

3. Springende regres

Ved overdragelse af fordringer er udgangspunktet, jf. gældsbrevslovens §§ 9-10, at der kun kan rejses krav mod overdrageren. I checklovens § 44, stk. 2 og 4, er det fastlagt, at checkindehaveren kan rette kravet mod enhver checkskyldner, særsklit eller i fællesskab, uanset i hvilken rækkefølge de har forpligtet sig, og at regressag mod en checkskyldner ikke hindrer, at der indledes regressag mod en anden. Der er altså tale om springende regres (jus variandi), jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 202, *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 190 og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 161. Det er altså checkindehaverens frie valg, hvem han vil rette kravet imod.

4. Checkskyldnerens regreskrav

Ved betaling af checksummen kan checken forlanges udleveret efter § 47. Bestemmelsen i § 44, stk. 3 fastsætter, at den checkskyldner, der indfrier checken, på samme vis som den tidligere checkindehaver har et krav mod de checkskyldnere, der hæfter i forhold til ham. Sådanne checkskyldnere er dem, der har underskrevet checken inden den indfriende. Den, der indfrier checken, stilles således, som om han selv havde forsøgt at få checken betalt i trassatbanken.

Er der tale om sideordnede checkskyldnere – fx samtrassenter – giver § 44, stk. 3 ikke mulighed for, at en af disse på grundlag af checken kan rejse regreskrav mod de øvrige. Her gælder de almindelige regler om solidarisk ansvar (gældsbrevslovens § 2, stk. 2 og § 61),

jf. U 1913.606 samt *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 202 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 190.

5. Retspraksis

U 1996.33. Under udlægsforretning i medfør af retsplejelovens § 478, stk. 1, nr. 7, gjorde checkudstederen som rekvisitus gældende, at rekvirenten ikke var materielt berettiget til at modtage betaling, da fakturaen var transporteret til en bank, da rekvisitus havde betalt til en bank, og da checken var udstedt til rekvirenten ved en fejl. Der var ikke grundlag for indsigelse mod checkudsteders betaling til rekvirenten, jf. retsplejelovens § 501, stk. 3. Udlægsforretningen fremmedes. Bevisførelse om et modkrav gik ud over rammerne af retsplejelovens § 501, stk. 4.

U 1994.937. Afgørelsen er refereret ved § 22.

U 1913.606. I et tilfælde, hvor to personer hver for sig havde endosseret en til dem i forening udstedt veksel til en bank, og hvor vekslen derpå af den sidste af de to endossenter blev indfriet, statueredes det, at den første endossent ikke i forhold til den anden havde pådraget sig nogen vekselretlig forpligtelse til at indestå for vekslens betaling, og at den af anden endossent mod første endossent som vekselsag anlagte sag til betaling af halvdelen af vekslens pålydende herefter måtte afvises.

§ 45

Checkindehaveren kan af den, mod hvem han iværksætter regres, fordre:

1) den ikke betalte checksum,
2) renter fra forevisningsdagen efter en rentefod af 6 pct samt
3) omkostningerne ved protesten og ved de i § 42 foreskrevne underretninger såvel som andre omkostninger.

1. Oversigt
2. Checkindehaveren krav
3. Den ikke betalte checksum
4. Rente
5. Omkostninger
6. Retspraksis

1. Oversigt

I bestemmelsen fastsættes størrelsen af den sidste checkindehavers regreskrav. Kravet er sammensat af den ikke betalte checksum, rente og omkostninger.

2. Checkindehaverens krav

Bestemmelsen angår det regreskrav, den sidste indehaver af checken har, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 203 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 191. Beløbet kan kaldes indløsningssummen. Bestemmelsen sætter et maximum for, hvad kravet kan være, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 203. Indløsningssummen for den checkskyldner, der indfrier checken, er fastsat i § 46. Både § 45 og § 46 kan, uden at det dog har virkning for andre end parterne, fraviges ved aftale, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 203.

I bestemmelsen er størrelsen og indholdet af checkindhaverens regreskrav fastsat. Da checkskyldnerne, jf. §§ 12, 18, 25 og 26-27, indestår for checkens betaling ved forevisning, skal indløsningssummen udgøre checkens værdi for indehaveren på dette tidspunkt. Denne erstatning udgør dels den ikke betalte checksum dels rente og visse mere eller mindre bestemte omkostninger, jf. *L. M. B. Aubert:* Den nordiske vexelret s. 265.

Der er ikke i bestemmelsen angivet betalingstid eller betalingssted. Checkskyldneren skal derfor betale så snart checkindhaveren forlanger det, jf. gældsbrevslovnes § 5, stk. 1. Checkskyldneren er berettiget til at indløse checken før, checkindehaveren forlanger det, jf. § 47, der også giver indløseren adgang til at forlange checken udleveret. Betalingen skal ske hos checkindhaveren, jf. gældsbrevslovens § 3, stk. 1.

3. Den ikke betalte checksum

Ved checksum forstås den pengesum, checken er en betalingsanmodning for, jf. § 1, nr. 2. Udtrykket »den ikke betalte checksum« i § 45, nr. 1, tager højde for, at der efter § 34, stk. 2, kan være foretaget delvis betaling. Er dette tilfældet, kan checkindehaveren selvsagt kun forlange det ubetalte beløb hos checkskyldnerne, jf. Rigsdagstidende 1931-32 sp. 4331 (om delvis accepterede veksler) samt *A. Helper:*

Vekselloven og Checkloven s. 204 og (i realiteten) *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 191 f.

4. Rente

Der kan kræves rente fra forevisningsdagen, jf. § 45, nr. 2. § 55, stk. 4 har ikke betydning ved renteberegningen, da reglen vedrører fristregler, hvilket der ikke er tale om i § 45, nr. 2, jf. dog *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 192 og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 164. Forevisningsdagen er den dag, checken blev krævet betalt i banken, jf. nærmere punkt 2 i kommentaren til § 29. Er checken forevist flere gange, er det muligt, at rente på grund af bevisusikkerhed først kan kræves, når banken i en dateret erklæring i checken nægter honorering, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 192. For renteberegningen har det ikke betydning, hvilken dag der er anført som checkens udstedelsesdag. Der er hverken efter § 45 eller § 46 hjemmel til at kræve renters rente, jf. U 1991.834/2 H Det er ikke nødvendigt at give rentepåkrav.

Rente kan kræves af den ikke betalte checksum, jf. § 45, nr. 2. Der kan ikke forlanges rente af omkostningerne efter § 45, nr. 3, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 205, *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 192 og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 164, der også anfører, at et berigelseskrav efter § 57 ikke forrentes efter bestemmelsen. At renten efter bestemmelsen regnes fra forevisningsdagen støtter sammen med bestemmelsens opbygning, at der ikke er hjemmel til at kræve rente af andet end den ikke betalte checksum under regressagen. Det kunne yderligere anføres, at checkskyldnerne ikke har påtaget sig at indestå for omkostningernes betaling. Det præg af erstatning i form af den positive opfyldelsesinteresse, som forrentning af checksummen er udtryk for, kan således næppe udstrækkes til forrentning af omkostningerne. Dette forhindrer dog ikke, at der efter rentelovens regler kan gøres et rentekrav gældende, når der indledes retsforfølgning, jf. rentelovens § 9. Checkejeren kan herefter ikke ved at fremsætte rentepåkrav blive berettiget til procesrente, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 192 og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 163.

Renten udgør 6 procent. Checkindehaveren er ikke berettiget til at forlange provision. I lighed med de øvrige nordiske lande valgte Danmark ikke at benytte sig af reservationernes artikel 24, der giver hjemmel til indsættelse af regler om provision, jf. Rigsdagstidende 1931-32 sp. 4834 samt *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 441.

5. Omkostninger

I § 45, nr. 3 er omkostningerne sammensat af tre poster; nemlig til protesten, notifikationen og andre omkostninger. Da protesten i praksis sker omkostningsfrit ved checkens forevisning i banken, jf. punkt 4 i kommentaren til § 40, og da udgifterne til notifikationen udgør porto, er denne del af bestemmelsen uden praktisk betydning, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 205, *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 192 f og *Søren Theilgaard:* Checkret 164.

Under posten andre omkostninger kan checkindehaveren få dækket de udgifter, han har haft som følge af, at checken ikke blev honoreret i trassatbanken. De centrale poster er her procesomkostninger og inkassosalær, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 193 og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 164. Ud over dette kan der være tale om befordringsudgifter, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 205. Efter 1880 veksellovens § 50 litra b, hvorefter andre »nødvendige« udgifter kunne erstattes, blev det antaget, at en vekselskyldner ikke skulle belastes med procesomkostninger vedrørende sager mod andre vekselskyldnere, jf. *A. C. Evaldsen:* Vekselloven s. 214, mens Carl Rasting: Den danske Veksel- og Checklovgivning s. 169, hvis sagsanlægget efter et fornuftigt skøn var velbegrundet, var åben over for, at sådanne omkostninger kunne gøres gældende. Selvom § 45, nr. 3 ikke er så snævert formuleret som 1880 veksellovens § 50 litra b skulle den nye formulering forstås på samme måde som den tidligere tekst, jf. Rigsdagstidende 1931-32 sp. 4332. Det må antages, at omkostninger vedrørende andre checkskyldnere ikke kan medtages.

6. Retspraksis

U 1991.834/2 H. V udstedte for 3 lån på ca. 10 millioner kroner i S veksler, og der blev ikke oprettet andre skylddokumenter. De skrivelser, S fremsendte til vekselererfirmaet i forbindelse med lånenes etablering eller forlængelse, var knyttet til vekslerne. De rentesatser, der var fastsat i de seneste skrivelser forud for vekselererfirmaets betalingsstandsning og konkurs, kunne ikke påberåbes som grundlag for anvendelse af rentelovens § 6. S kunne herefter alene forlange gælden forrentet med 6% p.a. fra forfaldstidspunkterne til anmeldelsen i konkursboet og derefter med sædvanlig procesrente. (Dissens af 2 dommere).

§ 46 *Den, som har indløst checken, kan af dem, der er ansvarlige overfor ham, fordre:*

1) hele det beløb, som han har betalt,

2) renter af dette beløb fra den dag, han udbetalte beløbet, efter en rentefod af 6 pct samt

3) de omkostninger, han har haft.

1. Oversigt
2. Checkindløserens krav
3. Det betalte beløb
4. Rente
5. Omkostninger

1. Oversigt

I bestemmelsen fastsættes størrelsen af indløserens regreskrav i forhold til de checkskyldnere, der måtte være ansvarlige over for ham. Kravet er sammensat af det betalte beløb, rente og omkostninger.

2. Checkindløserens krav

Bestemmelsen angår det regreskrav, den checkskyldner, der må indløse checken, kan gøre gældende, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 207 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 193. Bestemmelsen sætter et maximum for, hvad denne indløsningssum kan være, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 208. Kravet for den sidste indehaver af checken er fastsat i § 45. Både § 45 og § 46 kan, uden at det dog har virkning for andre end parterne, fraviges ved aftale, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 203.

Den tilsvarende bestemmelse i 1880 veksellovens § 52 gjaldt kun, hvis indløsningen var sket, efter regreskrav var rejst, medens indløserens regreskrav var omfattet af § 50, der svarer til den nugældende checklovs § 45, hvis indfrielsen skete uden, der var rejst krav, jf. *L. M. B. Aubert:* Den nordiske vekselret s. 269 og *Carl Rasting:* Den danske Veksel- og Checklovgivning s. 170 f. Checklovens § 46 er ikke begrænset til disse tilfælde, men omfatter enhver indløsning foretaget af en regrespligtig, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 207 f, *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 193 f og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 165.

Ved regrespligtige forstås checkskyldnerne. Det er ligegyldigt for muligheden for at anvende § 46, om den indløsende checkskyldner ikke var forpligtet til at indløse checken over for checkindehaveren, hvilket fx kan være tilfældet, hvis der er tale om en endossent, der har taget forbehold efter § 18, stk. 1, jf. *Søren Theilgaard:* Checkret s. 165. Det har heller ikke betydning, om checkindløseren har en indsigelse i forhold til den, han har overladt checken til, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 193 f. Er der tale om en indsigelse, der kan gøres gældende under regressagen, jf. retsplejelovens § 501, stk. 3, er indløseren ganske vist ikke checkskyldner, hvilket også er tilfældet, hvis der er taget forbehold efter § 18, stk. 1, men dette forhindrer ikke indløsning efter § 47. Der henvises til punkt 3 i kommentaren til § 47.

I bestemmelsen er størrelsen og indholdet af regreskravet fastsat. Da checkskyldnerne, jf. §§ 12, 18, 25 og 26-27, indestår for checkens betaling ved forevisning, skal regreskravet udgøre indløserens tab ved, at checken ikke blev honoreret – men tværtimod påførte indløseren en pligt til et indløse den – med tillæg af rente og omkostninger. Denne erstatning udgør dels den ikke betalte checksum dels rente og visse mere eller mindre bestemte omkostninger.

3. Det betalte beløb

Efter § 46, nr. 1, kan checkindløseren forlange betaling af hele det beløb, som han i henhold til § 45 har måttet udrede. Havde dette beløb været mindre med en hurtigere betaling fra ham, kan det yderligere beløb, hans langsommelighed har medført, også forlanges dækket. En checkskyldner er nemlig ikke, ud over det i § 42 fastsatte, forpligtet til at tage vare om andre checkskyldnere. Disse har ligeledes været berettiget til at indløse checken, jf. punkt 2 i kommentaren til § 45 og punkt 3 til § 47, hvilket havde begrænset kravet. Der har således ikke været nogen forventning om, at der ikke løb renter og omkostninger på kravet, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 194 og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 165. Dette gælder også procesomkostninger, jf. A. Helper: Vekselloven og Checkloven s. 208, men anderledes *A. C. Evaldsen:* Vekselloven s. 217, der dog tog udgangspunkt i 1880 veksellovens § 50, som omhandlede de krav, indløseren havde været »nødt« til at betale. Er der imidlertid betalt beløb, der ikke er hjemmel til at forlange – fx provision – kan dette dog ikke tages med i indløserens krav.

4. Rente

Fra den dag indløseren har udbetalt beløbet efter § 45, kan han kræve det forrentet. Som anført i punkt 4 i kommentaren til § 45 finder § 55, stk. 4 ikke anvendelse her, da der ikke er tale om en fristregel, jf. dog *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 192 og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 166. Der kræves ikke rentepåkrav.

Beløbet, som kan kræves forrentet, er det samlede beløb efter § 45. Der kan således også kræves rente af den rente og de omkostninger, som indløseren har måtte betale efter § 45, nr. 2 og 3. Bestemmelsen følger her kumulationssystemet, hvorefter trassenten svarer ikke blot den sidste erhverver hans tab, men også alle mellemled deres respektive tab, jf. *L.M.B. Aubert:* Den nordiske Vekselret s. 267 f. Der kan ikke kræves rente af de omkostninger indløseren selv har haft efter § 46, nr. 3.

Renten udgør 6 procent. Der henvises til punkt 4 i kommentaren til § 45.

5. Omkostninger

Der er her tale om de omkostninger, indløseren har i forhold til sin videreførelse af regreskravet, idet omkostningerne angående kravet mod ham er omfattet af § 45, nr. 3, og derved en del af det betalte beløb efter § 46, nr. 1. Med de omkostninger, indløseren har haft i § 46, nr. 3, menes der de samme slags omkostninger som omtalt i § 45, nr. 3, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 208. Der henvises derfor til punkt 5 i kommentaren til § 45.

§ 47

Enhver checkskyldner, mod hvem regreskrav er rejst eller kan gøres gældende, kan mod at betale indløsningssummen fordre checken udleveret tillige med protesten og en kvitteret regning.

Stk. 2. *Enhver endossent, som har indløst checken, kan udstryge sit eget og de efterfølgende endossementer.*

1. Oversigt
2. Indløsning

3. Hvem har indløsningsadgang
4. Indløserens krav
5. Legitimation
6. Udstrygning af endossementer
7. Veksler

1. Oversigt

I bestemmelsen bliver det fastslået, at en checkskyldner altid har ret til at indløse checken, når denne ikke honoreres. Ved indløsningen kan han forlange den protesterede check og en kvitteret regning udleveret. Betalingen kan som hovedregel ske til den, der kan godtgøre sin ret ved en sammenhængende række af endossementer. Indløseren er berettiget til på checken at udstryge sig selv og de efterfølgende endossenter, som er blevet frigjort ved indløsningen.

2. Indløsning

De foranstående bestemmelser i §§ 45-46 vedrører indløserens forpligtelse. Hans ret i forbindelse med indløsningen er fastsat i § 47. Betingelsen for, at indløseren kan påberåbe sig § 47, stk. 1, er, at han betaler indløsningssummen efter §§ 45 eller 46, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 196. Indløseren kan frafalde sine rettigheder efter § 47, stk. 1, hvilket ikke har virkning for senere indløsere.

Bestemmelsen i § 47, stk. 1 adskiller sig fra § 34, stk. 1 derved, at den sidstnævnte regulerer trassatbankens honorering af checken, medens § 47, stk. 1, regulerer det tilfælde, at en check er nægtet honoreret i trassatbanken, hvorefter checken må indløses af en af dem, der optræder på den. Der er endvidere den forskel mellem de to bestemmelser, at det for indløsning er nødvendigt, at der er optaget protest, hvilket naturligvis ikke er tilfældet for honorering efter § 34, stk. 1. Dette har bl.a. den betydning, at trassatbankens betaling af en check, der er noteret efter § 25, betragtes som honorering. Endelig er der den forskel på de to bestemmelser, at trassatbanken efter § 34, stk. 1, kan forlange checken udleveret i kvitteret stand, hvilket ikke kommer på tale efter § 47, stk. 1, hvor indløseren kan videreføre kravet mod sine eventuelle checkskyldnere, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 209.

Efter bestemmelsen er der adgang til at indløse checken, selvom

der ikke er rejst noget regreskrav. Checkskyldneren har dermed indløsningsret (jus offerendi), jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 209 og *Carl Rasting:* Den danske Veksel- og Checklovgivning s. 164. Det har for anvendelse af bestemmelsen ikke betydning, om indløsningen sker som frivillig indløsning eller ej.

3. Hvem har indløsningsadgang

Efter bestemmelsen i § 47, stk. 1, har kun checkskyldnere, som regreskrav er rejst mod, eller som der kan rejses regreskrav mod, indløsningsadgang. En endossent, der har fraskrevet sig ansvaret efter § 18, stk. 1, kan altså som eksempel herpå ikke gå frem efter bestemmelsen, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 195. Det antages af *Preben Lyngsø:* a. st., at en sådan endossent ikke er afskåret fra efter aftale med den, der søger regres at indløse checken, hvorefter han kan bringe § 46 i anvendelse. Denne problemstilling synes noget upraktisk, da det vel er et særsyn, at en endossent, der netop har fraskrevet sig ansvaret, straks efter påtager sig dette igen. Skulle en sådan endossent have det ønske at indløse checken, er der dog ingen grund til, at han ikke skulle kunne blive stillet som en endossent, der ikke har taget forbehold. Der er ikke noget hensyn at tage til de foranstående skyldnere, der ikke kan have en beskyttelsesværdig forventning om, at kravet ikke bliver rettet mod dem af den endossent, som tog et forbehold efter, at han fik overdraget checken, jf. for samme resultat *Søren Theilgaard:* Checkret s. 165. Den begrænsning, som er indlagt af *Preben Lyngsø:* a. st., om at indløserens navn skal figurere på checken, synes også at være upraktisk. Det må formodes, at indløseren i de fleste tilfælde af denne art nemt kan få sit navn på checken som fx avalist, jf. §§ 26-27.

4. Indløserens krav

Det, indløseren kan forlange leveret, når han betaler, er checken, protesten og en kvittering for betalingen. Protesten vil som oftest være påtegnet checken, jf. § 40, stk. 1, nr. 2. Ved overgivelse af checken påført bankens påtegning om, at checken ikke honoreres, er dette krav altså opfyldt.

At indløseren kan forlange checken udlevet ved betaling, jf. § 47, stk. 1, er i overensstemmelse med den almindelige regel for omsæt-

ningsgældsbreve. Det fremgår således af gældsbrevslovens § 21, stk. 1, at skyldneren kan forlange gældsbrevet udleveret ved betaling.

Indløseren har brug for checken, hvis han selv skal gøre et regreskrav gældende. Er der tale om indløsning af trassenten, der ikke kan gøre et regreskrav gældende, kan checken også forlanges udleveret, da han ellers udsætter sig for uberettiget efterendossering, jf. *Carl Rasting:* Den danske Veksel- og Checklovgivning s. 174 f. Det må dog i denne forbindelse bemærkes, at overdragelse af checken, efter protesten har fundet sted, kun har virkning som overdragelse af en simpel fordring, jf. § 24, stk. 1. Checken skal udleveres intakt, og må altså ikke indeholde ændringer, der kan besværliggøre den videre regres, jf. *Carl Rasting:* s. st.

Indløseren kan ud over checken forlange en kvitteret regning. Den kvitterede regning kaldtes tidligere retourregningen efter 1880 vekselloven § 54, medens *C. Stub Holmbo:* Lov om chekker s. 88 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 195 anvender udtrykket rekambioregningen. Den kvitterede regning er beviset for, hvad indløseren har betalt. Dette har betydning for ham ved en eventuel videre regres, hvor hans regreskrav skal opgøres efter § 46. Dette bevis kan føres på anden måde, og tilstedeværelsen af den kvitterede regning er altså ikke en betingelse for regressens gennemførelse, jf. *Carl Rasting:* Den danske Veksel- og Checklovgivning s. 174 f.

Nægtes udleveringen af checken, protesten eller den kvitterede regning, eller er dette ikke muligt, indtræder der fordringshavermora. Dette indebærer, i overensstemmelse med de sædvanlige virkninger heraf, at indløserens forpligtelser lempes, jf. generelt herom *Bernhard Gomard:* Obligationsret 2. Del s. 251 og *Henry Ussing:* Obligationsretten almindelig Del s. 197. I så fald ophører indløserens forpligtelse til at betale rente, og indløseren kan opfylde ved deponering efter deponeringsloven, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 209 og *Carl Rasting:* Den danske Veksel- og Checklovgivning s. 165.

5. Legitimation

For indløseren er det naturligvis af betydning, at hans betaling efter §§ 45 eller 46 sker med frigørende virkning for ham. Dette afgøres efter, hvem der er legitimeret til at modtage betalingen.

Legitimationsproblemet kommer måske lidt anderledes frem i denne relation, end det er tilfældet ved overdragelse af andre omsætnings-

gældsbreve end checks og veksler. Dette hænger – ud over den praktiske anvendelse af dokumenterne – sammen med, at endossentens hæftelse, jf. checklovens § 18, stk. 1 og veksellovens § 15, stk. 1, er væsentlig mere omfattende end overdragerens hæftelse efter gældsbrevslovens §§ 9-10. For almindelige omsætningsgældsbreve viser legitimationsproblemet sig i praksis, når skyldneren skal afgøre, om hans betaling skal ske til overdrageren eller til erhververen.

Ud fra den betragtning, at indløseren ved betalingen »i virkeligheden [træder i] trassatbankens sted«, finder *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 196, at indløseren kan påberåbe sig § 35, hvorefter trassatbanken før honoreringen skal sikre sig, at endossementerne skal udgøre en behørig sammenhængende række. Dette antages også af *C. Stub Holmboe:* Lov om chekker s. 88. Hos *Preben Lyngsø* ses endvidere den opfattelse, at der ikke kan stilles samme krav til en checkskyldners agtpågivenhed, som den agtpågivenhed »trassatbanken må udvise for at blive frigjort«, idet der »må tages hensyn til, at checkskyldneren i højere grad end trassatbanken befinder sig i en tvangssituation, idet en undladelse af et erlægge medfører pligt for ham til at betale renter og omkostninger efter § 45 eller § 46«.

I § 35 ses en legitimationslignende regel for trassatbanken. Denne regel er dog ikke en legitimationsregel i klassisk forstand, som fx gældsbrevslovens § 19, da dens efterlevelse af banken ikke medfører, at honoreringen sker med frigørende virkning, men at beløbet kan trækkes på trassatens checkkonto. Indirekte har honorering i overensstemmelse med § 35 dog frigørende virkning – blot ikke for trassatbanken, men for checkskyldnerne, jf. *Henrik Hessler:* Obehöriga förfaranden med värdepapper s. 242.

Bestemmelsen i § 35 er placeret i kapitel 4, om checkens forevisning og betaling, og er altså næppe ment som en mere generel regel. Her er tale om en særregel for trassatbankens honorering af checken. Reglen er naturlig sammen med øvrige regler, der letter omsætningen af checks. Kort sagt er meningen med § 35, at trassatbanken kan honorere stort set alle de checks, den bliver præsenteret for. Da der er principiel forskel på, om checken honoreres i trassatbanken, hvilket er det almindelige formål med at udstede checken, eller om regressag må indledes mod checkskyldnerne, kan § 35 ikke opfattes som en legitimationsregel, som indløseren kan bringe i anvendelse.

Spørgsmålet er herefter, om indløserens legitimation må findes i checklovens § 19 (eller § 20). Indehaveren af en check anses herefter

for retmæssig indehaver af checken, hvis han kan godtgøre sin ret til den ved en ubrudt række af endossementer, hvilket svarer til § 35. Denne bestemmelse findes i kapitel 4, om overdragelse af checks, og den kan derfor lige så lidt som § 35 have mere generel rækkevidde. § 19 har betydning for retten til checken. Sammen med § 21 skal bestemmelsen kunne lette den almindelige omsætning af checks. Reglen kan derfor næppe anvendes i forbindelse med regressagen, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 86.

Da der herefter ikke findes en legitimationsregel i checkloven, er det nødvendigt at falde tilbage på reglerne i gældsbrevsloven. Skønt det kunne anføres, at checken efter protesten er et simpelt gældsbrev, jf. § 24, stk. 1, må det være reglerne om omsætningsgældsbreve, der i denne relation er afgørende. § 24, stk. 1, gælder kun for videreoverdragelse af en check, mens checken for dem, der står som checkskyldnere, stadig har negotiable virkninger. Den, som er legitimeret til at modtage betalingen, er derfor den, der efter gældsbrevslovens § 13 har checken i hænde, når den er stilet til ham – eller når den ved en skriftlig overdragelse, der fremtræder som en sammenhængende kæde, er overdraget til ham. § 13 er en generel regel, og hver enkelt checkskyldner bliver herefter stillet som skyldneren efter et omsætningsgældsbrev.

Da det såvel efter checklovens § 19 og § 35 som efter gældsbrevslovens § 13 er afgørende, at der på checken er en sammenhængende række af endossementer, ville nogen måske hævde, at det højst kan være af skolastisk interesse, hvilken hjemmel, resultatet støttes på. Anvendelsen af reglerne i gældsbrevsloven medfører dog den fordel, at der ikke er tvivl om, hvilken norm indløserens subjektive forhold skal bedømmes efter. Her gælder det efter gældsbrevslovens § 19, stk. 2, 2. punktum, at indløseren ikke behøver at prøve tidligere overdragelsers ægthed, medmindre omstændighederne giver grund hertil, jf. nærmere herom *Lennart Lynge Andersen, Peter Møgelvang Hansen og Niels Ørgaard:* Gældsbrevsloven med kommentarer s. 141. Det er derfor ikke nødvendigt at tage udgangspunkt i, hvorledes trassatbanken burde have handlet.

6. Udstrygning af endossementer

Når en endossent indløser checken, er han frigjort. En konsekvens af den fuldstændige solidariske hæftelse er, at alle andre checkskyldnere

herved også er frigjort over for den tidligere ejer af checken, jf. punkt 2 i kommentaren til § 44. De endossenter eller avalister, der har endosseret checken efter indløseren, hæfter ikke over for ham, jf. punkt 2 i kommentaren til § 18 og punkt 4 i kommentaren til § 27. Disse er herefter frigjort for deres hæftelse, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 209 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 196.

De øvrige checkskyldnere hæfter imidlertid over for indløseren. Der er for dem ikke sket nogen ændring i retsstillingen ved, at der er foretaget indløsning i senere led i regreskæden. Den endossent, der har indløst checken, står altså med andre ord på samme måde, som før han endosserede checken, jf. Carl Rasting: Den danske Veksel- og Checklovgivning s. 53 og 72.

Bestemmelsen i § 47, stk. 2, giver indløseren mulighed for at bringe legitimationen i checken på plads, således at det af checken fremgår, at han er ejer af den. Strengt taget er det dog ikke nødvendigt for indløseren at udstryge de efterstående endossenter, da hans ihændhavelse af den protesterede check, hvor hans navn figurerer, sammen med den kvitterede regning er fornøden legitimation, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 209. Indløseren er derfor ikke forpligtet til at foretage udstrygning af efterstående endossementer.

7. Veksler

Bestemmelsen i veksellovens § 50 svarer helt til checklovens § 47. For delvis accepterede veksler findes imidlertid en særregel i veksellovens § 51. Den, der indfrier vekslen for den ikke accepterede vekselsum, kan herefter forlange, at der gøres påtegning herom på vekslen, og gives ham kvittering herfor. Han kan endvidere foruden protesten forlange en bekræftet afskrift af vekslen, der kan tjene som grundlag for den videre regres. Uden denne bestemmelse ville han ikke have regresadgang. Bestemmelsen skaber symmetri med reglen om delvist betalte veksler i veksellovens § 39, stk. 3, jf. nærmere *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 210 og *Preben Lyngsø:* Vekselloven s. 163 f.

§ 48 *Hvis der for forevisningen af en check eller for protests optagelse indenfor de foreskrevne frister indtræder en uovervindelig hindring (indenlandsk eller udenlandsk lovforskrift eller andre tilfælde af vis major) forlænges disse frister.*

Stk. 2. *Checkindehaveren er forpligtet til uopholdelig at give sin endossent underretning om sådan hindring og til at gøre påtegning om denne underretning med datum og underskrift på checken eller en allonge; i øvrigt finder forskrifterne i § 42 anvendelse.*

Stk. 3. *Så snart hindringen er ophørt, skal indehaveren uopholdelig forevise checken til betaling og om fornødent lade optage protest.*

Stk. 4. *Vedvarer hindringen længere end femten dage fra den dag, da checkindehaveren har givet den sidste endossent underretning om hindringen, selv om det er sket inden forevisningsfristens udløb, kan regres iværksættes, uden at forevisning eller foretagelse af protest er nødvendig.*

Stk. 5. *Som vis major anses ikke tildragelser af rent personlig natur for checkindehaveren eller den, som han har overdraget at forevise checken eller at optage protesten.*

1. Oversigt
2. Indhold af vis major
3. Indtræden af vis major
4. Vis major ophører inden 15 dage
5. Vis major ophører ikke inden 15 dage

1. Oversigt

Efter bestemmelsen suspenderes checkindehaverens pligt til at forevise og protestere checken, hvis dette forhindres af en begivenhed, der falder under betegnelsen vis major (force majeure). Checkejeren er forpligtet til at underrette en eventuel endossent om situationen. Ophører hindringen inden 15 dage, skal checken straks – eller senest inden for fristerne i § 29 og § 41 – forevises til betaling eller protesteres. Varer hindringen over 15 dage kan regres iværksættes uden forevisning og protest.

2. Indhold af vis major

Udtrykket »vis major« anvendes i samme betydning som udtrykket »force majeure«. Ved vis major-reglen forstås, at skyldneren er an-

svarlig, medmindre han godtgør, at skaden er sket som en følge af udefra kommende begivenheder af en sådan art, at skaden efter almindelig erfaring ikke kan undgås, selv om der er truffet forsvarlige forholdsregler, jf. *Bernhard Gomard:* Obligationsret 2. Del s. 48 og *Henry Ussing:* Obligationsretten almindelig Del s. 120.

For at vis major-begivenheden skal være relevant, må den være ødelæggende for checkejerens mulighed for at forevise checken til betaling i banken eller til optagelse af protest inden for de fastsatte frister i § 29 og §§ 40-41. Der skal således med andre ord være sammenhæng mellem begivenheden og den manglende mulighed for forevisning eller protest. Det er ligegyldigt, hvor begivenheden udspiller sig, blot den umuliggør forevisning eller protest, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 219. Protestoptagelsen er som nævnt i punkt 4 i kommentaren til § 40 en gyldighedsbetingelse for regreskravet. Bestemmelsen i § 48 kan ikke ved fortolkning udstrækkes til at omfatte andet end hindringer for forevisning og protest, idet det bemærkes at der i § 53, stk. 6, findes en bestemmelse om forlængelse af forældelsesfristerne på grund af vis major.

Den ene gruppe vis major-tilfælde efter § 48 er lovforskrifter. Denne del af bestemmelsen var ved sin indførelse i 1880 veksellovens § 92 inspireret af den franske moratorielovgivning under den fransk-tyske krig i 1870-71, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 217 og *Carl Rasting:* Den danske Veksel- og checklovgivning s. 241. Da det vel i dag næppe er videre sandsynligt, at der nogen steder bliver indført lovregler, der forbyder forevisning eller protest af checks, er denne del af bestemmelsen uden praktisk betydning.

Den anden type vis major-tilfælde er andre uovervindelige hindringer. Under denne kategori falder naturbegivenheder, der har karakter af katastrofer, såsom jordskælv, vulkanudbrud, orkan, oversvømmelse og meteornedslag. Gængse naturfænomener falder udenfor. Politiske forhold som fx krig, borgerlig opstand eller strejke vil tillige være uoverstigelige hindringer, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 198. Tekniske forhold som fx nedbrud i pengeinstitutters EDB system vil ligeledes kun falde i denne kategori, hvis de hindrer protest. Ud over det anførte findes der naturligvis andre tildragelser, der er uoverstigelige hindringer.

Uden for vis major-tilfælde falder hændelser af rent personlig natur for checkindehaveren eller for den, han har overladt at forevise checken eller optage protest, jf. § 48, stk. 5. For at kunne karakterise-

res som en vis major-hændelse må en begivenhed altså berøre et større antal personer, og være almindelig kendt. Som et eksempel på denne sondring anfører *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 219, at en jernbaneulykke vil kunne betragtes som en vis major-begivenhed, medens en bilulykke, som forhindrer rettidig forevisning af checken ikke har denne egenskab. Som hændelser af personlig natur, der ikke kan betegnes som vis major-begivenheder, falder tillige, at checken brænder, at checkindehaverens dør, samt at checken bliver stjålet, jf. dog *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 199. Dette gælder dog ikke, hvis hændelsen finder sted som en del af en vis major-begivenhed, som fx storbrand, krigshandlinger eller plyndringer, jf. *C. Stub Holmboe:* Lov om chekker s. 90 og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 153.

3. Indtræden af vis major

Når der indtræder vis major suspenderes fristen for forevisning i § 29 og fristen for protest i § 41, jf. § 48, stk. 1. Indehaveren lettes herved for disse retlige skridt, som ellers ville være en betingelse for hans bevarelse af regresretten. Modstykket til dette er, at han ikke kan iværksætte regres. Dette er dog begrænset til en periode på 15 dage, jf. § 48, stk. 4.

Efter § 48, stk. 2, er indehaveren forpligtet til uopholdeligt at give tidligere endossenter underretning om hindringen. Denne underretning må gives straks efter, at indehaveren er blevet opmærksom på hindringen, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 220 og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 153. Det kan ikke antages, at forevisningsfristens udløb kan afventes, idet dette er i strid med bestemmelsens ordlyd, og da det ikke er i tråd med de efterfølgende endossenters interesse at afvente dette, jf. dog *C. Stub Holmboe:* Lov om chekker s. 91 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 199.

Checkindehaveren skal i checken eller i en allonge hertil med dato og underskrift gøre en bemærkning om underretningen, jf. § 42, stk. 2. Denne påtegning tjener som udgangspunkt for beregningen af fristen på 15 dage, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 220. Gives underretningen ikke, berøves checkindehaveren ikke sin regresadgang, men undladelsen kan udmønte sig i et erstatningsansvar efter § 42, stk. 6, jf. *A. Helper:* a. st. og *Preben Lyngsø:* a. st. I øvrigt gælder § 42 for underretningen, jf. § 48, stk. 2. Dette har ikke den

betydning, at der er givet afkald på underretning, jf. § 42, stk. 3, hvis en endossent ikke har angivet sin adresse på checken, eller adressen er skrevet på ulæselig måde. Derimod gælder reglerne om videresendelse af meddelelsen og beviset for, at meddelelsen er sendt, jf. *C. Stub Holmboe:* Lov om chekker s. 91.

4. Vis major ophører inden 15 dage

Efter § 48, stk. 3, skal checken forevises i banken og om fornødent protesteres, når hindringen ophører. Dette skal ske »uopholdeligt«, hvilket vil sige straks eller øjeblikkeligt efter hindringens ophør. Indehaveren af checken er altså nødt til at holde sig orienteret om, hvornår hindringen ophører. Er checken ødelagt som følge af begivenheden, ophører hindringen først, når indehaveren har haft tilstrækkelig tid til at få den mortificeret efter § 56, eller hvis det er muligt duplikat udstedt efter § 49, jf. *C. Stub Holmboe:* Lov om chekker s. 92. Af bestemmelsen i § 48, stk. 4, kan det udledes, at reglen kun gælder, hvis hindringen varer under 15 dage, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 220 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 199. Overholdes fristen ikke, bortfalder regresretten.

Det er af betydning, om fristen i § 29 og § 41 er udløbet, når begivenheden ophører. Forevisning eller protest inden for disse frister vil altid være rettidig. Bestemmelsen i § 48, stk. 3, må derfor forstås med den modifikation, at der kun kræves øjeblikkelig handling, hvis begivenheden ophører efter disse fristers udløb.

5. Vis major ophører ikke inden 15 dage

Varer vis major-begivenheden længere end 15 dage fra underretningen, er det ikke nødvendigt at forevise checken eller optage protest for at gøre regreskravet gældende mod checkskyldnerne, jf. § 48, stk. 4. Det er her underordnet, hvorvidt forevisningsfristen, jf. § 29, stk. 1, eller protestfristen, jf. § 41, stk. 1, er udløbet. Dette kan støttes på den unøjagtige sentens, hvorefter regres kan iværksættes, »selv om« underretningen »er sket inden forevisningsfristens udløb«. Regressen skal ikke iværksættes inden nogen frist, og er altså alene begrænset af forældelsesreglerne i §§ 52-53, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 199.

Kapitel 8

Om duplikater af checks

§ 49 *Enhver check, som ikke lyder på betaling til ihændehaveren, og som er betalbar udenfor riget, kan udstedes i flere ligelydende eksemplarer (duplikater). Når en check er udstedt i flere eksemplarer, skal eksemplarerne i selve teksten indeholde nummerangivelse; i mangel heraf gælder ethvert af dem som en selvstændig check.*

1. Oversigt og formål
2. Hvilke checks kan udstedes i duplikater?
3. Udstedelse af duplikater
4. Forholdet til vekselloven
5. Vekselkopier

1. Oversigt og formål

Når en check skal sendes, kan der være risiko for bortkomst. Ved at udfærdige flere eksemplarer og afsende disse med en dags mellemrum eller ad forskellige veje øges muligheden for, at i det mindste et af eksemplarerne kommer rigtigt frem. Blot remittenten modtager et eksemplar, vil denne, da trassatbanken i øvrigt frigøres ved udbetaling efter et af eksemplarerne, kunne opnå betaling. Da duplikaterne endvidere er udtryk for den samme checkforpligtelse, skal de være nummerede, og enhver erhverver af et eksemplar vil være advaret om, at checken er udstedt i flere eksemplarer, således at vedkommende kan undlade at modtage et eksemplar, hvis ikke vedkommende har tilstrækkelig tiltro til, at et andet eksemplar ikke er kommet på afveje. Der vil nemlig altid kunne være en vis risiko for, at en checkindehaver overdrager forskellige eksemplarer til forskellige, idet det ikke skal fremgå af dokumentet, hvor mange eksemplarer, der er udstedt.

I den tidligere checklov fandtes ikke regler om duplikater. Duplikater anvendtes imidlertid alligevel, idet man antog, at vekselloven's regler om duplikater kunne anvendes analogt, jf. Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4834.

§ 49 indeholder regler om, hvilke checks der kan udstedes duplika-

ter af og om udstedelse af sådanne, medens § 50 indeholder regler om frigørelse ved betaling af et af eksemplarerne i stk. 1, og om uretmæssig overdragelse af eksemplarer til flere personer i stk. 2.

Reglerne om duplikater af check minder om de for veksler gældende, jf. nærmere nedenfor i punkt 4. Derimod kan der ikke tages kopier af checks, således som der kan af veksler, idet der ikke antoges at være behov for det, jf. Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4834 og *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 445. Medens der for veksler kan være et behov for duplikater, fx at et eksemplar diskonteres, medens et andet eksemplar sendes til accept, forekommer udstedelse af checks i flere eksemplarer uhyre sjældent.

2. Hvilke checks kan udstedes i duplikater?

Første punktum af § 49 bestemmer for det første, at kun checks, som er betalbare udenfor riget, kan udstedes i flere ligelydende eksemplarer. For checks, der er betalbare inden for landets grænser, antoges der ikke at være behov for duplikater, hvorfor det ikke tillades, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 443. Konventionen indeholder tillige en passus, hvorefter duplikater også tillades for checks, der udstedes i eller er betalbare i øversøiske dele af riget, men i de nordiske lande ansås denne passus for unødvendig under hensyn til, at checkloven efter §§ 60 og 61, kun gælder for checks, der er udstedt i de pågældende lande, jf. Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 3834 f og *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 444.

Det er endvidere bestemt i § 49 første punktum, at duplikater kun kan udstedes af checks, der ikke er betalbare til ihændehaveren. Baggrunden herfor er, at man anså misbrugsrisikoen derved for at være for stor, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 443.

Der er ikke i bestemmelsen taget stilling til virkningen af udstedelse af duplikater i tilfælde, hvor det ikke er tilladt efter § 49, første punktum. Er en check ikke betalbar uden for riget, kan trassatbanken ikke betale et af eksemplarerne med frigørende virkning i forhold til alle eksemplarer efter § 50. Da det vil fremgå af checken, at betalingsstedet er inden for landets grænser, fremgår det samtidig, at duplikaterne er udstedt i et tilfælde, hvor det ikke tillades. Dette taler for at anse duplikaterne for ugyldige, idet en erhverver ikke kan være i god

tro. Modstykket ville være at anse alle eksemplarer for selvstændige checks, men når det ved nummerering af eksemplarerne fremgår, at der er tale om duplikater, bør det næppe antages.

Tilsvarende bør formentlig antages, hvis checken er betalbar i udlandet, men hvor det er anført, at den er betalbar til ihændehaveren. Har trassenten ikke anført en remittent, men er remittent senere påført, må checken formentlig være omfattet af reglerne om duplikater, sml. *Preben Lyngsø:* Check- og vekselloven s. 247.

3. Udstedelse af duplikater

Da der er tale om udstedelse af en check i flere eksemplarer, er det kun trassenten, der kan udstede duplikater. Checkloven indeholder ikke som vekselloven bestemmelser om, at en checkindehaver kan kræve, at der udstedes duplikater. En checkindehaver vil normalt heller ikke have behov for flere eksemplarer. Duplikater vil derfor navnlig kunne blive aktuelt, hvis det er aftalt mellem remittenten og trassenten, at checken skal udstedes i flere eksemplarer. Skal duplikater udstedes efter udstedelse af checken, vil det normalt være nødvendigt, at det første eksemplar tilbageleveres til trassenten, idet alle eksemplarerne efter § 49, 2. punktum, skal nummereres, og da det første eksemplar af en check normalt ikke er nummereret. Skulle der efter udstedelsen blive udstedt duplikater, skal alle underskrifterne gentages på disse, dog ikke en eventuel notering efter § 25, jf. nedenfor i punkt 1 til § 50. Er en endossent død, må underskriften formentlig meddeles af boet. Er en underskrift falsk, kan der ikke meddeles underskrift, og duplikat må derfor være udelukket, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 245.

Alle eksemplarerne skal i selve teksten indeholde nummerangivelse. Det er altså ikke tilstrækkeligt, at eksemplaret for oven er nummereret med 1. eksemplar, 2. eksemplar osv. I øvrigt kan som ved veksler anvendes, »betal mod denne prima-check«, sekunda-check, tertia-check osv., eller »Pay this first bill (second being unpaid)« og »Pay this second bill (first being unpaid)«, jf. nærmere *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 444 f, *Kæstel:* Bankjura s. 264 f og s. 237 f samt *Preben Lyngsø:* Check- og vekselloven s. 248. Er der ikke indeholdt nummerangivelse i duplikaterne, følger det af sidste led i § 49, at hvert af dem gælder som en selvstændig check.

4. Forholdet til vekselloven

Vekselloven indeholder i §§ 64-66 regler om vekselduplikater og i §§ 67 og 68 regler om vekselkopier. Duplikater er for så vidt ligeværdige eksemplarer, idet underskrifterne på disse alle er originale, og betaling efter et af eksemplarerne under normale forhold også har frigørende virkning for de øvrige. Derimod er en vekselkopi en afskrift af vekslen, der ved overdragelse erstatter originalen, og som må anvendes sammen med originalen, jf. nærmere nedenfor i punkt 5.

Veksellovens § 64 indeholder regler om udstedelse af duplikater og modsvarer checklovens § 49, medens § 65 i det væsentlige svarer til checklovens § 50. Endelig findes en regel om accept mm. i § 66.

Efter § 64, stk. 1, kan en veksel udstedes i flere enslydende eksemplarer. Det kræves altså ikke som for checks, at betalingsstedet er uden for landets grænser. Det kan efter omstændighederne være hensigtsmæssigt, hvis en veksel ønskes diskonteret og samtidig sendes til accept, jf. nærmere herom veksellovens § 66, der er omtalt i punkt 4 til § 50. Vekselduplikater skal ligesom checkduplikater være nummererede i selve teksten, jf. stk. 2.

Efter stk. 3, kan enhver indehaver af vekslen kræve, at der på hans bekostning leveres ham duplikater af vekslen. Dette gælder dog ikke, hvis vekslen angiver, at den kun er udstedt i et eneste eksemplar. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 244 antager, at udtrykket solaveksel ikke er en angivelse af, at kopier ikke kan kræves, men at udtrykket blot indebærer, at vekslen kun er udstedt i et eksemplar, således at den blot må skrives om og nummereres, hvis der kræves duplikater. Dette er i overensstemmelse med Udkast til Vexellov 1878 sp. 75, men herimod *Preben Lyngsø:* Check- og vekselloven s. 386 og *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 131. Den indehaver, der ønsker duplikater udstedt, må rette henvendelse til den foranstående, der igen må rette henvendelse til den foranstående osv. indtil trassenten, der må udstede duplikaterne. Alle de efterfølgende har da pligt til at gentage underskriften på duplikaterne, jf. nærmere *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 244 ff. Derimod skal trassaten kun acceptere et eksemplar, idet han forpligtes efter hvert eksemplar, der accepteres, jf. nedenfor i punkt 3 til § 50. Som følge heraf kan der ikke kræves duplikater af egne veksler, jf. lovens § 77 modsætningsvis, jf. tillige *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 280 og *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 141.

5. Vekselkopier

Efter veksellovens § 67 har enhver vekselindehaver ret til at tage kopier af vekslen. Kopien skal nøjagtig gengive originalen med endossementer og andre påtegninger og skal angive, hvor langt afskriften går, en såkaldt arreteringsklausul, fx. »hertil kopi« mellem to streger på vekslens bagside. Kopien kan endosseres og forsynes med avalpåtegninger. Derved bliver kopien for så vidt angår de senere påtegninger original, men den kan dog ikke forsynes med interventionsaccept eller med kvittering for interventionsbetaling eller kvittering for afdrag. Accept kan ikke tegnes på kopien, og betaling kan heller ikke kræves alene på grundlag af den. For at udelukke endossement på originalen giver § 68 mulighed for at give den følgende påtegning: »herfra gælder kun endossement på kopi« eller en lignende påtegning, hvilket bevirker, at et efterfølgende endossement på originalen er ugyldigt.

Veksellovens § 68 fastsætter, at vekselkopien skal angive, hvem der har den originale veksel i hænde. Den pågældende har pligt til at udlevere originalen til den retmæssige indehaver af kopien. Den der har både kopien og originalen i hænde, er stillet som en almindelig vekselindehaver i forhold til de øvrige vekselskyldnere. Derimod giver ihændehavelse af kopien ikke vekselret mod dem, der kun har tegnet deres navn på originalen. Kopien giver imidlertid ret til regres mod de foranstående, der har forpligtet sig på kopien, men dog først når det ved protest er godtgjort, at originalvekslen ikke er blevet udleveret på forlangende, jf. nærmere *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 250 ff, *Preben Lyngsø:* Check- og veksellovene s. 389 ff, og *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 132 f.

§ 50 *Betaling efter et af checkeksemplarerne har frigørende virkning, selv om det ikke er betinget, at sådan betaling skal sætte de andre eksemplarer ud af kraft. Dog svarer trassatbanken for ethvert eksemplar, som er påtegnet i overensstemmelse med forskrifterne i § 25, og som han ikke har fået tilbage.*

Stk. 2. *Har en endossent overdraget checkeksemplarerne til forskellige personer, svarer han såvel som de efterfølgende endossenter for ethvert eksemplar, der bærer deres navnetegning, og som ikke er tilbageleveret.*

1. Frigørelse ved betaling af et eksemplar
2. Overdragelse til flere personer
3. Forholdet til vekselloven
4. Et vekseleksemplar til accept

1. Frigørelse ved betaling af et eksemplar

Når trassatbanken betaler checksummen på grundlag af et af checkeksemplarerne, sættes de andre eksemplarer ud af kraft, jf. § 50, stk. 1, 1. punktum. Samme virkning indtræder, hvis summen betales af trassenten. Derimod sættes eksemplarerne ikke umiddelbart ud af kraft, hvis der sker betaling af et checkregreskrav. I så fald vil et af eksemplarerne kunne benyttes til regres mod foranstående checkskyldnere, men den indfriende må være frigjort i forhold til efterstående indehavere af et andet checkeksemplar, når den indfriende betalte til en legitimeret checkindehaver.

Det er ikke en betingelse for frigørelse, at det er anført på eksemplarerne, at de øvrige sættes ud af kraft, når betaling sker på grundlag af et af eksemplarerne. Sådan bestemmelse vil undertiden være indsat, en såkaldt Clausula cassatoria, fx betal mod denne prima (sekunda og tertia ikke), jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 244. Den angivne klausul angiver tillige, at der kun er udstedt tre eksemplarer, således at der ikke kan udstedes yderligere eksemplarer, jf. *C. Stub Holmboe:* Lov om Chekker s. 93. sml. *Kæstel:* Bankjura s. 238.

I § 50, stk. 1, andet punktum er det dog fastsat, at trassatbanken hæfter for ethvert eksemplar, som er noteret i overensstemmelse med reglerne i § 25. Trassatbanken vil derfor typisk afvise at notere mere end et eksemplar.

2. Overdragelse til flere personer

Overdragelse af checkeksemplarer til forskellige reguleres af § 50, stk. 2. Såvel den person, der har foretaget overdragelse til forskellige, som de efterfølgende endossenter svarer for ethvert eksemplar, der bærer deres navnetegning, og som ikke er blevet tilbageleveret. Derimod hæfter de, der har påtegnet et eksemplar af checken inden det led, hvor der blev foretaget dobbeltoverdragelse, kun for én checkforpligtelse.

Så længe der ikke er honoreret et eksemplar af checken, antages det, at det eksemplar, der blev overdraget først, i overensstemmelse med den almindelige regel om, at den der er først i tid er bedst i ret, går forud for de andre. Men når indfrielse først er sket til en legitimeret, fortrænger det pågældende eksemplar de øvrige, og vedkommende skal ikke afgive det modtagne, jf. *Carl Rasting:* Den danske Veksel- og Checklovgivning s. 196 og Henry Ussing: Enkelte Kontrakter s. 132, sml. *Preben Lyngsø:* Check- og veksellovene s. 250 f.

Når det ene eksemplar er honoreret, vil det andet eller de øvrige kunne protesteres, og regres vil kunne foretages mod foranstående endossenter på det eller de pågældende eksemplarer. Da de checkskyldnere, der var tidligere i omsætningskæden end dobbeltoverdrageren, er frigjorte ved indfrielse af checken, vil regreskravet eller de flere regreskrav ende ved dobbeltoverdrageren.

Det kan vanskeligt forekomme, at en checkindehaver ved springende regres får dækket sit regreskrav mod en checkskyldner, der lå inden dobbeltoverdrageren i omsætningskæden, idet det i protesten skal oplyses, hvad årsagen til den manglende honorering er, jf. lovens § 66 nr. 4. Oplyses årsagen at være, at et eksemplar allerede er honoreret, vil den pågældende kunne se, at han er frigjort for regreskravet. Skulle det imidlertid forekomme, må vedkommende indtræde i checkindehaverens sted på samme måde som ved veksler, jf. nedenfor i afsnit 3. Er indfrielsen blevet muliggjort som følge af, at oplysningerne i protesten er mangelfulde, må der også være et erstatningskrav mod det pengeinstitut, der ikke har givet den relevante oplysning, fx. er det næppe tilstrækkeligt at oplyse om manglende dækning, hvis et andet eksemplar allerede er indfriet.

3. Forholdet til vekselloven

Veksellovens § 65 er i det væsentlige identisk med checklovens § 50. Betaling efter et eksemplar har således frigørende virkning for øvrige eksemplarer. Da veksler ikke kan noteres på samme måde som checks men kan accepteres, er det i veksellovens § 65, bestemt, at trassaten hæfter for hvert eksemplar, han har accepteret, og som ikke er blevet tilbageleveret. Til gengæld er trassaten ikke forpligtet til at gentage sin accept på duplikater. Trassaten kan ikke forlange alle duplikater udleveret inden honorering, men han er kun forpligtet til at betale mod udlevering af det accepterede eksemplar fra en person, der kan

legitimere sig som berettiget, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 247 f.

Veksellovens § 65, stk. 2, er identisk med checklovens § 50, stk. 2, om dobbeltoverdragelse. Rent faktisk kan der imidlertid forekomme en forskellighed. Træffes trassaten ikke under en protestforretning, vil det ikke ved gennemførelse af regres fremgå, at der er sket dobbeltoverdragelse. Det kan derfor forekomme, at en endossent, der ligger foran dobbeltoverdrageren i omsætningskæden, honorerer et regreskrav fra en senere vekselindehaver, som han ikke var forpligtet til, idet han er frigjort, hvis et andet eksemplar er indfriet af trassaten eller et i forhold til ham tidligere led i omsætningskæden. Vedkommende vil naturligvis have et dækningskrav mod den, der har foretaget dobbeltoverdragelsen. Derimod antages vedkommende ikke at have et tilbagesøgningskrav mod vekselindehaveren, hvorimod han antages at indtræde i dennes sted med hensyn til regres mod foranstående vekselskyldnere (til og med dobbeltoverdrageren) efter samme princip som ved intervention, jf. nærmere *Carl Rasting:* Den danske Veksel- og Checklovgivning s. 196 f.

4. Et vekseleksemplar til accept

Efter veksellovens § 66, stk. 1, skal den, der har sendt et af vekseleksemplarerne til accept, på de andre eksemplarer opgive navnet på den person, hos hvem dette eksemplar findes. Det kan, hvis vekslen fx er sendt til accept gennem en bank, ske ved, at der for neden på vekslen anføres »Prima til accept hos NN i X-bank«. Den pågældende bank vil da efter bestemmelsen være forpligtet til at udlevere eksemplaret til den retmæssige (legitimerede) indehaver af et andet eksemplar, og påtegningen udstreges da på de andre eksemplarer.

Udleveres det til accept sendte eksemplar ikke til den legitimerede, kan denne ikke iværksætte regres, før det ved protest er godtgjort, at eksemplaret ikke er blevet udleveret på forlangende, og at han ikke har kunnet få accept eller betaling efter et andet eksemplar, jf. § 66, stk. 2. Var nægtelse af udlevering uberettiget, vil den pågældende være erstatningsansvarlig for den derved skete skade, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 250.

Det antages, at udleveringsprotest kan finde sted, hvis det er et andet end det accepterede eksemplar, der udleveres. Endvidere antages det, at udleveringsprotest skal foretages over for den anførte inde-

haver af accepteksemplaret, selv om det pågældende eksemplar vekselindehaveren bekendt befinder sig hos en anden, fx fordi det er sendt til et andet pengeinstitut, jf. nærmere *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 249.

Kapitel 9

Om forandringer i checken

§ 51 *Er der gjort forandringer i en checks tekst, er de, der efter forandringen har tegnet deres navn på checken, forpligtede overensstemmende med den ændrede tekst. De, der har tegnet deres navn før forandringen, er forpligtede overensstemmende med den oprindelige tekst.*

1. Baggrund og forholdet til vekselloven
2. Forandringer omfattet af bestemmelsen
3. Virkningen af forandringer
4. Retspraksis

1. Baggrund og forholdet til vekselloven

I ekspertkommissionens udkast til veksellov fra Haagerkonferencen var forandringer i vekslen efter dens udgivelse kædet sammen med falsk, men ved Geneve konventionen blev spørgsmålet om virkningen af falske underskrifter ved en udvidende fortolkning anset for omfattet af konventionens § 7 (svarende til checklovens § 10). Bestemmelsen i vekselkonventionen blev derfor begrænset til § 69 om forandringer i vekslen, og som en konsekvens deraf blev også checkkonventionen udformet på denne måde. Der er således identitet mellem checklovens § 51 og veksellovens § 69, jf. Redaktionskommiteens Bemærkninger til konventionerne trykt i Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4613 og sp. 5077 ff.

I forbindelse med behandling af artiklen blev også rejst spørgsmålet om, på hvem risikoen for at indløse en forfalsket eller ændret check skulle falde. Konferencen var imidlertid af den opfattelse, at dette spørgsmål ikke burde afgøres i den ensartede lov, jf. Redaktionskommiteens Bemærkninger trykt i Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 5079, jf. tillige de danske bemærkninger til lovforslaget i Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4835. Dette spørgsmål er nærmere behandlet ved §§ 22 og 38.

Princippet om betydningen om forandringer i veksler og checks var ikke lovfæstet inden gennemførelse af check- og veksellovene. Men

retstilstanden antoges på grundlag af dommene U 1916.890 og U 1921.862 *samt Aubert:* Den nordiske Vekselret s. 104-105 og *Carl Rasting:* Den danske Veksel- og Checklovgivning s. 38 at være i overensstemmelse med lovenes regel, jf. Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4337.

2. Forandringer omfattet af bestemmelsen

Bestemmelsen antages at omfatte både synlige ændringer, og ændringer der ikke umiddelbart kan adskilles fra den oprindelige tekst. Medfører forandringen, at dokumentet ikke længere opfylder formkravene til en check eller en veksel, må forholdet falde uden for bestemmelsen, fx udstrygning eller udradering af trassentens underskrift, for veksler ændring af forfaldstid, således at den ikke længere er i overensstemmelse med § 33. Derimod må ændring af udstedelsesdag, eller for veksler forfaldsdag være omfattet af bestemmelsen, jf. U 1916.890 og U 1921.862. I det hele taget må ændringer, hvorefter checken eller vekslen fremtræder i overensstemmelse med formkravene, være omfattet af bestemmelsen, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 255, *C. Stub Holmboe:* Lov om Chekker s. 95 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 203 f. Det må dog være tvivlsomt, i hvilket omfang ændringer, der indebærer en lempelse af ansvaret, omfattes af bestemmelserne, jf. nedenfor i punkt 3.

Checklovens § 51 og veksellovens § 69 finder ikke anvendelse på udfyldning af en blanket, der ikke var udfyldt færdigt ved udgivelsen. For sådanne bliver udstederen og eventuelle endossenter ansvarlige efter det indhold, dokumentet får, når det er udfyldt færdigt, jf. nærmere checklovens § 13 og veksellovens § 10. Reglen om udfyldning kan kun antages at omfatte de »pligtmæssige« angivelser. Fx er anførsel af et beløb med bogstaver med et større beløb end det oprindeligt med tal angivne anset for forfalskning, jf. U 1945.135, der er nærmere omtalt i punkterne 2 og 5 til § 13. Påførsel af en domicilering vil ej heller være udfyldning men en ændring omfattet af checklovens § 51 og veksellovens § 69, jf. punkt 5 i kommentaren til § 13.

3. Virkningen af forandringer

Bestemmelserne fastsætter, at de, der har underskrevet efter forandringen, er forpligtede i overensstemmelse med den ændrede tekst,

medens de, der har underskrevet forinden, er forpligtede i overensstemmelse med den oprindelige tekst. Derved forpligtes de pågældende af den udformning, dokumentet havde, da de hver især underskrev. Er checksummen fx angivet til 200 kr., men forhøjes den af en endossent til 2.000 kr., hæfter trassenten og de endossenter, der har påtegnet inden forfalskningen, kun for 200 kr., jf. U 1945.135 og foran i kommentaren til § 13. Derimod hæfter den, der har foretaget ændringen, og efterfølgende endossenter for 2.000 kr.

Det antages, at bestemmelserne ikke kan påberåbes af den, der har givet samtykke til forandringen. Det antages endvidere, at bestemmelsen kun kan påberåbes, hvis forandringen har medført skade for de forpligtede, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 255, *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 204 og *Preben Lyngsø:* Vekselloven s. 184. Anførte sted anfører *A. Helper*, at det kan være tvivlsomt, om den sidste »Begrænsning der ikke stemmer med Ordene i [vekselloven]s § 69, kan opretholdes«, men at der kan tænkes tilfælde, hvor det ville være urimeligt at lade den pågældende slippe for ansvaret på grund af ændringen, hvis denne blot har mildnet ansvaret. I en note dertil nævnes afgørelserne U 1916.890 og U 1921.862 om ændring til en senere forfaldsdag i en veksel, hvor acceptanten dømtes til at betale. For så vidt forældelsesregler ikke impliceres, er dette ubetænkeligt. Men optages der ikke rettidig protest set i forhold til det oprindelige indhold af dokumentet, må dette være afgørende i forhold til de skyldnere, der havde forpligtet sig inden ændringen, således at checkeller vekselomgangen kun er overholdt i forhold til de, der har forpligtet sig efter ændringen. Er forfaldstiden rykket frem til en tidligere dato, må protestoptagelse efter det oprindelige indhold være tilstrækkeligt i forhold til de skyldnere, der havde forpligtet sig inden ændringen, jf. *C. Stub Holmboe:* Lov om Chekker s. 95 f. Som en konsekvens af dette vil ændring af en checks udstedelsesdag og dermed udløbet af forevisningsfristen få tilsvarende virkning. Hermed harmonerer også den almindelige opfattelse, hvorefter protest, der er optaget over for en uberettiget indsat domicilat, kun har virkning over for de, der har påtegnet dokumentet efter ændringen, medens vekselretten mod de øvrige kun anses for bevaret, hvis der tillige er optaget protest over for trassaten, jf. punkt 5 i kommentaren til § 8 samt *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 49 f og *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 123.

I *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 204 og *Preben Lyngsø:* Vekselloven

s. 184 nævnes som eksempel på lempelse, der ikke kan påberåbes af skyldnere, der har forpligtet sig inden ændringen, at beløbet er blevet nedsat ved ændringen, fx at sådanne skyldnere ikke kan påberåbe sig, at summen er blevet ændret fra 1.000 kr. til 100 kr. Denne forståelse er umiddelbart i overensstemmelse med bestemmelsernes ordlyd. Tilfældet er imidlertid så særpræget, at ordlyden næppe kan være afgørende. Normalt må det være udelukket at gøre et dokument gældende for et større beløb, end det rent faktisk lyder på. Det må have formodningen imod sig, at en check- eller vekselindehaver, der har erhvervet et dokument med et pålydende på 100 kr. kan gøre det gældende for 1.000 kr. Det er ikke sådanne tilfælde, bestemmelserne er rettet mod, men mod en forøgelse eller ændring i check- eller vekselomgangen.

4. Retspraksis

U 1945.135. Afgørelsen er refereret ved § 13.

U 1921.862. I en 3-måneders accepteret veksel havde trassenten uden samtykke ændret udstedelsesdagen fra den 11. til den 19. september. Da ændringen ikke antoges at indebære en forringelse af acceptantens stilling, ansås han for vekselforpligtet over for endossenterne.

U 1916.890. Vekselindehaveren havde – formentlig ved en fejltagelse – rettet forfaldsdagen i en accepteret veksel fra den 15de til den 25de februar. Da ændringen ikke var sket i retsstridigt øjemed, dømtes acceptanten til at betale vekselsummen med tillæg af renter fra protestoptagelsen den 28. februar, hvor vekslen antoges at være blevet forevist for første gang, men ikke protestomkostninger eller provision.

Kapitel 10

Om checkens forældelse

Indledning

De to bestemmelser i kapitlet vedrører betingelserne for checkkravets forældelse. I § 52 fastsættes forældelsesfristens længde og begyndelsestidspunkt. Fristen er 6 måneder enten fra forevisningsfristens udløb eller fra tidspunktet for indløsningen/afbrydelsen af forældelsen. Afbrydelsen af forældelsen fastsættes i § 53, hvoraf det fremgår, at en række retlige skridt kan afbryde forældelsen.

§ 52 *Checkindehaverens krav mod endossenterne, trassenten og andre checkskyldnere forældes i seks måneder at regne fra den dag, forevisningsfristen er udløbet.*

Stk. 2. *Har en checkskyldner indløst checken, forældes hans krav mod andre checkskyldnere i seks måneder fra den dag, da han indløste checken, eller da forældelsen blev afbrudt overfor ham, jf. § 53.*

1. Oversigt
2. Personer omfattet af bestemmelsen
3. Krav omfattet af bestemmelsen
4. Fristen
5. Retsvirkning
6. Veksler

1. Oversigt

Bestemmelsen regulerer forældelsen af regreskrav. Fristen regnes enten fra udløbet af forevisningsfristen, fra indløsning eller fra afbrydelse efter § 53, hvilket kan resultere i variationer i fristens udløb for de enkelte checkskyldnere. Retsvirkningen af forældelse er, at regres ikke kan iværksættes. Checkindehaveren må herefter gå frem efter § 57.

2. Personer omfattet af bestemmelsen

Forældelsen har virkning for checkindehaveren. Forældelsen rammer altså både den, der har erhvervet checken ved endossement, og den, der har erhvervet den ved indløsning, jf. § 47. Det kan bemærkes, at trassatbanken ved honorering ikke erhverver et regreskrav mod checkskyldnerne. Dette er også gældende ved checks, der er noterede efter § 25, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 447.

3. Krav omfattet af bestemmelsen

Efter § 52 er det regreskravet efter § 40 stk. 1, der forældes. Andre krav, der udspringer af checken, eller som følger af retsforholdet mellem parterne, er ikke berørt af bestemmelsen. Sådanne krav, der udspringer af checken, er eksempelvis erstatningskrav efter §§ 38, stk. 5, 42, stk. 6 og 48, stk. 2 samt berigelseskrav efter § 57, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 447. De forpligtelser, der følger af retsforholdet i øvrigt mellem parterne, er som udgangspunkt uafhængige af, at der udstedes en check, og er derfor underlagt de almindelige forældelsesregler, jf. *Eivind Einersen:* Forældelsesloven s. 30 f.

Det krav, der forældes, er kravet mod endossenter, trassenten og andre checkskyldnere. Ved andre checkskyldnere forstås avalister, jf. § 26, og trassatbanken, hvis denne har noteret checken, jf. § 25, jf. Rigsdagstidende 1931-32 Tillæg A sp. 4835. Som det således ses, er trassatbanken ved notering omfattet af udtrykket checkskyldnere i § 52, stk. 1 og § 52, stk. 2, medens den ikke er omfattet af udtrykket checkskyldner i § 52, stk. 2, idet den ved honoreringen ikke kan rette kravet mod andre, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 447. Ved siden af forevisningsfristen i § 29, stk. 1, jf. § 25, stk. 1, har forældelsesreglen i § 52 dog ikke større praktisk betydning for trassatbanken, jf. *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 148.

4. Fristen

Forældelsesfristen er 6 måneder. Den relativ korte frist skyldes, at en check ikke er et kreditmiddel men et betalingsmiddel, jf. punkt 2 i kommentaren til § 28. Med en længere forældelsesfrist ville checken kunne anvendes som gældsbrev. Fristen kan derfor ikke forlænges ved aftale. Den korte forældelsesfrist kan i øvrigt – ligesom den korte

forevisningsfrist i § 29 – være en fordel, hvis checken bortkommer, idet det kan være muligt hurtigt at udstede en erstatningscheck.

For den sidste ejer af checken, der gør et krav gældende efter § 45, er begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen knyttet til udløbet af forevisningsfristen. Forældelsen regnes nemlig fra den dag, forevisningsfristen er udløbet, jf. nærmere om dette tidspunkt, punkt 2 i kommentaren til § 29. Er forevisningsfristen udløbet den 18. november (check blev udstedt 28. oktober), er den 18. november udgangspunkt for fristens beregning.

For den, der har indløst checken, jf. §§ 45-47, løber forældelsen enten fra den dag, indløsningen skete, eller fra forældelsen blev afbrudt over for ham efter § 53, jf. § 52, stk. 2. Indløsningen må i hvert fald anses for sket, når indløserens betaling til checkindehaveren er endelig, og således ikke kan tilbageføres. Det vil imidlertid være ganske ufrugtbart at lade vurderinger om mulighederne for at tilbageføre betalinger, afhængigt af det anvendte betalingsmiddel, være afgørende for forældelsesfristens begyndelse. Det må derfor antages, at indløsningen er sket, når checkindehaveren kan disponere over det indbetalte beløb. Forældelsen regnes fra dagen efter dette tidspunkt, jf. § 55, stk. 4. Det er ikke en betingelse for, at forældelsen begynder at løbe, at indløseren har fået udleveret den protesterede check og en kvitteret regning, jf. § 47. Tilsvarende gælder, at udlevering af den protesterede check og kvittering sætter forældelsen i gang, hvis indløsningssummen blot krediteres indløseren, jf. *Carl Rasting:* Den danske Veksel- og Checklovgivning s. 216.

Forældelsen kan senest afbrydes på den dato i måneden, som svarer til datoen, hvor forældelsesfristen begyndte at løbe, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 206. Begynder forældelsesfristen at løbe den 17. oktober, kan afbrydelse altså senest ske den 17. april, jf. dog *Søren Theilgaard:* Checkret s. 184. Falder den 17. april på en lovbestemt helligdag eller en lørdag, udskydes fristen til den første hverdag, jf. § 55, stk. 2 og 3, jf. punkt 3 i kommentaren til § 55 med nærmere henvisninger. Har den måned, hvor fristen udløber, ikke en dato, som svarer til forældelsesfristens begyndelsesdato, skal afbrydelse ske senest den sidste dato i måneden. Løber fristen eksempelvis fra den 31. august, skal afbrydelse ske senest den 28. februar, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 206 og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 184.

Som det ses, er begyndelsestidspunktet for de enkelte regreskrav

ikke nødvendigvis det samme. Begyndelsestidspunktet kan jo være udløbet af forevisningsfristen, indløsningstidspunktet eller et tidspunkt bestemt efter § 53. Dette kan have den effekt, at forskellige regreskrav ikke forældes samtidigt, hvilket kan illustreres med et eksempel. A har den 1. november til B udstedt en dækningsløs check, der bliver videreendosseret til C. C' regreskrav mod A og B er forældet 23. maj. Indløser B checken den 1. april, er hans regreskrav mod A imidlertid først forældet den 2. oktober. A har således ikke indflydelse på, hvornår det regreskrav, der på et tidspunkt når til ham, er forældet. Hvis checken er endosseret flere gange, hvilket ikke altid vil kunne oplyses, kan det vare lang tid, før trassentens eller de første endossenters forpligtelse er forældet, jf. *L. M. B. Aubert:* Den nordiske vexelret s. 329 og *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 133. Er det for de berørte ikke til at leve med at skulle afvente, at kravet gøres gældende, kan checken efter § 47 indløses.

5. Retsvirkning

Er den sidste dag i forældelsesfristen passeret, uden at der er taget behørigt skridt til afbrydelse af forældelsen, er checkindehaveren afskåret fra at iværksætte regres efter § 40. Dette gælder også for en checkskyldner, der har indløst checken, efter forældelse er indtrådt, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 258 og *C. Stub Holmboe:* Lov om chekker s. 96. Udtrykket »krav« i § 52, stk. 1, skal altså læses som »regreskrav«, som behandlet i lovens kapitel 7. Ved regreskravets bortfald kan checken ikke længere fungere som eksekutionsfundament, jf. retsplejelovens § 478, stk. 1, nr. 7. Fogedretten påser ex officio, at regreskravet ikke er forældet, jf. *Carl Rasting:* Den danske Veksel- og Checklovgivning s. 214.

Når forældelse indtræder, er checkindehaveren henvist til at gå frem efter § 57. Han må herefter som en almindelig fordring rejse krav mod den checkskyldner, der ville blive beriget, hvis ethvert krav bortfaldt. Det henvises til kommentaren til § 57.

6. Veksler

Forældelse af regreskravet ifølge en veksel er reguleret af veksellovens § 70. Bestemmelsen er skabelon for checklovens § 52, men er mere avanceret, da forældelsesfristerne varierer afhængigt af, hvilket re-

greskrav, som gøres gældende. Kravet mod acceptanten forældes således efter 3 år, indehaverens krav mod trassent og endossenter efter 1 år og endossenters krav mod trassent og andre endossenter efter 6 måneder.

Det antages, at forældelse af regreskravet efter en veksel kan have afsmittende effekt for underpant og kaution, der er givet til sikkerhed for vekselgælden, jf. *Carl Rasting:* Den danske Veksel- og Checklovgivning s. 214. Denne virkning vil næppe kunne opstå i forbindelse med checkudstedelse. Bortset herfra er der ikke materielle forskelle mellem de to forældelsesregler.

§ 53 *Checkforældelsen afbrydes ved forkyndelse af stævning i checksøgsmålet eller ved de i retsplejelovens § 279, 2det stykke, nævnte handlinger eller ved checkfordringens anmeldelse i skyldnerens under offentlig behandling stående bo, eller ved at den, mod hvem sådant søgsmål er rejst, indvarsler en formand for processens skyld (litis denunciatio).*

Stk. 2. *Ved stævning til udenlandsk domstol afbrydes checkforældelsen, hvis skyldneren har sit hjemsted indenfor vedkommende land, eller han uden at gøre indsigelse imod domstolens kompetence tager til genmæle i sagen, eller stævningen er forkyndt for ham personlig. Litis denunciatio til udenlandsk domstol afbryder forældelsen under samme betingelser som stævning. Ligeledes afbrydes forældelsen ved, at checkkravet under en ved udenlandsk domstol verserende sag efter den på stedet gældende lovgivning gøres gældende til modregning.*

Stk. 3. *Ved anmeldelse i skyldnerens i udlandet under offentlig behandling stående bo afbrydes forældelsen, hvis skyldneren ved bobehandlingens åbning var bosat i vedkommende land.*

Stk. 4. *Forældelsen afbrydes ikke i forhold til andre checkskyldnere end den, mod hvem afbrydelsesbehandlingen er foretaget, men afbrydelsen virker til fordel for alle dens formænd, der har foretaget afbrydelsen.*

Stk. 5. *Har afbrydelsen af forældelsen fundet sted, uden at checksøgsmålet bringes til afslutning, begynder en ny forældelsesfrist at løbe fra den dag, da sagen sidst foretoges i retten.*

Stk. 6. *Bliver foretagelsen af handlinger til afbrydelse af forældelsen umuliggjort som følge af sådanne hindringer, som omhandles i § 48, bevares checkretten, hvis afbrydelse sker inden en måned efter hindringens ophør.*

1. Oversigt
2. Afbrydelse når der er hjemting i Danmark
3. Afbrydelse når der er hjemting i udlandet
4. Virkning af afbrydelse
5. Vis major
6. Retspraksis

1. Oversigt

Forældelsen kan afbrydes ved retlige skridt, såsom udtagelse af stævning, litisdenunciation og indgivelse af udlægsrekvisition på baggrund af checken. Afbrydelse kan også ske ved anmeldelse i skyldnerens offentligt skiftede bo, men ikke ved almindelig anerkendelse af checkkravet. Parallelle regler er gældende ved checkskyldnere uden dansk værneting. Afbrydelsen virker ikke kun til fordel for den, der foretager den, men også for hans formænd.

2. Afbrydelse når der er hjemting i Danmark

I § 53, stk. 1-3 anvises, hvorledes forældelsen efter § 52 kan afbrydes. Opregningen er udtømmende, og afbrydelse kan derfor ikke ske på anden vis. F.eks. kan afbrydelse ikke, som efter Danske Lov 5-14-5 eller forældelseslovens § 1, stk. 2, ske ved, at checkskyldneren anerkender kravet, jf. U 1912.127 og U 1916.552 samt *C. Stub Holmboe:* Lov om chekker s. 98 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 209.

Efter § 53, stk. 1 afbrydes forældelsen efter § 52 ved forkyndelse af stævning i checksøgsmålet. Der eksisterer ikke længere særlige regler om checksøgsmål, jf. punkt 8 i kommentaren til § 22, og formuleringen er derfor noget uaktuel. Forkyndelse af begæring om tilsigelse til fogedretten i anledning af regreskravet må derfor i dag afbryde forældelsen, i hvert fald, hvis checkskyldneren møder, jf. *Søren Theilgaard:* Checkret s. 185. Forkyndelse af stævning virker naturligvis også afbrydende for forældelsen.

Efter § 53, stk. 1 kan forældelsen endvidere afbrydes ved de i retsplejelovens § 279, stk. 2, nævnte handlinger. Også denne del af bestemmelsen kunne kritiseres for ikke at være tidssvarende, da retsplejelovens § 279, stk. 2 forlængst er ophævet. Henvisningen til retsplejelovens § 279, stk. 2, betød ved indførelsen af checkloven, at det virkede afbrydende for forældelsen, hvis regreskravet blev gjort gæl-

dende som modkrav; enten i svarskrift eller ved sagens foretagelse i retten, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 261. I dag må henvisningen læses som en henvisning til retsplejelovens § 359, der har det samme indhold, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 208. Fremsættes regreskravet som en indsigelse i fogedretten, er der næppe tvivl om, at der er tale om en indsigelse, der er holdbar efter retsplejelovens § 522, jf. *Bernhard Gomard:* Fogedret s. 154. En sådan fremsættelse af kravet vil imidlertid næppe virke afbrydende for forældelsen, da kravet ikke gøres selvstændigt gældende som modkrav.

Fristen afbrydes desuden ved anmeldelse i »skyldnerens under offentlig behandling stående bo«. Ved dette udtryk må forstås ethvert bo, der er underlagt offentligt skifte. Dette kan sidestilles med retsforfølgning, da anmeldelsens formål er, at få regreskravet opfyldt, og da registrering i boet bliver meddelt en judiciel myndighed. Omfattet af udtrykket er boer, som retsforfølgning er udelukket mod, jf. *A. C. Evaldsen:* Vekselloven s. 321. Konkursboer og tvangsakkordboer er klart omfattet, jf. *Søren Theilgaard:* Checkret s. 187. Det samme er anmeldelse i dødsboer, hvori der udstedes proklama, jf. dødsboskiftelovens § 82, stk. 5, saml. dog *Søren Theilgaard:* Checkret s. 187. Ordlyden af bestemmelsen fører til, at en anmeldt betalingsstandsning ikke er omfattet, da der ikke er tale om et bo. Betalingsstandsningen er imidlertid hindrende for regreskravets fremsættelse i fogedretten, jf. konkurslovens § 16, stk. 1. Da det vel er et centralt formål med reglen i § 53, stk. 1, at overflødige retsskridt bør undgås, ville det være rimeligt, at bestemmelsen kunne udstrækkes til også at omfatte anmeldelse i checkskyldnerens betalingsstandsning. Derimod vil anmeldelse i et selskab under likvidation ikke afbryde forældelsen.

Forældelsen kan endelig afbrydes ved procesunderretning (litisdenuntiation), jf. § 53, stk. 1. Procesunderretning, der er skriftlig, og som typisk forkyndes for denuntiaten, kan foretages af en part i en civil retssag. Skønt procesunderretning ikke er reguleret af retsplejeloven, er der ikke tvivl om, at det er usædvanligt at benytte dette middel uden for civilprocessen. I checklovens § 53, stk. 1, er det imidlertid forudsat, at en checkskyldner kan procesunderrette andre checkskyldnere til fogedretten. Bestemmelsen i § 53, stk. 1 var ved sin indførelse knyttet til reglerne om hurtig retsforfølgning, der var i den civil proces' former. På dette tidspunkt var det derfor naturligt at operere med procesunderretning. Den hurtige retsforfølgning blev imidlertid afskaffet, og checken fik status som eksekutionsfundamet.

Da regreskrav herefter skulle eksekveres direkte i fogedretten, og dette ikke medførte nogen ændring i § 53, stk. 1, må det antages, at der i dette tilfælde kan procestilvarsles i anledning af sagen i fogedretten. Det må antages, at litisdenunciationen skal forkyndes for at få virkning efter § 53, jf. *Søren Theilgaard:* Checkret s. 187. Den checkskyldner, der bliver litisdenuntieret, kan afbryde forældelsen over for sine checkskyldnere ved at procestilvarsle dem, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 262.

3. Afbrydelse når der er hjemting i udlandet

Reglerne i § 53, stk. 2 og 3 er skåret over samme læst som § 53, stk. 1. Med enkelte modifikationer kan forældelsesfristen afbrydes på samme vis som i Danmark. Reglerne er ikke konventionsbundne. Det fremgår af Reservationerne artikel 26, at det tilkommer enhver af de kontraherende parter at bestemme, hvilke forhold der bevirker afbrydelse af forældelsesfristen.

Har checkskyldneren hjemting i udlandet, virker sagsanlæg ved dette hjemting afbrydende for forældelsen, jf. § 53, stk. 2. Det samme gælder, hvis checkskyldneren uden at protestere mod domstolens kompetence, tager til genmæle i sagen. Herved accepteres stiltiende det valgte forum.

Om der er hjemting afgøres efter de processuelle regler i det pågældende land. Det kan ikke antages, at der ved bestemmelsen er indført særlige processuelle regler angående checkkrav. Det må derfor afgøres efter de almindelige processuelle regler – retsplejeloven og EF-Domskonvention – om regressen kan iværksættes i Danmark, selv om checkskyldneren har sit hjemting uden for Danmark. Kan dette ske, virker retsforfølgning i Danmark fristafbrydende.

Procesunderretning til en for en udenlandsk domstol verserende sag virker fristafbrydende, hvis denuntiaten har hjemting ved denne domstol. Anvendes regreskravet som modkrav under en proces ved en udenlandsk domstol, afbrydes forældelsesfristen. Det må afgøres efter de processuelle regler i det pågældende land, om kravet kan gøres gældende.

Endelig kan anmeldelse i udenlandske offentligt behandlede boer afbryde forældelsesfristen. Kravet til et bo, omfattet af bestemmelsen, må, som de danske boer, jf. ovenfor under punkt 2, være, at en judici-

el eller offentlig myndighed i det mindste fører et vist tilsyn, og at kreditorforfølgning mod bomassen er udelukkket.

4. Virkning af afbrydelse

Afbrydelsen virker kun i forhold til den checkskyldner, som retsskridtet er rettet imod, jf. § 53, stk. 4. Dette er helt på linje med almindelig obligationsret. Afbrydelse af forældelsen over for en endossent har således ikke virkning for en avalist, trassenten eller andre endossenter. Noget tilsvarende er gældende, hvis der er tale om samtrassenter, samendossenter eller samavalister, der altså i fællesskab har signeret checken. I så fald må afbrydelsen foretages over for hver enkelt, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 209 og *Carl Rasting:* Den danske Veksel- og Checklovgivning s. 220. Bestemmelsen er ikke problematisk for den checkskyldner, som regreskravet rettes mod, da forældelsen for hans checkskyldnerers vedkommende først begynder at løbe på det tidspunkt, hvor forældelsen bliver afbrudt over for ham (eller han indfrier checken), jf. § 52, stk. 1.

Efter § 53, stk. 4, gælder afbrydelsen af forældelsen til fordel for alle dem, der er ansvarlige over for den, der foretog afbrydelsen. For at denne del af bestemmelsen kan have relevans, er det en forudsætning, at den, som forældelsen afbrydes over for, hæfter over for både den, der rejser kravet, og en af dennes checkskyldnere. Med andre ord har bestemmelsen kun betydning ved springende regres, jf. § 44, stk. 2. I dette tilfælde kan mellemliggende checkskyldnere have glæde af reglen. Iværksætter checkindehaveren A eksempelvis regres mod endossenten B og trassenten C, kan B få fordel af bestemmelsen, idet forældelsen af hans krav mod C blev afbrudt ved A's retsskridt. Dette ville sandsynligvis også være gældende uden udtrykkelig lovhjemmel, idet det følger af almindelige subrogationsprincipper, jf. vist nok *A. C. Evaldsen:* Vekselloven s. 327.

Indgivelse af rekvisition til fogedretten (eller stævning til civilretten) kan formentlig resultere i et særligt retsgrundlag, der vil være underlagt den 20 årige forældelse i Danske Lov 5-14-4, hvis checkskyldneren anerkender fordringen under fogedforretningen, jf. *Eivind Einersen:* Forældelsesloven s. 96 f. Gennemføres checksøgsmålet ikke til afslutning, vil det resultere i, at en ny forældelsesfrist efter § 52 begynder at løbe fra det tidspunkt, hvor sagen sidst blev foretaget i

retten, jf. § 53, stk. 5. Ved »checksøgsmål« må forstås forfølgelse af kravet gennem fogedretten eller ved civilt søgsmål (i Danmark eller i udlandet), jf. dog *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 210. Er der tale om procesunderretning, må en ny frist på 6 måneder senest løbe fra dommen. Anmeldelse i checkskyldnerens konkursbo afbryder forældelsesfristen, jf. § 53, stk. 1 og konkurslovens § 241, stk. 1. Efter boets afslutning begynder en ny frist på 6 måneder at løbe, jf. konkurslovens § 241, stk. 2. I tilfælde af tvangsakkord eller gældssanering er den 20 årige forældelse gældende, jf. *Mogens Munch:* Konkursloven s. 906 ff.

5. Vis major

Bestemmelsen er et appendiks til § 48. Medens § 48 omfatter det tilfælde, at forevisning eller protest er umulig, tager § 53, stk. 6, det tilfælde i betragtning, at afbrydelsen af forældelsen er umulig. Indholdet af vis major er identisk i de to bestemmelser, og der henvises til punkt 2 i kommenaren til § 48. Retsvirkningen af § 53, stk. 6, er, at afbrydelsen af forældelsen skal ske senest 1 måned efter, hindringen ophører. I bestemmelsen er det underforstået, at afbrydelsen dog er rettidig, hvis den finder sted inden for fristen i § 52.

6. Retspraksis

U 1912.127. Vekslen er i henhold til veksellovens § 78 præskriberet i forhold til indstævnte som trassent, og da en af citanterne fremlagt erklæring af 23. september 1910, ifølge hvilken indstævnte giver afkald på at gøre den ham i medfør af ovennævnte lovbestemmelse tilkommende indsigelse gældende, kun giver citanternes krav gyldighed som almindelig gældsfordring, og da der ikke ses at være prøvet forlig i sagen, vil denne ex officio være at afvise.

U 1916.552. Appelindstævnte, der havde indfriet restskylden efter en af en trediemand den 11. maj 1914 til appellanten udstedt, af appellanten in blanco endosseret og derefter af appelindstævnte til Ringkøbing Bank videre endosseret 3 måneders veksel, oprindelig stor kr. 3.000, hvoraf resterede kr. 1.500, søgte appellanten til udredelse af det betalte beløb m.v. Den aktieselskabet Ringkøbing Bank tilkommende vekselfordring overfor indstævnte ansås i medfør af bestemmelsen i veksellovens § 78 for præskriberet, da indstævnte den 21. april 1915 indfriede vekslen, og dette måtte antages, uanset at indstævnte i en erklæ-

ring af 20. februar s.A. og Appellanten i en udateret erklæring havde anmodet banken om at lade vekslen henligge indtil videre, indstævnte med tilføjende, at han vedblivende hæftede overfor banken for halvdelen af vekslen uden hensyn til, hvor længe den måtte henligge ubetalt, og appellanten med tilføjende, at han vedblev at hæfte overfor banken for vekslens restbeløb, kr. 1.500,00. Herefter kunne indstævnte ikke ved indfrielsen have erhvervet noget vekselkrav.

Kapitel 11

Almindelige bestemmelser

Indledning

I kapitel 11 er samlet en række generelle bestemmelser. Der er ikke nogen anden sammenhæng mellem dem, end at de finder almindelig anvendelse, og at de ikke har kunnet indpasses andre steder i loven. I en mere moderne lov var bestemmelserne sandsynligvis blevet placeret som lovens kapitel 1.

I § 54 fastslås, at en check kun kan trækkes på pengeinstitutter. § 55 fastsætter, hvorledes fristerne i loven skal beregnes. Der findes en mortifikationsregel i § 56, hvorefter checks i lighed med andre omsætningspapirer kan mortificeres. I § 57 fastsættes retsvirkningen af, at checken præjudiceres eller forældes. Efter bestemmelsen kan den, der lider tab herved, som en almindelig gældsfordring gøre et krav gældende mod den, der herved beriges.

§ 54 *Ordet »bank« betegner i denne lov såvel banker som sparekasser samt de institutter og personer, der ved kgl. anordning sidestilles med banker.*

Bestemmelsen fastsætter, hvem der kan optræde som trassat i en check. Overholdes bestemmelsen ikke, er der ikke tale om en check, og loven finder derfor ikke anvendelse. I så fald gælder almindelige regler om anvisninger. Checks kan kun trækkes på banker og sparekasser og andre institutioner og personer som nævnt i § 54, jf. § 3. Efter den nugældende anordning, der er udstedt i medfør af § 54 (nr. 75 af 6. februar 1991), kan checks trækkes på banker, sparekasser og andelskasser (pengeinstitutter) samt på Postgiro. Hvad der forstås ved banker, sparekasser og andelskasser er nærmere reguleret i bank- og sparekasseloven.

§ 55 *Forevisning af en check og optagelse af offentlig protest kan kun finde sted på en søgnedag.*

Stk. 2. *Når den sidste dag af den frist, loven foreskriver for udøvelsen af checkretlige handlinger, og navnlig for forevisning og optagelse af protest, falder på en lovbestemt helligdag, udstrækkes fristen til den førstkommende søgnedag. Mellemliggende helligdage medtages ved fristens beregning.*

Stk. 3. *Lørdage samt grundlovsdagen den 5. juni bliver at ligestille med de lovbestemte helligdage, for så vidt angår checkretlige handlingers foretagelse.*

Stk. 4. *I de frister, der er omhandlet i denne lov, medregnes ikke den dag, der tjener til udgangspunkt for fristen.*

Stk. 5. *Løbedage finder ikke anvendelse på checks.*

1. Oversigt
2. Søgnedage og fristforlængelse
3. Checkretlige handlinger
4. Frister

1. Oversigt

I bestemmelsen fastsættes det, at en check kun kan forevises og protesteres på søgnedage, og at frister i loven for foretagelse af checkretlige handlinger forlænges, hvis de falder på en helligdag; herunder lørdage og grundlovsdag. Den dag, der tjener som udgangspunkt for fristen, medregnes ikke i fristen, medens mellemkommende helligdage gør det.

2. Søgnedage og fristforlængelse

Efter § 55, stk. 1, kan forvisning og offentlig protest kun finde sted på søgnedage. Ved søgnedage forstås hverdage, hvilket i nutiden er dagene mandag til fredag og altså ikke lørdage, jf. tillige gældsbrevslovens § 5, stk. 3 samt *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 212. Tidligere blev lørdage opfattet som søgnedage, hvilket imidlertid blev ændret ved lov nr. 410 af 30. november 1965 (nr. 411 vedrørende vekselloven).

Udløber en frist på en helligdag, udsættes den til den førstkommende hverdag herefter. Som helligdage anses ud over de lovbestemte også lørdage og grundlovsdag.

3. Checkretlige handlinger

Ved checkretlige handlinger må forstås enhver handling omtalt i checkloven, der er nødvendig, for at en part ikke bliver ringere stillet i forhold til, at handlingen ikke var foretaget. Der kan nævnes forevisning efter § 29, protest efter §§ 40-41 og formentlig afbrydelse af forældelse efter § 53, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 212 men tvivlende *Søren Theilgaard:* Checkret s. 184 med nærmere henvisninger, der hælder til den opfattelse, at forældelsesfristen følger de traditionelle forældelsesregler, hvorefter fristen ikke udskydes, hvis den udløber en helligdag. Da de handlinger, checkejeren har foretaget for at bevare regreskravet, må betegnes som checkretlige indtil afbrydelsen af forældelsen, synes konsekvensen at være, at § 55 også finder anvendelse på forældelsen efter § 53.

4. Frister

Den dag, der tjener som udgangspunkt for en fristregel, medregnes ikke ved fristens beregning, jf. § 55, stk. 4. Dette har betydning for fristene i §§ 29, stk. 1 og 2, 41, 42, stk. 1 og 2 samt 53, stk. 6. Mellemkommende helligdage medtages som andre dage ved fristers beregning, jf. § 55, stk. 5 andet punktum. Herfra er der dog undtagelsen i § 42, stk. 1 om notifikation.

Ved offentliggørelsen af checkloven overså Ministeriet for Handel og Industri i øvrigt en trykfejl. Dette havde for ministeriet den lidt ærgelige konsekvens, at det efter, at checkloven blev offentliggjort efter årtiers forberedelse, måtte udstede en bekendtgørelse, hvis eneste indhold var, at ordet »ikke« udgik i § 55, stk. 2, 4. linie (Bekendtgørelse nr. 558 af 25. august 1932).

§ 56

Er en check, som er betalbar her i riget, bortkommet, kan den mortificeres overensstemmende med de om mortifikation i øvrigt gældende regler. Mortifikationssagen anlægges på det sted, hvor checken skal betales.

Efter bestemmelsen kan en check mortificeres efter mortifikationslovens regler. Er checken bortkommet, før den er forevist til betaling,

er det mere praktisk at tilbagekalde checken, jf. § 32, og afvente forevisningsfristens udløb. Er checken herefter ikke forevist inden for forevisningsfristen, kan der risikofrit udstedes en erstatningscheck, jf. nærmere om denne problemstilling punkt 5 i kommentaren til § 57, jf. i samme retning *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 212 og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 131. Bestemmelsen er derfor uden praktisk betydning, medmindre checken i banken har fået optegnelse om manglende betaling.

§ 57 *Er regresfordringen forældet, eller er den til dens bevaring foreskrevne omgang forsømt, er dog checkindehaveren ikke udelukket fra som almindelig gældsfordring at indtale hos en checkskyldner, hvad denne ville blive beriget med på hans bekostning, hvis ethvert krav bortfaldt. Når ikke andet gøres antageligt, anses udstederen beriget på checkindehaverens bekostning med den sum, checken lød på.*

1. Oversigt
2. Forældelse og forsømt checkomgang
3. Berigelse
4. Som en gældsfordring
5. Bortkomst af checks
6. Forældelse af berigelseskravet
7. Retspraksis

1. Oversigt

Bestemmelsen fastsætter, at der kan gøres et berigelseskrav gældende, hvis regreskravet bortfalder. Dette kravs størrelse i forskellige tilfælde er omdiskuteret, idet der findes to teorier herom; befrielsesteorien og valutateorien. Bestemmelsen hindrer ikke, at der kan udstedes en ny check for en bortkommet check, når regreskravet er bortfaldet. Berigelseskravet forældes på samme måde som den underliggende fordring.

2. Forældelse og forsømt checkomgang

I checkloven findes tre fristregler; nemlig § 29, § 41 og § 52. Disse tre bestemmelser sætter korte frister i de forskellige faser, checken kan

komme igennem. I § 29, stk. 1, er det checkens status som anvisning, der er central, idet det fastsættes, at kravet mod trassatbanken skal gøres gældende inden for 20 dage. I § 41 er det checkens funktion som bærer af indeståelser, der er i centrum, da det bestemmes, at der inden for 20 dage skal optages protest for at fastholde virkningerne af sådanne. Efter § 52 er det checkens karakter af gældsbrev og eksekutionsfundament, der fokuseres på, eftersom det bestemmes, at regressag skal iværksættes inden for 6 måneder.

Det er tydeligt, at det i checkloven er væsentligt, at checken ikke skal ligge stille ret længe ad gangen. Det er ikke usædvanligt, at flere forældelsesfrister med forskellig længde, begyndelsestidspunkt og afbrydelse virker samtidigt. F.eks. forældes løsørekøberens mangelskrav mod sælgeren efter 1 år efter købelovens § 54/83, 5 år efter forældelseslovens § 1, stk. 1, nr. 1. a og efter 20 år efter Danske Lov 5-14-4.

Retsvirkningen af overskridelse af checklovens ovennævnte frister er, at regreskravet ikke kan gøres gældende. For fristen i § 29 ses dette i § 40, og for fristen i § 41 af bestemmelsen selv sammenholdt med § 40, jf. punkt 3 i kommentaren til § 41. For forældelsesreglen i § 52 fremgår virkningen direkte af bestemmelsen, jf. punkt 5 i kommentaren til § 52. Dette betegnes samlet i § 57 således, at regresfordringen er forældet (§ 52), eller at den til dens (regresfordringens) bevaring foreskrevne omgang er forsømt (§ 29 og § 41).

Når regreskravet ikke kan gøres gældende, må checkindehaveren gå frem efter § 57. Det er altså ligegyldigt hvilken bestemmelse, der afskærer regreskravet. I § 57 samles således de tilfælde, hvor regres ikke kan iværksættes. Bortfalder regreskravet efter § 29 eller § 41 siges det, at det er præjudiceret, medens det er forældet, hvis det bortfalder efter § 52.

3. Berigelse

Når regreskravet er bortfaldet, er checkindehaveren ikke udelukket fra at rejse et krav mod en checkskyldner, der herved bliver beriget på hans bekostning. Berigelsesmålestokken kendes fra borteblevnelovens § 18, dødsboskiftelovens § 104, konkurslovens § 75 og værgemålslovens § 43. Berigelseskrav er generelt behandlet af *Anders Vinding Kruse:* Erstatningsretten s. 264, *samme:* Restitutioner og *Henry Ussing:* Erstatningsret s. 212 ff. Berigelsesreglen i checkloven svarer

til vekselloven § 74, der er en gengivelse af reglen i 1880 – vekselloven § 93. Check-/vekselloven berigelsesregel er den bestemmelse fra disse love, der er den mest omtalte i litteraturen. Der kan især henvises til *Anders Agell:* Växel, check och materiel fordran, der er en skarpsindig monografi om emnet. I øvrigt kan bl.a. henvises til *L. M. B. Aubert:* Den nordiske vexelret s. 362 ff, *Albert Cohn:* U 1915B 129 ff, *A. C. Evaldsen:* Vekselloven s. 371 ff, *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 273 f, *C. Stub Holmboe:* Lov om chekker s. 104 ff, *samme:* Lov om veksler s. 203 ff, *samme:* TfR 1943 s. 465 ff, *Jul. Lassen:* TfR 1894.269, *Niels Lassen:* TfR 1897.429 ff, *Preben Lyngsø:* TfR: 1971.645 ff, *samme:* Checkloven s. 214 ff, *Carl Rasting:* Den danske Veksel- og Checklovgivning s. 246 ff, *Søren Theilgaard:* Checkret s. 189 ff, *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 134 ff og *Jørgen Øvergaard:* TfR 1942.369.

I klassisk erstatningsret drøftes en berigelsesregel som en mulig skabelon for økonomisk kompensation, når en person lider et tab, medens en anden person beriges herved. Det kan i så fald komme på tale, at give den første person et krav på den berigelse, den anden har fået på hans bekostning, jf. nærmere *Henry Ussing:* Erstatningsret s. 212 ff. Bestemmelsen i § 57 bygger på det samme princip; nemlig at checkindehaveren kan rette et krav mod en checkskyldner, hvis skyldneren beriges på hans bekostning, når regreskravet ikke kan gøres gældende.

Det bemærkes, at det materielle retsforhold mellem parter som hovedregel ikke påvirkes af, om der udstedes en check, eller om regreskravet efter en sådan check præjudiceres eller forældes, jf. punkt 3 til § 52. Berigelsesreglens anvendelsesområde vil derfor som regel ikke være mellem parter, hvis retsforhold kan støttes på andet end checken. Betaler en lejer fx husleje med en dækningsløs check, er udlejeren ikke tvunget til at anvende § 57, hvis regreskravet er forældet efter § 52, når det endelige flytteopgør finder sted.

For reglens anvendelse er det en betingelse, at checkindehaveren har lidt et tab. Dette følger af den almindelige berigelseslære, og kan endvidere udledes af § 57, idet berigelsen skal være »på hans bekostning«. Skønt denne begrænsning ikke omtales meget i litteraturen, har checkindehaveren ikke lidt et tab, hvis han efter det underliggende materielle retsforhold, kan rette et krav mod en anden ikke insolvent part, jf. *C. Stub Holmboe:* TfR: 1943.485, *Søren Theilgaard:* Checkret s. 191 og *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 136. Har A

fx udstedt en dækningsløs check til B, der er solvent, og endosserer B checken til C som betaling, lider C ikke et tab ved at regreskravet forældes, idet han kan rette et krav mod B, der kan betale.

Det spørgsmål, der navnligt har optaget de tidligere nævnte forfattere, er, hvornår en check- eller vekselskyldner er blevet beriget. Der har dannet sig to hovedteorier; nemlig befrielsesteorien og valutateorien. Det anføres af *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 215, at *Anders Agell* i Växel, check och materiel fordran, forkaster begge teorier til fordel for sin egen materielle teori. Denne teori må dog nærmere ses som en udløber af befrielsesteorien, hvis andre fortalere heller ikke i alle detailspørgsmål ligger helt på linje med hinanden.

Befrielsesteorien kan udlægges således, at den forpligtelse, der bortfalder, når regreskravet præjudiceres eller forældes, medtages, når det skal gøres op, om der er sket en berigelse. Den checkskyldner, der ikke ville have haft nogen at videreføre regreskravet mod, hvis dette ikke var bortfaldet, er blevet befriet for en forpligtelse, og har herved fået en berigelse. Dette betyder, at berigelseskravet normalt kan rettes mod trassenten.

Valutateorien kan udlægges sådan, at der ved opgørelsen af berigelsen ses bort fra, at regres ikke længere kan iværksættes. Efter denne teori, er en checkskyldner beriget, hvis hans formue forøges. I så fald er han uberettiget blevet tilført valuta.

I de fleste tilfælde fører de to teorier til det samme resultat, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 215. Udsteder A eksempelvis en dækningsløs check til B som betaling for en bil, og forældes checken, mens den er i B's pengeinstituts (C's) besiddelse, kan C efter begge teorier rette et krav mod A. Efter befrielsesteorien fordi A ved forældelsen slap for et regreskrav, som han ikke kunne videreføre. Efter valutateorien fordi A i modsat fald har fået sin formue forøget ved, at han fik bilen gratis.

For en endossent, hvis formænd er solvente, fører begge teorier til, at endossenten ikke er beriget, jf. U 1932.1123 Ø og U 1985.832 Ø. Efter befrielsesteorien skyldes dette, at endossenten kunne have videreført regreskravet, og derfor ikke er blevet beriget ved dets bortfald. Efter valutateorien bygger resultatet på, at endossenten ikke ved at modtage checken til honorering af et tilgodehavende, og derefter videregive den, har fået en formueforøgelse.

Det er almindeligt at antage, befrielsesteorien følges i Danmark, jf. fx *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 276, *Preben Lyngsø:*

Checkloven s. 215 ff, *Søren Theilgaard:* Checkret s. 194 og *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 136 ff. Dette støttes bl. a. på U 1923.552 H, hvor en samacceptant på en veksel, der lå til sikkerhed i et pengeinstitut, blev pålagt, at betale det beløb, som han ikke kunne have videreført mod de to øvrige acceptanter, hvis regreskravet ikke var bortfaldet. Afgørelsen er i strid med valutateorien, idet den dømte checkskyldners formue ikke blev forøget, da regreskravet bortfaldt. Regnes regreskravet med, blev han imidlertid beriget, da han ved dettes bortfald slap for en forpligtelse, som ikke kunne videreføres. I samme retning går U 1947.191, hvor en person på en bådejers vegne udstedte en check til en tysker for at få båden udleveret. Selvom checkudstederen straks tilbagekaldte checken, nåede modtageren at indleverede checken i sit pengeinstitut. Checkudstederen fandtes at være blevet beriget efter § 57. I U 1980.778 havde en køber af en bil tilbagekaldt checken, da bilen ikke blev leveret. Skønt intet tydede på, at køberen ville modtage bilen, fandtes hun, at være blevet beriget ved regreskravets forældelse. Dommen er i følge *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 216 f og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 193, næppe rigtig, idet det underliggende forhold ikke blev prøvet. Afgørelsen er dog i tråd med U 1947.191, og den følger befrielsesteorien.

En konsekvent anvendelse af befrielsesteorien fører til, at der er sket en berigelse for en checkskyldner, hvis dennes formænd var insolvent. Dette resultat antages af *C. Stub Holmboe:* Lov om veksler s. 211 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 217. Det afvises bl.a. af *Søren Theilgaard:* Checkret s. 192 med henvisning til NJA 1988. 176 og NJA 1988. 598 og *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 137 f. Dette sker af sidstnævnte med henvisning til, at det ville være for hårdt for dem, der er mellemled ved omsætningen (af veksler), og da der ville være flere, som berigelseskravet i så fald kunne rettes mod. I overensstemmelse hermed skulle trassenten i U 1927.172 V kun udrede et beløb, der svarede til, hvad han kunne modtage i dividende hos trassatbanken, der var trådt i likvidation. Dommen er mere i overensstemmelse med valutateorien end med befrielsesteorien. Det er vanskeligt at frigøre sig fra, at befrielsesteoriens støtter må skyde deres teoretiske udgangspunkt i baggrunden, når den sidste dækningspligtige er insolvent, jf. *Jørgen Øvergaard:* TfR 1942.408 ff.

Befrielsesteorien har haft mest succes i retspraksis indtil videre. Der er dog ikke grundlag for fuldstændigt at afskrive valutateorien.

Det er jo ikke givet, at en afgørelse, der på ét punkt støtter den ene teori frem for den anden, kan læses som en generel anerkendelse af den pågældende teori på den andens bekostning.

Der vil i nogle situationer, der minder om klassiske tilfælde inden for berigelseslæren, fortsat være tvivl om, hvorvidt der er sket en berigelse. Udsteder A fx en check til B for at få checkbeløbet i kontanter, og bortfalder regreskravet, medens checken er hos B's pengeinstitut C, er det uafklaret, om C kan rette et krav mod A, hvis A har fået kontanterne stjålet. Udstedes en check for 1000 kr. for en forpligtelse for 800 kr., er det ligeledes tvivlsomt, hvilket beløb udstederen er beriget for ved regreskravets bortfald, jf. *Albert Cohn:* U 1915 B 131 f, *Niels Lassen:* TfR 1897.429, *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 139 og *Jørgen Øvergaard:* TfR 1942.369. Ud fra den klare tendens i retspraksis er det mest nærliggende at antage, at befrielsesteorien vil blive fulgt, således at trassenten i begge eksempler hæfter for checksummen.

4. Som en gældsfordring

Er der sket en berigelse, kan checkindehaveren gøre denne gældende som en »almindelig gældsfordring«. Med dette udtryk er det tydeligt, at kravet er begrænset i forhold til regreskravet. Det kan med sikkerhed siges, at begrænsningen indebærer, at kravet må rejses ved en almindelig civil sag, hvilket også fremgår af retsplejelovens § 478, stk. 1, nr. 7 samt *L. M. B. Aubert:* Den nordiske vexelret s. 369.

Om mere kan lægges i udtrykket er tvivlsomt. Der kan i hvert fald ikke udledes, at checken ved regreskravets bortfald omdannes til et simpelt gældsbrev, jf. *L. M. B. Aubert:* Den nordiske vexelret s. 362 ff og *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 139. Om den berigede under sagen kan komme med indsigelser angående det retsforhold, der gav ham anledning til at udstede checken, er tvivlsomt, men afvises i U 1947.191 Ø og U 1980.778 B, hvilket for sidstnævnte doms vedkommende kritiseres af *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 216 f.

Fælles for de to nævnte afgørelser er, at trassenten optrådte letsindigt, da checken blev udstedt, og at checken i begge tilfælde blev tilbagekaldt, da checken var udstedt for en forpligtelse, som næppe bestod. Når der under sådanne omstændigheder udstedes en negotiabel betalingsanmodning, kan trassenten ikke komme igennem med indsigelser vedrørende retsforholdet til modtageren af checken. Har

trassenten ikke handlet letsindigt eller på lignende vis, og har han indsigelser i retsforholdet, må disse dog kunne gøres gældende. Dette synspunkt forstærkes, hvis checkindehaveren ikke har haft rimelig grund til ikke at bevare regreskravet. Her er således tale om en rimelighedsbetragtning, der enten kan udledes af, at berigelseskravet kan gøres gældende som gældsfordring eller af berigelsesreglen, jf. *Anders Agell:* Växel, check och materiell fordran s. 116 ff.

5. Bortkomst af checks

Bortkommer en check, er det af interesse, i hvilket omfang remittenten kan forlange betaling på ny, og hvornår dette kan ske risikofrit for trassenten. Efter checklovens § 22 kan udstederen ikke fremsætte en række indsigelser, medmindre indehaveren af checken ved erhvervelsen forsætligt har handlet til skade for skyldneren. Dette har den konsekvens, at en erhverver, der opfylder de subjektive betingelser i § 22, kan kræve betaling hos trassenten (og eventuelle andre checkskyldnere), hvis checken er bortkommet og påført falsk endossement. Er checken bortkommet, kan der derfor være en risiko forbundet med at udstede en ny check eller betale på anden vis, hvis trassenten kan blive forpligtet til at honorere den check, som er kommet på afveje.

Udstedelsen af checken er naturligvis udtryk for, at trassenten herved opfylder en forpligtelse over for remittenten. Der kan eksempelvis være tale om en købesum, en lejebetaling eller afdrag på et lån. Kommer checken ikke frem til remittenten, vil trassenten ikke have opfyldt sin forpligtelse. Selv om det vil kunne afhænge af det konkrete retsforhold, er hovedreglen her, at remittenten kan forlange betaling påny, og at betalingsfristen ikke er udskudt på grund af checkens bortkomst.

Noget andet gælder imidlertid, hvis det skyldes en fejl af remittenten eller nogen, han er ansvarlig for, at checken er bortkommet. Der kan eksempelvis være tale om, at remittenten har angivet sin adresse forkert, eller at checken bortkommer, efter den er modtaget hos remittenten. I så fald kan remittenten først forlange betaling, når dette kan ske risikofrit for trassenten.

Den ene betingelse for, at den fornyede betaling er risikofri, er, at trassenten ikke kan mødes med regreskrav i anledning af den bortkomne check. Dette er opfyldt, hvis regreskravet enten er præjudice-

ret eller forældet. Den anden betingelse er, at trassenten ikke kan mødes med berigelseskrav efter § 57.

Regreskravet er for det første udelukket, hvis checken ikke er forevist rettidigt til betaling inden for 20 dage, jf. § 29 og § 31. Der henvises til punkt 2 og 3 i kommentaren til § 29, og til punkt 4 i kommentaren til § 31. Dette kan udledes af § 57, hvorefter et regreskrav ikke kan iværksættes, hvis den til dets bevaring foreskrevne omgang er forsømt.

Regreskravet er for det andet tabt, hvis der ikke inden for samme frist er optaget protest, jf. §§ 40-41. Da det i henhold til § 40, stk. 1, nr. 2 og 3, betragtes som protest, at trassatbanken eller et pengeinstitut tilsluttet clearingen i en dateret erklæring har angivet i checken, at denne ikke honoreres, vil denne betingelse normalt være opfyldt, hvis checken er rettidigt forevist. Der henvises til punkt 4 i kommentaren til § 40 og til punkt 2 i § 41.

Regres er for det tredje udelukket, hvis regreskravet er forældet efter § 52. Denne frist er efter § 52, stk. 1, 6 måneder fra forevisningsdagen, men den kan i tilfælde af endossenters indfrielse af regreskravet forlænges, jf. § 52, stk. 2. Der henvises til punkt 4 i kommentaren til § 52.

Er regreskravet bortfaldet, er checkindehaveren henvist til at gøre et berigelseskrav gældende efter § 57. En stringent anvendelse af befrielseslæren fører til, at trassentens opfyldelse af fordringen i det retsforhold, der gav anledning til udstedelse af checken, ikke har indflydelse på, om han er blevet beriget på checkindehaverens bekostning, jf. ovenfor i punkt 3, medmindre regreskravet kunne videreføres. Regreskravet vil kunne videreføres, hvis en bank har udstedt en check for en kunde.

Dette resultat er uheldigt, da parterne herefter vil være låst og tvunget til at afvente berigelseskravets forældelse. Opfylder trassenten fordringen påny, vil han derfor efter de synspunkter, der er anført ovenfor under punkt 4, kunne gøre den indsigelse gældende, at han har betalt. Trassenten er jo uden skyld i den opståede situation, og der vil på den anden side ikke være nogen rimelig undskyldning for, at checkindehaveren har ladet regreskravet forælde. Dette resultat, der i øvrigt, er i overensstemmelse med valutateorien, stemmer med den grundtanke, at en check er et betalingsmiddel, der mister sin virkning efter 20 dage, jf. §§ 28 og 29. Følgen af, at fornyet betaling finder sted, kan være, at berigelseskravet kan rettes mod remittenten,

jf. *C. Stub Holmboe:* Lov om veksler s. 209 f og *Henry Ussing:* Enkelte Kontrakter s. 140.

Trassenten vil altså risikofrit kunne betale påny, når regreskravet er præjudiceret eller forældet. Trassentens forpligtelse hertil vil derfor indtræde på dette tidspunkt. For at undgå honorering af den bortkomne check må trassenten tilbagekalde denne, jf. § 32.

6. Forældelse af berigelseskravet

Spørgsmålet om berigelseskravets forældelse, har været noget omtvistet, jf. *A. Helper:* Checkloven og Vekselloven s. 276 med nærmere henvisninger. Ved afgørelsen U 1919.125 H blev det imidlertid slået fast, at en veksel ikke (og derved heller ikke en check) er et særligt retsgrundlag efter forældelseslovens § 2. Berigelseskravet antages derefter at forældes efter samme regler, som den underliggende fordring, jf. *Henry Ussing:* Obligationsretten Almindelig Del s. 405.

7. Retspraksis

U 1985.832. Afgørelsen er refereret ved § 40.

U 1980.778. Afgørelsen er refereret ved § 22.

U 1947.191. Den 4. maj 1945 efter kl. 15 udstedte T under en vis tvang en check på A bank til en gestapomand G, idet han regnede med, at den ikke kunne blive indløst samme dag. Straks næste morgen tilbagekaldte T checken overfor A. G havde imidlertid den 4. fået checken indløst i B' bank. B, der ikke kunne få checken indløst hos A, søgte nu T til i medfør af checklovens § 57 at betale checkbeløbet, idet checkkravet var forældet. Da T ved forældelsen ville opnå en berigelse, idet det også før forældelsen ville have været umuligt at gøre noget krav gældende mod G, dømtes T til at betale B checkens pålydende.

U 1932.1123. I et tilfælde, hvor en bank B påstod den udeblevne grosserer U dømt til at betale nogle i 1927 udstedte kundeveksler, der af ham var diskonteret i en anden bank, som atter havde transporteret dem til B, afvistes sagen ex officio, da det af B anførte ikke sås at begrunde et berigelseskrav som påstået for B mod U.

U 1927.172. A afgjorde sin kommuneskat ved at afgive en af B til ham på Andelsbanken trukket check. Sognerådet forsømte at hæve checkbeløbet inden udløbet af den i lov nr. 58 af 23. april 1897 § 10 nævnte frist, og i mellemtiden standsede banken. I henhold til lovens § 12 kunne sognerådet herefter hos B ikke kræve større beløb betalt, end B kunne erholde i dividende i banken.

U 1923.552 H. En mand, som sammen med to andre havde accepteret en domicileret veksel, der ikke blev behørigt protesteret, dømt efter vekselloven § 93 til at betale trassenten den tredjedel af vekslens pålydende, for hvilken han ikke kunne antages at have regres til de to andre acceptanter.

U 1919.125 H. Antaget, at nogle vareveksler – ved hvis præskription køberen som acceptant måtte antages at være blevet beriget – ikke udgjorde et sådant særligt retsgrundlag, som ifølge 1908-loven § 1 ville udelukke varegældens 5-årige forældelse.

Kapitel 12

Om forholdet til udenlandsk lov

Indledning

Kapitel 12 (§§ 58-65) indeholder regler om internationale lovvalg. Bortset fra den procesretlige forskrift i § 65 om fremskaffelse af oplysninger om fremmed lovgivning svarer reglerne i §§ 58-64 til artikel 2-8 i Konvention angående visse lovkollisioner inden for checkrettens område (lovvalgskonventionen). Vekselloven indeholder med fundament i Konvention angående visse lovkollisioner inden for vekselrettens område i kapitel 14 (§§ 79-87) et regelsæt, skåret over den samme læst.

Med undtagelse af § 58 om en udlændings evne til at indgå checkforpligtelse angår lovvalgsreglerne i kapitel 12 rent checkretlige spørgsmål. Igen med § 58 som undtagelse karambolerer disse regler ikke med andre formueretlige lovvalgsregler, herunder reglerne i kontraktskonventionen (lov nr. 188 af 9. maj 1984 om gennemførelse af konvention om, hvilken lov der skal anvendes på kontraktlige forpligtelser m.v.) og i løsørekøbsloven (lovbekendtgørelse nr. 722 af 24. oktober 1986 om, hvilket lands retsregler der skal anvendes på løsørekøb af international karakter).

En konventionsstat kan efter artikel 9 forbeholde sig ret til kun at anvende lovvalgsreglerne i forhold til andre konventionsstater. Denne mulighed er ikke benyttet i den danske checklovgivning. En lovvalgsregel i kapitel 12 skal således anvendes, selv om den henviser til lovgivningen i et land, som ikke har tiltrådt konventionen. Det samme gælder lovvalgsreglerne i veksellovens §§ 79-86.

Et internationalt lovvalg er uden reel betydning, hvis de retssystemer, der kan komme på tale, indeholder ensartede materielle regler. Står lovvalget i en konflikt således mellem checklovgivningerne i to stater, omfattet af checklovskonventionen, er dette således uinteressant, medmindre konflikten har berøring med et af forbeholdsområderne i konventionens bilag II, og (kun) en af de stater, hvis checklovgivning kan tænkes bragt i anvendelse, på netop dette område har taget forbehold. Omvendt kan et lovvalg naturligvis give effektivt udslag, hvis der henvises til loven i et land, som ikke har tiltrådt

checklovskonventionen, og som ikke har gennemført regler, der svarer til, hvad denne konvention foreskriver.

En fremmed regel vil ikke blive anvendt, hvis den er i strid med fundamentale danske retsprincipper (ordre public). I lovgivningen har ordre public-reservationen fundet udtryk flere steder, fx i kontraktskonventionens artikel 16 og i løsørekøbslovens § 6, men enhver lovvalgsregel, herunder lovvalgsreglerne i kapitel 12, må forstås med denne reservation, jf. *Joseph Lookofsky:* International Privatret s. 20 f, *Peter Arnt Nielsen:* International privat- og procesret s. 62 ff og *Allan Philip:* Dansk international privat- og procesret s. 64 ff.

§ 58 *En udlændings evne til at indgå checkforpligtelse bedømmes efter loven i det land, hvor han er statsborger. Hvis denne lovgivning erklærer loven i et andet land for bestemmende, skal sidstnævnte lov komme til anvendelse.*

Stk. 2. *En udlænding, som i medfør af de i foregående stykke givne forskrifter måtte mangle evne til at forpligte sig, er ikke desto mindre gyldigt forpligtet her i riget, hvis han har indgået forpligtelsen i et land, efter hvis lovgivning han ville have haft evne til at forpligte sig.*

1. Oversigt
2. Den almindelige lovvalgsregel om kontraktshabilitet og reglen i § 58
3. Begrænsningen til udlændinge
4. Renvoireglen
5. Indgåelsesstedsmodifikationen

1. Oversigt

Reglerne i § 58 drejer sig om checkhabilitet. I dansk international privatret er spørgsmål om kontraktshabilitet i almindelighed behersket af domicilprincippet. Lovvalgskonventionen bygger i stedet for på nationalitetsprincippet. Med den reservation, der er indbygget i denne regels 2. punktum, eksponerer § 58, stk. 1, 1. punktum, dette princip. Reglen i § 58, stk. 2, indeholder et forbehold til fordel for indgåelsesstedets lov. § 58 svarer helt og holdent til veksellovens § 79.

2. Den almindelige lovvalgsregel om kontraktshabilitet og reglen i § 58

Det er i dansk international privatret hovedreglen, at en persons myndighed skal bedømmes efter loven i det land, hvor han har sit domicil. Der findes ikke en almindelig lovbestemmelse, der knæsætter domicilprincippet. Kontraktskonventionen finder – med forbehold af den særlige regel i artikel 11 – ikke anvendelse på spørgsmålet om fysiske personers handleevne, og også løsørekøbsloven indeholder i § 2 en regel, hvorefter denne lov bl.a. ikke finder anvendelse på spørgsmål om parternes evne til at indgå retshandler. Princippet om domicilet som afgørende tilknytning i myndighedsspørgsmål må imidlertid anses for funderet i sikker retssædvane, jf. *Peter Arnt Nielsen:* International privat- og procesret s. 381 f, *Allan Philip:* Dansk international privat- og procesret s. 177 ff og *Torben Svenné Schmidt:* International person-, familie- og arveret s. 21 f.

Et forbehold til fordel for handlingsstedets lov findes i kontraktskonventionens artikel 11. Når en aftale er indgået mellem personer, der befinder sig i samme land, kan en fysisk person, som ville have handleevne efter loven i dette land efter denne bestemmelse således kun påberåbe sig sin manglende handleevne efter en anden lov – efter dansk international privatret den pågældende persons domicillov – såfremt den anden aftale part ved aftalens indgåelse var eller burde have været klar over denne manglende handleevne, jf. *Peter Arnt Nielsen:* International privat- og procesret s. 382 f, *Allan Philip:* EU-IP s. 171 f og *Torben Svenné Schmidt:* International person-, familie- og arveret s. 22.

Reglen i § 58 (konventionens artikel 2) bygger på nationalitetsprincippet og er således en undtagelse fra hovedreglen i dansk international privatret. Det samme gælder den helt tilsvarende regel i vekselloven s § 79 (vekselretslovvalgskonventionens artikel 2). Baggrunden for disse regler er, at flertallet af konventionsstaterne hylder nationalitetsprincippet. Reglen om tilbagevisning (renvoi) eller viderehenvisning i § 58, stk. 1, 2. punktum/§ 79, stk. 1, 2. punktum, blev taget med i konventionerne (artikel 2, stk. 1, 2. punktum) for at mildne luften for domicilmindretallet. Ligeledes af hensyn til dette mindretal er der efter konventionernes artikel 2, stk. 3, mulighed for, at en konventionsstat kan holde sine egne statsborgere uden for habilitetslovvalgsreglerne. Denne mulighed blev benyttet ved, at ordet »per-

son« i konventionerne i de danske lovversioner blev erstattet med ordet »udlænding«.

3. Begrænsningen til udlændinge

I kraft af ordet »udlænding« er danske statsborgere ikke omfattet af § 58. Det internationale lovvalg i en konflikt om en dansk statsborgers checkhabilitet dirigeres altså af domicilprincippet, jf. foran i punkt 2. Dette gælder givetvis, selv om der er tale om en dansk statsborger med dobbelt statsborgerret.

Henvisningen i § 58, stk. 1, 1. punktum, til loven i det land, hvor en udlænding er statsborger, vil normalt give utvetydigt resultat. Det giver den imidlertid ikke, hvis det drejer sig om en person med dobbelt statsborgerret eller om en statsløs. I førstnævnte fald må § 58-henvisningen forstås som en henvisning til loven i det statsborgerland, hvortil den pågældende person, typisk i form af domicil, har den nærmeste tilknytning, og i det sidstnævnte er der alene domicilet at falde tilbage på, jf. *Peter Arnt Nielsen:* International privat- og procesret s. 94 og *Allan Philip:* Dansk international privat- og procesret s. 168 og s. 181 samt *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 289 f og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 219.

Reglen i § 58, stk. 1, 1. punktum, styrer alene lovvalget, hvad angår evnen til at indgå checkforpligtelse, medens habilitetssiden i det kontraktsforhold, hvoraf checkforpligtelsen udspringer, lovvalgsmæssigt er underkastet det almindelige domicilprincip, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 288, *Peter Arnt Nielsen:* International privat- og procesret s. 580, *Allan Philip:* Dansk international privat- og procesret s. 181 og *Torben Svenné Schmidt:* International formueret s. 212. Denne dualisme er selvsagt både principielt og teknisk uheldig.

4. Renvoireglen

Spørgsmålet om renvoi folder sig kun ud, hvis tilknytningsmomentet (fx forpligtelsesstedet) i den relevante lovvalgsregel i domstolslandets ret (lex fori) henviser til et retssystem, som lovvalgsmæssigt lægger vægt på et andet tilknytningsmoment (fx opfyldelsesstedet). Svaret beror på, om henvisningen i domstolslandets lovvalgsregel til et andet retssystem omfatter lovvalgsreglerne i dette retssystem. Renvoidiskussionen har kaldt på udtryk som logisk pingpong og hall of mirrors,

og i det hele taget skulle den internationale privatrets teori af en anonym, fransk docent i sin tid have været karakteriseret således (*Hilding Eek:* Internationell Privaträtt s. 7): »La théorie en droit internationale privé? Je vais vous dire ce qu'elle est: C'est un combat de negres, le soir, dans un tunnel«.

I dansk international privatret anerkendes renvoi ikke uden udtrykkelig lovhjemmel, og i kontraktskonventionens artikel 15 er det udtrykkeligt bestemt, at en henvisning til loven i et land ikke omfatter det pågældende lands internationalprivatretlige regler, jf. *O. A. Borum:* Lovkonflikter s. 77 ff, *Joseph Lookofsky:* International privatret s. 17 f, *Peter Arnt Nielsen:* International privat- og procesret s. 58 ff, *Allan Philip:* Dansk international privat- og procesret s. 48 ff og samme: EU-IP s. 186. Renvoireglen i § 58, stk. 1, 2. punktum, er således en undtagelse fra det almindelige princip i dansk international privatret. Det samme gælder den helt tilsvarende regel i vekselloven s § 79, stk. 1, 2. punktum.

Begrænsningen til udlændinge i § 58 fører som nævnt under punkt 3 til, at spørgsmålet om en dansk statsborgers checkhabilitet af en dansk domstol altid skal bedømmes efter den pågældendes domicillov. Den afgørende effekt af renvoireglen i lovvalgskonventionens artikel 2, stk. 1, 2. punktum, er, at resultatet bliver det samme, hvis dette spørgsmål skal bedømmes af en domstol i en anden konventionsstat, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 287 f og *Allan Philip:* Dansk international privat- og procesret s. 5. F.eks. vil en tysk domstol efter renvoireglen blive henvist til dansk ret, hvorefter en dansk statsborgers checkhabilitet i kraft af personbegrænsningen til udlændinge i § 58 skal bedømmes efter vedkommendes domicillov.

Ved en dansk domstol giver reglen i § 58, stk. 1, 2. punktum, kun udslag i spørgsmål om checkhabilitet for en udlænding, der er statsborger i et land (fx Norge), som hylder domicilprincippet, og som – hvis det drejer sig om et konventionsland – har benyttet muligheden for at begrænse lovvalget efter artikel 2 (i lovvalgskonventionen) til udlændinge, medens dette spørgsmål i øvrigt (fx i relation til en tysk statsborger) er underkastet nationalitetsreglen, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 288 og *Allan Philip:* Dansk international privat- og procesret s. 50 f. Det er naturligvis ikke heldigt, at spørgsmål om checkhabilitet for en norsk og en tysk statsborger, begge bosat her i landet, af en dansk domstol skal bedømmes efter henholdsvis norsk og tysk materiel ret, men det er altså prisen for konventionskompromisset.

5. Indgåelsesstedsmodifikationen

Modifikationen i § 58, stk. 2, der henviser til loven i det land, hvor forpligtelsen er indgået (lex loci contractus), sætter kun ind, såfremt en udlænding efter loven i det land – nationalitetsloven (1. punktum) eller domicilloven (2. punktum) – hvortil reglerne i stk. 1 henviser, savner checkhabilitet. Ligesom reglen i stk. 1 er stk. 2-reglen begrænset til udlændinge. Med den forskel, at denne bestemmelse kræver, at medkontrahenten hverken var eller burde have været klar over, at den anden part (efter sin domicillov) savnede handleevne, indeholder artikel 11 i kontraktskonventionen en tilsvarende modifikation, jf. foran under punkt 2.

§ 59 *Spørgsmålet om, hvem en check kan trækkes på, bedømmes efter loven i det land, hvor checken skal betales, dog er en check, som udstedes i et andet land end betalingslandet, ikke i noget tilfælde ugyldig som check af den grund, at den er trukket på nogen, som efter den nævnte lov ikke kan være trassat.*

Stk. 2. *At dokumentet efter bestemmelsen i første stykke er ugyldigt som check, har ingen indflydelse på gyldigheden af en forpligtelse, som er tegnet på det i et land, efter hvis lovgivning checken ikke ville have været ugyldig af denne grund.*

1. Oversigt
2. Passiv checkhabilitet
3. Grundreglen (§ 59, stk. 1)
4. Suppleringsreglen (§ 59, stk. 2)
5. Vekselloven

1. Oversigt

Reglen i § 59 dirigerer lovvalg i spørgsmål om passiv checkhabilitet (§ 3). Efter § 59, stk. 1, skal en check, medmindre den er udstedt i et andet land, leve op til kravene i betalingsstedets lov. § 59, stk. 2, indeholder en suppleringsregel om gyldigheden af en forpligtelse, som i

et andet land er tegnet på et dokument, der efter stk. 1-henvisningen er ugyldigt som check. Vekselloven stiller ikke krav om passiv habilitet og indeholder derfor ikke en pendant til § 59.

2. Passiv checkhabilitet

I reglen i § 3, stk. 1, om passiv checkhabilitet er det bestemt, at checks kun kan trækkes på banker og sparekasser samt institutter og personer, der ved kgl. anordning sidestilles med banker (§ 54). § 3, stk. 1, bygger på forbeholdsbestemmelsen i artikel 4 i bilag II til checklovskonventionen. Efter konventionsforbeholdet skal en regel, der svarer til § 3, stk. 1, imidlertid være begrænset til checks, som er udstedte og betalbare på vedkommende stats territorium, jf. punkt 1 i kommentaren til § 3. Denne begrænsning i råderummet for § 3, stk. 1, er efter en kombination af artikel 4, stk. 1, i bilag II til checklovskonventionen og artikel 3, stk. 1, i lovvalgskonventionen sat med reglen i § 59, stk. I.

3. Grundreglen (§ 59, stk. 1)

Efter det første led i § 59, stk. 1, skal spørgsmålet om passiv checkhabilitet bedømmes efter loven i det land, hvor checken skal betales. Denne norm modificeres imidlertid i det andet led, hvorefter en check, som er udstedt i et andet land end betalingslandet, ikke i noget tilfælde er ugyldig som check af den grund, at den er trukket på nogen, som efter loven på betalingsstedet ikke kan være trassat. Heraf følger, at en regel om passiv checkhabilitet i betalingslandet, hvad enten der i dette land findes en tilsvarende regel eller ej, er sat ud af spillet, hvis der er tale om en check, udstedt i et andet land, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 330 ff samt *Peter Arnt Nielsen:* International privat- og procesret s. 582, *Allan Philip:* Dansk international privat- og procesret s. 341 og *Torben Svenné Schmidt:* International formueret s. 215. § 59, stk. 1, begrænser således reglen om passiv checkhabilitet i § 3, stk. 1, til checks med både betalingssted og udstedelsessted her i landet, og sætter en parallel begrænsning i anvendelsen (ved en dansk domstol) af en sådan regel i et fremmed retssystem, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 334, men anderledes *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 221 (der anser § 59, stk. 1, for overflødig).

4. Suppleringsreglen (§ 59, stk. 2)

Sigtet med reglen i § 59, stk. 2, som bygger på artikel 3, stk. 2, i lovvalgskonventionen, er at undgå unødvendigt mærkværdige resultater af lovvalget efter stk. 1 i denne regel. Selv om et dokument efter loven i det land, hvortil § 59, stk. 1, henviser, er ugyldigt som check, vil dette moment således ikke kunne påberåbes af en checkforpligtet, som under omsætning i et land uden en tilsvarende ugyldighedsnorm har påtegnet dokumentet, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 462 f og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 221 samt *Peter Arnt Nielsen:* International privat- og procesret s. 582 f, *Allan Philip:* Dansk international privat- og procesret s. 341 og *Torben Svenné Schmidt:* International formueret s. 215.

5. Vekselloven

En veksel kan trækkes på hvem som helst. Det siger derfor sig selv, at lovvalgssystemet i veksellovens kapitel 14 ikke indeholder en regel, der svarer til § 59. Noget andet er, at der med en sigtveksel (veksellovens § 34) så nogenlunde kan opnås retsvirkninger, som svarer til, hvad der i checkverdenen blokeres af reglen i § 3, stk. 1, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 154 f og *Preben Lyngsø:* Vekselloven s. 131 f.

§ 60 *Formen for en checkforpligtelse bedømmes efter loven i det land, hvor forpligtelsen er underskrevet, det er dog altid tilstrækkeligt, at de på betalingsstedet gældende forskrifter er iagttaget.*

Stk. 2. *Hvis en checkforpligtelse er ugyldig i medfør af bestemmelsen i denne paragrafs stk. 1, men er gyldig efter loven i et land, hvor en senere forpligtelse er undertegnet, skal den første forpligtelses ugyldighed ikke medføre, at også den senere forpligtelse anses som ugyldig.*

1. Oversigt
2. Formforskrifter
3. Reglen om locus regit actum (§ 60, stk. 1)
4. Differentieringsreglen (§ 60, stk. 2)
5. Vekselloven

1. Oversigt

Reglen i § 60 drejer sig om formforskrifter for checkforpligtelser. § 60, stk. 1, er repræsentant for det traditionelle princip om locus regit actum i den internationale privatret. Med § 60, stk. 2, er der sat en betinget blokering for ugyldighedssmitte. § 60 adskiller sig på et par punkter fra reglen om formkrav i veksellovens § 80.

2. Formforskrifter

»Formen for en checkforpligtelse« er det område, lovvalgsreglen i § 60 dækker. Formkravene til en check er opstillet i § 1. Med de modifikationer, der følger af stk. 2-4 i denne regel, er det i § 2, stk. 1, bestemt, at et dokument, hvori der mangler nogen af de i § 1 nævnte angivelser, ikke gælder som check. Det er reglerne i § 1 og § 2, som i kraft af lovvalg efter § 60 ved bedømmelsen af en konflikt, indbragt for en dansk domstol, kan tænkes erstattet med det tilsvarende regelsæt i et fremmed retssystem.

3. Reglen om locus regit actum (§ 60, stk. 1)

Der er i den internationale privatret sikker tradition for, at en retshandel, hvad angår krav om form (fx skriftlighed) som gyldighedsbetingelse, er gyldig, hvis formforskrifterne i loven på handlingsstedet er opfyldt – princippet om locus regit actum. Selv om retshandlen ikke opfylder disse krav, anses den dog alligevel for gyldig i formel henseende, hvis den tilfredsstiller kravene i den lov, der i øvrigt dirigerer retsforholdet (lex causae). Lovvalgsreglen for formforskrifter går således ud på, at en retshandel er gyldig, hvis den er i overensstemmelse enten med loven på handlingsstedet eller med lex causae, jf. *O. A. Borum:* Lovkonflikter s. 82 ff, *Ole Lando:* Kontraktstatuttet s. 217 ff og *Allan Philip:* Dansk international privat- og procesret s. 299 f. Helt på linie hermed er det i kontraktskonventionens artikel 9, stk. 1, bestemt, at en aftale, der er indgået mellem personer, som befinder sig i samme land, er gyldig med hensyn til form, hvis den opfylder formkravene i den lov, som skal anvendes på kontrakten i henhold til konventionen (kontraktstatuttet) eller loven i det land, hvor aftalen er indgået, jf. *Peter Arnt Nielsen:* International privat- og procesret s. 533 *Allan Philip:*

EU-IP s. 170 f og *Torben Svenné Schmidt:* International formueret s. 183 ff.

Reglen i § 60, stk. 1, som bygger på artikel 4, stk. 1, i lovvalgskonventionen, og som bestemmer, at formen for en checkforpligtelse med den modifikation, at det dog altid er tilstrækkeligt, at de på betalingsstedet gældende forskrifter er iagttaget, bedømmes efter loven i det land, hvor forpligtelsen er underskrevet, er eksponent for princippet om locus regit actum. Dette princip er imidlertid ikke i § 60, stk. 1, udmøntet helt, som det er sædvanligt. Efter § 61, hvori det er bestemt, at retsvirkningerne af en ved en check påtagen forpligtelse bedømmes efter loven i det land, hvor forpligtelsen er indgået, må lovene i udstedelseslandet nemlig betragtes som lex causae for en checkforpligtelse. Da en lang række enkeltemner efter § 63 er underkastet loven på betalingsstedet, og da en checkforpligtelse normalt afvikles ved honorering i trassatbanken, er det dog fornuftigt og rimeligt, at betalingsstedsloven i § 60, stk. 1, optræder som alternativ til loven i det land, hvor forpligtelsen er underskrevet, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 464.

Henvisningen i § 60, stk. 1, til loven i det land, hvor forpligtelsen er underskrevet, skal forstås bogstaveligt. Der menes altså det sted, hvor underskriften rent faktisk blev påført dokumentet. Der er dog massiv formodning for, at trassenten har underskrevet checken på det sted, der i den er angivet som udstedelsessted (§ 1, nr. 5), eller, hvis udstedelsesstedet ikke er angivet, på det sted, der er anført ved trassentens navn (§ 2, stk. 4), jf. punkt 7 og punkt 3 i kommentaren til henholdsvis § 1 og § 2. Er der en stedsangivelse i forbindelse med en påtegning om aval eller et endossement, må forpligtelsen kunne formodes at være underskrevet i det land, hvor dette sted ligger. Er der ingen stedsangivelse, må der opereres med en formodning om, at underskriften er påført dokumentet i avalistens/endossentens domicilland, jf. hertil og i det hele taget til bemærkningerne om underskriftsstedet, *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 292 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 222 samt *Peter Arnt Nielsen:* International privat- og procesret s. 580 f, *Allan Philip:* Dansk international privat- og procesret s. 340 og *Torben Svenné Schmidt:* International formueret s. 213.

Efter § 1, nr. 4, skal en check indeholde angivelse af stedet, hvor betalingen skal ske. Det vil derfor som udgangspunkt altid kunne konstateres, hvortil det alternative element i § 60, stk. 1, henviser.

Kravet i § 1, nr. 4, slår dog gyldighedsmæssigt ikke fuldt ud igennem. I § 2, stk. 2, er det således bestemt, at det ved trassatbankens navn anførte sted i mangel af særlig angivelse anses for at være checkens betalingssted, og at checken, hvis flere steder er angivne ved trassatbankens navn, er betalbar på det sted, der er angivet først, og efter § 2, stk. 3, er checken, hvis betalingsstedet ikke på denne eller på nogen anden måde er angivet, betalbar på det sted, hvor trassatbanken har sit hovedsæde, jf. punkt 2 i kommentaren til § 2. Det må imidlertid betragtes som tvivlsomt, om det betalingssted, som udpeges af § 2, stk. 2 eller 3, uden videre er afgørende i relation til § 60, stk. 1, eller om betalingsstedet i så fald i relation til denne regel må fastsattes efter sædvanlige retskildemæssige overvejelser, jf. punkt 2 i kommentaren til § 36 samt *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 324 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 44. En sådan bedømmelse skal af en dansk domstol foretages på grundlag af almindelige danske retsprincipper, jf. *Torben Svenné Schmidt:* Kvalifikationsproblemet i den internationale privatret s. 179 ff samt *Peter Arnt Nielsen:* International privat- og procesret s. 39 f, *Allan Philip:* Dansk international privat- og procesret s. 36 og *Torben Svenné Schmidt:* International formueret s. 34.

4. Differentieringsreglen (§ 60, stk. 2)

Indgangsnøglen til § 60, stk. 2, er en check, som er ugyldig i medfør af stk. 1 i denne regel, men som er gyldig efter loven i et land, hvor en senere forpligtelse er undertegnet. I så fald skal den første forpligtelses ugyldighed efter § 60, stk. 2, ikke medføre, at også den senere forpligtelse anses som ugyldig. § 60, stk. 2, ligger på nogenlunde samme linie, som reglen i § 10 om de enkelte checkforpligtelsers uafhængighed af hinanden.

5. Vekselloven

I reglen om locus regit actum i veksellovens § 80, stk. 1, er det bestemt, at formen for en vekselforpligtelse bedømmes efter loven i det land, hvor forpligtelsen er underskrevet. § 80, stk. 1, indeholder således ikke, hvad artikel 3, stk. 1, i vekselretslovvalgskonventionen da heller ikke giver mulighed for, en alternativ henvisning (til loven på betalingsstedet). § 80, stk. 2, svarer fuldstændigt til checklovens § 60,

stk. 2. I § 80, stk. 3, som bygger på artikel 3, stk. 3, i konventionen, er det bestemt, at en vekselforpligtelse, som en dansk statsborger indgår uden for riget, og som, for så vidt angår formen, opfylder dansk lovs fordringer, her i riget skal anses for gyldig over for anden dansk statsborger, selv om forpligtelsen som følge af bestemmelserne i stk. 1 måtte anses som ugyldig. Efter artikel 4, stk. 3, i checkretlovvalgskonventionen kunne en tilsvarende regel have været indsat i checkloven. Under hensyn til den alternative henvisning til loven på betalingsstedet i § 60, stk. 1, blev en sådan checkregel imidlertid anset for unødvendig, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 463.

§ 61 *Retsvirkningerne af en ved en check påtagen forpligtelse bedømmes efter loven i det land, hvor forpligtelsen er indgået.*

1. Oversigt
2. Indhold
3. Begrænsninger
4. Veksler

1. Oversigt

Retsvirkningerne af en checkretlig forpligtelse bedømmes efter bestemmelsen efter reglerne i det land, hvor underskriveren befandt sig, da han signerede checken. Dette modificeres dog af andre regler i kapitlet.

2. Indhold

Bestemmelsen angår retsvirkningerne af en checkretlig forpligtelse. Efter bestemmelsen bedømmes retsvirkningerne af checkforpligtelsen efter det land, hvor forpligtelsen er indgået – altså i det land, hvor underskriften sker (lex loci contractus). Det afgørende for checkskyldneren er altså, i hvilket land underskriften foretages. Er der foretaget underskrifter – fx endossementer – i forskellige lande vil retsvirkningen af checkskyldnernes forpligtelser således være underlagt forskellige landes lov.

Som omtalt i punkt 2 i kommentaren til § 58 er hovedreglen i dansk international privatret, at domicilloven er den afgørende, og § 61 er altså en undtagelse herfra, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 465. Baggrunden for dette valg var ved checkkonventionens vedtagelse hensynet til de enkelte checkforpligtede. Det blev ikke fundet fornuftigt at lade én bestemt lov, som måske ingen af de forpligtede kender, være afgørende for dem alle, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 465.

3. Begrænsninger

Bestemmelsen begrænses af § 58, hvorefter evnen til at indgå checkforpligtelser bestemmes efter statsborgerskabsloven og af endvidere § 59, hvorefter spørgsmålet om, hvem checks kan trækkes på, afgøres efter betalingsstedets lov. § 61 begrænses endeligt af § 63, hvorefter en række retsvirkninger bedømmes efter loven, hvor checken er betalbar. Som eksempel på et forhold, der er reguleret af bestemmelsen, kan nævnes spørgsmålet, om der kan kræves provision, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 465.

4. Veksler

Efter vekselloven s § 81, stk. 1 bedømmes retsvirkningen af en trukken veksels accept eller af udstedelse af en egen veksel af loven i det land, hvor vekslen skal betales. Andre retsvirkninger følger, medmindre andet følger af andre regler loven i det land, hvor underskriften er sket, jf. vekselloven § 81, stk. 2. Den sidstnævnte bestemmelse er således i overensstemmelse med checklovens regel.

§ 62 *Fristerne for udøvelsen af regresretten bedømmes for hver enkelt checkskyldner efter loven i det land, hvor checken udstedes.*

1. Oversigt
2. Indhold
3. Hvilke frister er reguleret af reglen

1. Oversigt

I bestemmelsen fastsættes det, at udstedelsesstedets lov regulerer, hvilket lands lov, som regulerer fristerne for at gøre regres gældende. Det må antages, at bestemmelsen kun regulerer lovvalget for fristen i § 52.

2. Indhold

Bestemmelsen vedrører fristerne for udøvelse af regres. Disse bedømmes efter loven i det land, hvor checken er udstedt, hvilket som oftest er trassentens hjemland. Endossementer i andre lande påvirker ikke dette.

Som omtalt i punkt 2 i kommentaren til § 58 er hovedreglen i dansk international privatret, at domicilloven er den afgørende, og § 62 er altså en undtagelse herfra, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 297. Samtidig er bestemmelsen en fravigelse af det princip, at checkforpligtelserne er indbyrdes uafhængige, som kan ses i §§ 10, 60, stk. 2 og 61, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 298 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 224. At operere med forskellige frister for regres ville imidlertid have den risiko at kunne føre til retstab, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 298. Reglen svarer til vekselloven's § 82.

3. Hvilke frister er reguleret af reglen

Ved fristerne for udøvelse af regresretten tænkes på forældelsesreglen i § 52. Det antages af *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 224 og *Søren Theilgaaard:* Checkret s. 200, at § 62 også regulerer lovvalget for § 53, der fastsætter hvorledes fristen i § 52 kan afbrydes. Da § 53 ikke indeholder en fristregel, er det mere nærliggende, at lovvalget her reguleres efter loven i det land, hvor afbrydelsen af forældelsen finder sted, jf. § 64. Dette synes også at være i overensstemmelse med, at de processesulle regler må følge domstolens lands lov (lex fori) og ikke reglerne på det sted, hvor checken er udstedt. Ud over fristen i § 52 reguleres ikke andre frister af § 62.

§ 63 *Loven i det land, hvor checken er betalbar, bestemmer:*

1) hvorvidt en check skal være betalbar ved sigt, eller om den kan trækkes som betalbar en bestemt tid efter sigt, samt hvilke virkninger en checks postdatering medfører,

2) forevisningsfristen,

3) hvorvidt checken kan accepteres, bekræftes eller noteres, samt hvilke virkninger disse påtegninger medfører,

4) hvorvidt checkindehaveren kan kræve eller er forpligtet til at modtage delvis betaling,

5) hvorvidt en check kan krydses eller påføres klausulen »til afregning« (»nur zur Verrechnung«) eller et andet lignende udtryk, samt hvilken virkning sådan krydsning eller ordene »til afregning« eller andet lignende udtryk har,

6) hvorvidt indehaveren har særlige rettigheder til dækningen samt af hvilken art sådanne rettigheder er,

7) hvorvidt trassenten kan tilbagekalde en check eller træffe foranstaltninger til at standse dens betaling,

8) de foranstaltninger, der kan træffes i tilfælde af, at checken bortkommer eller stjæles,

9) hvorvidt protest er nødvendig til bevaring af regresretten imod endossenterne, trassenten og de andre checkskyldnere.

Efter bestemmelsen er det fastsat, at en række spørgsmål reguleres af loven på det sted, hvor checken er betalbar (lex loci solutionis). Uden reglen ville de fleste spørgsmål være at afgøre efter den checkforpligtedes domicillov, jf. A. Helper: Vekselloven og Checkloven s. 467. Reglen er omtalt i kommentaren til de enkelte bestemmelser.

§ 64 *Formen og fristen for protesten, såvel som formen for andre handlinger, der er nødvendige for udøvelsen eller bevaring af checkretten, bedømmes efter loven i det land, på hvis område protesten skal optages eller vedkommende handling foretages.*

Bestemmelsen fastsætter, at formen og fristen for protesten (§§ 40 og 41 i dansk ret) reguleres efter loven i det land, på hvis område prote-

sten foretages. Under andre handlinger, der er nødvendige for udøvelsen eller bevarelsen af checkretten, falder afbrydelse af forældelsen, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 303 og *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 225. Bestemmelsen kan måske siges, at have sammenhæng med, at procesregler er underlagt lex fori.

§ 65 *Skal udenlandsk lovgivning i henhold til de derom givne forskrifter bringes til anvendelse under en retssag, kan domstolen for så vidt den pågældende fremmede lov ikke måtte være retten bekendt, pålægge den vedkommende part at fremskaffe de i så henseende fornødne oplysninger.*

Efter bestemmelsen er retten ex officio forpligtet til at anvende fremmed ret i det tilfælde, at lovvalgsreglerne peger herpå, jf. *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 304, *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 226 og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 200. Er det ikke muligt af skaffe de relevante oplysninger om fremmed ret, må retten anvende de danske checkretlige regler, jf. *Preben Lyngsø:* Checkloven s. 226 og *Søren Theilgaard:* Checkret s. 200.

Kapitel 13

Om protest m.v.

§ 66 *Om optagelse af offentlig protest og om forevisning af checks her i riget gælder følgende regler:*

1) Protest skal foretages af notarius publicus eller af de embedsmænd, som efter lovgivningen udfører notarialforretninger. Skulle det tilfælde indtræffe, at en sådan embedsmands medvirkning ikke i betimelig tid kan haves, kan protesten optages af to troværdige personer; en genpart af den optagne protest skal imidlertid inden 2 søgnedage forelægges vedkommende embedsmand, for at den kan blive indført i dennes protokol. Sker dette ikke, har protesten tabt sin gyldighed.

2) Mundtlig rekvisition til den eller dem, der skal optage protesten, er tilstrækkelig, når tillige checken overleveres. Begæres protest hos flere personer på samme sted, udfordres kun een protestforretning. Hvis den, hos hvem protest skal optages, tilbyder at betale – være sig helt eller delvist – skal embedsmanden, medmindre andet er aftalt med rekvirenten, modtage pengene, i tilfælde af delvis betaling påføre checken fornøden kvittering, i tilfælde af fuldstændig betaling og erlæggelse af protestomkostninger udlevere checken, om ønskes, forsynet med kvittering.

3) Optagelse af protest skal, såfremt anden overenskomst ikke træffes, ske mellem kl. 9 formiddag og kl 7. eftermiddag i den pågældendes forretningslokale eller, hvis han ikke har sådant, i hans bolig. Træffes ikke den, hos hvem der skal protesteres, bliver protesten at optage i eller ved hans forretningslokale eller bolig. Er hans forretningslokale eller bolig ikke kendt, og kan oplysning derom af den, der foretager protesten, ikke erholdes hos stedets politimyndighed, bliver dette at anføre i protesten. Hvad foran er udtalt om tid og sted for optagelse af protest, finder tilsvarende anvendelse på checkens forevisning til betaling.

4) Den originale check skal bilægges protesten, der i øvrigt skal indeholde rekvirentens begæring eller påstand, det svar, der gives af den, hos hvem der protesteres, eller bemærkning om, at der intet svar har været at erholde, eller at han ikke har kunnet træffes. Angivelse af stedet, hvor, og tiden, når protesten sker, og endelig underskrift af den, som foretager protesthandlingen. Om den optagne protest skal der gøres bemærkning på checken.

Stk. 2. *Protesten tillige med afskrift af checken bliver at indføre i en protokol.*

Stk. 3. *Af protestforretningen må udskrift ikke meddeles andre end protestrekvirenten.*

1. Oversigt
2. Formel protest
3. Formkrav
4. Betaling

1. Oversigt

Da checkindehaveren med lethed kan få foretaget uformel protest, er denne bestemmelse om formkravene til formel protest sjældent brugt. Formel protest sker ved, at der indleveres begæring herom til notaren. Medmindre rekvirenten har forbudt det, kan der ske hel eller delvis betaling under protestforretningen.

2. Formel protest

I § 66 fastsættes formkravene til formel protest. Bestemmelsen har i modsætning til den korresponderende regel i veksellovens § 88 ikke praktisk betydning. For checks sker protest ved, at et pengeinstitut indsætter en påtegning i checken om, at den ikke honoreres, jf. § 40, stk. 1, nr. 2 samt i øvrigt punkt 4 i kommentaren til § 40.

3. Formkrav

Protesten er en gyldighedsbetingelse for checkkravets beståen, jf. punkt 4 i kommentaren til § 40, der skal være til stede indenfor forevisningsfristen, jf. § 41. Det er derfor afgørende, at protesten kan ske hurtigt uden unødvendige formkrav, og der er ikke noget hensyn at tage til checkskyldneren. Dennes eventuelle indsigelser, der som nævnt i indledningen til kommentaren til kapitel 7, er begrænsede, må henskydes til regressagen.

Protesten foretages af notaren, hvilket vil sige af den lokale byret, jf. retsplejelovens § 14, stk. 1, litra e. Hvis dette ikke kan lade sig gøre inden for fristen i § 41, kan indehaveren af checken lade protesten foretage af to personer. En sådan protest skal dog inden to hverdage forelægges notaren med henblik på at blive indført i dennes protokol. Selve dagen for protestforretningen medregnes ikke i denne frist, jf.

§ 55, stk. 4. Overholdes fristen ikke, er protesten ikke længere gyldig. Gives checken til den eller dem, der skal foretage protesten, er mundtlig rekvisition nok.

Optagelse af protest skal, medmindre andet er aftalt, ske i tidsrummet 9-19. Protesten sker i checkskyldnerens forretningslokale eller i hans bolig. Det er ligegyldigt, at han ikke er til stede. Er ingen af disse steder kendt, og kan disse ikke skaffes hos politiet, anføres dette i protesten.

Den originale check skal vedlægges protesten, som skal indeholde en begæring eller påstand, som fx »Jeg begærer herved protest efter checklovens § 66 optaget hos ...« og det eventuelle svar. Notaren indføjer bemærkning om protesten i checken, og afskriver protesten og checken i en protokol. Der må kun gives rekvirenten udskrift af protestforretningen.

4. Betaling

Tilbyder skyldneren at betale helt eller delvis, er notaren, medmindre andet fremgår af protestbegæringen, eller hvad der i øvrigt er meddelt ham af rekvirenten, berettiget til på dennes vegne at tage imod beløbet. Er der tale om delvis betaling, må notaren gøre påtegning herom på checken, medens han ved fuld betaling efter § 45, kan udlevere checken i kvitteret stand i overensstemmelse med § 34, stk. 3 og § 47, stk. 1.

Har rekvirenten meddelt, at notaren ikke kan modtage betaling, er han ikke berettiget til dette. En sådan bestemmelse antages ikke at medføre, at der indtræder fordringshavermora. Denne regel, der støttes på gammel praksis, er begrundet i, at notarens fuldmagt kan indskrænkes til at foretage protesten, og således ikke til at modtage betaling, jf. *L. M. B. Aubert:* Den nordiske vekselret s. 230 f og *A. Helper:* Vekselloven og Checkloven s. 308.

§ 67 *Checks og endossementer eller transporter på checks samt de i §§ 25 og 26 omhandlede påtegninger på checks er stempelfri.*

Stk. 2. *Er en check ikke udfærdiget i overensstemmelse med nærværende lov, kommer de for andre anvisningers stempling foreskrevne regler til anvendelse.*

Stk. 3. *Når et dokument, der ikke opfylder alle betingelser for at betragtes som en gyldig check, af udstederen overgives en anden med beføjelse for denne til at udfylde det manglende, er det dog stempelfrit. En beføjelse som den anførte formodes at foreligge, når dokumentet betegner sig som en check.*

Det følger af checklovens § 67, at checks er stempelfri, ligesom også endossementer eller transporter af checks er stempelfri, jf. nedenfor ved bestemmelsen.

Efter stempellovens § 63, stk. 1, er veksler, der ikke lyder på længere tid end 8 dage fra sigt eller 14 dage fra dato, stempelfri. Andre veksler stemples med 1 kr. pr. påbegyndt 1.000 kr. Denne stempelpligt gælder, hvis trassenten udsteder en veksel her i landet. Udstedes en veksel i udlandet, opstår stempelpligten ved accepten, hvis acceptanten er hjemmehørende her, og vekslen skal betales her, jf. stempellovens § 4 stk. 3. Vekselstemplet er i øvrigt uafhængigt af, at der måtte være oprettet stempelpligtigt dokument for det retsforhold, der ligger til grund for vekseludstedelsen, jf. lovens § 63, stk. 4. Overdragelse af og avalpåtegning på en veksel er stempelfri, jf. stk. 2. Selv om en veksel ikke er behørigt stemplet, påvirker det ikke gyldigheden som veksel, hvilket i øvrigt er almindeligt gældende, idet de fleste lande har tiltrådt den i indledningen omtalte konventionen om stempling af veksler, jf. bekendtgørelse nr. 352 af 29. november 1933.

Med virkning fra 1. januar 2000 ophæves stempelpligten for veksler, jf. lov nr. 383 af 2. juni 1999.

§ 68 *Tidspunktet for checklovens ikrafttræden bestemmes ved kgl. anordning. Fra samme tidspunkt ophæves lov nr. 58 om checks og andre sigtanvisninger af 23. april 1897, dog at nævnte lov, med undtagelse af dens regler om offentlig protest, kommer til anvendelse på checks, der er udstedt, forinden den nuværende lov træder i kraft.*

Bilag 1

Aftale om konti med check og/eller Dankort

Aftalen gælder de pengeinstitutter, som har tiltrådt denne. For så vidt angår Dankort gælder endvidere kravene i Dankort-håndbogen. I aftalen er med kursiv indsat nogle forklarende noter.

I. Definitioner

1. Ved betrukne pengeinstitut/kortudstedende pengeinstitut forstås betrukne filial.

Betrukne filial er den filial, hvor kunden fører sin konto.

2. Ved indløsende pengeinstitut/betalingsmodtagers pengeinstitut forstås indløsende filial.

3. Ved en dag forstås ekspeditionsdag, hvilket vil sige alle dage undtagen lørdage, søn- og helligdage, juleaftensdag og grundlovsdag.

4. Ved en Dankort-transaktion forstås alle transaktioner foretaget med kortet uden for kortudstedende pengeinstitut.

Omfattet er således ikke transaktioner, hvor Dankortet benyttes til at hæve penge (herunder også betale regninger) i eget pengeinstitut.

Aftalen omfatter transaktioner foretaget med et VISA/Dankort, hvor dette er brugt som Dankort. Transaktioner foretaget med VISA-delen af kortet eller med kort uden Dankort-logo som eksempelvis Eurocard, MasterCard samt interne hævekort er ikke omfattet.

II. Åbning m.v. af konti med check og/eller Dankort

1. Oprettelse af konti med check og/eller Dankort skal afvises, såfremt den pågældende er opført i pengeinstitutternes check- og kortmisbrugerregister.

2. Ved oprettelse af personlige konti med check skal der efter kundens valg udstedes ID-kort og/eller Dankort til kontoen.

3. Hvis check og/eller Dankort inddrages på grund af misbrug i form af overtræk, kan pengeinstituttet i overensstemmelse med forretningsgang og vilkår for check- og kortmisbrugerregisteret sende meddelelse herom til Finansrådet. Hertil anvendes den af Finansrådet godkendte blanket.

Inden indberetning sker, skal pengeinstituttet påse, at vilkårene for indberetning er overholdt, jf. forretningsgang og vilkår for check- og hævekortmisbru-

gerregisteret. Pengeinstituttet er berettiget, men ikke forpligtet til at indberette kunden. Uanset at vilkårene i check- og hævekortmisbrugerregisteret er opfyldt, bør pengeinstituttet foretage en nærmere vurdering af, hvorvidt registrering i registeret bør ske. Overtræk af relativ beskeden karakter bør ikke føre til indberetning, medmindre forholdet er af grovere karakter, fx ved at overtrækket sker i forbindelse med kontoens åbning.

III. Indløsning af visse check

Reglerne i dette afsnit er med en række hovedsagelig sproglige ændringer en videreførelse af checkindløsningsaftalen.

1. Pengeinstitutterne indløser og honorerer ægte check udstedt i danske kroner på ikke over 1.000 kr.,

– præsenteret til indløsning af kontohaver selv.
– udstedt til trediemand.
– overdraget til trediemand.

Overdragelsen skal overholde de i checkloven anførte betingelser vedrørende en i formen lovlig adkomst.

Reglerne om indløsning omfatter check udstedt af kontohaver selv eller af den, kontohaver har givet fuldmagt. Der kan kun anvendes de checkblanketter, som er godkendt eller udleveret af pengeinstituttet. Det forhold, at en check er forsynet med falsk endossement (falsk underskrift på bagsiden), gør ikke checken falsk.

Ved lovlig adkomst forstås, at der skal være en sammenhængende række af endossementer. Et endossement kan være til en bestemt person. Det typiske endossement er dog et såkaldt blancoendossement, alene bestående af endossentens underskrift. Det forekommer, at det er anført, at checken skal indsættes på en speciel konto.

2. Indløsning/honorering er betinget af:

a. At kontohaver har anvendt de af kontoførende pengeinstitut udleverede/godkendte checkblanketter til den pågældende konto.

b. At den del af betalingen, der sker ved check, ikke overstiger 1.000 kr.

Reglen betyder, at såkaldte »seriecheck« ikke er omfattet af indløsningsgarantien. Seriecheck er check, hvor en person ved køb af varer eller tjenesteydelser udsteder flere check til dækning af købet for ad den vej at komme ind under beløbsgrænsen. Der er således ikke garanti, hvis et køb til 2.100 kr dækkes ved eksempelvis tre check á 700 kr. Hvis en kunde derimod udsteder check ved forskellige køb i samme forretning, er der ikke tale om seriecheck, heller ikke hvor ekspeditionerne finder sted inden for et kortere tidsrum.

c. At checken indleveres i så god tid, at forevisning for kontoførende pengeinstitut kan finde sted i henhold til den i checklovens § 29 fastsatte frist på

20 dage (70 dage for check udstedt i Grønland eller udstedt til en i Grønland bosiddende).

Fristen regnes i kalenderdage.Checkens udstedelsesdag medregnes ikke. En check, der er udstedt den 1. januar skal således være forevist til betaling i kontoførende pengeinstitut senest den 21. januar. Med det clearingforløb, som fremgår af bilag 1, skal den derfor, hvis indløsning sker i fremmed pengeinstitut, indløses senest den 19. januar. Hvis betrukne pengeinstitut ikke er selvstændig clearingdeltager, vil det kunne forekomme, at checken optræder på bogføringsmaterialet i betrukne filial en dag senere. Indløsningsgarantien gælder dog også i disse tilfælde.

Overskridelser af fristen har den virkning, at checken ikke længere er et omsætningspapir. Det betyder blandt andet, at checkudstederens indsigelser om, at der er mangler ved det køb,checken er betaling for, vil kunne gøres gældende efter udløb af fristen.

d. At checkindehaveren ved checkens modtagelse hverken vidste eller burde vide, at:

– der ikke var dækning for checken
– kontohaver havde standset sine betalinger, var under konkurs eller anden bobehandling på grund af insolvens eller gælden ikke var vedgået af hans dødsbo
– kontoen var ophævet
– kontohaver var mindreårig, umyndiggjort eller manglede evnen til at handle fornuftsmæssigt.

Ved checkindehaveren forstås den person, der indløser checken i et pengeinstitut. Det er således denne person, der skal være i god tro med hensyn til de nævnte forhold. Det er uden betydning, om en tidligere indehaver af checken har været i god tro om de nævnte forhold.

e. At checken ikke er tilbagekaldt.

f. At checken ikke er påført »ikke til ordre«.

Hvis en check er påført »ikke til ordre«, har udsteder mulighed for at gøre indsigelser gældende. Det er derfor mere risikabelt at indløse sådanne check.

3. Checkindehaveren kan uanset ovenstående henvises til dennes kontoførende pengeinstitut, såfremt vedkommende ikke på forlangende kan godtgøre sin identitet på betryggende vis, eller der i øvrigt efter pengeinstituttets skøn foreligger omstændigheder, der taler for en sådan henvisning.

Der er således ingen pligt til at indløse check trukket på andre pengeinstitutter, ligesom der heller ikke er pligt til at indløse egne check for en fremmed kunde.

4. Nærværende aftale berettiger ikke en kontohaver til træk på kontoen, der overstiger dennes indestående eller en af pengeinstituttet bevilget kredit.

Bestemmelsen er alene medtaget for at undgå, at kontohaver skulle få den opfattelse, at man har ret til at udskrive check, selv om der ikke er dækning på kontoen.

IV. Returnering af dækningsløse check og Dankort-transaktioner samt kontramanderede (tilbagekaldte) check

Reglerne i dette afsnit er med visse ændringer en videreførelse af checkreturneringsaftalen. For god ordens skyld bemærkes, at check og Dankort-transaktioner, der er omfattet af en indløsningsgaranti ikke kan returneres med henvisning til, at der ikke er dækning.

1. Reglerne omfatter 1. gangs returnering. Reglerne gælder ikke for check, der er falske eller forældede.

Som reglen er formuleret, omfatter den også check udstedt af pengeinstituttet selv (bankcheck). Det forekommer, at en kunde anmoder sit pengeinstitut om at kontramandere (spærre) en bankcheck, som er udstedt for kundens regning, eksempelvis fordi checken er bortkommet i posten. Anmodningen afvises som regel, idet pengeinstitutterne ønsker, at det skal være lige så risikofrit at modtage en bankcheck som at modtage kontant betaling. Rent checkretligt er der ikke noget til hinder for at kontramandere en sådan check, men hvis en godtroende checkerhverver, der har forevist checken inden for 20-dagesfristen, stævner pengeinstituttet på grundlag af checken, vil pengeinstituttet blive dømt til at betale checkbeløbet. Pengeinstitutankenævnet har fundet, at det ikke kan kritiseres, at pengeinstituttet afviser at kontramandere en bankcheck.

2. Meddelelse om returnering af en check/Dankort-transaktion skal gives til indløsende pengeinstitut senest dagen efter, at beløbet er bogført på kundens konto. Se det typiske tidsmæssige forløb i vedlagte bilag til aftalen.

3. Meddelelsen skal gives på en af følgende måder:

a. Ved brev indleveret på posthus eller afleveret i postkasse inden dagens tømning.

b. Ved telefax afsendt inden døgnets udløb. Telefax skal være sendt til det telefaxnummer, som oplyses ved telefonisk henvendelse til indløsende pengeinstitut.

c. Ved bud, idet meddelelsen skal være kommet frem til indløsende pengeinstitut senest kl. 24.00.

d. På anden måde aftalt mellem de implicerede pengeinstitutter.

Såfremt meddelelse om returnering hindres på grund af forhold uden for betrukne pengeinstituts kontrol, derunder strejke eller lockout, uanset om betrukne pengeinstitut selv er part i konflikten, skal meddelelse om returnering afgives snarest muligt efter hindringens ophør.

Der lægges op til, at check og Dankort-transaktioner kan returneres på flere måder end i den hidtidige aftale. I praksis vil alle metoder ikke nødvendigvis kunne benyttes. Det kan f.eks. tænkes, at indløsende filial ikke har en telefax. Såfremt der benyttes bud, er det en forudsætning, at meddelelsen kan afleveres – dvs. at betrukne pengeinstitut holder åbent, eller at der er en brevsprække, meddelelsen kan indleveres i.

Pkt. d giver pengeinstitutterne mulighed for at aftale, at returnering sker eksempelvis via elektronisk post.

Under alle omstændigheder gælder, at betrukne filial skal have taget stilling til bogføringsmaterialet inden udløb af dag 3, jf. bilag 1.

4. Meddelelse om returnering skal ske ved fremsendelse af den af Finansrådet godkendte blanket i udfyldt stand til indløsende pengeinstitut. Samtidig skal betrukne pengeinstitut give indløsende pengeinstitut meddelelse om kontohavers navn, adresse og eventuelt telefonnummer. Afregning finder sted ved anvendelse af clearingproceduren for mellemregningsbilag.

Blanketten »Forespørgsel/meddelelse vedrørende postering clearet dokumentløst« anvendes.

5. Betrukne pengeinstitut er forpligtet til at give kontohaver den i checklovens § 42 omhandlede meddelelse om manglende betaling med hensyn til check, som afvises.

V. Returnering af check der er falske, udstedt uden fuldmagt eller forældede, og som er trukket på en erhvervsdrivendes konto

Modtager betrukne pengeinstitut indsigelse fra en erhvervsdrivende kontohaver om, at vedkommende ikke vil vedkende sig en eller flere transaktioner som følge af falsk, mangelfuld underskrift eller forældelse, foretages en prøvelse af denne indsigelse.

Kan indsigelsen ikke umiddelbart afvises, og er der gået mindre end 18 måneder siden transaktionen blev bogført, er betrukne pengeinstitut berettiget til at returnere transaktionen. Meddelelse om returnering skal gives som anført ovenfor under IV 3.

Kan indsigelsen ikke umiddelbart afvises, og er der gået 18 måneder eller mere, siden transaktionen blev bogført, skal betrukne pengeinstitut give indløsende pengeinstitut meddelelse om, at kontohaver har anfægtet transaktionen. Transaktionen kan kun returneres, hvis dette accepteres af indløsende pengeinstitut, eller det ved dom er fastslået, at kontohaver ikke hæfter for vedkommende transaktion. Betrukne pengeinstitut skal drage omsorg for, at indløsende pengeinstitut får mulighed for at varetage sine interesser under en eventuel retssag.

I forholdet mellem betrukne pengeinstitut og indløsende pengeinstitut er det

altid det indløsende institut, som bærer risikoen for, at en check er falsk, udstedt uden fuldmagt eller forældet. Det indløsende pengeinstitut kan så igen gøre regres mod den, som det har indløst checken for.

Det forekommer, at en kundes indsigelse om falsk m.v. fremkommer meget længe efter, at checken er debiteret kundens konto.

Reglerne i dette afsnit beskriver og udbygger den praksis, som pengeinstitutterne har fulgt i tilfælde, hvor erhvervsdrivende kommer med de nævnte indsigelser.

Betrukne pengeinstitut skal altid foretage en undersøgelse af, om indsigelsen umiddelbart kan afvises, eksempelvis fordi sammenligning af underskrift på checken med pengeinstituttets underskriftsprøve viser, at underskriftsforholdene er i orden, og dette må accepteres af kunden.

Kan indsigelsen ikke umiddelbart afvises, gælder følgende:

Er der gået mindre end 18 måneder, siden checken blev bogført på kundens konto, kan betrukne pengeinstitut returnere checken. Dette afskærer ikke indløsende pengeinstitut eller den, for hvem dette har indløst checken, fra at sagsøge kontohaver med påstand om, at han hæfter for checken.

Er der gået 18 måneder eller derover, siden checken blev bogført, kan betrukne pengeinstitut kun returnere checken med accept fra indløsende pengeinstitut. Dette afskærer ikke kontohaver fra at anlægge sag mod betrukne pengeinstitut med påstand om, at han ikke hæfter for checken. Vinder kunden en sådan sag, kan checken returneres til indløsende pengeinstitut. Det er baggrunden for, at dette skal have mulighed for at varetage sine interesser under retssagen.

Fristen på 18 måneder er fastlagt med henvisning til de selskabsretlige regler, idet der efter 18 måneder altid skal foreligge et revideret regnskab, og kunden derfor har haft anledning til at undersøge, om der er posteringer på kontoen, som han ikke vil vedkende sig.

Reglen gælder ikke, hvis checkudstederen er en forbruger. Også her bør betrukne pengeinstitut dog foretage en undersøgelse af, om indsigelsen umiddelbart kan afvises. Er det ikke tilfældet, kan checken returneres, også selv om der er gået mere end 18 måneder. Returneringen afskærer ikke indløsende pengeinstitut eller den, for hvem dette har indløst checken, fra at sagsøge kontohaver med påstand om, at han hæfter for checken, jf. ovenfor.

Med hensyn til sondringen mellem forbrugere og erhvervsdrivende gælder det samme som eksempelvis i relation til kreditaftaleloven.

VI. Kontrol med endossement på check og manglende endossement

Indløsende pengeinstitut overtager den i checklovens § 35 nævnte pligt for betrukne pengeinstitut til at påse, om endossementerne udgør en behørig sammenhængende række.

VII. Afregning af check indløst af andet pengeinstitut end betrukne

Indløsende pengeinstituts fremsendelse af checkens data med henblik på afregning medfører, at indløsende pengeinstitut hæfter for checken på samme måde, som hvis checken var blevet forsynet med et forpligtende endossement.

Checklovens regel er, at indløsende pengeinstitut ved overdragelsen til betrukne pengeinstitut skal endossere checken, men da checkclearingen er dokumentløs, er dette ikke praktisk muligt. Fremsendelse af checkens data har derfor samme retsvirkning.

VIII. Protest af check

Blanketten til brug for forespørgsler/meddelelser vedrørende clearingchecks indeholder en fuldmagt fra betrukne pengeinstitut til indløsende pengeinstitut til at foretage den i henhold til checklovens § 40 nødvendige protestpåtegning på betrukne pengeinstituts vegne.

Indløsende pengeinstitut er forpligtet til at foretage denne protestpåtegning umiddelbart efter modtagelsen af blanketten på sædvanlig måde med tilføjelse af ordene: »ifølge fuldmagt fra betrukne pengeinstitut« sammen med angivelse af den dag, hvor beslutning om returnering er truffet af betrukne pengeinstitut.

Den, der udsteder eller endosserer en check (checkskyldnerne), regner med, at det beløb, checken lyder på, vil blive betalt af betrukne pengeinstitut. Hvis dette ikke sker, kan der gøres regres mod vedkommende. Hvis checken derfor af den ene eller anden grund ikke honoreres, har de respektive checkskyldnere en interesse i så hurtigt som muligt at få besked om, at der kan blive tale om et regresansvar. En sådan meddelelse kaldes en protestmeddelelse.

Protest sker i praksis ved fremsendelse af blanketten »Forespørgsler/meddelelser vedrørende poster der cleares dokumentløst«.

IX. Kunders endossementsstempler

Pengeinstitutterne kan i tilfælde, hvor antallet af check gør det ønskeligt for en kunde at kunne endossere check uden anvendelse af underskrift, tillade dette, såfremt nedenstående betingelser opfyldes:

a. Pengeinstituttet skal fra kunden have modtaget erklæring om, at denne vil hæfte for disse endossementer på samme måde, som hvis de var underskrevet af kunden.

b. Endossementer skal indeholder en angivelse af, at checken kun må benyttes til indsættelse på kundens konto.

Endossementsstempler bruges typisk af forretninger m.v., som modtager mange check, som skal indsættes i pengeinstituttet.

X. Almindelige bestemmelser

1. Aftaleparterne er gensidigt forpligtet til at udfolde rimelige bestræbelser for at assistere hinanden med afhjælpning af forsinkelser/fejl eller mangler.

Aftalen træder i kraft den 1. september 1997. Samtidig ophæves »Aftale vedrørende returnering, endossementskontrol, afregning, protest og endossering af check, der cleares dokumentløst«, »Aftale om indløsning af visse check«, »Overenskomst om regler for åbning af checkkonti« samt »Overenskomst om regler for lukning af bogløse konti (hævekort)«.

Bilag 2

Vekselloven

Lovbekendtgørelse nr. 559 af 25. august 1986 af veksellov

Første afdeling
Om den trukne veksel

Kapitel I
Om vekslens udstedelse og form

§ 1. En veksel skal indeholde:
1. Benævnelsen veksel indført i selve teksten og udtrykt på det sprog, hvori dokumentet er affattet,
2. en ubetinget anmodning om at betale en bestemt pengesum (vekselsummen),
3. navnet på den, der skal betale (trassaten),
4. angivelse af forfaldstiden,
5. angivelse af stedet, hvor betalingen skal ske,
6. navnet på den, til hvem eller til hvis ordre betalingen skal ske (vekseltager, remittent),
7. angivelse af dag og sted for vekslens udstedelse samt
8. underskrift af den, der udsteder vekslen (trassenten).

§ 2. Et dokument, hvori der mangler nogen af de i foregående paragraf nævnte anførsler, gælder ikke som veksel undtagen i de i denne paragraf nedenfor fastsatte tilfælde.

Stk. 2. En veksel, hvis forfaldstid ikke er angivet, anses som betalbar ved sigt.

Stk. 3. I mangel af særlig angivelse anses det ved trassatens navn anførte sted for at være vekslens betalingssted og tillige for at være det sted, hvor trassaten bor.

Stk. 4. En veksel, der ikke angiver stedet, hvor den er udstedt, anses for underskrevet på det ved trassentens navn anførte sted.

§ 3. En veksel kan udstedes til trassentens egen ordre.

Stk. 2. Den kan trækkes på trassenten selv.

Stk. 3. Den kan trækkes for en trediemands regning.

§ 4. En veksel kan lyde på betaling hos en trediemand enten på det sted, hvor trassaten bor, eller på et andet sted.

§ 5. I en veksel, der er betalbar ved sigt eller en vis tid efter sigt, kan trassenten bestemme, at der skal svares rente af vekselsummen. I enhver anden veksel anses en sådan bestemmelse som uskrevet.

Stk. 2. Rentefoden skal angives i vekslen; i mangel af sådan angivelse anses bestemmelsen om rente som uskrevet.

Stk. 3. Renterne løber fra vekslens udstedelsesdag, hvis ikke en anden dag er angivet.

§ 6. En veksel, hvori beløbet er anført både med bogstaver og tal, gælder i tilfælde af uoverensstemmelse imellem de anførte beløb for den sum, der er anført med bogstaver.

Stk. 2. En veksel, hvori beløbet er anført flere gange enten med bogstaver eller med tal, gælder i tilfælde af uoverens-

stemmelse mellem de anførte beløb alene for den mindste sum.

§ 7. Forekommer der på en veksel underskrifter af nogen, der mangler evne til at påtage sig vekselforpligtelse, falske underskrifter, underskrifter af opdigtede personer eller underskrifter, der af anden grund ikke er forbindende for underskriverne eller for den, i hvis navn underskriften er meddelt, er de andre vekselskyldneres forpligtelse ikke desto mindre gyldig.

§ 8. Den, der tegner sit navn på en veksel på en andens vegne, for hvem han ikke havde fuldmagt til at handle, bliver selv forpligtet efter vekslen og erhverver, når han har betalt, de samme rettigheder, som ville have tilkommet den anden. Det samme gælder den, som har overskredet sin fuldmagt.

§ 9. Trassenten indestår for vekslens godkendelse (accept) og betaling.

Stk. 2. Han kan fraskrive sig ansvaret for vekslens accept, men ethvert forbehold, hvorved han fraskriver sig ansvaret for vekslens betaling, anses som uskrevet.

§ 10. Bliver en veksel, der ved dens udgivelse var ufuldstændigt udfyldt, udfyldt i strid med de trufne aftaler, kan denne omstændighed ikke påberåbes over for vekselindehaveren, medmindre han ved erhvervelsen ikke har været i god tro eller har handlet med grov uagtsomhed.

Kapitel II

Om overdragelse af vekslen (endossement)

§ 11. Enhver veksel kan ved endossement overdrages til en anden (endossatar), selv om den ikke udtrykkelig er trukket til ordre.

Stk. 2. Har trassenten i vekslen indsat ordene »ikke til ordre« eller et tilsvarende udtryk, kan vekslen alene overdrages i den form og med de virkninger, der gælder for almindelig overdragelse af fordring.

Stk. 3. En veksel kan endosseres også til trassaten, hvad enten han har accepteret eller ikke, til trassenten eller til en anden vekselskyldner. Disse kan endossere vekslen videre.

§ 12. Endossementet skal være ubetinget. Enhver betingelse, hvoraf det gøres afhængigt, anses som uskrevet.

Stk. 2. Endossement for en del af vekselsummen er ugyldigt.

Stk. 3. Endossement til ihændehaveren anses som blankoendossement.

§ 13. Endossement skal skrives på vekslen eller på et blad, som er hæftet til denne (allonge). Det skal underskrives af endossenten.

Stk. 2. Endossementet er gyldigt, selv om der ikke deri er angivet, til hvem vekslen overdrages, eller endossenten kun har tegnet sit navn (blankoendossement). I sidstnævnte tilfælde må endossementet for at være gyldigt skrives på bagsiden af vekslen eller på en allonge.

§ 14. Ved endossement overføres alle rettigheder efter vekslen.

Stk. 2. Hvis endossementet er et blankoendossement, kan vekselindehaveren:

1) udfylde det enten med sit eget eller med en andens navn,
2) endossere vekslen på ny in blanco eller til en anden person eller

3) give vekslen videre til en trediemand uden at udfylde blankoendossementet eller endossere vekslen.

§ 15. Endossenten indestår for vekslens accept og betaling, medmindre han har taget særligt forbehold.

Stk. 2. Han kan forbyde, at vekslen endosseres på ny; i så fald er han fritaget for ansvaret over for dem, til hvem vekslen derefter bliver endosseret.

§ 16. Den, som har en veksel i hænde, anses som retmæssig vekselindehaver, såfremt han godtgør sin ret ved en uafbrudt række af endossementer, selv om det sidste endossement er et blancoendossement. Udstrøgne endossementer anses i denne forbindelse som uskrevne. Når der efter et blancoendossement følger et andet endossement, antages den, der har undertegnet dette, at have erhvervet vekslen ved blankoendossementet.

Stk. 2. Hvis en veksel, ligegyldigt på hvilken måde, er kommet bort fra dens besidder, er en indehaver, som godtgør sin ret på den i foregående stykke angivne måde, ikke pligtig at udlevere vekslen, medmindre han ved erhvervelsen ikke har været i god tro eller har handlet med grov uagtsomhed.

§ 17. Den, som sagsøges efter en veksel, kan ikke mod vekselindehaveren fremsætte indsigelser grundede på hans særlige forhold til trassenten eller til tidligere vekselindehavere, medmindre indehaveren ved erhvervelsen af vekslen forsætlig har handlet til skade for skyldneren.

§ 18. Indeholder endossementet bemærkning om »valuta til indfordring«, »til inkasso« eller nogen anden bemærkning, hvori der alene ligger en fuldmagt (prokuraendossement), kan vekselindehaveren udøve alle rettigheder efter vekslen, men ikke endossere den uden ved prokuraendossement.

Stk. 2. De vekselforpligtede kan i så fald mod vekselindehaveren kun påberåbe sig de indsigelser, som ville kunne fremsættes mod endossenten.

Stk. 3. Den fuldmagt, der indeholdes i et prokuraendossement, bortfalder ikke, selv om fuldmagtsgiveren dør eller mister evnen til at forpligte sig.

§ 19. Indeholder et endossement bemærkningen »valuta til sikkerhed«, »valuta til pant« eller nogen anden bemærkning, der går ud på pantsætning, kan vekselindehaveren udøve alle rettigheder efter vekslen; men et af ham tegnet endossement gælder kun som prokuraendossement.

Stk. 2. Vekselskyldnere kan ikke mod vekselindehaveren påberåbe sig indsigelser grundede på deres særlige forhold til endossenten, medmindre vekselindehaveren ved erhvervelsen af vekslen forsætlig har handlet til skade for skyldneren.

§ 20. Et endossement, der tegnes efter vekslens forfaldstid, har samme virkning som et før dette tidspunkt tegnet endossement. Tegnes endossementet først, efter at protest for manglende betaling er optaget, eller efter at den for optagelsen af protesten fastsatte frist er udløbet, har det dog alene virkning som almindelig overdragelse af fordring.

Stk. 2. Medmindre det modsatte bevises, anses et udateret endossement som tegnet inden udløbet af protestfristen.

Kapitel III

Om vekslens accept

§ 21. Enhver, som har en veksel i hænde, kan ind til vekslens forfaldsdag forevise den til accept af trassaten på det sted, hvor denne bor.

§ 22. I enhver veksel kan trassenten foreskrive, at den skal forevises til accept med eller uden tilføjelse af en frist for forevisningen.

Stk. 2. Han kan i vekslen forbyde, at den forevises til accept, medmindre vekslen er betalbar hos en trediemand eller på et andet sted end det, hvor trassaten bor, eller den er betalbar en vis tid efter sigt.

Stk. 3. Han kan også foreskrive, at forevisning til accept ikke skal kunne finde sted før et bestemt tidspunkt.

Stk. 4. Enhver endossent kan foreskrive, at vekslen skal forevises til accept med eller uden tilføjelse af en frist; dog gælder dette ikke, hvis trassenten har forbudt vekslens forevisning til accept.

§ 23. En veksel, der skal betales en vis tid efter sigt, skal forevises til accept inden et år fra dens udstedelsesdag.

Stk. 2. Trassenten kan forkorte denne frist eller bestemme en længere frist.

Stk. 3. Disse frister kan forkortes af endossenterne.

§ 24. Trassaten kan kræve, at vekslen på ny skal forevises ham dagen efter den første forevisning. At et sådant krav ikke er efterkommet, kan ikke gøres gældende, medmindre kravet er nævnt i protesten.

Stk. 2. Vekselindehaveren er, når han foreviser vekslen til accept, ikke forpligtet til at overgive den i trassatens besiddelse.

§ 25. Accepten skrives på vekslen. Den udtrykkes ved ordet »accepteret« eller et andet tilsvarende udtryk og underskrives af trassaten. Dennes blotte navnetegning på vekslens forside gælder som accept.

Stk. 2. Skal vekslen betales en vis tid efter sigt, eller skal den i henhold til særlig bestemmelse forevises til accept inden en vis frist, skal accepten dateres, og som dato anføres den dag, da accepten meddeles, medmindre vekselindehaveren forlanger, at forevisningsdagens dato skal anføres. Mangler der datering, må vekselindehaveren for at bevare sin regresret mod endossenterne og trassenten godtgøre undladelsen ved en i rette tid optagen protest.

§ 26. Accepten skal være ubetinget, men trassaten kan indskrænke den til en del af vekselsummen.

Stk. 2. Gøres der ved accepten ellers nogen afvigelse fra vekslens indhold, anses det som nægtelse af accept. Dog er acceptanten forpligtet efter sin accepts lydende.

§ 27. Har trassenten i vekslen angivet et andet betalingssted end det sted, hvor trassaten har sin bopæl, uden at angive en trediemand, hos hvem betalingen skal ske, kan trassaten angive denne ved sin accept. I mangel af sådan angivelse anses acceptanten at have forpligtet sig til selv at indfri vekslen på betalingsstedet.

Stk. 2. Hvis vekslen er betalbar hos trassaten, kan denne i accepten angive, hvor på betalingsstedet betalingen skal kræves, eller angive en anden person på samme sted til at betale.

§ 28. Ved accepten forpligter trassaten sig til at betale vekslen på forfaldsdagen.

Stk. 2. Betales den ikke, har veksel-

indehaveren, selv om det er trassenten, imod acceptanten et umiddelbart krav efter vekslen på alt, hvad der kan fordres efter §§ 48 og 49.

§ 29. Hvis trassaten har forsynet vekslen med sin accept, men udstrøget denne, førend han har tilbageleveret vekslen, anses accept som nægtet. Medmindre det modsatte bevises, anses udstrygningen for at være sket forinden vekslens tilbagelevering.

Stk. 2. Såfremt trassaten skriftligt har gjort vekselindehaveren eller nogen vekselskyldner bekendt med sin accept, er han dog over for disse bundet ved sin accepts lydende.

Kapitel IV

Om vekselborgen (aval)

§ 30. En veksels betaling kan sikres ved aval for hele vekselsummen eller for en del af denne.

Stk. 2. Aval kan tegnes såvel af en vekselskyldner som af en trediemand.

§ 31. Aval tegnes på vekslen eller på en allonge.

Stk. 2. Den udtrykkes ved ordene »som aval« eller ved et andet tilsvarende udtryk; den undertegnes af den, der går i borgen (avalist).

Stk. 3. Den blotte navnetegning på vekslens forside anses som aval, medmindre navnetegningen hidrører fra trassaten eller trassenten.

Stk. 4. Aval skal angive, for hvem den indgås. I mangel af sådan angivelse anses den indgået for trassenten.

§ 32. Avalisten er forpligtet på samme måde som den, for hvem han er gået i borgen.

Stk. 2. Hans forpligtelse er gyldig, selv om den forpligtelse, som han er gået i borgen for, måtte være ugyldig, dog ikke hvis ugyldigheden skyldes en formfejl.

Stk. 3. Når han betaler vekslen, erhverver han alle rettigheder efter vekslen mod den, som han er gået i borgen for, og mod dem, der efter vekslen er ansvarlige over for denne.

Kapitel V

Om vekslens forfaldstid

§ 33. En veksel kan lyde på betaling:
ved forevisning (ved sigt, a vista),
en vis tid efter forevisning (efter sigt, a viso),
en vis tid efter dens udstedelsesdag eller på en bestemt dag.

Stk. 2. En veksel, som lyder på anden forfaldstid eller som forfalder efterhånden til forskellige tider, er ugyldig.

§ 34. En sigtveksel skal betales ved forevisningen. Den skal forevises til betaling inden et år fra dens udstedelsesdag. Trassenten kan forkorte denne frist eller fastsætte en længere frist. Disse frister kan forkortes af endossenterne.

Stk. 2. Trassenten kan bestemme, at en veksel, som er betalbar ved sigt, ikke skal forevises til betaling før et bestemt tidspunkt. I så fald løber forevisningsfristen fra dette tidspunkt.

§ 35. Forfaldstiden for en veksel, der lyder på betaling en vis tid efter sigt, bestemmes ved acceptens eller ved protestens dato.

Stk. 2. Er accepten ikke dateret, og er heller ikke protest optaget, skal accepten i forhold til acceptanten anses som meddelt på den sidste dag af den frist, der er foreskrevet for forevisningen til accept.

§ 36. Lyder en veksel på betaling en eller flere måneder efter dens udstedelsesdag eller efter sigt, forfalder den på tilsvarende dag i den måned, i hvilken vekslen skal betales. I mangel af tilsvarende dag forfalder vekslen på den sidste dag i denne måned.

Stk. 2. Lyder en veksel på betaling en eller flere måneder og en halv måned efter dens udstedelsesdag eller efter sigt, regnes de hele måneder først.

Stk. 3. Er forfaldstiden bestemt til begyndelsen af en måned, midten af en måned (medio januar, medio februar osv.) eller slutningen af en måned, skal der ved disse udtryk forstås den første, den femtende eller den sidste dag i måneden.

Stk. 4. Ved udtrykkene »otte dage« eller »femten dage« forstås ikke en eller to uger, men et tidsrum af fulde otte eller femten dage.

Stk. 5. Udtrykket »en halv måned« betegner et tidsrum af femten dage.

§ 37. Når en veksel lyder på betaling en bestemt dag på et sted, hvis tidsregning er forskellig fra den, der gælder på udstedelsesstedet, anses forfaldsdagen som fastsat efter betalingsstedets tidsregning.

Stk. 2. Når en veksel, der er trukket mellem to steder med forskellig tidsregning, lyder på betaling en vis tid efter udstedelsesdagen, bliver denne at omregne til den tilsvarende dag efter betalingsstedets tidsregning, og forfaldsdagen bestemmes overensstemmende hermed.

Stk. 3. Forevisningsfristerne for veksler beregnes overensstemmende med reglerne i foregående stykke.

Stk. 4. Disse regler kommer ikke til anvendelse, hvis det af en særlig bestemmelse i vekslen eller i øvrigt af dennes indhold fremgår, at det har været hensigten at anvende andre regler.

Kapitel VI

Om vekslens betaling

§ 38. Indehaveren af en veksel, der er betalbar på en bestemt dag, en vis tid efter udstedelsesdagen eller efter sigt, skal forevise vekslen til betaling enten den dag, da den er betalbar, eller en af de to følgende søgnedage.

Stk. 2. Vekslens indlevering til et afregningskontor (clearing-house) ligestilles med forevisning til betaling.

§ 39. Når trassaten betaler vekslen, kan han kræve den udleveret med påtegnet kvittering af indehaveren.

Stk. 2. Vekselindehaveren kan ikke nægte at modtage delvis betaling.

Stk. 3. I tilfælde af delvis betaling kan trassaten kræve, at der om denne betaling gøres påtegning på vekslen, og at der gives ham en særskilt kvittering.

§ 40. Vekselindehaveren er ikke forpligtet til at modtage betaling før vekslens forfaldstid.

Stk. 2. Betaler trassaten før forfaldstid, gør han det på egen risiko.

Stk. 3. Den, der betaler, når forfaldstid er kommet, bliver gyldig frigjort for sin forpligtelse, medmindre der fra hans side foreligger svig eller grov uagtsomhed. Han er forpligtet til at forvisse sig om, at endossementerne udgør en behørig sammenhængende række, men ikke om ægtheden af endossenternes underskrifter.

§ 41. Når en veksel lyder på betaling i en møntsort, der ikke er gangbar på betalingsstedet, kan beløbet betales i landets mønt efter værdien på forfaldsdagen. Betaler vekselskyldneren ikke i rette tid, kan vekselindehaveren, hvis han øn-

sker det, kræve beløbet betalt i landets mønt enten efter forfaldsdagens eller efter betalingsdagens kurs.

Stk. 2. Ved beregningen af den fremmede møntsorts værdi skal handelsbrug på betalingsstedet iagttages, hvis ikke trassenten har foreskrevet, at vekselsummen skal betales efter en i vekslen fastsat kurs.

Stk. 3. Foranstående bestemmelser kommer ikke til anvendelse i de tilfælde, hvor trassenten har foreskrevet, at betalingen skal erlægges i en bestemt angiven møntsort (forbehold om effektiv betaling i fremmed mønt).

Stk. 4. Er vekselbeløbet angivet i en møntsort, der har den samme benævnelse, men en forskellig værdi i det land, hvor vekslen er udstedt, og det land, hvor den skal betales, er formodningen for, at det er betalingsstedets mønt, som er ment.

§ 42. Forevises en veksel ikke til betaling inden den i § 38 foreskrevne frist, har enhver vekselskyldner ret til for vekselindehaverens regning og risiko at deponere vekselsummen på det autoriserede deponeringssted.

Kapitel VII

Om regres på grund af manglende accept eller manglende betaling

§ 43. Når forfaldstid er inde, kan vekselindehaveren, dersom vekslen ikke er blevet betalt, iværksætte regres mod endossenterne, trassenten og de andre vekselskyldnere.

Stk. 2. Samme ret tilkommer vekselindehaveren allerede før forfaldstid:

1) hvis accept helt eller delvis er nægtet,
2) hvis trassaten, hvad enten han har accepteret eller ikke, er kommet under konkurs, eller der er åbnet forhandling om tvangsakkord for ham, eller han ved eksekution er fundet at mangle midler til at betale sin gæld, eller, såfremt han er handlende (jfr. § 7 i lov om bogføring af 10. maj 1912)[1], har standset sine betalinger, eller
3) hvis trassenten, der i vekslen har udstedt forbud mod forevisning til accept, er kommet under konkurs, eller der er åbnet forhandling om tvangsakkord for ham.

§ 44. Nægtelse af accept eller betaling skal godtgøres ved en offentlig akt (protest på grund af manglende accept eller manglende betaling).

Stk. 2. Protest på grund af manglende accept skal optages inden den frist, der er fastsat for vekslens forevisning til accept. Hvis den første forevisning i det i § 24, stk. 1, omhandlede tilfælde har fundet sted på fristens sidste dag, kan protest endnu optages den følgende dag.

Stk. 3. Protest på grund af manglende betaling af en veksel, der er betalbar på en bestemt dag eller en vis tid efter dens udstedelsesdag eller efter sigt, skal optages en af de to søgnedage, som følger efter vekslens forfaldsdag. For en veksel, der er betalbar ved sigt, finder, for så vidt angår protest for manglende betaling, de i foregående stykke med hensyn til protest for manglende accept givne forskrifter tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Protest på grund af manglende accept fritager for forevisning til betaling og for protest på grund af manglende betaling.

Stk. 5. Er trassaten ved eksekution

[1] Jfr. nu § 1, stk. 1, litra b, i bogføringsloven, lovbekendtgørelse nr. 60 af 19. februar 1986.

fundet at mangle midler til at betale sin gæld, eller har han, hvis han er handlende (jfr. § 7 i lov om bogføring af 10. maj 1912)[2], standset sine betalinger, kan vekselindehaveren ikke som følge heraf iværksætte regres, førend vekslen er blevet forevist til betaling for trassaten og protest er optaget.

Stk. 6. Kommer trassaten under konkurs, eller er der åbnet forhandling om tvangsakkord for ham, er det til iværksættelse af regres tilstrækkeligt, at vekselindehaveren fremlægger det retsdekret, hvorved konkursen erklæres eller akkordforhandlingen åbnes. Det samme gælder, hvis trassenten, der i vekslen har givet forbud mod forevisning til accept, kommer under konkurs, eller der åbnes forhandling om tvangsakkord for ham.

§ 45. Vekselindehaveren skal give sidste endossent og trassenten meddelelse om den manglende accept eller betaling inden fire søgnedage efter protestdagen eller, hvis der er taget forbehold om regres uden omkostninger, efter forevisningsdagen. Enhver endossent skal senest anden søgnedag efter den dag, på hvilken han har modtaget sådan meddelelse, underrette den nærmest foregående endossent om den meddelelse, han har modtaget, med opgivelse af navn og adresse på dem, som har givet de forudgående meddelelser, og således videre lige til trassenten. Ovennævnte frister regnes fra modtagelsen af den forudgående meddelelse.

Stk. 2. Når meddelelse i overensstemmelse med forskrifterne i foranstående stykke er givet en vekselskyldner, skal tilsvarende meddelelse inden for samme frist gives den, der har tegnet aval for ham.

[2] Som note 1.

Stk. 3. I tilfælde af, at en endossent ikke har angivet sin adresse, eller denne er ulæselig, er det tilstrækkeligt, at meddelelsen gives til den endossent, som står nærmest foran ham på vekslen.

Stk. 4. Den, der er pligtig at give underretning, kan gøre det på en hvilken som helst måde, endogså ved blot at sende vekslen tilbage.

Stk. 5. Det påhviler ham at bevise, at han har givet meddelelse inden udløbet af den tilståede frist. Fristen skal anses for overholdt, hvis et brev, som indeholder meddelelsen, er blevet indleveret til postvæsenet inden fristens udløb.

Stk. 6. Den, der ikke giver underretning inden den ovennævnte frist, fortaber ikke sin regresret, men er ansvarlig for den skade, som måtte være forvoldt ved hans forsømmelse; dog kan skadeserstatningen ikke overstige vekslens beløb.

§ 46. Bemærkningen »Regres uden omkostninger«, »uden protest« eller en anden tilsvarende bemærkning påført dokumentet og underskrevet af trassenten, en endossent eller en avalist fritager vekselindehaveren for at optage protest på grund af manglende accept eller manglende betaling som betingelse for regres.

Stk. 2. Ved et sådant forbehold bliver vekselindehaveren hverken fritaget for at forevise vekslen inden de foreskrevne frister eller for at give underretning, som i § 45 foreskrevet. Beviset for, at fristerne ikke er overholdt, påhviler den, der vil påberåbe sig dette over for vekselindehaveren.

Stk. 3. Hvis forbeholdet er indsat af trassenten, har det virkning over for alle vekselskyldnere; hvis det er indsat af en endossent eller avalist, har det kun virk-

ning over for denne. Hvis indehaveren af en veksel til trods for et af trassenten indsat forbehold optager protest, må han selv bære omkostningerne derved. Hvis forbeholdet er indsat af en endossent eller en avalist, kan omkostningerne ved protesten, om en sådan er optaget, kræves erstattet hos enhver vekselskyldner.

§ 47. De, som har udstedt, accepteret eller endosseret en veksel eller tegnet aval på samme, er en for alle og alle for en ansvarlig over for vekselindehaveren.

Stk. 2. Vekselindehaveren har ret til at rejse krav mod enhver af disse personer, særskilt eller i fællesskab, uden at være bundet til at iagttage den rækkefølge, hvori de har forpligtet sig.

Stk. 3. Samme ret tilkommer enhver vekselskyldner, som har indfriet vekslen.

Stk. 4. At der er anlagt sag imod en af vekselskyldnerne, hindrer ikke, at der rejses krav mod de andre, selv om de på vekslen er opført efter den, der først er blevet sagsøgt.

§ 48. Vekselindehaveren kan af den mod hvem han iværksætter regres, fordre:

1) den ikke accepterede eller ikke betalte vekselsum tillige med renter, hvis sådanne er betingede,
2) renter fra forfaldsdagen efter en rentefod af 6 pct.,
3) omkostningerne ved protesten og ved de i § 45 foreskrevne underretninger såvel som andre omkostninger, samt
4) provision af 1/3 pct. af vekselsummen.

Stk. 2. Hvis regres iværksættes før forfaldstid, skal der i vekselsummen fradrages en diskonto, der skal beregnes efter den officielle diskontosats, sådan som denne er fastsat på det sted, hvor vekselindehaveren bor, og på den dag, da regreskravet gøres gældende.

§ 49. Den, som har indløst vekslen, kan af dem, der er ansvarlige over for ham, fordre:

1) hele det beløb, som han har betalt,
2) renter af dette beløb fra den dag, han udbetalte beløbet, efter en rentefod af 6 pct.,
3) de omkostninger, han har haft, samt
4) provision af 1/3 pct. af vekselsummen, idet dog retten til at beregne provision ophører, når provisionens samlede sum har nået 2 pct. af vekselsummen.

§ 50. Enhver vekselskyldner, mod hvem regreskrav er rejst eller kan gøres gældende, kan mod at betale indløsningssummen fordre vekslen udleveret tillige med protesten og en kvitteret regning.

Stk. 2. Enhver endossent, som har indløst vekslen, kan udstryge sit eget og de efterfølgende endossementer.

§ 51. Hvis der iværksættes regres, efter at vekslen alene er accepteret for en del af vekselsummen, kan den, der indløser vekslen for det ikke accepterede beløbs vedkommende, forlange, at der herom gøres påtegning på vekslen, samt at der gives ham kvittering derfor. Vekselindehaveren skal derhos levere ham foruden protesten en bekræftet afskrift af vekslen, som i dette tilfælde tjener som grundlag for videre regres.

§ 52. Enhver, der har ret til at iværksætte regres, kan, hvis andet ikke er betinget, skaffe sig betaling ved hjælp af en ny veksel (modveksel), der er betalbar ved sigt, og som trækkes på en af dem, der er ansvarlig over for ham, og gøres

betalbar på det sted, hvor den pågældende ansvarlige bor.

Stk. 2. Modvekslen omfatter, foruden de i §§ 48 og 49 angivne beløb, også mæglergebyr og stempelafgift for modvekslen.

Stk. 3. Hvis modvekslen trækkes af vekselindehaveren, fastsættes dens beløb efter kursen for en sigtveksel, der trækkes fra det sted, hvor den oprindelige veksel var betalbar, på det sted, hvor vedkommende vekselskyldner bor. Trækkes modvekslen af en endossent, fastsættes beløbet efter kursen for en sigtveksel, der trækkes fra det sted, hvor trassenten af modvekslen bor, på det sted, hvor vekselskyldneren bor.

§ 53. Oversiddes de frister, der gælder for forevisning af en veksel, der lyder på betaling ved sigt eller en vis tid efter sigt, for optagelse af protest på grund af manglende accept eller manglende betaling, for forevisning af en veksel til betaling, når der er taget forbehold om regres uden omkostninger, taber vekselindehaveren sin ret mod endossenterne, trassenten og de andre vekselskyldnere med undtagelse af acceptanten.

Stk. 2. Er en veksel ikke blevet forevist til accept inden den frist, som trassenten har bestemt, taber vekselindehaveren sin ret til regres såvel for manglende betaling som for manglende accept, medmindre det fremgår af bestemmelsen, at trassentens mening kun har været at fraskrive sig ansvar for accept.

Stk. 3. Er en frist for forevisningen bestemt i et endossement, kan alene vedkommende endossent påberåbe sig den.

§ 54. Hvis der for forevisningen af en veksel eller for protests optagelse inden for de foreskrevne frister indtræder en uovervindelig hindring (indenlandsk eller udenlandsk lovforskrift eller andre tilfælde af vis major), forlænges disse frister.

Stk. 2. Vekselindehaveren er forpligtet til uopholdelig at give sidste endossent underretning om en sådan hindring og til at gøre påtegning om denne underretning med dato og underskrift på vekslen eller en allonge; i øvrigt finder forskrifterne i § 45 anvendelse.

Stk. 3. Så snart hindringen er ophørt, skal vekselindehaveren uopholdelig forevise vekslen til accept eller til betaling og om fornødent lade optage protest.

Stk. 4. Vedvarer hindringen længere end tredive dage efter forfaldstiden, kan regres iværksættes, uden at forevisning eller optagelse af protest er nødvendig.

Stk. 5. For veksler, der lyder på betaling ved sigt eller en vis tid efter sigt, regnes de tredive dage fra den dag, da vekselindehaveren har givet den sidste endossent underretning om hindringen, selv om dette er sket før forevisningsfristens udløb; for veksler, der er betalbare en vis tid efter sigt, skal de tredive dages frist forøges med den i vekslen angivne forevisningsfrist.

Stk. 6. Som vis major anses ikke tildragelser af rent personlig natur for vekselindehaveren eller den, som han har overdraget at forevise vekslen eller at optage protesten.

Kapitel VIII

Om intervention

1. Almindelige bestemmelser

§ 55. Trassenten, en endossent eller en avalist kan opgive en nødsadressat til at acceptere eller betale vekslen.

Stk. 2. En veksel kan under de nedenfor angivne betingelser accepteres el-

ler betales af en person, der indtræder (intervenerer) for en hvilken som helst af vekselskyldnerne, der er udsat for regres.

Stk. 3. Intervenienten kan være en person, der ikke er vekselskyldner, endogså trassaten, eller en person, der allerede er vekselforpligtet, dog ikke acceptanten.

Stk. 4. Intervenienten skal indenfor en frist af to søgnedage give den, for hvem han har interveneret, underretning om interventionen. Iagttager han ikke denne frist, er han ansvarlig for den skade, der måtte være forvoldt ved hans forsømmelse, dog at skadeserstatningsbeløbet ikke kan overstige vekselsummen.

2. Interventionsaccept

§ 56. Interventionsaccept kan finde sted i alle tilfælde, hvor indehaveren af en veksel kan iværksætte regres før forfaldstid, undtagen når vekslens forevisning til accept er forbudt.

Stk. 2. Når der på vekslen er angivet en nødsadressat på betalingsstedet, kan vekselindehaveren ikke før forfaldstid udøve sin regresret imod den, der har angivet nødsadressaten, og imod de efterfølgende vekselskyldnere, medmindre han har forevist vekslen for nødsadressaten og, hvis denne nægter accept, har ladet nægtelsen godtgøre ved protest.

Stk. 3. I andre tilfælde kan vekselindehaveren vægre sig ved at modtage interventionsaccept. Hvis han alligevel modtager accepten, taber han sin adgang til regres før forfaldstid imod den, for hvem accepten er givet, og mod de efterfølgende vekselskyldnere.

§ 57. Interventionsaccept skrives på vekslen; den underskrives af intervenienten. Den skal angive, for hvis regning den meddeles; i mangel af sådan angivelse anses accepten meddelt for trassenten.

§ 58. Interventionsacceptanten er forpligtet over for vekselindehaveren og de endossenter, der følger efter den, for hvis regning han har interveneret, på samme måde, som denne er forpligtet.

Stk. 2. Uanset interventionsaccepten kan den, for hvem den er tegnet, og de, som er ansvarlige over for ham, mod betaling af det i § 48 angivne beløb, fordre, at vekselindehaveren skal udlevere vekslen, kvitteret regning og protesten, hvis en sådan er optaget.

3. Interventionsbetaling

§ 59. Interventionsbetaling kan finde sted i alle tilfælde, i hvilke regres enten ved eller før forfaldstid kan iværksættes af vekselindehaveren.

Stk. 2. Betalingen skal omfatte hele det beløb, som skal erlægges af den, for hvis regning betalingen sker.

Stk. 3. Den skal finde sted senest dagen efter den sidste dag, på hvilken protest på grund af manglende betaling kan optages.

§ 60. Er en veksel blevet accepteret af en intervenient, der har sin bopæl på betalingsstedet, eller er der opgivet en eller flere nødsadressater, der bor på betalingsstedet, skal vekselindehaveren forevise vekslen for enhver af disse personer og i påkommende tilfælde lade protest optage på grund af manglende betaling senest dagen efter den sidste til optagelse af protest bestemte dag.

Stk. 2. Optages protest ikke inden denne frist, bliver den, der har opgivet nødsadressaten, eller for hvis regning vekslen er accepteret, såvel som de efter-

følgende endossenter fri for deres forpligtelser.

§ 61. En vekselindehaver, som vægrer sig ved at modtage interventionsbetaling, taber sin ret til regres mod dem, som ville være blevet frigjort ved betalingen.

§ 62. Interventionsbetaling skal godtgøres ved en på vekslen meddelt kvittering med angivelse, for hvis regning betalingen er sket. I mangel af sådan angivelse anses betalingen at være sket for trassenten.

Stk. 2. Vekslen tillige med protesten, hvis en sådan er blevet optaget, skal udleveres til intervenienten.

§ 63. Den, der betaler som intervenient, erhverver de af vekslen flydende rettigheder mod den, for hvem han har betalt, og mod dem, som er ansvarlige over for ham efter vekslen. Dog kan han ikke endossere vekslen på ny.

Stk. 2. De endossenter, der følger efter den vekselskyldner, for hvis regning betalingen har fundet sted, frigøres ved denne.

Stk. 3. Tilbyder flere interventionsbetaling, har den, ved hvem de fleste vekselskyldnere frigøres, fortrinsret. Den, der intervenerer i strid med denne forskrift, taber, for så vidt han er kendt med forholdet, sin ret til regres mod dem, der ellers ville være blevet frigjort.

Kapitel IX

Om vekselduplikater og vekselkopier

1. Duplikater

§ 64. En veksel kan udstedes i flere enslydende eksemplarer (duplikater).

Stk. 2. Eksemplarerne skal i selve teksten indeholde nummerangivelse; i mangel heraf gælder ethvert af dem som en selvstændig veksel.

Stk. 3. Enhver indehaver af en veksel, der ikke angiver, at den er udstedt i et eneste eksemplar, kan kræve, at der på hans bekostning leveres ham duplikater af vekslen. I dette øjemed skal han henvende sig til sin umiddelbare formand; denne er pligtig at yde ham sin bistand ved at foretage henvendelse til sin egen umiddelbare formand og således videre, indtil begæringen når trassenten. Endossenterne er forpligtede at gentage deres endossementer på de nye eksemplarer.

§ 65. Betaling efter et af vekseleksemplarerne har frigørende virkning, selv om det ikke er betinget, at sådan betaling skal sætte de andre eksemplarer ud af kraft. Dog svarer trassaten fremdeles for ethvert vekseleksemplar, som er forsynet med hans accept, og ikke er blevet ham tilbageleveret.

Stk. 2. Har en endossent overdraget vekseleksemplarerne til forskellige personer, svarer han såvel som de efterfølgende endossenter for ethvert eksemplar, der bærer deres navnetegning, og som ikke er tilbageleveret.

§ 66. Den, der har sendt et af vekseleksemplarerne til accept, skal på de andre eksemplarer opgive navnet på den person, hos hvem dette eksemplar findes; denne er forpligtet til at udlevere det til den retmæssige indehaver af et andet eksemplar.

Stk. 2. Vægrer han sig derved, kan vekselindehaveren ikke iværksætte regres, førend han ved en protest har godtgjort

1) at det til accept sendte eksemplar ikke er blevet udleveret ham på hans forlangende, og

2) at han ikke har kunnet få accept eller betaling efter et andet eksemplar.

2. Kopier

§ 67. Enhver indehaver af en veksel har ret til at tage kopier af den.

Stk. 2. Vekselkopien skal nøjagtigt gengive originalvekslen med de endossementer og alle andre påtegninger, som findes på den. Kopien skal angive, hvor langt afskriften går.

Stk. 3. Vekselkopien kan endosseres og forsynes med aval på samme måde og med samme virkning som originalvekslen.

§ 68. Vekselkopien skal angive, hvem der har den originale veksel i hænde. Den pågældende er forpligtet til at udlevere originalvekslen til den retmæssige indehaver af kopien.

Stk. 2. Vægrer han sig derved, kan indehaveren af vekselkopien ikke iværksætte regres mod den, som har endosseret eller tegnet aval på kopien, førend han ved en protest har godtgjort, at originalvekslen ikke er blevet udleveret ham på hans forlangende.

Stk. 3. Er der på originalvekslen efter det sidste endossement, førend kopien blev taget, følgende påtegning:»herfra gælder kun endossement på kopi« eller en anden påtegning af lignende art, er et efterfølgende endossement på originalvekslen ugyldigt.

Kapitel X

Om forandringer i vekslen

§ 69. Er der gjort forandring i en veksels tekst, er de, der efter forandringen har tegnet deres navn på vekslen, forpligtede overensstemmende med den ændrede tekst. De, der har tegnet deres navn før forandringen, er forpligtede overensstemmende med den oprindelige tekst.

Kapitel XI

Om vekslens forældelse

§ 70. Ethvert krav, der efter vekslen haves mod acceptanten, forældes i tre år fra forfaldsdagen.

Stk. 2. Indehaverens krav mod endossenterne og trassenten forældes i et år fra den dag, da der i rette tid blev optaget protest, eller, hvis der er taget forbehold om regres uden omkostninger, fra forfaldsdagen.

Stk. 3. Endossenternes regreskrav mod andre endossenter eller mod trassenten forældes i seks måneder fra den dag, da endossenten har indfriet vekslen, eller da forældelsen blev afbrudt over for denne, jfr. § 71.

§ 71. Vekselforældelsen afbrydes ved forkyndelse af stævning i vekselsøgsmålet eller ved de i retsplejelovens § 279, stk. 2b, nævnte handlinger, eller ved vekselfordringens anmeldelse i skyldnerens under offentlig behandling stående bo, eller ved at den, mod hvem sådant søgsmål er rejst, indvarsler en formand for processens skyld (litis denunciatio). Den, som har modtaget sådan indvarsling, kan afbryde den i § 70, stk. 1, omhandlede forældelse ved ligeledes at give acceptanten procesvarsel.

Stk. 2. Ved stævning til udenlandsk domstol afbrydes vekselforældelsen, hvis skyldneren har sit hjemsted i vedkommende land, eller han uden at gøre indsigelse imod domstolenes kompetence tager til genmæle i sagen, eller stævningen er forkyndt for ham personlig. Litis denunciatio til udenlandsk domstol afbryder forældelsen under samme betingelser

som stævning. Ligeledes afbrydes forældelsen ved, at vekselkravet under en ved udenlandsk domstol verserende sag efter den på stedet gældende lovgivning gøres gældende til modregning.

Stk. 3. Ved anmeldelse i skyldnerens i udlandet under offentlig behandling stående bo afbrydes forældelsen, hvis skyldneren ved bobehandlingens åbning var bosat i vedkommende land.

Stk. 4. Forældelsen afbrydes ikke i forhold til andre vekselskyldnere end den, mod hvem afbrydelseshandlingen er foretaget, men afbrydelsen virker til fordel for alle dens formænd, der har foretaget afbrydelsen.

Stk. 5. Har afbrydelsen af forældelsen fundet sted, uden at vekselsøgsmålet bringes til afslutning, begynder en ny forældelsesfrist at løbe fra den dag, da sagen sidst foretoges i retten. Bliver foretagelsen af handlinger til afbrydelse af forældelsen umuliggjort som følge af sådanne hindringer, som omhandles i § 54, bevares vekselretten, hvis afbrydelsen sker inden en måned efter hindringens ophør.

Kapitel XII

Almindelige bestemmelser

§ 72. Forfalder en veksel på en lovbestemt helligdag, kan betaling først kræves den følgende søgnedag. Ligeledes kan alle andre handlinger vekslen vedrørende, såsom forevisning til accept og optagelse af protest, kun foretages på en søgnedag.

Stk. 2. Skal en sådan handling foretages inden en vis frist, hvis sidste dag er en lovbestemt helligdag, udstrækkes fristen til den førstkommende søgnedag. Mellemliggende helligdage medtages ved fristens beregning.

Stk. 3. Lørdage samt grundlovsdagen den 5. juni bliver at ligestille med de lovbestemte helligdage, for så vidt angår vekselretlige handlingers foretagelse.

Stk. 4. I de frister, der er fastsat ved loven, eller foreskrevet ved særlig bestemmelse, medregnes ikke den dag, der tjener til udgangspunkt for fristen.

Stk. 5. Løbedage finder ikke anvendelse på veksler.

§ 73. Er en veksel, som er betalbar her i riget, bortkommet, kan den mortificeres overensstemmende med de om mortifikation i øvrigt gældende regler. Mortifikationssagen anlægges på det sted, hvor vekslen skal betales.

Stk. 2. Når offentlig indkaldelse i mortifikationssagen er behørig bekendtgjort, er trassenten forpligtet til at udstede et nyt vekselbrev. Var den bortkomne veksel accepteret, er acceptanten, når forfaldstiden er kommet, pligtig til at betale til den, som godtgør sin ret til at oppebære betalingen. Dog skal der i disse tilfælde stilles trassenten eller acceptanten antagelig sikkerhed, indtil vekslen er blevet mortificeret, eller deres ansvar efter den bortkomne veksel på anden måde er ophørt.

§ 74. Er vekselfordringen forældet, eller er vekselretten tabt ved forsømmelse af den til dens bevaring foreskrevne omgang, er dog vekselindehaveren ikke udelukket fra som almindelig gældsfordring at indtale hos en vekselskyldner, hvad denne ville blive beriget med på hans bekostning, hvis ethvert krav bortfaldt.

Anden afdeling

Om den egne veksel

Kapitel XIII

§ 75. En egen veksel skal indeholde:

1) Benævnelsen veksel indført i selve teksten og udtrykt i det sprog, hvori dokumentet er affattet,
2) et ubetinget tilsagn om at betale en bestemt pengesum,
3) angivelse af forfaldstiden,
4) angivelse af stedet, hvor betalingen skal ske,
5) navnet på den, til hvem eller til hvis ordre betalingen skal ske,
6) angivelse af dag og sted for underskriften samt
7) underskrift af den, der udsteder dokumentet (udstederen).

§ 76. Et dokument, hvori en af de i den foregående paragraf nævnte anførsler mangler, gælder ikke som egen veksel, undtagen i de i de følgende stykker fastsatte tilfælde.

Stk. 2. En egen veksel, hvis forfaldstid ikke er angivet, anses som betalbar ved sigt.

Stk. 3. I mangel af særlig angivelse anses dokumentets udstedelsessted for at være betalingssted og tillige for at være det sted, hvor udstederen bor.

Stk. 4. En egen veksel, der ikke angiver stedet, hvor den er udstedt, anses for underskrevet på det ved udstederens navn anførte sted.

§ 77. Om den egne veksel gælder, for så vidt de ikke er uforenelige med dennes særlige beskaffenhed, de bestemmelser om den trukne veksel, der vedrører:

endossement (§§ 11-20),
forfaldstid (§§ 33-37),
betaling (§§ 38-42),
regres på grund af manglende betaling (§§ 43-50, 52-54),
interventionsbetaling (§§ 55, 59-63),
kopier (§§ 67 og 68),
forandringer (§ 69),
forældelse (§§ 70-71),
helligdage, beregning af frister og forbud mod løbedage (§ 72),
bortkomne veksler (§ 73) samt
vekselindehaverens ret til efter indtrådt forældelse eller fortabelse af vekselretten at anlægge berigelsessøgsmål (§ 74).

Stk. 2. Ligeledes gælder for den egne veksel bestemmelserne vedrørende veksler betalbare hos en trediemand eller på et andet sted end det sted, hvor trassaten bor (§§ 4 og 27), adgangen til at betinge renter (§ 5), uoverensstemmelser i angivelsen af den sum, der skal betales (§ 6), følgerne af, at en underskrift er anbragt på vekslen under de i § 7 omhandlede omstændigheder, at underskriften hidrører fra en person, der har handlet uden fuldmagt eller med overskridelse af sin fuldmagt (§ 8), samt bestemmelserne om ufuldstændige veksler (§ 10).

Stk. 3. Endvidere gælder for den egne veksel bestemmelserne om aval (§§ 30-32). Hvis avalpåtegningen ikke indeholder angivelse af, for hvem den er meddelt (§ 31, stk. 4), anses den at være meddelt for udstederen.

§ 78. Udstederen af en egen veksel er forpligtet på samme måde som acceptanten af en trukken veksel.

Stk. 2. En egen veksel, der lyder på betaling en vis tid efter sigt, skal forevises for udstederen til påtegning om forevisningen inden de i § 23 bestemte frister. Fristen fra sigt løber fra dagen for den af udstederen underskrevne forevisningspåtegning på vekslen. Udstederens vægring ved at give dateret påtegning fastslås ved en protest (§ 25), hvis dato tjener til udgangspunkt for fristen fra sigt.

Tredie afdeling
Om forholdet til udenlandsk lov

Kapitel XIV

§ 79. En udlændings evne til at indgå vekselforpligtelse bedømmes efter loven i det land, hvor han er statsborger. Hvis denne lovgivning erklærer loven i et andet land for bestemmende, skal sidstnævnte lov komme til anvendelse.

Stk. 2. En udlænding, som i medfør af de i foregående stykke givne forskrifter måtte mangle evne til at forpligte sig, er ikke desto mindre gyldigt forpligtet her i riget, hvis han har indgået forpligtelsen i et land, efter hvis lovgivning han ville have haft evne til at forpligte sig.

§ 80. Formen for en vekselforpligtelse bedømmes efter loven i det land, hvor forpligtelsen er underskrevet.

Stk. 2. Hvis en vekselforpligtelse er ugyldig i medfør af bestemmelsen i denne paragrafs første stykke, men er gyldig efter loven i et land, hvor en senere forpligtelse er undertegnet, skal den første forpligtelses ugyldighed ikke medføre, at også den senere forpligtelse anses som ugyldig.

Stk. 3. En vekselforpligtelse, som en dansk statsborger indgår uden for riget, og som, for så vidt angår formen, opfylder dansk lovs fordringer, skal her i riget anses som gyldig over for anden dansk statsborger, selv om forpligtelsen som følge af bestemmelsen i denne paragrafs første stykke måtte anses som ugyldig.

§ 81. Retsvirkningen af en trukken veksels accept eller af udstedelsen af en egen veksel, bedømmes efter loven i det land, hvor vekslen skal betales.

Stk. 2. Virkningerne af andre vekselforpligtelser bedømmes, hvor ikke andet er foreskrevet, af loven i det land, hvor forpligtelsen er undertegnet.

§ 82. Fristerne for udøvelse af regresretten bedømmes for alle vekselskyldnere efter loven i det land, hvor vekslen udstedes.

§ 83. Anses vekselindehaveren efter loven i det land, hvor vekslen er udstedt, tillige som indehaver af den fordring, som har foranlediget vekslens udstedelse, skal den nævnte lov være afgørende i så henseende.

§ 84. Om accept af vekslen kan begrænses til en del af vekselsummen samt om vekselindehaveren kan nægte at modtage delvis betaling, afgøres af loven i det land, hvor vekslen skal betales.

§ 85. Formen og fristerne for protest såvel som formen for andre handlinger, der er nødvendige for udøvelse eller bevaring af vekselretten, bedømmes efter loven i det land, på hvis område protesten skal optages eller vedkommende handling foretages.

§ 86. Loven i det land, hvor en veksel er betalbar, afgør, hvorledes der vil være at forholde i tilfælde af bortkomst eller tyveri af vekslen.

§ 87. Skal udenlandsk lovgivning i henhold til de derom givne forskrifter bringes til anvendelse under en retssag, kan domstolen, for så vidt den pågældende fremmede lov ikke måtte være retten bekendt, pålægge den vedkommende part at fremskaffe de i så henseende fornødne oplysninger.

Fjerde afdeling
Slutningsbestemmelser

Kapitel XV

§ 88. m optagelse af vekselprotest og om vekslers forevisning her i riget gælder følgende regler:

1) Protest skal foretages af notarius publicus eller den embedsmand, som efter lovgivningen udfører notarialforretninger. Skulle det tilfælde indtræffe, at en sådan embedsmands medvirken ikke i betimelig tid kan haves, kan protesten optages af to troværdige personer; en genpart af den optagne protest skal imidlertid i løbet af følgende søgnedage forelægges vedkommende embedsmand, for at den kan blive indført i dennes protokol. Sker dette ikke, har protesten tabt sin gyldighed.
2) Mundtlig rekvisition til den eller dem, der skal optage protesten, er tilstrækkelig, når tillige vekslen overleveres. Begæres vekselprotest hos flere personer på samme sted, udfordres kun én protestforretning.

   Hvis den, hos hvem protest for manglende betaling skal optages, tilbyder at betale – være sig helt eller delvis – skal embedsmanden modtage pengene, ved delvis betaling påføre vekslen fornøden kvittering og ved fuldstændig betaling udlevere vekslen og, for så vidt det ønskes af debitor, kvittere den.
3) Optagelse af protest skal, såfremt anden overenskomst ikke træffes, ske mellem kl. 9 formiddag og kl. 7 eftermiddag i den pågældendes forretningslokale eller, hvis han ikke har sådant på stedet, i hans bolig. Træffes ikke den, hos hvem der skal protesteres, bliver protesten at optage i eller ved hans forretningslokale eller bolig. Er hans forretningslokale eller bolig ikke kendt, og kan oplysning derom af den, der foretager protesten, ikke erholdes hos stedets politimyndighed, bliver dette at anføre i protesten.

   Hvad foran er udtalt om tid og sted for optagelse af protest, finder tilsvarende anvendelse på vekslens forevisning til accept og betaling.
4) Den originale veksel eller vekselkopien skal bilægges protesten, der i øvrigt skal indeholde rekvirentens begæring eller påstand, det svar, der gives af den, hos hvem der protesteres, eller bemærkning om, at der intet svar har været at erholde, eller at han ikke har kunnet træffes, angivelse af stedet, hvor og tiden, når protesten sker, og endelig underskrift af den, som foretager protesthandlingen. Om den optagne protest skal der gøres bemærkning på vekslen eller vekselkopien.

Stk. 2. Protesten tillige med afskrift af vekslen eller vekselkopien bliver at indføre i en protokol.

Stk. 3. Af protestforretningen må udskrift ikke meddeles andre end protestrekvirenten.

§ 89. Tidspunktet for veksellovens ikrafttræden bestemmes ved kgl. anordning. Fra samme tidspunkt ophæves veksellov for Danmark nr. 52 af 7. maj 1880, jfr. lov nr. 124 af 7. maj 1915, og § 10 i lov nr. 66 af 28. maj 1880 om vekselsager og vekselprotester, dog at vekselloven, med undtagelse af dens regler om protest, kommer til anvendelse på veksler, der er udstedt, forinden nærværende lov træder i kraft.

Litteratur

Agell, Anders: Växel, check och materiell fordran, 1971.

Andersen, Jens Anker, Lene Pagter Kristensen, Ole Unmack Larsen og Hugo Wendler Petersen: Kreditkøbsloven, 1983.

Andersen, Lennart Lynge: Lov om kreditaftaler med kommentarer, 2. udg., 1995.

Andersen, Lennart Lynge: Pengeinstitutters modregning i særlige indlån, 1988.

Andersen, Lennart Lynge, Bent Iversen og Jørgen Nørgaard: Umyndiges formue, 1988.

Andersen, Lennart Lynge, Palle Bo Madsen og Jørgen Nørgaard: Aftaler og mellemmænd, 3. udg., 1997.

Andersen, Lennart Lynge og Jørgen Nørgaard: Aftaleloven med kommentarer, 3. udg., 1999.

Andersen, Lennart Lynge og Peter Møgelvang-Hansen: Bankretlige emner klager over pengeinstitutter, 1994.

Andersen, Lennart Lynge, Peter Møgelvang-Hansen og Niels Ørgaard: Gældsbrevsloven med kommentarer, 1997.

Andersen, Lennart Lynge & Erik Werlauff: Kreditretten, 2. udg., 1995.

Andersen, Mads Bryde: Grundlæggende aftaleret, 1997.

Andersen, Mads Bryde: Praktisk aftaleret, 1995.

Aubert, L. M. B.: Den nordiske Vexelret, 1882.

Borum, O. A.: Lovkonflikter, 2.udg., 1968.

Eberstein, Gösta: Den svenska växelrätten, 1934.

Eek, Hilding: Internationell Privaträtt. Metod och material, 1962.

Einersen, Eivind: Forældelsesloven af 1908 med kommentarer, 1999.

Evaldsen, A. C.: Vekselloven, 1881.

von Eyben, Bo & Peter Møgelvang-Hansen: Kreditorforfølgning, 3. udg., 1998.

von Eyben, Bo og Hans Henrik Vagner: Lærebog i erstatningsret, 4. udg., 1999.

Gomard, Bernhard: Almindelig kontraktsret, 2. udg., 1996.

Gomard, Bernhard: Fogedret, 4. udg., under medvirken af Michael Kistrup, Lars Lindencrone Petersen og John Lundum, 1997.

Gomard, Bernhard: Obligationsret 1. Del, 3. udg., 1998.
Gomard, Bernhard: Obligationsret 2. Del, 2. udg., 1995.
Gomard, Bernhard: Obligationsret 3. Del, 1993.
Gomard, Bernhard: Obligationsret 4. Del, 1994.
Gomard, Bernhard og Jens Møller (Red): Kommenteret Retsplejelov, 5. udg., 1994.
Helper, A.: Vekselloven og Checkloven af 1932 kommenteret Udgave, 1932.
Hessler, Henrik.: Obehöriga förfaranden med värdepapper, 2. udg., 1981.
Holmboe, C. Stub: Lov om chekker m.v., 1932.
Holmboe, C. Stub: Lov om veksler m.v., 1932.
Holmboe, C. Stub: Veksel- og sjekretten, 1938.
Krüger, Kai: Pengekrav, 2. udg., 1984.
Kruse, A. Vinding: Erstatningsretten, 5. udg. under medvirken af Jens Møller, 1989.
Kruse, A. Vinding: Restitutioner, 1950.
Kæstel, R.: Bankjura, 4. udg., 1981.
Lando, Ole: Kontraktstatuttet, 1962.
Lookofsky, Joseph: International Privatret på formuerettens område, 2. udg., 1997.
Lyngsø, Preben: Checkloven med kommentarer, 1985.
Lyngsø, Preben: Check- og vekselloven med kommentarer, 1967.
Lyngsø, Preben: Gældsbrevsloven, 3. udg., 1989.
Lyngsø, Preben: Negotiable dokumenter, 1972.
Lyngsø, Preben: Vekselloven med kommentarer, 1985.
Munch, Mogens: Konkursloven med kommentarer, 8. udg., ved Lennart Lynge Andersen, Lars Lindencrone Petersen og Niels Ørgaard, 1997.
Nielsen, Peter Arnt: International Privat- og procesret, 1997.
Pedersen, Hans Viggo Godsk: Kaution, 5. udg., 1999.
Petersen, Lars Lindencrone og Niels Ørgaard: Betalingsstandsningsret, 3. udg., 1998.
Philip, Allan: Dansk International privat- og procesret, 3. udg., 1976.
Philip, Allan: EU-IP: 2. udg., 1994.
Rasting, Carl: Haandbog i den danske Veksel- og Checklovgivning, 1928.
Rodhe, Knut: Checkret för bankmän, 2. udg., 1980.
Schmidt, Torben Svenné: International formueret, 1987.

Schmidt, Torben Svenné: International person- familie- og arveret, 1989.
Schmidt, Torben Svenné: Kvalifikationsproblemet i den internationale privatret, 1954.
Theilgaard, Søren: Checkret, 1998.
Tiberg, Hugo og Dan Lennhammer: Skuldebrev, växel och check, 7. udg., 1995.
Torvund, Olav: Betalingsformidling i retligt perspektiv, 1993.
Ussing, Henry: Aftaler, 3. udg., 1950.
Ussing, Henry: Enkelte Kontrakter, 2. udg., 1946.
Ussing, Henry: Erstatningsret, 2. udg.,1946.
Ussing, Henry: Obligationsretten Almindelig Del, 4. udg., ved A. Vinding Kruse, 1961.
Ussing, Henry og C.C. Dybdal: Gældsbrevslovene, 2. udg., 1940.
Vagner, Hans Henrik m.fl.: Formueretlige emner, 2. udg., 1996.
Ørgaard, Niels: Konkursret, 7. udg., ved Anders Ørgaard, 1999.

Domsregister

U 1887.742 . . . . . *102*
U 1895.387 H *64, 67*
U 1903.404 . . . . . *64, 67*
U 1904.132 . . . . . *64, 66*
U 1904.429 . . . . . *64, 66*
U 1904.440 . . . . . *64, 66*
U 1904.465 . . . . . *64, 66*
U 1906.330 . . . . . *64, 66*
U 1906.869 . . . . . *45, 48*
U 1908.528 . . . . . *65, 66*
U 1909.147 . . . . . *229, 230*
U 1911.102 . . . . . *46, 48*
U 1912.127 . . . . . *272, 276*
U 1912.802 . . . . . *64, 66*
U 1913.606 . . . . . *236*
U 1914.801 . . . . . *98, 99*
U 1916.552 . . . . . *272, 276*
U 1916.890 . . . . . *264, 266*
U 1918.614 . . . . . *46, 48*
U 1919.125 H *290, 291*
U 1921.862 . . . . . *264, 265, 266*
U 1921.895 . . . . . *64, 66*
U 1923.552 H *286, 291*
U 1925.604 H *46, 47*
U 1926.901 . . . . . *203, 229*
U 1927.172 . . . . . *286, 290*
U 1928.973 . . . . . *205, 212*
U 1929.363 . . . . . *64, 66*
U 1929.433 . . . . . *64, 66*
U 1932.1123 . . . . . *285, 290*
U 1932.138 . . . . . *64, 66*
U 1932.1123 . . . . . *285, 290*
U 1938.866 . . . . . *155, 162*
U 1939.634 . . . . . *207, 208, 212*
U 1939.1176 . . . . . *115, 124*
U 1943.623 . . . . . *112, 113, 124*
U 1944.268 H . . . *112, 113, 124*
U 1944.413 . . . . . *224, 226, 230*
U 1944.767 H . . . *115, 124, 190, 193*
U 1945.135 . . . *79, 83, 116, 124, 264, 265, 266*
U 1945.723 H *117, 124*
U 1947.191 . . . . . *286, 287, 290*
U 1950.261 . . . . . *81, 83*
U 1951.337 . . . . . *207, 212*
U 1951.811 . . . . . *64, 65*
U 1952.22 H *79, 80, 82*
U 1952.433 . . . . . *208, 211*
U 1953.92 H *204, 211*
U 1956.556 . *107, 109, 113, 124*
U 1956.685 H . . . *107, 109, 208, 211*
U 1957.79 H *115, 124*
U 1957.364 H *203, 211*
U 1960.367 H . . . *79, 80, 81, 82*
U 1961.642 . *105, 107, 109, 176, 177*
U 1961.1087/2 . . . . . *116, 124*
U 1963.188 H *155, 162*
U 1963.630 . . . . . *111, 123*
U 1964.34 H *106, 108*
U 1964.160 . . . . . *106, 108*
U 1964.728 . . . . . *111, 123*
U 1965.613 . . . . . *41, 42*
U 1966.365/2 . . . . . *115, 123*
U 1966.776 . . *43, 47, 80, 81, 82*
U 1966.916 . . . . . *46, 47*
U 1968.766 H *155, 162*
U 1969.963 . . . . . *45, 47*

U 1970.166 H *207, 210*
U 1972.672 . . . . . *184, 187*
U 1973.801 . . . . . *155, 161*
U 1974.799 . . . . . *146, 149*
U 1975.620 . *155, 161, 174, 177*
U 1975.682 . . . . . *155, 161*
U 1976.710 . . . . . *39, 44, 47*
U 1978.378 . . . . . *143, 144*
U 1978.763 . . . . . *41, 42*
U 1978.856 . . . . . *39, 42*
U 1979.405 . . . . . *45, 47*
U 1979.629 . . . . . *203*
U 1979.913 . . . . . *43, 81, 82*
U 1980.730 H . . . *203, 207, 210*
U 1980.778 . *111, 123, 286, 287, 290*
U 1981.221 H *52, 53*
U 1982.922 . *156, 160, 174, 176*
U 1982.1044 . . . . . *118, 122*
U 1983.202 . . . . . *107, 108*
U 1983.739 . . . . . *146, 148*
U 1984.30 H *155, 160*
U 1984.68 H *144*
U 1984.317 . . . . . *205, 210*
U 1984.642 . . . . . *146, 148*
U 1984.725 H . . . *118, 122, 155, 160, 174, 176*
U 1984.784 H *205, 209*
U 1985.88 . . . . . *155, 156, 159*
U 1985.453 . . . . . *205, 207, 210*
U 1985.832 . *118, 122, 218, 219, 285, 290*
U 1987.582 . . . . . *116, 122*
U 1988.245/2 . . . . . *68, 69*
U 1989.784 H *208, 209*
U 1991.742 . . . . . *179, 182*
U 1991.834 H *60, 61*
U 1992.233 . *138, 140, 154, 159*
U 1991.834/2 H *238, 239*
U 1991.965 . . . . . *184, 187*
U 1992.753 . . . *40, 42, 116, 121*
U 1993.399 . . . . . *75, 77*
U 1994.134 . . . . . *155, 159*
U 1994.569 . . . . . *205, 209*
U 1994.937 . *119, 121, 235, 236*
U 1995.114 . *115, 121, 205, 206, 208*
U 1995.160 H *138, 140*
U 1996.33 . . . . . *234, 236*
U 1996.1282 . . . . . *154, 159*
U 1999.169 . . . . . *116, 120*
U 1999.216 H . . . *116, 117, 120*

Stikordsregister

A
Accept 46, 58, 71, 76f, **134f**, 139f, 147, 248, 260f
Adresse 37, 227
Advisklausul 37, 158
Aftale om konti med check og/eller Dankort 138f, 153f, 168, 170, 189, 220, 223, **313ff**
Afregningschecks 199f, 213
Allonge 92f
Angstklausul 97
Anmeldelse i bo 273f
Ansvarsfraskrivelse 76, 90, 97f
Antedateret check *se tilbagedateret*
Anviser 34
Anvisning 35, 50
Anvisningsmodtager 34
Assignanten 34
Assignataren 34
Assignatus 34
Aval 38, 136, **141ff**

B
Bank *se pengeinstitut*
Bankchecks 135
Bankernes checkaftale *se Aftale om konti med check og/eller Dankort*
Banknoterede checks *se notering*
Bedrageri 53
Befrielsesteori 285ff
Bekræftelse *se notering*
Berigelseskrav 74, 164, 221, **282ff**
Betaling 153ff
Betalingsanmodning 36f , 174
Betalingseksstinktion 187ff
Betalingsmiddel 35f, 59, **152f**
Betalingsstandsning 181, 273
Betalingssted 38, **43f**
Betalingsstedets lov 302f
Betalingstid 37, 194ff
Betrukne bank 168
Blankoendossement 94ff, 106, 208
Bogføringsjournal 168
Bogføringsmateriale 168
Borgen *se aval*
Bortkomst 288ff

C
Causa indsigelse 110f
Checkdefinition 34
Checkaftalen 51ff *se også Aftale om konti om med check og/eller Dankort*
Checkblanketter 35, 49f, 51f, 138
Checkindløsningsaftalen 138 *se også Aftale om konti med check og/eller Dankort*
Checkklausul 35
Checkskyldner 87f
Checksum 36
Checkudveksling 167
Clearing 135, 154, **167ff**

D
Delvis betaling 184f
Digital form 33
Dokumentrettigheder 94
Domicilering 62ff
Duplikater 253ff
Dækning 51ff, 137f, 185f
Dækningsløs check 53
Død 128, 177ff, 273

E
Efterendossement 130f
Egen ordre 56ff
Egne veksler 40

Eksstinktion af indsigelser 110ff, 127
Eksstinktion af rettigheder 104ff, 127
Endossement 86f, 90ff
Endossent 87

F
Facsimile 40f
Falsk 71, 116, 136
Filial 92
Forandring 263ff
Forbehold 97f, 135
Forbruger 119
Force majeure *se vis major*
Forevisning 151ff, 169ff
Forevisningsfrist 129f, 136, 139, **162ff**, 173
Forfaldstid 44f, 153
Forfalskning 116
Formkrav 46, 81
Forældelse 267ff, 290
Fremdatering 136, 157f, 163
Fremmed ret 308
Frigørelsestid 45
Frister 280f, 305f
Fuldmagt 72ff, 114, 116f, 125ff, 154, 174f, 179, 192
Fundament *se udlæg*

G
God tro 81, **106f**, **112f**, 117, 190f, 208
Grov uagtsomhed 81, 114, 191, 208

H
Habilitet 294ff
Helligdag 280
Honorering 136ff, 154ff, 174, 180, 189

I
Ihændehavercheck 55, 57f, 87, 91, 100f, **103f**, 106, 189
Ihændehaverveksler 41, 56
Ikke til ordre *se rekta-check*
Indeståelse 75f
Indløsende pengeinstitut 168f
Indløsning 243ff
Indløsningsgaranti 138
Indløsningssummen 236ff
Indsigelse 96f, **110ff**, 118f
Inkasso 81, 201, 213

K
Kommissionscheck 57
Konkurs 128, 155f, 178, 180f
Kontramandering *se tilbagekaldelse*
Konfusion 88
Kontoførende pengeinstitut 168f
Konventionerne 29f
Kreditmiddel 59, 152f
Kreditorbeskyttelse 46
Krydsede checks 107, 199ff
Kunde 203ff
Kunstnernavn 54
Kvittering 183

L
Legitimation 97, 102, 106, 126, 245ff

M
Mandatsvig 53
Mig selv 57
Modregning 119, 183f
Mortifikation 281f
Mønt 36, 194ff

N
Navnecheck 54, 86, 189
Notering 94, 110, **133ff**, 163, 172f, 180, 183, 185
Notifikation 126, 222ff
Nur zur Verrechnung *se afregningschecks*

O
Omløbstid 59, 163
Omkostninger 239, 242
Omstødelse 135, 155f, 181
Ond tro 107
Opdigtning 37f, 41, 49f, 54, 71

Opsigelse 51
Ordrecheck 54, 86, 100, 189
Overtræksliste 168

P
Panteendossement 129
Passiv checkhabilitet 49, 299
Pengeinstitut 49f, 279
Postdatering *se fremdatering*
Pro forma 114f
Prokuraendossement 125ff
Protest 38, 126, 130f, 184f, **216ff**, 307f
Protestafkald 230ff
Protestfrist 220ff
Protestmeddelelse *se notifikation*
Protestpåtegning 217f
Præjudicering 164
Præsentation 154, 203
Prøvelse 154, 169

R
Regres 118, 147, 191f, **215ff**
Rekta check 55f, 88, 98f, 189
Remittent 34
Rente 59f, 238, 242
Renvoi 296f
Retour sans frais *se protestafkald*
Returnering 153

S
Samtrassenter 40
Seriechecks 139
Sine obligo 97
Solidarisk hæftelse 233ff
Sparekasse 279
Springende regres 147, 235
Stavefejl 35
Stærke indsigelser 70, 115ff
Svage indsigelser 111f

T
Telefonnotering 137f
Tidsregning 166
Tilbagedatering 157f, 163
Tilbagekaldelse 128, 137, 153, 155, 165, **171ff**
Trassat 34, 37f, 49, 91f
Trassent 34, 39f
Trasseret egen veksel 58
Trasseret egen veksel til egen ordre 59
Trasseret veksel 40
Trukne veksler 40

U
Uden protest 230ff
Udfyldning 77ff, 114
Udlæg 118, 155
Udstedelsesdag 38f, 60, 163, 186
2Udstedelsessted 44
Udstederen 34
Udstrege 101f, 247
Uforsigtighed 117
Umyndighed 105, 178
Uoverensstemmelse 67ff

V
Valuta *se mønt*
Valutateori 285ff
Vekselkopier 257
Vis major 249ff
Værgemål for voksne 179

Æ
Ægthed 188, 190